BENEDICTI

PAPÆ XIV.

BULLARIUM.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI

PAPÆ XIV.

BULLARIUM.

TOMUS QUARTUS,

IN QUO CONTINENTUR CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ etc. EDITÆ AB INITIO ANNI XIII. PONTIFICATUS USQUE AD TOTUM PONTIFICATUS ANNUM XVII.

Volumen 12.

CUM APPENDICIBUS.

EDITIO NOVA, SUMMO STUDIO CASTIGATA.

MECHLINIÆ,

Typis P.-J. HANICQ, typographi Celsiss. Domini *PRINCIPIS DE MEAN*, Archiepiscopi Mechliniensis.

Superiorum permissu. — 1827.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Anno 1756.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ etc.

VERONENSIS

LVIII.

Episcopi Ordinaria privativa auctoritate in Civitatem universamque Diœcesim Veronensem redintegrata, definitur jurisdictio, qua idem Episcopus in Capitulum, subjectasque tum ipsi, tum Monasterio S. Mariæ in Organis Veronen., Parochiales, ac simplices Ecclesias, et Personas earum servitio addictas, utatur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Pontificis provid. in

Regis pacifici vices divinitùs Nobis, licet immeritis, concreditas, non satis cumulate implevisse videremur, si postquam perturbatum Ecclesiarum regimen et administrationem pro

PONT. A. XVI.

extinguendis discordiarum seminibus.

viribus componere studuimus, non ea quoque semina restinguere, noxiasque radices funditùs evellere conaremur, ex quibus, cùm anteactis temporibus plura sæpe eruperint litium ac discordiarum incommoda, jure meritoque pertimescendum est, ne futuris quoque temporibus, inimici hominis prævalente versutia, ejusdem generis prava germina in Dominici agri populationem succrescant.

Suppressio Patriarchatus Aquilej. nec non Utinensis et Gorit. Archiep. erectio commem.

Extant ante vol. 9. pag. 41.

§. 2. Qùum itaque post Aquilejensis Patriarchatus omnimodam suppressionem et extinctionem, per Nos cohærenter ad ea, quæ inter Carissimam in Christo Filiam Nostram Mariam Theresiam Romanorum electam Imperatricem, Hungariæ et Bohemiæ Reginam, Austriæ Archiducem, ex una parte, dilectosque Filios Nobiles Viros Ducem et Rempublicam Venetiarum ex altera, feliciter conventa fuerant, conclusam peractamque per Nostras Apostolicas Litteras, Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri Anno XI. datas, quarum initium est *Injuncta Nobis;* quibusque etiam ex tunc decreta et statuta fuit duorum Archiepiscopatuum Utinensis et Goritiensis erectio, cum respectiva Diœcesum, Provinciarum, et Suffraganeorum assignatione, peculiariter deinceps ordinanda; subinde per alias Nostras Apostolicas Litteras datas Anno ejusdem Incarnationis 1752. xiv. Kal. Februarii, Pontificatus Nostri Anno XIII. quibus initium est: *Suprema dispositione*, Archiep. Eccl. Utinensis erectionem, cum omnibus ad ipsius statum et mensam, jura, atque jurisdictionem tam Diœcesanam, quàm etiam Metropoliticam, pertinentibus, pleniùs et uberiùs compleverimus; animo repetentes innumera litium et controversiarum capita, quibus Ecclesia Veronensis sæpe turbata fuit, propter eam jurisdictionis partem, qua olim existentes Patriarchæ Aquilejenses in ipsius Veronensis Ecclesiæ Capitulum et Canonicos, nec non Ecclesias, et loca, ac personas ab ipsis depen-

Relatæ sunt vol. 10. pag. 94.

Novæ Pontific. provid. subjectum Capitul. Veron. et Mon. S. Mariæ in

dentes, sicut etiam in Monasterium S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, Ordinis S. Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, in eadem Veronensi Civitate existens, ejusque similiter dependentias, fruebantur; scientesque hujusmodi controversiis et litibus penitùs extinguendis et in futurum tempus præcavendis, per iteratas concordia, lauda, et transactiones inter Episcopos Veronenses, ejusque Ecclesiæ Capitulum et Canonicos, seu etiam præfati Monasterii Abbates, diversis temporibus initas, nunquam satis prospectum fuisse; ad eas aliquando compescendas, earumque occasiones omnino de medio tollendas, prædictorum etiam nobilium Virorum Ducis et Reipublicæ Venetiarum piis et laudabilibus votis hac in parte libenter obsecundantes, Nobis proposuimus, quum primùm asserta partium jura discuti potuissent, opportunam rebus perpetuò componendis adhibere providentiam, suum tamen effectum et executionem habituram dumtaxat post obitum Dilecti Filii Nostri Daniëlis Tituli Sanctæ Mariæ supra Minervam S. R. E. Presbyteri Cardinalis Patriarchæ Delphini nuncupati, cui pristinam circa præmissa in Civitate et Diœcesi Veronensi jurisdictionem, ejusque exercitium, vita ejus naturali durante, integrum, et liberum, ut antea manere voluimus. Nunc itaque, postquam innumera documenta a prædictis partibus exhibita, copiosasque allegationes pro eorum respectivè juribus tuendis elaboratas, diligenti et maturo examine perpendimus, supremam operi manum imponere, et opportunas circa eadem præmissa leges et ordinationes edere deliberavimus.

ANNO 1756. Organis eorumque dependentiæ.

Suspensa exequut. Litterar. Apostol. durante vita Card. Delphini.

§. 3. Itaque motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, per hanc Nostram perpetuò valituram Constitutionem (cujus tamen effectum, durante vita præfati Daniëlis Cardinalis et Patriarchæ, suspensum, ut supra, fore decernimus; et sub cujus dispositione nec Monasterium, Abbatiam

Expressio quorumd. locorum, ad quæ inferiùs disposita non porriguntur.

PONT. A. XVI.

nuncupatum, S. Zenonis; ejusque dependentias, in eadem Veronensi Civitate seu Diœcesi existens, et respectivè existentes, dictique Monasterii Abbatem Commendatarium, nullo modo comprehendere intendimus; sicuti etiam Ecclesias et pia loca Veronensi Capitulo quidem subjecta, sed extra Veronensis Diœcesis fines, inter alia-rum Diœcesum ambitum constituta, si quæ sint, nequaquam comprehensa fore declaramus), omnes et singulas lites, causas, et controversias, cujusvis generis, in quibusvis Tribunalibus, seu coram quibusvis Judicibus in quacumque instantia, inter Ven. Fratrem Episcopum Veronensem ex una, et dilectos filios Veronensis Ecclesiæ Capitulum, Archipresbyterum, et Canonicos, seu etiam præfatum Monasterium S. Mariæ in Organis nuncupatæ, illiusque Abbatem, et Conventum, ex altera partibus, introductas, contestatas, atque pendentes (quarum status et merita, et alia quæcumque, etiam de necessitate juris vel facti omnino exprimenda, pro plenè et sufficienter expressis haberi volumus) ad Nos avocamus, penitùsque et omninò supprimimus et extinguimus, perpetuumque desuper silentium partibus imponimus, atque os occludimus.

Avocatio et suppressio quarumcumque litium.

Insuper omnia et singula cujusvis generis Indulta, gratias, et Privilegia præfatis Episcopo et Ecclesiæ Veronensi, nec non Capitulo, Archipresbytero, et Canonicis, ac etiam Monasterio et Abbatibus prædictis, quavis, etiam Apostolica Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum, et Nostra, seu Patriarchali Aquilejensis olim existentis Ecclesiæ Præsulum, aut respectivè Episcopali Veronensium Antistitum, concessione et auctoritate sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis clausulis, quocumque tempore et quavis de causa, seu titulo, etiam oneroso, largita, et emanata, ac sæpiùs et iterùm, etiam in Generalibus, Provincialibus, ac Synodalibus Conciliis approbata, confirmata, et innovata; transactiones quoque, lauda, et concordias

Amplissimaque derogatio jurium, ac titul. quæ inferiùs statuendis adversentur.

concordias, etiam juramento, aut speciali confirmatione Apostolica, seu longi et immemorabilis temporis usu et consuetudine, aut quavis firmitate alia roboratas (quorum et quarum tenores pro hic satis expressis, ac etiam de verbo ad verbum insertis, formasque in illis traditas pro plenè observatis, haberi decernimus) quatenùs tamen præsentibus litteris, seu alicui ex iis, quæ per easdem præsentes inferiùs statuere ac disponere intendimus, quoquo modo adversentur, prædicta auctoritatis Nostræ plenitudine, revocamus, cassamus, et abolemus; omnesque alios, et quoslibet juris titulos, tam per Episcopum, quàm per Capitulum, Archipresbyterum et Canonicos, seu Monasterium et Abbates prædictos, sive ex præmissis, sive etiam ex juribus præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi et extincti, adversùs eadem inferiùs per Nos statuenda et ordinanda forsan deducendos, et allegandos, rejicimus, ac de medio tollimus per præsentes. ANNO 1756.

Veron. Archiep. privativè ad quoscumque, Ordinarii jura et auctoritas in Civitate et Diœces. Veronen. asseruntur.

§. 4. Iisdemque motu, scientiâ, et potestatis plenitudine, volumus, decernimus, et declaramus præfatum Episcopum Veronensem pro tempore existentem, solum et unicum immediatum et universalem Ordinarium esse et haberi in tota Veronensi Civitate et Diœcesi, et in quacumque ipsius Civitatis atque Diœcesis parte, et uti talem ab omnibus et singulis reputari, agnosci, et honorari debere; ita ut neque futurus et pro tempore existens Archiepiscopus Utinensis, etiam sub obtentu jurium præfati Aquilejensis Patriarchatus per Nos, ut præfertur, suppressi et extincti, neque Archipresbyter, et Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Veronensis, neque Abbas et Conventus præfati Monasterii S. Mariæ in Organis nuncupatæ, ullum Titulum, seu Jus Ordinarium in aliquam præfatæ Veronensis Civitatis aut Diœcesis partem, vel in aliquam ipsius Civitatis atque Diœcesis Parochiam in posterùm sibi arrogare, aut prætendere nec ullum Episcopalis, seu quasi,

PONT. A. XVI. et Ordinariæ jurisdictionis actum in ejusdem Diœcesis aut Paræciæ Clerum et Populum exercere possint aut valeant.

Jus Metrop. Archiep. Utinensi præservatur.

§. 5. Salvo dumtaxat, et reservato favore prædicti Utinensis Archiepiscopi pro tempore existentis Jure Metropolitico, ejusque exercitio in dicta Veronensi Civitate et Diœcesi ad formam Sacrorum Canonum; et juxta methodum atque rationem, qua alii Archiepiscopi, et Metropolitani, hujusmodi jus exercere valent in suffraganeorum Civitatibus et Diœcesibus, secundum ea, quæ in Sacro Tridentino Concilio præscripta sunt, et non aliter, nec alio modo.

Necnon exemptio, et privil. Capituli et Monast. S. Mariæ in Organis Veronen. sub certa tamen moderat. mox subjicienda.

§. 6. Et salvis insuper ac præservatis favore Archipresbyteri, aliarumque Dignitatum, atque Capituli dictæ Veronensis Cathedralis Ecclesiæ, nec non Abbatis et Monasterii S. Mariæ *in Organis* nuncupatæ, infrascriptis Privilegiis, exemptionibus, et Prærogativis; quas Nos in posterùm ipsis, juxta modum mox exprimendum, competere volumus, ac respectivè iisdem de Apostolica liberalitate perpetuò concedimus et elargimur.

Jus Veronensis Episc. visitandi, et corrig. Capitul. omnesque Ecclesiæ Ministros.

§. 7. Poterit itaque Episcopus Veronensis, vel potius debebit, quotiescumque opus fuerit, visitare Capitulum dictæ Cathedralis Ecclesiæ, singularesque Personas Dignitates in ea obtinentes, ipsiusque Ecclesiæ Canonicos, ac inferiorem Clerum, et omnes ejusdem Ecclesiæ Ministros, eiquè quomodolibet inservientes; atque eos omnes et singulos, in actu visitationis hujusmodi, vel per se ipsum solum, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta prælaudati Concilii Tridentini Decretum *in Cap.* 3. *et* 4. *Sess.* 6. *de Reform.* admonere, corrigere, et emendare.

Extra Visitationem quomodo idem procedat contra Canonicos vel Dignitat.

§. 8. At ubi idem Episcopus, extra Visitationis actum procedere velit contra aliquem ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, seu ex his, qui Dignitates in ea obtinent et pro tempore obtinebunt, sive id fiat ex officio, sive ad petitionem Partis; tunc, habita ratione Pri-

vilegiorum exemptionis, quæ retroactis temporibus eidem Veronensi Capitulo concessa fuerunt, teneatur in omnibus et per omnia procedere ad formam in eodem Concilio Tridentino præscriptam *Cap.* 6. *Sess.* 25. *de Reform.*, dummodo tamen Capitulum idem infra terminum xx. dierum, postquam præsentium litterarum executioni locus factus fuerit, ac subinde initio cujusque anni, duos Adjunctos, prout a præfato Concilio dicto *Cap.* 6. exemptis Cathedralium Ecclesiarum Capitulis conceditur, elegerit, et Episcopo significaverit. Quod si Capitulum præscripto tempore hujusmodi adjunctorum electionem facere, et Episcopo significare neglexerit; tunc liceat eidem Episcopo adversùs Dignitates et Canonicos, quoties ita res ferent, etiam extra Visitationem procedere, vel per se ipsum solum, vel aliis adjunctis, qui sibi magis videbuntur, in eum finem assumptis.

Cathedr. regimen in quibus commune sit Episc. cum Capitulo.

§. 9. Cathedralis autem Ecclesiæ regimen, quoad ea, quæ spectant ad Divina Officia, et ad observantiam Ecclesiasticæ Disciplinæ in eadem Ecclesia, ad Episcopum et ad Capitulum cumulativè pertineat; ita tamen ut Episcopi mandata, et ordinationes, in casu oppositionis et discrepantiæ, omnino prævalere debeant, et promptam executionem sortiantur.

In quibus Episcopo privativum.

§. 10. Sacrarii verò, ac Suppellectilium, et Campanarum, omniumque aliarum rerum ad Fabricam, et ad materialem ejusdem Cathedralis Ecclesiæ statum quoquo modo pertinentium, administratio et dispositio, ad solum spectet Episcopum cui etiam unicè subjecti esse debebunt Sacrista, et *Zaghi* nuncupati, nec non Campanarum pulsatores, in omnibus et per omnia, præterquam in iis rebus, in quibus juxta Ordinationes anno 1615. a bon. mem. Augustino Card. Valerio, tunc Veronensis Ecclesiæ Præsule, et ab ejusdem Ecclesiæ Capitulo conjunctim editas, quas, etiam in posterùm hac

PONT. A. XVI. in parte servandas decernimus, cumulativæ auctoritati Episcopi, et Capituli subjecti fuerunt.

Mensæ Capitul. admin. privativa Capituli. §. 11. Bonorum autem atque reddituum ad mensam Capitularem spectantium omnimoda et libera administratio ad Capitulum privativè pertineat. Quo verò ad Thesaurarium, serventur ea, quæ in erectione hujusmodi Thesaurariatus Officii disposita fuerunt; ut scilicet Thesaurarius, in iis, quæ spectant ad ipsius Officium, et ad exercitium Divini cultus intra Ecclesiam, Archipresbytero subjectus esse debeat, eique obtemperare; de expensis autem, et administratione reddituum, Episcopo soli rationem reddat, et, si culpabilis in his repertus fuerit, ab eo dumtaxat corrigendus sit, et pro modo culpæ puniendus.

Thesaur. in quibus Episcopo, vel Archiep. sit subjectus.

Acolythor. mensa a quo administranda, quibusve reddenda administrationis ratio. §. 12. Alia verò mensa, *Acolythorum* nuncupata, per unum ex Canonicis a Capitulo pro tempore deputatum, ut hactenùs servatum fuit, gubernari et administrari debebit; ea tamen lege, ut Canonicus ille administrationis suæ rationes tam Episcopo, quàm Capitulo reddere teneatur, et si quid fortè deliquerit, ab utroque pro merito puniri possit; ita ut inter eos locus sit præventioni.

Acolythi, magistri Cantus et Grammaticæ ipsique Cantores, quomodo eligendi. §. 13. Hujusmodi autem Acolythorum electio ad Episcopum et ad Capitulum alternis vicibus, ut antea, ita et in posterùm pertinebit; sed eorum magistri tam in Grammatica, quàm in Cantu Ecclesiastico, prout etiam Cantores, ab Episcopo et Capitulo eligentur, ea planè servata methodo, quæ antehac in similibus electionibus obtinuit.

Privileg. Canonic. utendi *Buggia*. §. 14. Integrum erit Archipresbytero, Dignitatibus, et Canonicis, tam in solemni, quàm in privata Missarum celebratione, in Cathedrali Ecclesia, et extra eam, Palmula, seu *Buggia* liberè uti, ad formam specialis Indulti eisdem a Nobis concessi per Litteras Apostolicas in forma Brevis datas die 19. Januarii anno 1749.

Onus Capituli et Canonic. §. 15. Synodo Diœcesanæ interesse tenebitur Capitulum Cathedralis Ecclesiæ. Episcopo autem Pontificalia exercenti, tam intra, quàm extra eam-

demCathedralem Ecclesiam, dummodo intraCivitatem, duo ex Canonicis assistentiam præstare debebunt. Qui verò Canonici Episcopo sacram Visitationem peragenti operam suam navabunt, Præbendæ quidem fructus, non autem distributiones quotidianas lucrabuntur.

Anno 1756.

quoad Synodum Diœcesanam, et assistent. Episcopo præstand.

§. 16. Augustissimæ Eucharistiæ expositionem, quæ statis per annum temporibus, quadraginta horarum spatio, in dicta Cathedrali Ecclesia fieri solet; sicuti etiam distributionem Eleëmosynarum, quæ in eadem Ecclesia Cathedrali colliguntur, solus semper Episcopus arbitrio suo moderabitur.

Expositio Euchar. nec non eleëm. distribut. Episcopi arbitrio præservatur.

§. 17. Excepta Archipresbyteratus Dignitate, quæ prima post Pontificalem in dicta Veronensi Ecclesia esse dignoscitur, atque idcircò Nostræ et Apostolicæ Sedis dispositioni, collationi, et provisioni semper et quandocumque reservata esse et censeri debebit; reliquæ duæ, nimirùm Præpositura, quæ secunda, ac Thesaurariatus, quæ tertia in eadem Ecclesia Dignitates existunt, de Jure Patronatus Ecclesiastico ejusdem Capituli, ut hactenùs fuerunt, ita etiam in posterùm remanere debebunt, et ad illas nominatio seu præsentatio personarum idonearum, in eis ad nominationem seu præsentationem hujusmodi per Episcopum instituendarum, ad dictum Capitulum pertinebit. Ità pariter Capitulum in sua antiquissima et immemorabili possessione permanebit, conferendi videlicet in mensibus Apostolicæ Sedi non reservatis, aliisque cessantibus Apostolicis reservationibus et affectionibus, tam ipsius Cathedralis Ecclesiæ Canonicatus et Præbendas, quàm cætera omnia Ecclesiastica Beneficia, et Cappellanias, quibus animarum cura adnexa non sit, in eadem Cathedrali Ecclesia, et extra eam consistentia, quæ tamen, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem, et provisionem pertinere dignoscantur.

Dignitates Ecclesiæ Veron. quomodo providendæ.

Capituli jus quoad Collat. Canonic. aliorumq. Benefic. quibus cura animar. non adhæreat.

§. 18. Ad Theologalem Præbendam et Canonicatum, quoties illum et illam pro tempore

Theolog. Canonic.

PONT. A. XVI. et Præbenda quomodo provid.

vacare contigerit, Episcopus quidem duos proponet et nominabit, Capitulum verò ex his duobus nominatis unum eligere debebit, de hujusmodi Canonicatu et Præbenda providendum, quemadmodum hucusque servatum fuit.

Forma providendi Parochiales aliaque Curata Beneficia ad Collationem Capituli spectantia

§. 19. Quod autem spectat ad infrascriptas Parochiales Ecclesias eidem Capitulo subjectas, et alia, si quæ sint, Ecclesiastica Beneficia, quibus adnexa sit animarum cura, quæque, juxta ultimum statum, ad ipsius Capituli collationem pertinere dignoscantur, quoties, et quocumque anni mense, illas et illa vacare continget, toties ab Episcopo deputandus erit Œconomus ad eorum temporariam administrationem et curam, et ab eodem Episcopo publicanda erunt edicta pro concursu habendo, adhibitis Examinatoribus Synodalibus, juxta Decretum sæpedicti Concilii Tridentini *Sess.* 24. *Cap.* 18. *de Reform.* Hoc tamen servato, ut si vacatio in mense Capitulari contigerit, absoluto examine, Episcopus duos eligat ex iis, qui a prædictis Examinatoribus approbati fuerint, eosque significet Capitulo, cui libera erit facultas conferendi Ecclesiam, seu Beneficium curatum vel uni vel alteri ex his duobus, et supra approbatis et præelectis. Quod si Examinatores unum tantummodo sententiis suis approbaverint, huic uni, ab Episcopo nominando, collatio seu deputatio per Capitulum concedenda erit.

Catalogus hujusmodi Paroch. Ecclesiar.

§. 20. Ecclesiæ autem Curatæ seu Parochiales, prædicto Cap. Veronensi subjectæ, de quibus præmissa Decreta intelligenda sunt, sequentes dumtaxat, et non aliæ sunt et censeri debent: nimirùm I. Ecclesia Archipresbyteralis Sancti Joannis in Valle. II. Ecclesia similiter Archipresbyteralis Sancti Pauli in Campo Martio. III. Ecclesia pariter Archipresbyteralis S. Joannis in Quintiano. IV. Ecclesia Parochialis Sancti Joannis in Fonte nuncupati. V. Item Ecclesia Parochialis Sancti Clementis. VI. Ecclesia

Parochialis Sanctæ Cæciliæ. VII. Parochialis Ecclesia Sanctæ Mariæ Consolatricis nuncupatæ. VIII. Ecclesia pariter Parochialis Sanctorum Firmi et Rustici in Curte Alta. IX. Item Ecclesia Parochialis Sancti Michaëlis in Campo nuncupati, cui adnexum est Monialium Monasterium eidem Capitulo Veronensi subjectum. X. Ecclesia Parochialis Omnium Sanctorum in loco Mazzani. XI. Denique Ecclesia Parochialis Sanctæ Mariæ in Cinto Territorii Patavini, si tamen in Veronensi Diœcesi sita comperiatur; alioquin si in Patavina Diœcesi constituta sit, eam sub præsentis Constitutionis Nostræ censura, juxta id, quod initio declaravimus, nequaquam comprehensam volumus. Anno 1756.

§. 21. De Ecclesia autem, sive Cappella Sancti Georgii in Domo nuncupati, quæ etiam Sanctæ Helenæ nunc temporis appellatur, præfatæ Cathedrali Ecclesiæ contigua, sine peculiari tamen Turri Campanaria, et sine Campanis, quamvis novissimè sub annum 1740. a Patriarcha Aquilejensi in Parochiam specialem Canonicorum dictæ Cathedralis Ecclesiæ erecta fuerit, volumus, decernimus, atque statuimus, ut ea deinceps pro Parochiali Ecclesia nullatenus habeatur; Nos enim, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium tenore, omnem in ea Parochialitatis titulum, qualitatem, et denominationem supprimimus et extinguimus, atque omnia Parochialia jura ab ea separamus et abdicamus, eamque in pristinum statum, in quo ante præfatam erectionem in Parochialem reperiebatur, reducimus et revocamus; ita ut unusquisque ex Canonicis dictæ Cathedralis Ecclesiæ, ac Dignitates in ea obtinentibus, qui sparsim per Civitatem sua quique domicilia incolunt, illam tantummodo Ecclesiam, et non aliam in propriam respectivè Parochiam agnoscere teneantur, in cujus districtu singuli domicilium habent. In præfata autem Ecclesia sive Cappella retineatur dumtaxat Fons

Ecclesia S. Georgii in domo, seu S. Hælenæ, ademptis Paroch. jure ac titulo, ad pristinum statum restituitur.

PONT. A. XVI.

Baptismalis, quemadmodum a vetustissimis temporibus inibi extitisse dignoscitur.

Ecclesiæ non curatæ, Cappellæ, seu Oratoria Capitulo subjecta enumerantur.

§. 22. At præter memoratas Parochiales Ecclesias eidem insuper Capitulo subjectæ sunt, ac pro subjectis in posterùm haberi debebunt infrascriptæ etiam Ecclesiæ, sive Cappellæ, aut Oratoria, seu Hospitalia, quibus adnexa non est animarum cura, et non aliæ, seu alia: videlicet I. Ecclesia præfata sive Cappella Sancti Georgii in Domo, nunc etiam Sanctæ Helenæ nuncupata, prædictæ Cathedrali Ecclesiæ contigua; quam scilicet, quum jam inde a primæva sua antiquissima fundatione sub protectione tunc existentis Patriarchæ Aquilejensis constitutam et receptam fuisse constet; Nos nunc, attentâ hujusmodi Patriarchatus suppressione et extinctione per Nos, ut præfertur, facta, sub immediata Nostra et Apostolicæ Sedis protectione suscipimus, ac perpetuò constituimus; volentes nihilominùs, ut temporalium bonorum atque reddituum, quæ ad ipsam Ecclesiam sive Cappellam pertinent, et pertinebunt in posterùm, omnimoda administratio, per dictæ Cathedralis Ecclesiæ Capitulum et Canonicos, absque ulla Episcopi Veronensis, seu alterius cujusque Ordinarii, aut Metropolitani ingerentia, liberè geratur et exerceatur. II. Ecclesia Sancti Pauli Vetuli nuncupati juxta ripam Athesis. III. Ecclesia S. Blasii in Districtu præfatæ Parochiæ S. Clementis. IV. Eccl. Sancti Faustini de Monte Draconis: In quibus quatuor Ecclesiis adsunt quædam Beneficia simplicia, ad collationem seu institutionem ejusdem Capituli pro tempore providenda. V. Ecclesia seu Hospitale S. Mariæ Novellæ nuncupatæ, prope Canonicam. VI. Ecclesia, seu Hospitale Sancti Joannis in Sacco nuncupat. sub prædicta Parochia S. Pauli in Campo Martio. VII. Ecclesia seu Hospitale S. Jacobi de Gallæcia nuncupati, sub eadem Parochia S. Pauli: Quæ quidem tria Hospitalia a Laicis reguntur et administrantur: prædicto autem S. Joannis in Sacco dumtaxat, quatuor

præsident Commissarii, a pro tempore existente Marchione Familiæ illorum de Malaspina Fundatorum deputati, videlicet unus ex Canonicis præfatæ Cathedralis Ecclesiæ, ac tres Regularium Conventuum Superiores. VIII. Ecclesia seu Oratorium sub titulo S. Rochi, vel S. Alexandri, sub Parochia S. Joannis de Quintiano. Hæc autem Ecclesia, seu Oratorium, aliàs, ut accepimus, a præfatis Capitulo et Canonicis concessa fuit Communi Civitatis Veronensis; quod quidem Commune ad Beneficium simplex in ea erectum, quoties illud vacare contingit, unum Clericum seu Presbyterum præsentat Capitulo, a quo idem per suas Bullas instituitur, et de eo providetur. IX. Ecclesia seu Oratorium, Sepulchrum S. Rochetti in Monte nuncupatum, quod simplex est Eremitorium nullo Ecclesiastico Beneficio decoratum. X. Denique Ecclesia seu Oratorium S. Valentini prope dictam Parochialem Ecclesiam de Quintiano, in quo nullum pariter Ecclesiasticum Beneficium erectum reperitur, sed a pio Laicorum sodalitio Divina Officia in eo persolvuntur.

ANNO 1756.

Has omnes tam curatas, quam non curatas Ecclesias visitare potest Capitulum, per suos Deputat. salvis tamen juribus Episcopalis visitationis.

§. 23. Has omnes Ecclesias, tam Parochiales, quàm non Parochiales, Cappellas, Oratoria, seu Eremitoria, quas, et quæ hactenùs propriis invocationibus atque denominationibus expressimus, et non alias, seu alia poterit Capitulum per Visitatores a se deputatos, qui tamen prius ab Episcopo pro tempore approbati sint, visitandas curare, non ita tamen, ut vetitum sit Episcopo, illas et illa, quantumvis Capitulo, ut præfertur, subjectas atque subjecta, seorsum visitare, tam per se ipsum, quàm, si ipse impeditus fuerit, per alios Visitatores a se deputatos, servata videlicet in omnibus præfati Tridentini Concilii sanctione *in Cap. 3. Sess. 24. de Reform.* prout etiam aliàs definitum fuit a Congregatione Cardinalium ejusdem Concilii Interpretum, in causa *Veronen. proposita et decisa die 24. Aprilis anni* 1595. Id quod potissimùm obtinere et servari debebit in visitatione

PONT. A. XVI.

eorum omnium, quæ animarum curam, ejusque exercitium, et Sacramentorum administrationem concernunt; circa quæ, si aliqùa fortè in decretis, ordinationibus, et mandatis discrepantia occurrat, volumus, statuimus, et declaramus, potiora semper haberi ea, quæ Episcopus decreverit, jusserit, atque præscripserit: juxta ea, quæ Nos ipsi aliàs decrevimus in Nostra Constitutione, quæ incipit: *Firmandis*, data VIII. Idus Novembris 1744. et impressa in Bullarii Nostri Tom. I. num. 109. (*Huj. Edit. vol.* 2. *pag.* 441.)

Confessarii et Vicarii curati in hujusmodi Eccl. quomodo assumendi, quomod. itidem et Concion.

§. 24. Confessarii, et Parochorum adjutores in exercitio curæ animarum, per Capitulum assumpti, aut assumendi pro dictarum Ecclesiarum Parochialium eidem Capitulo subjectarum servitio, ab Episcopo antea examinandi et approbandi erunt. Neque verò cuiquam licebit in præfatis, sive Parochialibus, sive non Parochialibus Ecclesiis, Verbum Dei prædicare, nisi priùs, et mandatum a Capitulo habuerit, et Benedictionem ab Episcopo petierit atque obtinuerit.

Jura et Auctoritas Episc. et Capituli in Mon. Monial. adnexum Paroch. S. Mich. in Campo.

§. 25. Quod autem pertinet ad Monasterium Monialium, quod, uti superiùs innuimus, adnexum est præfatæ Ecclesiæ Parochiali S. Michaëlis in Campo nuncupati, eidem Capitulo Veronensi subjectæ; poterunt quidem Monasterium hujusmodi, ejusque Moniales, ab Archipresbytero et Capitulo visitari; servata tamen, quoad modum, et tempus visitationis, et quoad Visitatorum numerum, forma præscripta per fel. record. Prædecessorem Nostrum Alexandrum Papam VII. in sua Constitutione, quæ incipit: *Felici*, impressa, *in Bullar. novo Tom.* 6. *inter Constitutiones ejusdem Pontificis n.* 153, qua scilicet opportunas leges, in visitationibus Monasteriorum Monialium Regularibus subjectarum servandas, præscripsit. Sed non ideo interdictum erit Episcopo, quo minus et ipse seorsim idem Monasterium ejusque Moniales visitet, prout in dicta Alexandri Prædecessoris

Constitutione decretum legitur; et omnem aliam jurisdictionem in hujusmodi Monasterium atque Moniales liberè exerceat, quæcumque, in vim Decretorum Concilii Tridentini, nec non notissimæ Constitutionis piæ memor. Prædecessoris pariter Nostri Gregorii Papæ XV., cujus initium est *Inscrutabili*, aliarumque Apostolicarum Constitutionum, Episcopo Diœcesano competit in Monasteria Monialium, etiam Regularibus et Exemptis subjectarum. Quocirca nemini licebit munus Confessarii Ordinarii, aut Extraordinarii earumdem Monialium assumere et exercere, quamvis ad id a Capitulo deputatus sit, nisi antea ab eodem Episcopo pro Monialibus specialiter approbatus fuerit, Licentiæ quoque ingrediendi Monasterium, aut alloquendi prædictas Moniales, nemini suffragabuntur, nisi eædem non solùm ab Archipresbytero, sed etiam ab Episcopo fuerint impetratæ. ANNO 1756.

§. 26. Quæstuandi licentiam et facultatem, extra superiùs recensitas Ecclesias sibi subjectas, non poterit Capitulum cuiquam concedere. Capitul. nequit facult. concedere quæstuandi extra memorat. Ecclesias.

§. 27. Idem absolutiones a casibus et censuris quibuslibet sibi neutiquam reservare poterit; minusque absolvere per se vel per alios a casibus et censuris, quorum et quarum absolutionem et relaxationem Episcopus sibi reservaverit, aut in posterùm reservare voluerit; ac multò etiam minus a censuris Papalibus, etiam in iis casibus, in quibus concessum est Episcopis ab earum vinculo pœnitentes absolvere. Denique nec vota relaxare, nec in dispensationibus concedendis aut exequendis ullatenùs se valeat immiscere. Nec casus sibi reservare, aut a reservatis casibus vel censuris quibuscumque, etiam per alios, absolvere multoque minus in dispens. se immiscere.

§. 28. Liceat solummodo præfatis Archipresbytero, et Capitulo licentias vescendi cibis ab Ecclesia vetitis, in Quadragesima, aliisque diebus esurialibus, concedere personis Ecclesiasticis dictarum Ecclesiarum sibi subjectarum servitio addictis, accedente tamen consilio utriusque medici, et servata lege jejunii, diebus illis, quibus id ab Ecclesia præcipitur: at nunquam Indultum tamen

PONT. A. XVI.

ipsis licebit hujusmodi facultatem sive Indultum concedere Laicis quibuscumque; cum quibus nimirùm solus Episcopus poterit dispensare.

concedere liceat vescendi cibis vetitis sed Eccl. tantummodo.

§. 29. Causæ Matrimoniales, quas inter Personas sub Parochiis dictarum Ecclesiarum Capitulo subjectarum degentes oriri et agitari contingat, ad Episcopi judicium, exclusis quibuslibet aliis, pertinebunt. Quod si, earum occasione, opus erit inhibitionem aliquam ad hujusmodi Ecclesiarum Parochos dirigere, hæc quidem in Officio, seu Cancellaria Episcopali efformanda erit, mox ad Capitulum transmittenda; cujus Deputati eamdem, nulla interposita mora aut exceptione, subscribere tenebuntur; idque in prima tantummodo inhibitione in singulis causis expedienda servabitur; nam quoad cæteros subsequentes actus, Episcopus liberè procedet, suaque omnimoda auctoritate fruetur. Ita pariter solius Episcopis erit dispensare super denunciationibus, quæ ante Matrimonii celebrationem fieri debent; sicut etiam licentias ad Matrimonium contrahendum impertiri; dispensationes Matrimoniales ab Apostolica Sede concessas executioni mandare; ac demùm in omnibus rebus, quæ Matrimonia quomodolibet concernunt, ea omnia præstare et facere, quæ ad Episcopalem et Ordinariam jurisdictionem pertinere dignoscuntur.

Matrimon. causæ et dispensationes, quomodo a solo Episcopo cognoscend. conced. et respectivè exequendæ.

§. 30. Criminales Causæ contra prædictos Parochos, et quoscumque alios in recensitis superiùs Ecclesiis Capitulo subjectis Sacramenta administrantes, illæ videlicet, in quibus, legitimo efformato Processu, servataque Judicii forma legibus præscripta, extra visitationem procedendum erit, si quidem reorum crimina ipsam animarum curam, et Sacramentorum administrationem concernant, cumulativæ jurisdictionis erunt, tam scilicet Episcopi, quàm Capituli, ita ut inter eos sit locus præventioni; at ubi delicta nec ad animarum curam, nec ad Sacramentorum administrationem pertineant, ad privativam Capituli cognitionem spectabunt.

Crimin. causæ Paroch. aliorumque in recensitis Eccl. Sacram. ministrantium a quo cognoscend.

§. 31. Ad solum pariter Capitulum spectare debebunt Causæ Criminales extra Visitationem agitandæ contra Cappellanos et Mansionarios præfatis Ecclesiis Capitulo subjectis inservientes; si tamen Cappellaniam vel Mansionariam ex collatione Capituli obtinuerint; et quatenùs delictum versetur circa ministerium illius Officii, aut Beneficii, quod ab ipso Capitulo recognoscent. Verùm si quis ex hujusmodi Parochis, Cappellanis, aut Mansionariis a Capitulo provisis, alterum fortè Beneficium, aut Officium Ecclesiasticum ab Episcopo sibi collatum eodem tempore obtineat, et quidem in hujus ministerio et servitio aliquo modo deliquisse arguatur, quoad hoc dumtaxat, a solo Episcopo corripiendus et puniendus erit.

ANNO 1756. A quo itidem Criminales Causæ Cappellanor. et Mansionarior. in præfatis Eccl. inservient.

Quid si aliquis duo Benef. alterum ab Episc., alterum a Capitulo obtineat.

§. 32. Si quis autem ex his, qui duo hujusmodi Beneficia aut Officia obtineant, alterum ab Episcopo, et alterum a Capitulo sibi collatum, alicujus delicti reus fiat, quod ipsorum Beneficiorum servitium et ministerium minimè respiciat, integrum erit Episcopo æquè, ac Capitulo, contra ipsum procedere, eritque inter eos præventioni locus.

Quidve insuper si is delinquat in re neutrum Beneficium respiciente.

§. 33. Sub appellatione tamen Cappellanorum, seu Mansionariorum, ac generaliter sub præmissorum Decretorum censura, nequaquam comprehensos esse, aut censeri volumus Presbyteros illos, qui de licentia aut mandato Capituli, in aliqua ex prædictis Ecclesiis eidem Capitulo subjectis Missas celebrant, seu aliter in Divinis ministrant, sed tamen nullum Titulum Beneficiale ab ipso Capitulo obtinent; Hos enim solius Episcopi judicio et correctioni subjacere volumus et mandamus.

Sub nomine Cappellani, seu Mansionarii quinam quoad rem præsentem comprehendantur.

§. 34. Præterea decernimus et declaramus, in omnibus supradictis casibus, in quibus tributum fuit Capitulo privativum jus procedendi criminaliter contra Parochos, Cappellanos, et Mansionarios Ecclesiarum ipsi subjectarum, qui tamen de hujusmodi Beneficiis ab eodem Capitulo provisi fuerint, si quando præfati Archi-

Causæ privativo judicio Capituli reservatæ quomodo per illius

PONT. A. XVI.

negligentiam devolvant. ad Episc.

presbyter et Capitulum negligentes se præbeant in procedendo adversùs delinquentes, tunc, et pro ea vice dumtaxat, totam jurisdictionem ad Episcopum devolvi, ac devolutam censeri debere, quatenùs tamen Episcopus antea ter monuerit, et interpellaverit Archipresbyterum, præfigendo illi singulis vicibus quatuor dierum spatium.

Capitulo recensita privilegia ad præscriptam formam redacta ex integro conced.

§. 35. His itaque privilegiis, et prærogativis hactenùs recensitis, et non aliis, præfatum Capitulum Veronense, sub ordinaria universali Jurisdictione Episcopi Veronensis pro tempore existentis, in posterùm frui et gaudere debebit. Nos enim præmissa omnia et singula, prout superiùs expressa sunt, eisdem Capitulo, Archipresbytero, Dignitatibus, et Canonicis, præsentium tenore, ac dictis, motu, scientiâ, et potestatis plenitudine, ex nunc, et ex integro, perpetuis futuris temporibus valitura, concedimus et elargimur.

Abbatis et Monachorum Monast. S. Mariæ in Organis jura in Parochias Parochos, cæterosque Clericos inservientes intra suos limites redacta recensentur

§. 36. Denique quod spectat ad privilegia, et prærogativas, quibus præfatum Monasterium Sanctæ Mariæ *in Organis* nuncupatæ, ejusque pro tempore existentes Abbates et Monachi, nec non Ecclesiæ ab eodem Monasterio, seu a Congregatione Montis Oliveti dependentes, tam Parochiales, quàm non Parochiales, in dicta Veronensi Civitate, aut in illius suburbiis, seu prope illam, existentes, in posterùm similiter vigore præsentis concessionis, et non aliter, frui et gaudere debebunt; Volumus, statuimus, decernimus, et declaramus, hujusmodi Abbates, et Monachos in dicto Monasterio ejusque dependentiis pro tempore existentes, eorumque Conventum, nullam activam jurisdictionem ordinariam, seu quasi Episcopalem, sibi præsumere, aut exercere posse in Clerum quarumvis Ecclesiarum hujusmodi, seu in Populum præfatis Paroch. subjectum, multòque minus speciem aliquam Territorii separati sibi arrogare; sed tantummodo ipsis Abbati, et Monachis, eorumque Ecclesiis, competere de-

bere simplicem passivam exemptionem, ad formam et terminos Privilegiorum, quæ generaliter prædicto Ordini, eorumque Congregationi Montis Oliveti, ab Apostolica Sede concessa reperiuntur. Quocirca Abbas et Monachi præfati pacificam, ut antea, possessionem retinebunt dictarum Ecclesiarum tam Parochialium, quàm non Parochialium eorum Monasterio seu Congregationi prædictæ unitarum, ac proinde, quod attinet ad Parochiales Ecclesias, salvo, ac præservato favore Episcopi, jure deputandi in ipsis Œconomos, quoties et quousque easdem Rectore destitutas manere contingat, integrum erit Abbati et Conventui præfati Monasterii, futuros hujusmodi Ecclesiarum Rectores eidem Episcopo præsentare, ut, prævio consueto examine, ad curam animarum in eis exercendam, sive perpetuò, sive amovibiliter, pro diversa Parochialium conditione, ab eo approbentur; ac præterea eisdem licebit omnes prædictas Ecclesias, et Clericos earum servitiis addictos, visitare, prout fieri consuevit ab aliis Prælatis Regularibus, et Exemptis, non habentibus Territorium separatum: sed tamen integra semper, ac prorsùs illæsa manere debebit ejusdem Episcopi jurisdictio pro omnibus et singulis casibus, in quibus alii Episcopi locorum Diœcesani eam exercere possunt in Regulares, quantumvis exemptos, eorumque Ecclesias, præsertim circa ea, quæ animarum curam, et Sacramentorum administrationem concernunt, juxta decreta præfati Tridentini Concilii, et ad formam memoratæ Constitutionis Nostræ, quæ incipit *Firmandis*, aliarumque a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus editarum, et non aliter, nec alio modo. ANNO 1756.

§. 37. Præsentes quoque litteras semper et perpetuò firmas et validas existere et fore, omniaque et singula in eis contenta, post obitum tamen prædicti Daniëlis Cardinalis Patriarchæ, et Archiepiscopi, suum plenum effectum, et omnimodam executionem sortiri et obtinere, Clausulæ et Decreta ad præmissorum firmitatem.

PONT. A. XVI. ac deinceps ab omnibus, ad quos spectat et spectabit quomodolibet in futurum, perpetuò et inviolabiliter observari debere, nec ullo unquam tempore, etiam ex eo, quod quilibet in præmissis jus vel interesse habentes, seu habere, quomodolibet prætendentes, etiam specifica et individua mentione digni, ad eo vocati, et auditi non fuerint, seu ex alia qualibet privilegiata causa, de subreptionis vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis nostræ, vel quopiam alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, restringi, limitari, vel eis in aliquo derogari ullatenùs unquam posse: Easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, et declarationibus, quomodolibet, et quibusvis de causis etiam pro tempore factis, et faciendis, minimè comprehendi, sed ab illis semper exceptas esse et censeri. Sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis authoritate et potestate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Vice-Legatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, et eorum cuilibet, quavis aliter judicandi et interpretandi facultate et authoritate, judicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam quavis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Exequut. dati cum opportun. facultat. §. 38. Quocirca Venerabilibus Fratribus Nostris Episc. Vincentino et Brixiensi eorumque in Episcop. Vincentino et Brixiensi Successoribus pro tempore futuris, per Apostolica scripta mandamus, quatenùs ipsi vel unus eorum, per se, vel alium, seu alios, ipsas præsentes literas, et in eis contenta quæcumque, statim ac tamen illarum effectui locus factus fuerit, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte sive Episcopi, sive Capituli Veronen. aut Abbatis et Monachorum præfati Monasterii S. Mariæ in

Organis nuncupatæ, seu aliorum, quorum favorem eædem præsentes concernunt, aut alicujus eorum, fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate Nostra easdem præsentes, et in eis contenta hujusmodi ab omnibus, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari; et Episcopum, ac Capitulum et Canonicos, necnon Abbatem et Monachos præfatos, aliasque Ecclesias et loca hujusmodi, cæterosque omnes, quos eædem præsentes quomodolibet concernunt, et concernent in futurum, illis omnibus et singulis pacificè frui et gaudere; non permittentes eos, vel ex ipsis quempiam desuper per quoscumque quomodolibet indebitè molestari, perturbari, vel inquietari: Contradictores quoslibet, et rebelles, cujuscumque status, gradus, ordinis, dignitatis, vel præeminentiæ fuerint, per sententias, censuras, et pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, et pœnas ipsas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. ANNO 1756.

§. 39. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, et Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo: necnon Bonifacii PP. VIII., qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem vel Diœcesim ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede Apostolica deputati extra Civitatem vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas committere audeant, vel præsumant, et in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis authoritate præsentium ad Judicium non trahatur, aliisque Apostolicis aliorum quorumcumque Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum Constitutionibus et Ordinationibus, Derogatio contrariis

PONT. A. XVI.

necnon primodicti Capituli, ac præfati Monasterii, et Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, et consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Literis Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Patriarchalibus et Metropolitanis, personis, et locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, et Sedem prædictam, vel alios quoscumque, etiam qualibet authoritate et potestate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis in genere vel in specie, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine similibus, etiam iteratis vicibus concessis, confirmatis et innovatis: Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes; illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis et perpetuæ firmitatis præmissorum omnium et singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expressè derogamus; aliisque omnibus et singulis contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, nisi per litteras Apostolicas facientes plenam, et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Sumptuum fides.

§. 40. Volumus autem quod earumdem præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, et sigillo alicujus personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ mu-

nitis, eadem prorsùs fides in judicio et extra illud adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si originaliter exhibitæ forent vel ostensæ. Anno 1756.

§. 41. Nulli ergo omninò hominum liceat, paginam hanc Nostræ avocationis, suppressionis, et extinctionis, silentii impositionis, revocationis, cassationis, et abolitionis, voluntatum, statutorum, declarationum, concessionum, indultorum, decretorum, commissionum, et derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire : si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, decimosexto Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno XVI. Dat. 17. Maji 1756. Pont. 16.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LIX.

UTINENSI

Metropolitanæ Ecclesiæ Missa de Spiritu Sancto cum certis Collecta et Orationibus celebranda conceditur in die depositionis, seu commemorationis Beati Bertrandi Aquilejensis Patriarchæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Prooemium. A studio ampliandi Sanct. cultum.

NON est equidem, quod Nos in hoc ipso potissimùm Apostolicæ omnium Ecclesiarum sollicitudinis et procurationis gravissimo ministerio, imbecillitati Nostræ a Supremo Pastorum Principe Jesu Christo, cujus vices in terris planè immerentes gerimus, imposito ritè sanctèque obeundo ferè defessos, magis reficere et recreare videatur, quam cum opportunæ sese Nobis offerunt occasiones, per quas Pontificiæ auctoritatis, benignitatisque partes adhiberi a Nobis petitur in promovendo ampliandoque eorum Christifidelium cultu, quos in Domino confidimus in caritate Dei conjunctos ex hac vita migrasse, et in æterna Beatorum statione in Cœlis positos gaudere; cum per totum ferè vitæ Nostræ spatium, quoad Nobis integrum fuit, non omiserimus immensos labores impendere, ut præclara Venerabilium Servorum Dei, Beatorum, et Sanctorum gesta tot editis voluminibus illustraremus.

Immemorialis præstitus B. cultus.

§. 1. Quoniam autem in Metropolitana Ecclesia Utinensi, sicut Dilectus Filius Noster Daniël Tituli Sanctæ Mariæ Supra Minervam Presbyter S. R. E. Cardinalis Patriarcha Delphinus Ar-

chiepiscopus Utinensis nuper Nobis humiliter exposuit, Corpus sive Ossa Beati Bertrandi, dum in humanis ageret, Patriarchæ Aquilejensis viam universæ carnis anno MCCCL. ingressi reperiuntur, cui, quemadmodum pariter exposuit, publicus cultus impendi cœptus ex eo Transitus sui tempore, ad hanc usque diem exhiberi pergit, pro quo sanè Cultu comprobando necessaria quoque documenta ad Nos transmittenda curavit, atque insimul retulit, in die nimirùm defunctionis ejusdem Beati Bertrandi solemnem Missam pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem cani, juxta providum sapiensque consilium Venerabilis Servi Dei Cæsaris Cardinalis Baronii Ecclesiasticorum Annalium Auctoris, de Sanctis quoque in Martyrologio Romano descriptis meritissimi, qui a fel. rec. Clemente PP. VIII. Prædecessore nostro oraculum acceperat. Præterea idem Daniël Cardinalis Patriarcha et Archiepiscopus supplices preces obtulit, ut publicum hujusmodi Cultum ampliare de Apostolica benignitate et auctoritate dignaremur.

ANNO 1756.

Ad preces Eminent. Card. Patriarch. et Archiep. conceditur, ut in die commemorat. B. Bertr. celebretur Missa de Spiritu Sancto cum inscriptis orationibus.

§. 2. Nos igitur, qui laudatum Daniëlem Cardinalem Patriarcham et Archiepiscopum, ob eximias generis animique dotes, ac Sacerdotales in regendis populis suæ Pastorali curæ commissis virtutes, plurimi facimus, magnoque in honore habemus, piis votis porrectisque precibus benignè obsecundare cupientes, postquam omnia et singula ad hujusmodi gravissimum negotium spectantia, matura consideratione expendimus, ac præsertim allata super publico exhibito Cultu documenta, et quidquid de eodem Beato Bertrando illius temporis Auctores gravis notæ scriptis suis consignarunt, in hanc sententiam devenimus, atque Apostolica auctoritate tenore præsentium statuimus, ut in die quidem, in qua annua in memorata Ecclesia Metropolitana Utinensi sæpedicti Beati Bertrandi memoria recolitur, et in qua ipsius Beati Bertrandi Corpus sive Ossa reposita sunt, celebratio so-

PONT. A. XVI. lemnis Missæ cum Cantu pro gratiarum actione in Omnipotentis Dei honorem in singulos annos peragatur. Hujusmodi verò Missa sit illa, quæ de Spiritu Sancto in Missali Romano habetur; atque in ipsa addantur Orationes, sive Collectæ, ut infra, nimirùm, post primam quidem Orationem, sive Collectam de Spiritu Sancto, sub unica Conclusione dicatur: *Deus, qui Beatum Bertrandum pro Ecclesiæ suæ juribus ad mortem usque certantem invicta pastorali fortitudine roborasti, præsta fidelibus tuis, ut ad pietatis et religionis constantiam ejusdem informentur exemplis. Per Dominum etc.* Post alteram verò, sive Secreta: *Sacra dona, quæ Tibi, Domine, reverenter offerimus in commemoratione Beati Bertrandi, Ecclesiæ tuæ libertatem tueantur et pacem, et sanctificationis nostræ incrementa promoveant. Per Dominum etc.* Post tertiam demùm sive Postcommunio: *Præsta, quæsumus, Omnipotens Deus, ut in honorem Beati Bertrandi celebrata mysteria, ejus virtutum imitatores, et tua propitiatione nos dignos efficiant. Per Dominum etc.*

Consuetæ clausulæ et decreta in præmissorum firmitate.

§. 3. Decernentes præsentes litteras, et in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, et efficacia existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari; sicque et non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales, et eorumdem Cardinalium Congregationes, et quosvis alios quacumque præeminentia et potestate fungentes et functuros, judicari et definiri debere, ac irritum et inane quidquid secùs super his a quocumque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Anno 1756. Sumptuum fides.

Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis sub Annulo Piscatoris die XVIII. Junii MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno Decimosexto. Dat. 18. Junii 1756 Pont. 16.

Cajetanus Amatus.

LX.

PRIVILEGIA MONASTERII

Monialium B. Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti prope et extra muros Civitatis Aquilejensis, opportuna locorum subjectorum descriptione, ac definitione jurisdictionis Delegati Apostolici apposita, confirmantur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Dilectis in Christo Filiabus, Abbatissæ et Conventui Monasterii Monialium Beatæ Mariæ Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, prope et extra muros Civitatis Aquilejen., nullius Diœcesis, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Procemium. Privilegia non temere abrog. suis tamen limitibus cohibenda.

QUÆ ex Apostolica Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum auctoritate et liberalitate Religiosis Domibus ac Personis concessa dudum fuerunt Privilegia et Indulta, ne propter varias labentium temporum et circumstantium rerum vicissitudines labefactari contingat, novo confirmationis munimine roborare, simulque eadem generalibus Ecclesiæ Legibus, et Canonicis institutis, per opportunas voluntatis nostræ declarationes congruenter attemperare, non recusamus; prout ipsarum Domuum, ac personarum religiosæ utilitati et quieti, ac Ecclesiasticæ Disciplinæ integritati salubriter expedire in Domino judicamus.

Monast. ejusque personæ

§. 2. Sanè exhibita Nobis nuper pro parte vestra pétitio continebat, quod quum aliàs nonnulli Romani Pontifices Prædecessores nostri, antiquissimo

antiquissimo Monasterio vestro, ejusque Personis et rebus, ac possessionibus, Ecclesiis quoque, Cappellis, et locis ab eo dependentibus, quæ in aliquot eorumdem Prædecessorum litteris, propriis leguntur expressa vocabulis, Apostolicæ Protectionis, aliaque complura privilegia et indulta concessisse dignoscerentur; fel. rec. Prædecessor pariter noster Bonifacius Papa IX. per suas, sub Datum Romæ apud S. Petrum Kalend. Junii, Pontificatus sui Anno XI. expeditas Litteras Apostolicas, idem Monasterium vestrum, cum membris suis, ejusque Abbatissam et Conventum, ac singulares Personas in eo tunc degentes, et posteras, earumque bona, et jura quæcumque, quæ tunc obtinebant, et in posterùm obtinerent, ab omni potestate, jurisdictione, dominio, servitute, et visitatione Patriarchæ Aquilejensis tunc existentis, et pro tempore futuri, nec non Capituli Aquilejensis aliorumque Ordinariorum, et Judicum quorumcumque, Auctoritate Apostolica exemit, et perpetuò liberavit, ac sub Beati Petri, et Sedis Apostolicæ, ac sua, protectione suscepit, et exempta ac libera, exemptasque ac liberas esse voluit, sibique et Successoribus suis Romanis Pontificibus, ac dictæ Sedi, immediatè subesse; ita ut Patriarcha et Judices supradicti, ratione delicti, seu contractus, aut rei, de qua ageretur, ubicumque committeretur delictum, iniretur contractus, aut res ipsa consisteret, nullam in ipsas Abbatissam et Conventum, earumque Monasterium, Personas, membra, Bona, aut jura prædicta, possent jurisdictionem, potestatem, dominium, aut visitationem exercere, sed dumtaxat coram dicta Sede, vel ejus delegatis, tenerentur de justitia respondere.

ANNO 1756.

ac res quæcumque amplissimis privil. ditatæ.

A Bonif. IX. singul. exemptionis priv. donantur, et sub immediata Sedis Apostolicæ jurisdict. suscipiuntur.

§. 3. Quodque subinde, post iteratas confirmationes, hujusmodi exemptionis, susceptionis, et subjectionis, ab aliis Romanis Pontificibus eidem Monasterio vestro, ejusque Personis, membris, et Bonis elargitas, recol. mem. Prædecessor pariter noster Clemens Papa VII., qui

Clementis VII. litteræ, quibus hujusmodi exemptioni ad tempus derogatur.

PONT. A. XVI.

aliàs ad collapsam Regularis observantiæ Disciplinam in eodem Monasterio vestro redintegrandam, illud, et illius Moniales, cum earum juribus, bonis, et pertinentiis universis, gubernio et regimini bon. mem. tunc in humanis agentis Marini Tituli S. Vitalis S. R. E. Presbyteri Cardinalis, et Patriarchalis Aquilejensis Ecclesiæ Præsulis, quamdiu Ecclesiæ hujusmodi præesset, per speciales suas in forma Brevis Litteras supposuerat, et subjecerat; postmodum, ad supplicationem tunc existentium dicti Monasterii Abbatissæ et Monialium, attento quod plures Romani Pontifices dictum Monasterium, et illius Personas, Terras, et Bona, ab omni Jurisdictione pro tempore existentis Patriarchæ Aquilejensis, ejusque Vicariorum et Officialium, exempta ac libera, ut præfertur, sub sua, ac dictæ Sedis Apostolicæ protectione perpetuò manere ipsique Sedi Apostolicæ immediatè subesse voluerant; et ipsæ Abbatissa et Conventus in possessione, seu quasi, exemptionis hujusmodi, a quadringentis annis, vel circa, et tanto tempore, cujus initii hominum memoria non erat, jam tunc existebant; aliisque de causis tunc latiùs expressis; ac etiam consideratione claræ mem. tunc in humanis agentis Ferdinandi Hungariæ et Bohemiæ Regis, et Comitis Goritiæ, sub cujus temporali dominio Monasterium prædictum existebat, per alias posteriores in simili forma Brevis litteras datas apud S. Petrum die 26. Novemb. 1530. Pontificat. sui anno VIII. præfatas suas anteriores litteras, et inde sequuta quæcumque, revocando, cassando, et annullando, ac pro nullis et infectis habendo, ac pristinas exemptionem, susceptionem, et subjectionem prædictas in suo robore subsistere, ac Monasterio, Abbatissæ et Conventui, illorumque rebus, et bonis prædictis suffragari decernendo; nec non hujusmodi exemptionis, et susceptionis, ac subjectionis litteras, et Monasterium prædictum, in pristinum, et eum, in quo ante priorum litterarum hujusmodi editio-

Ab eodem Pont. revocantur.

nem erant, statum restituendo, reponendo, et plenariè reintegrando; ac veterem renovando consuetudinem, qua alii Romani Pontifices in more habuerunt alias Personas in Dignitate Ecclesiastica constitutas, secluso Patriarcha Aquilejensi, in Visitatores, Correctores, et Reformatores Monasterii prædicti, tamquam sibi et Apostolicæ Sedi immediatè subjecti, constituere, et deputare; earumdem Litterarum tenore, Abbati Monasterii S. Georgii Majoris Venetiarum dicti Ordinis S. Benedicti tunc et pro tempore existenti, donec per ipsum Clementem, seu Successores suos, aliud ordinatum foret, commiserit et mandaverit, ut ipse, ejusque Successores Abbates, Monasterium ipsum in capite, et in membris, in spiritualibus et temporalibus visitarent, et prout opus esse perspicerent, ad debitam Regularis Disciplinæ observantiam reducerent, et reformarent.

ANNO 1756. Ac in pristinum statum restitutis omnibus privilegiis jurisdictio, correctio, et visitat. Abbati Mon. S. Georgii Majoris Venet. demandatur

§. 4. Ex quo tempore, sicut eadem expositio vestra subjungebat, tam Monasterium ipsum, ejusque Abbatissa, et Moniales pro tempore existentes, quàm etiam earum bona, ac res, et Personæ ipsum subjectæ Indultis et Privilegiis sibi concessis usque in præsentem diem pacificè frui non destiterunt, sub protectione Sedis Apostolicæ, ac Romanorum Pontificum, etiam pro tempore existentium, inter quos recol. mem. Prædecessor quoque noster S. Pius Papa V. Datis Apostolicis Litteris apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ MDLXVI. Idibus Aprilis, Pontific. sui anno primo, in amplissima confirmatione omnium Privilegiorum et Indultorum eidem Monasterio, Abbatissæ, et Monialibus per Prædecessores Pontifices, et Sedem Apostolicam eatenùs concessorum, comprehensa quoque voluit, ac specificè exprimenda duxit, decretum, et declarationem jam inde ab anno 1503. per bon. mem. Angelum Leoninum, dum viveret, Episcopum Tyburtinum, Legatum Apostolicum cum potestate Legati a Latere olim in istis partibus degentem facta, per quæ, inter

Pacifica, et ad hæc usque tempora continuata privil. possessio.

Iterum confirm. a S. Pio V.

Unà cum Decreto

PONT. A. XVI. an. 1503. Legati a latere liberam Beneficior. disposit. Monast. et Monialibus adjudicante

alia, omnia et singula Beneficia Eccl. cum cura, et sine cura, in præfatis ejusdem Monasterii Privilegiis contenta, et descripta, ad vos, et Conventum vestrum, vestramque Nationem, provisionem, et omnimodam dispositionem spectare et pertinere, ac de mensa vestra esse, et fore, vosque, stantibus præmissis, de hujusmodi Beneficiis ad vestrum nutum et voluntatem disponere potuisse, et in antea posse, ideoque collationes, provisiones, et alias dispositiones de iisdem Beneficiis per vos factas, omniaque et singula inde sequuta, pro canonicè et legitimè factis censeri debere; nec non eorumdem Beneficiorum Cappellanos, et Beneficiatos, iisdem Privilegiis, gratiis et favoribus, ad instar præfati Monasterii vestri pariformiter uti, frui, et gaudere posse, et debere, decreverat, et declaraverat; prout Nobis expositum fuit in indicatis ipsius Pii Prædecessoris Litteris latiùs contineri.

Monast., rerum, ac personar. cura et gubern. hactenùs demandata Personæ in Dignit. Eccl. constitutæ.

§. 5. Ipsius autem Monasterii Vestri, ac illius personarum et rerum, nec non Ecclesiarum, Locorum Piorum, aliorumque membrorum ab eo dependentium, a Diœcesani, et cujuscumque alterius Ordinarii jurisdictione, et superioritate, ita ut præfertur, exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum, regimen, et gubernium, per diversas personas Ecclesiasticas a pro tempore existentibus Romanis Pontificibus successivè delegatas geri et administrari consuevit; eumque in finem, hujusmodi personis delegatis, sive per Litteras Apostolicas, sive per organum Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum, et Regularium præpositorum, amplissimæ facultates concessæ dignoscuntur, videlicet tam Monasterium ipsum, quàm aliud quodvis Monasterium, Ecclesiam, Hospitale, Confraternitatem, Locum Pium, Terram, Castrum, et aliud quodcumque membrum eidem Monasterio subjectum, Abbatissas, Moniales, et aliam

Amplissimæ hujusmodi Delegato Apostol. tributæ facultates

quamvis Personam in eis degentem, cujuscumque status, gradus, et conditionis, tam in capite, quàm in membris, visitandi, corrigendi, et reformandi, abusus tollendi, ac disciplinam et observantiam regularem restituendi; nec non Rectores; Cappellanos, et Confessores; tam ordinarios, quàm extraordinarios, pro ejusdem Monasterii; et Terrarum, Castrorum, Villarum, et Locorum illi subjectorum servitio; deputandi et constituendi, Puellas ad habitum, et ad Professionem admittendi; illasque ad hujusmodi effectum examinandi; et approbandi; præterea quascumque Personas eidem Monasterio subjectas; excessus seu delicti alicujus reas et culpabiles repertas; certa servata methodo, corrigendi, puniendi, et castigandi, ac omnes et singulas tam civiles, quàm criminales, et mixtas causas, ad ejusdem Monasterii forum et jurisdictionem spectantes, prout juris fuerit, illiusque ordine servato; cognoscendi, decidendi, et terminandi, aliaque omnia et singula ad Officium Vicarii, Visitatoris, et Reformatoris spectantia et pertinentia, faciendi, et contra contumaces et inobedientes, illorumque consultores et fautores; ad censuras, et pœnas Ecclesiasticas; aliaque necessaria et opportuna juris et facti remedia procedendi; sicuti in nonnullis hujusmodi deputationum Litteris latiùs accepimus contineri; ac etiam Dilectus Filius modernus noster, et Sedis Apostolicæ Delegatus, ad ipsius Monasterii vestri Regimen, ejusque jurisdictionis administrationem istic constitutus, hujusmodi facultates hactenùs circa præmissa obtinuisse, et exercuisse dignoscitur. Anno 1756.

§. 6. Cùm autem, sicut eadem petitio prosequebatur, postquam Nos, gravissimis, justissimisque de causis, Ecclesiam Patriarchalem Aquilejensem dudum existentem, ejusque Patriarchalem dignitatem ipsamque Cathedram, et Sedem, penitùs et omnino suppressimus et

Cur istæc privileg. tot Pont. litteris firmata, iterum confirmari petatur.

PONT. A. XVI. extinximus, duasque Archiepiscopales Ecclesias, Goritiensem videlicet, ac Utinensem ereximus, et Goritiensi quidem Ecclesiæ unam partem antiquæ Diœcesis Aquilejensis, in qua Civitas ipsa Aquilejensis, in cujus districtu primodictum Monasterium vestrum, cum aliquibus terris, locis et villis, nec non Ecclesiis eidem subjectis existit, subjecimus et attribuimus; alteri verò, Utinensi videlicet Ecclesiæ, reliquam ejusdem antiquæ Diœcesis Aquilejensis partem, in cujus ambitu situm est alterum Monasterium vestrum, prope muro Civitatis Forojuliensis extructum, ad quod, ex antiqua consuetudine, universa Conventus vestri communitas, æstivis mensibus ob aerem insalubrem, qui eo tempore periculosam reddit Aquilejensis tractus stationem, singulis annis transferri solet; nec non cætera ejusdem Monasterii vestri bona, et loca, seu terræ, villæ, et Ecclesiæ eidem subjectæ consistunt, subjecimus pariter, et attribuimus; verendum esset, ne fortè in hujusmodi rerum immutatione, et novarum Diœcesum constitutione, ac respectiva earum terminatione, præjudicium aliquod amplissimæ exemptioni, cæterisque juribus et privilegiis, quibus vos et Monasterium vestrum, cum suis membris, et bonis, ac personis in eo degentibus, et ab eo dependentibus, sub immediata Sedis Apostolicæ subjectione, ut præfertur, hactenùs uti, frui, et gaudere consuevistis, inferri, aut illatum censeri contingeret; ideoque pro parte vestra Nobis fuerit humiliter supplicatum, quatenùs præfatam Monasterii vestri, ejusque membrorum exemptionem, aliasque gratias, concessiones, et privilegia, a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus vobis elargita, et longa, vel etiam antiquissima, et immemorabili possessione, seu quasi, et plurium sæculorum usu, a vobis retenta, novo Apostolicæ confirmationis munimine roborare, et opportunæ declarationis præsidio amplius asserere et firmare dignaremur.

§. 7. Idcirco Nos, ad rem maturiùs atque consultiùs peragendam, requisitis primùm, auditisque Venerabilibus Fratribus Nostris modernis Utinensi, et Goritiensi Archiepiscopis, ac omnibus tam per eos, quàm per vos, et Procuratores vestros fusè deductis, aliisque ad rem pertinentibus diligenter expensis et consideratis, votis vestris in præmissis annuere volentes, vosque, ac vestras singulares personas a quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque etc. censentes; ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, præmissas Bonifacii et Clementis, aliorumque Prædecessorum prædictorum respective litteras, nec non dicti Monasterii vestri, illiusque bonorum, villarum, castrorum, et locorum, ac Ecclesiarum in illis consistentium, seu ab eodem Monasterio aliàs dependentium, prout in præsentibus enumerantur, et sunt, libertatem, et exemptionem, ac immediatam Sedi Apostolicæ subjectionem; ita ut tam primodictum Monasterium vestrum, quàm alterum prope Civitatem Forojuliensem existens, nec non Ecclesiæ, ac villæ, et castra, ac loca hujusmodi, quarum, et quorum nomina inferiùs describimus, vosque, et aliæ personæ, in illis nunc, et pro tempore degentes, a jurisdictione, dominio, superioritate, et visitatione Goritiensis, et Utinensis Archiepiscoporum pro tempore existentium, ejusque Vicariorum, et Officialium, ac utriusque Ecclesiæ Capitulorum, prorsùs et omninò, perpetuis futuris temporibus, exempta, immunia, ac libera, ac exemptæ, immunes, et liberæ, et sub Nostra, ac Successorum Nostrorum Romanorum Pontificum pro tempore existentium, et Sedis Apostolicæ prædictæ immediata protectione, et subjectione suscepta, et susceptæ, ac verè et immediatè subjecta, et subjectæ sint, et esse censeantur, ac respectivè permaneant; harum serie perpetuò confirmamus et approbamus, illisque novum, et inviolabile Apostolicæ firmitatis robur adjicimus.

Anno 1756. Petitioni annuit Pontifex, amplissimamque Monaster. Personar. ac rerum exemptionem confirmat.

PONT. A. XVI. Provideq. recenset, quæ tali exempt. fruantur.

§. 8. Quæ igitur sub præsentium litterarum nostrarum dispositione comprehensa, ac præfatæ exemptionis, susceptionis, et subjectionis munere decorata esse, et perpetuò censeri volumus, propriis duximus exprimenda vocabulis, et sunt quæ sequuntur; videlicet a parte dominii in temporalibus Austriaci.

Loca in temporali Austriaco Dominio constituta.

I. Monasterium vestrum *Sanctæ Mariæ* nuncupatum prope muros Civitatis Aquilejensis extructum, *cum sua Ecclesia.*

II. Item Villa *Monasterii* nuncupata; et in hujusmodi Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Annuntiationis B. Mariæ Virginis.*

III. Item Villa *Sancti Martini de Tertio* nuncupata, cum sua Ecclesia Parochiali sub titulo ejusdem *Sancti Martini.*

IV. Item Villa *Tertii* nuncupata; et in hujus Villæ ambitu, Ecclesia *Sancti Blasii* filialis prædictæ Ecclesiæ Sancti Martini.

V. Villa *de Ronchis*, et in ejus tractu Ecclesia *Sancti Josephi* filialis ejusdem Ecclesiæ Sancti Martini.

VI. Villa *de Moruzzis* nuncupata.

VII. Alia Villa *de Malborghetto* nuncupata.

VIII. Item Villa *de Cervignano* nuncupata, et in hujus Villæ ambitu Ecclesia Parochialis sub titulo *Sancti Michaelis Archangeli;* nec non alia Ecclesia sub titulo *Sancti Hieronymi;* ac insuper *Oratorium publicum*, de Jure patronatus, ut asseritur, Familiæ de Bressanis; non longè verò extra eamdem Villam, Ecclesia *Sancti Martini.*

A parte verò temporalis Dominii Veneti.

Alia Veneto Dominio comprehensa.

I. Aliud *Monasterium* vestrum prope Mœnia Civitatis Forojuliensis, cum sua Ecclesia sub titulo *Sanctæ Claræ.*

II. Villa de *Pradizzolo* nuncupata, et in ejus ambitu Ecclesia sub titulo *B. Mariæ Virginis de Salute, et Sancti Osualdi*, quæ est filialis præfatæ Ecclesiæ Parochialis S. Michaelis Archangeli de Cervignano.

III. Villa *de Muscoli* nuncupata, et in ea similiter Ecclesia Sacramentalis *Sancti Zenonis*,

quæ etiam filialis est ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Cervignano. Anno 1756.

IV. Villa de *Preteolis* nuncupata, et in ea Parochialis Ecclesia *Sancti Thomæ Apostoli*; extra verò eamdem Villam Ecclesia *Sancti Andreæ Apostoli*, filialis præfatæ Parochialis Ecclesiæ in dicta Villâ existentis.

V. Villa de *Sacilleto* nuncupata cum suo Castro; et quidem in dicta Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli*; in Castro autem, Ecclesia *Sancti Antonini*; quæ ambo filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ Sancti Thomæ de Preteolis.

VI. Villa de *Alturis* nuncupata, cum Ecclesia *Sancti Blasii* Episcopi et Martyris, filiali ejusdem Parochialis Ecclesiæ de Preteolis.

VII. Villa de *Mortesinis* nuncupata.

VIII. Villa de *Chiasellis* nuncupata, et in ejus ambitu Ecclesia Parochialis *Sanctæ Mariæ Virginis*.

IX. Villa de *Zumpicchia* nuncupata; et in eadem Ecclesia Parochialis *Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli*.

X. Villa de *Piantanico* nuncupata, et in ejus ambitu Ecclesia Sacramentalis *Sancti Cantiani* Martyris: prope eam verò Ecclesia *Sancti Antonii Abbatis* in Campo; quæ sunt filiales prædictæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

XI. Villa de *Begliano* nuncupata, et in ipsa Villa, Ecclesia Sacramentalis *Sancti Martini*, atque insuper alia Ecclesia *Sanctæ Mariæ Magdalenæ* in Arce diruta ejusdem Begliani; quæ pariter filiales sunt præfatæ Parochialis Ecclesiæ de Zumpicchia.

§. 9. Ne autem ob superiùs enunciatas rerum immutationes, controversiæ, et dissidia, seu ambiguitates, et dubia, tum super effectibus præfatæ exemptionis, vobis, et Monasterio vestro, dictisque locis, Ecclesiis, atque personis concessæ, tum et potissimùm circa usum jurisdictionis activæ, quam dilectus filius modernus et pro tempore existens Noster, et Apostolicæ *Exempt. vis, et delegati auctoritas distinct. explicatur*

PONT. A. XVI.

Sedis Delegatus, qui nunc istic deputatus existit, et futuris quoque temporibus, ad formam prædictarum litterarum, nostrarumque præsertim super suppressione dicti Patriarchatus Aquilejensis Anno Incarnationis Dominicæ 1751. pridie nonas Julii, Pontificatus Nostri anno XI. editarum, quibus initium est: *Injuncta Nobis*, deputandus erit: in spiritualibus, et temporalibus juxta earumdem litterarum suæ deputationis continentiam et tenorem, receptamque consuetudinem, circa præmissa exercere debebit, in Ecclesiasticæ pacis, et Canonicæ disciplinæ perturbationem, ac detrimentum, suboriri contingat; idcirco Nos infrascriptas declarationes, ordinationes, et regulas subjicere opportunum duximus; ad quarum formam, et terminos omnia redigi, et moderari volumus, ac earumdem præsentium tenore, dictaque scientia, et potestatis plenitudine præcipimus, et mandamus.

Delegatus Apostol. Synodalia Archiep. Decreta in respect. locis Monasterio subjectis servari jubeat.

§. 10. Primò videlicet, quod dictus Delegatus pro tempore existens, Synodales leges, ad Ecclesiasticam disciplinam tuendam, aut reparandam, a Goritiensi, et Utinensi Archiepiscopis editas, et pro tempore edendas, Clero sæculari Ecclesiarum, villarum, et locorum, a prædicto Monasterio vestro dependentium, servata circumpositarum Diœcesum distinctione, respectivè proponere, et ab eo observari facere debeat; sub pœnis in hujusmodi Synodalibus legibus etiam respectivè adscriptis, quas ipse Delegatus a contrafacientibus districtè exigere non omittat.

Casus eosdem sibi reservet.

§. 11. Secundò, quod in omnibus præfatis villis, et locis, jurisdictioni primodicti Monasterii vestri subjectis, idem Delegatus pro tempore existens eosdem casus, quos Archiepiscopi Goritiensis, et Utinensis in eorum respectivè Civitatibus, et Diœcesibus sibimetipsis pro tempore reservabunt, juxta præfatam locorum positionem, et personarum domicilium sibi ipsi reservare; et Confessariis, ut infra,

approbatis, facultatem ab ipsis absolvendi interdicere, iisdemque respectivè, etiam sub certis modo et forma sibi benevisis, tribuere possit et valeat.

Anno 1756.

§. 12. Tertiò, quod approbatio Sacerdotum, tàm qui animarum curam exercere, quàm qui Sacramentales Christifidelium Confessiones in iisdem Ecclesiis, villis, et locis, excipere debebunt, quoad idoneitatem, ad alterutrum ex dictis Archiepiscopis juxta locorum positionem præmissam, spectet atque pertineat; qui tamen Archiepiscopi litteras hujusmodi Sacerdotibus a se approbatis tradendas ita efforment, ut eorum tantummodo idoneitatem, ad munus, de quo agitur, in genere testatam faciant; reservata prædicto Delegato auctoritate concedendi Sacerdotibus sic approbatis usum jurisdictionis in Foro Pœnitentiali exercendæ.

Sacerd. a respectivo Archiepisc. ad curam animar. vel confessiones, quo ad idoneitat. tantùm approbat. usum jurisdictioni concedat.

§. 13. Quartò, quod Concionatores in hujusmodi Ecclesiis, et locis præfatæ jurisdictioni subjectis verbum Dei publicè annunciaturi, ab hujusmodi Delegato Apostolico tantùm licentiam petere, et obtinere teneantur.

Concionatoribus opportuni facultat. indulgeat.

§. 14. Quintò, quod nullus in Confessarium, sive Ordinarium, sive Extraordinarium, pro Monasterio vestro, et pro vobis, communiter, seu singulariter, eligi et deputari possit, nisi qui antea specialem approbationem circa idoneitatem ad excipiendas Monialium Confessiones, juxta formulam hactenùs servari solitam, obtinuerit; et quidem ab eo Archiepiscopo, cujus Diœcesis ambitu continebitur Conventus vestri Communitas, quo tempore ad Confessarii hujusmodi electionem et deputationem devenietur. Verumtamen Confessarius sic electus, per integrum tempus deputationis suæ, susceptum munus liberè prosequi, et Confessiones vestras, aliarumque personarum in Monasterio vestro cum debitis licentiis pro tempore degentium, audire poterit, etiamsi interea præfata Communitas vestra ad aliud Monasterium se transferat, alteriùs Archiepi-

Monial. Confessores ii assum. qui idonei ad hoc munus fuerint ab Archiep. renunciati.

PONT. A. XVI.

scopalis Diœcesis ambitu circumclusum, absque eo quod novam ab altero Archiepiscopo Diœcesis hujusmodi approbationem obtinere teneatur.

Elapso quoad Confessar. suæ approbat. tempore, iterum se sistere Archiep. respective debeant.

§. 15. Sextò, quod Confessarii ad Sacramentales Fidelium Confessiones excipiendas in præfatis Ecclesiis a Monasterio vestro dependentibus assumpti et deputati, elapso tempore in eorum respectivè approbationibus enunciato, iterum se sistere debeant eidem Archiepiscopo seu illius Successori, a quo primùm approbati fuerunt; reservata semper Delegatò Apostolico facultate concedendi Confessariis ipsis sic iterato approbatis exercitium jurisdictionis in Foro Pœnitentiali.

Idem Delegatus Parochos, et Vicarios Curatos in possessionem inducat.

§. 16. Septimò, quod novi Parochi, et Vicarii Curati ad Animarum curam in præfatis Ecclesiis exercendam constituendi seu deputandi, in eorum Officii exercitium ab eodem Delegato Apostolico, Nostra, et Apostolicæ Sedis auctoritate, immittantur.

Œconom. vacantibus Ecclesiis curatis, ab Abbatissa eligantur, a Delegat. jurisd. exercit tradatur.

§. 17. Octavò, similiter quoties hujusmodi Parochiales Ecclesias, seu Officia Curata vacare contigerit, Presbyteris Œconomis per Abbatissam pro tempore existentem electis, ut hactenùs in more positum fuit, usus et exercitium jurisdictionis, durante vacatione hujusmodi exercendæ a præfato Delegato Apostolico, eadem auctoritate, tradatur.

Jus visitandi Monasteria, adnexasque Ecclesias privativè Delegato reservat.

§. 18. Nonò, quod idem Delegatus pro tempore existens, solus, et privativè quoad unum, et alterum Archiepiscopos præfatos, visitare possit, et debeat, tam primo, et secundo dictum Monasterium vestrum, etiam quoad Clausuram, servatis tamen quoad modum et tempus visitationis hujusmodi, et quoad numerum personarum in visitationibus assumendarum, Apostolicis Decretis, atque Constitutionibus: quam omnes præfatas Ecclesias, Oratoria, et Pia loca a prædicto Monasterio vestro dependentia, prout hactenùs visitare consuevit, ac visitatione hujusmodi completa, præmissorum

omnium status relationem, singulis trienniis, ad Sedem Apostolicam transmittere teneatur, ad formam Constitutionis Nostræ incipientis *Quod Sancta*, datæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1740. Nono Kal. Decembris, Pontificatus Nostri Anno I. ANNO 1756.

§. 19. Decimò, quod Delegatus ipse causas omnes civiles, et criminales, et mixtas Cleri, et Populi dictarum villarum, castrorum, atque locorum ad ejusdem Monasterii vestri forum, et jurisdictionem spectantes cognoscere, decidere, et terminare, atque in iisdem, prout juris fuerit, servatis servandis, usque ad sententiam definitivam procedere; et contra delinquentes, ad formam sacrorum Canonum, et Constitutionum Apostolicarum, dictorumque Synodalium statutorum respectivè procedere, eosque pro modo culpæ punire, mulctare, et emendare possit, ac debeat. Ejusdem Delegati jurisdict. in cognoscendis causis civilibus et criminal.

§. 20. Undecimò, nullatenùs tamen ipsi Delegato liceat Dimissoriales Litteras concedere personis hujusmodi Monasterii vestri jurisdictioni quocumque titulo subjectis, pro suscipiendis Ordinibus, sive Majoribus, sive Minoribus, vel ut Clericali Militiæ adscribantur. Dimissor. tamen Delegatus non concedat.

§. 21. Duodecimò, quod pertinet ad Pontificalia peragenda in Ecclesiis tam uni, quàm alteri Monasterio vestro adnexis aliisque superiùs enunciatis, nec vobis, nec ipsi Delegato liceat quemcumque Antistitem ad id pro libito accire, sed illum dumtaxat ex duobus Archiepiscopis præfatis invitare teneamini, cujus Diœcesis finibus respectivè conclusa reperitur Ecclesia, in qua Pontificales Functiones habendæ erunt; Quod si Archiepiscopus requisitus, hujusmodi Functiones et Munia Pontificalia peragere recusaverit, sive nequiverit, tunc liceat vobis, et Delegato prædicto, quemcumque alium Catholicum Antistitem, gratiam, et communionem Sedis Apostolicæ habentem, in eum finem advocare. Salva semper Nostra, et Apostolicæ Sedis auctoritate, si quando, vel in Ad Pont. in locis Monast. subjectis peragenda quis advocandus.

PONT. A. XVI. hoc, vel in aliis quibuslibet ex præmissis rerum capitibus, in peculiaribus casibus, specialiter indulgendum censuerimus, seu Successores Nostri Romani Pontifices indulgere opportunum duxerint. Et firmis integrisque manentibus favore utriusque præfati Archiepiscopi, Goritiensis videlicet, et Utinensis nunc, et pro tempore existentium omnibus et singulis juribus, tam quæ ad Ordinem, quàm quæ ad Jurisdictionem pertinent, etiam circa præmissa loca, Ecclesias, res, et personas, in iis tamen, de quibus in ipsis Litteris super deputatione sæpedicti Delegati Apostolici confectis, ac deinceps super similibus deputationibus Successorum ejus, juxta consuetam formulam, sed salva præsentium Nostrarum dispositione conficiendis, nihil expressè cautum reperiatur; seu de quibus Nos per easdem præsentes, nihil decrevimus, statuimus, et declaravimus.

Opportuna in reliquis præservatio Archiep. jurisdict. et auctoritatis.

Clausulæ et Decreta in præmissorum firmitat.

§. 22. Denique easdem præsentes Litteras, et in eis contenta, etiam ex eo quod aliqui in præmissis, vel eorum quopiam interesse habentes, aut habere prætendentes, ad hoc vocati, vel auditi non fuerint, aut ex quibusvis causis de subreptionis, vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, vel impugnari, aut aliàs infringi, vel quomodolibet retractari, suspendi, limitari, vel eis in aliquo derogari, nullatenùs unquam posse; easque sub quibusvis contrariis Constitutionibus, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, decretis, etiam motu, scientiâ, et potestatis plenitudine, aut alia, et quibusvis de causis, etiam pro tempore factis, minimè comprehendi, sed ab illis semper exceptas, et quoties illæ emanabunt, toties in pristinum statum restitutas, ac de novo concessas, semperque et perpetuò validas, firmas, et efficaces esse, et forè, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac ab omnibus, ad quos spectat, et spectabit, quomo-

dolibet in futurum, perpetuò, et inviolabiliter observari, ac primodicto Monasterio, vobisque, ac futuris pro tempore existentibus, Abbatissæ, et Monialibus ipsius Monasterii, aliisque personis, Ecclesiis, et locis prædictis, quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, perpetuis futuris temporibus plenissimè suffragari debere: sicque in præmissis ab omnibus censeri, ac si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, et ignoranter contigerit attentari, irritum quoque et inane decernimus. Anno 1756.

§. 23. Non obstantibus, quatenùs opus sit, Nostra, et Cancellariæ Apostolicæ regula de Jure quæsito non tollendo: ac quibusvis Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, et Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et ordinationibus, ac etiam præmissis litteris Prædecessorum eorumdem in iis, quæ præsentibus adversantur: Privilegiis quoque, Indultis, et Litteris Apostolicis, quibusvis Ecclesiis, etiam Metropolitanis, personis, et locis, per quoscumque Romanos Pontifices Prædecessores Nostros prædictos, vel alios quoscumque, et quacumque dignitate, et auctoritate fulgentes, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus, et aliis decretis in genere, vel in specie, quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, etiam si de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis et insertis Amplissima contrariorum derogatio

PONT. A. XVI. habentes; illis aliàs in suo robore permansuris, ad effectum validitatis et perpetuæ firmitatis præmissorum omnium et singulorum, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expressè derogamus; contrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis. §. 24. Nulli ergo omninò hominum liceat, paginam hanc Nostræ absolutionis, confirmationis, approbationis, roboris adjectionis, declarationum, ordinationum, derogationum, decretorum, et statutorum infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 30. Julii 1756. Pont. 16. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo sexto, tertio Kalendas Augusti, Pontificatus Nostri Anno XVI.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

REFRACTARIIS

LXI.

Constitutioni *Unigenitus* an, et quando SS. Corporis Christi Viaticum denegari debeat, Encyclica hac Epistola definitur.

Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, ac Archiepiscopis, et Episcopis Regni Galliarum, in novissimis comitiis Cleri Gallicani congregatis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Pont. cura et sollicitudo de turbata in Galliis Eccl. tranquillitate restituenda.

Ex omnibus Christiani Orbis regionibus, ad quas imposita imbecillitati Nostræ pastoralis cura protenditur, quum multa sæpe ad nos deferantur, quæ animum Nostrum pro omnium singularumque Ecclesiarum statu sollicitum et anxium habeant, vix tamen aliunde nobis majores perturbationis, atque doloris causæ acciderunt, quam ex gravissimis controversiarum et dissensionum incommodis, quibus florentissimum istud Regnum, et Catholicam Gallorum nationem aliquot abhinc annis jactari cognovimus. Neque sanè destitimus hoc toto perturbationum vestrarum tempore Deum optimum maximum enixè rogare, ac interpositis etiam aliorum precibus, orare atque obsecrare, ut ipse, qui Deus pacis est, veram solidamque tranquillitatem turbatis Ecclesiis vestris reddere dignaretur. Sæpè etiam, datis ad carissimum in Christo filium nostrum Ludovicum Galliarum Regem Christianissimum Apostolicis litteris, illius opem et brachium

PONT. A. XVII. ad Ecclesiasticæ pacis tutelam atque præsidium imploravimus. Iis autem, qui ad Nos et ad Sedem Apostolicam de rebus istis recursum habuerunt, ea semper responsa dedimus, quibus Nos promptos paratosque declaravimus, pro pace Ecclesiæ Gallicanæ, quam sincera et constanti dilectione prosequimur, quidquid Nobis vitæ superesse posset, libenter impendere; atque omnia, quæ Nobis agenda proponerentur, et aggredi et urgere, dummodo ejusmodi consilia essent, quæ ad revellendum malorum germen apta et idonea dignoscerentur, et quorum executio cum spe prosperi eventus suscipienda, et ad intentum finem utiliter processura videretur.

Pluribus nominib. Gallicani Cleri virtus commendatur

§. 2. Gravem atque diuturnam de rebus vestris sollicitudinem, qua hactenus affecti fuimus, non parum sublevarunt litteræ e Gallicani Cleri Comitiis die 31. Octobris elapsi anni ad Nos scriptæ; quas quidem legentes, vestram Venerabiles Fratres, firmitatem atque constantiam, vestram perspeximus perfectam consensionem in custodiendo veræ sanæque doctrinæ deposito, et in retinenda, quam semper majores vestri professi sunt, erga Apostolicam Beati Petri Sedem, Catholicæ Unitatis centrum, observantia et veneratione. Neque enim ullam inter vos dissensionem vigere comperimus, quoad canonicas regulas et principia; sed scissuras tantummodo esse inter vos in deligendis statuendisque mediis, quibus utendum necessario est, ut eadem communia principia in usum deducantur. Quod quamvis optandum fuisset longe abesse a Conventu vestro, haud tamen mirum videri debet, scientibus, id alias inter sacros Antistites, et doctrina et morum sanctitate conspicuos, in gravissimarum rerum tractatione evenisse. In magnum autem præconceptæ consolationis nostræ accessionem sese obtulit eximia Christianissimi Regis pietas et religio, cum hæreditario ipsius in hanc Apostolicam Sedem obsequio conjuncta, quæ non

in recentioribus tantummodo illius litteris, quas die 19. Decembris ejusdem elapsi anni, prædictam Cleri epistolam huc mittens, ad nos dedit, sed in cæteris quoque omnibus ab eo conscriptis, præclarè enituit; in quibus testari possumus atque debemus, Nos semper illius Regii animi sensus eos planè deprehendisse, qui maximè decebant Orthodoxum Principem, et vera in Deum religione, et sincera erga Romanam Sedem pietate præditum, eumdemque pacis atque concordiæ in suis regnis restituendæ et conservandæ amantissimum. ANNO 1756.

§. 3. Tanta est profectò in Ecclesia Dei auctoritas Apostolicæ Constitutionis, quæ incipit *Unigenitus*, eademque sibi tam sinceram venerationem, obsequium, et obedientiam ubique vindicat, ut nemo Fidelium possit, absque salutis æternæ discrimine, a debita erga ipsam subjectione sese subducere, aut eidem ullo modo refragari. Hinc porrò consequitur, ut in ea, quæ exorta est, controversia, utrùm hujusmodi refractariis sanctissimum Corporis Christi Viaticum expetentibus denegari debeat, sine ulla hæsitatione respondendum sit, quoties prædictæ Constitutioni publicè et notoriè refractarii sint, denegandum eis esse; ex generali nimirùm regula, quæ vetat publicum atque notorium peccatorem ad Eucharisticæ Communionis participationem admitti, sive eam publicè, sive privatim requirat.

Publicis et notor. refractar. Constitutioni Unigenitus SS. Viaticum jure denegatur.

§. 4. Publici autem atque notorii sunt refractarii, in casu, de quo agitur, quicumque per sententiam a Judice competente prolatam rei declarati sunt, eo nomine, quod debitam prædictæ Constitutioni *Unigenitus* venerationem, obsequium, et obedientiam contumaciter denegaverint; quicumque etiam hujusmodi contumaciæ reos se in judicio confessi sunt; ac præterea illi, qui quamvis nec a Judice condemnati, neque reatum suum in judicio confessi fuerint, nihilominùs, vel eo tempore, quo sacrum ipsum Viaticum suscepturi sunt, propriam inò-

Publici et notorii refractarii qui.

PONT. A. XVII.

bedientiam et contumaciam adversùs Constitutionem *Unigenitus* spontè profitentur, vel in anteactæ vitæ decursu aliquid evidenter commisisse noscuntur, manifestè oppositum venerationi, obsequio, et obedientiæ eidem Constitutioni debitæ, in eoque facto moraliter perseverare; quod ita vulgò cognitum est, ut publicum scandalum inde exortum, non adhuc cessaverit; in his enim casibus eadem omninò adest moralis certitudo, quæ habetur de iis factis, super quibus Judex sententiam tulit, vel saltem alia suppetit moralis certitudo prædictæ similis et æquipollens.

Duplex notorii species, variaque demonstratio.

§. 5. In quo tamen præ oculis habenda est differentia quæ intercedit inter notorium illud, quo merum aliquod factum deprehenditur, cujus facti reatus in ipsa sola externa actione consistit, ut est notorietas usurarii aut concubinarii; et aliud notorii genus, quo externa illa facta notari contingit, quorum reatus ab interna etiam animi dispositione plurimum pendet; de quo quidem notorii genere nunc agitur. Alterum enim illud gravibus sanè probationibus evinci debet; sed alterum gravioribus certioribusque argumentis probari oportebit.

Certitudo ex quibus non satis idonea habeatur.

§. 6. Ea verò, quam supra innuimus, certitudo minimè adesse dicenda est in aliis casibus, in quibus crimen nititur conjecturis, præsumptionibus, incertisque vocibus, quæ originem suam plerumque debent hominibus aut malo animo affectis, aut qui præjudicatis opinionibus, vel partium studiis ducuntur; quibus dum fides habetur, satis compertum est, tum præteritorum temporum, tum ætatis nostræ experientia, quot modis homines errare et falli, ac in transversum agi contingat.

Quorumdam anxietas in dubiis casibus.

§. 7. Quia verò nonnulli animarum Pastores, Ecclesiæque Ministri, pietate et zelo commendati, hujusmodi conjecturis et præsumptionibus deferentes, dum ad sacrum Viaticum aliquibus ministrandum advocantur, animo anxii hærent, verentes ne id sine propriæ conscientiæ peri-

culo administrare non possint; certam subnectimus agendi regulam, quam sequantur. Anno 1756.

§. 8. Hoc itaque primum animadvertere debent, an scilicet ei, qui extremum Viaticum postulat, quum ante ad Sacram mensam accederet, Paschali præsertim tempore, a loci illius Parocho, ubi degebat, Eucharistica Communio administrata fuerit; si enim hæc illi in vita non fuerit denegata, argumento id erit, aut hominem illum ab omni labe immunem, aut saltem non verè notorium peccatorem reputatum fuisse; indeque sequetur, sacrum Viaticum eidem in exitu vitæ publicè postulanti denegari non posse; nisi fortè, postquam olim ad Eucharisticam mensam admissus fuit, et ante id tempus, quo postrema Sacramenta requirit, aliquid commisisse noscatur, quo publici et notorii peccatoris notam, juxta præmissa, contraxerit.

Præscribitur methodus, cui Sacram. minister tutò adhærere possit.

§. 9. Ubi autem ex hac facti specie certum ipsis non suppetat fundamentum, cui insistere valeant; aliunde verò validæ adversus ægrotum præsumptiones, et indicia gravia et urgentia militent, ob quæ obortum sibi scrupulum rationabiliter depónere nequeunt; in his rerum circumstantiis, oportet eos, remotis arbitris, ægrotantem alloqui, eique cum omni lenitate et mansuetudine, non tanquam disputantes, eumque convincere volentes, ostendere, quæ et qualia sint indicia, quæ suspectum reddunt ipsius vitæ tenorem; rogantes eum et obsecrantes, ut resipiscat, in eò saltem temporis articulo, a quo æterna ipsius salutis sors pendet; eidemque præterea demonstrantes, quod, quamvis ipsi parati sint sanctissimum Corporis Christi Viaticum ei ministrare, ac etiam reipsa illud ei ministrent, non ideo tamen tutus ipse erit ante tribunal Christi, sed potiùs novi et horrendi criminis reum se constituet, ex quo judicium sibi manducavit et bibit; cæterùm se non alia de causa Sacramentum Corporis Christi eidem ministraturos, nisi ut Ecclesiæ jubenti

PONT. A. XVII. obtemperent, quæ præter eam, quam habet, curam, ut scandala publica antevertat, pro sua etiam pietate, ægroti ipsius infamiam præcavere studet, et idcirco eum a sacra mensa non repellit, dum ipsum, licet peccatorem in conspectu Domini reputet, non tamen in proprio Tribunali publicum atque notorium peccatorem agnoscit.

Hortatio ad Præsules, ut traditam regulam sectentur, aliisque proponant servandam.

§. 10. Hanc itaque judicandi agendique normam oportet vos, Venerabiles Fratres, utpote Nostro et Apostolicæ Sedis judicio probatam, inferioribus animarum Pastoribus, cæterisque Presbyteris per Civitates et Diœceses vestras Sacramenta legitimè administrantibus, sequendam et observandam proponere. Quod quidem judicium super vigentibus controversiis a Nobis interpositum, et Ecclesiasticis regulis nititur, et Conciliorum olim in ipsis Galliarum regionibus habitorum decretis, et gravium ipsius Nationis vestræ Theologorum sententiis fulcitur. Ut igitur vobis laudi fuit, illustrium Prædecessorum vestrorum exempla sequendo, promotas istic controversias subortaque dubia ad Nos et Apostolicam Sedem deferre, certamque hinc regulam, ad revocandam tuendamque Ecclesiarum vestrarum pacem, exposcere; ita nunc officii vestri partes, vestraque simul apud Deum et Ecclesiam merita cumulabitis, si suprascriptam agendi methodum, ab iis, ad quos pertinet, in occurrentibus casibus omninò servari curabitis. Quod Nos a Fraternitatibus vestris eò fidentius expectamus, Nobisque pollicemur, quò magis Nobis ipsi conscii sumus, nihil diligentiæ aut studii a Nobis prætermissum fuisse, sive in perpendendis ac discutiendis articulis, quos Episcopi in præfatis Cleri Comitiis adunati, licet non unanimi sententia, proposuerunt, desumendisque ex ipsa eorum discrepantia notionibus, ad rem penitus percipiendam, rectoque judicio definiendam opportunis; sive in legendis ponderandisque sententiis scripto exaratis a Venerabilibus Fratribus nostris hu-

jus S. R. E. Cardinalibus, quorum hac de re consilia exquisivimus; sive in cæteris omnibus exequendis atque præstandis, per quæ Divini luminis adjutorium, quod interim flagrantissimis votis implorare non prætermisimus, Nobis promereri possemus. Anno 1756.

§. 11. Neque verò dubitamus, quin Carissimus quoque in Christo Filius noster Rex Christianissimus, postquam susceptum a vobis consilium non solùm probavit, sed etiam, ut supra innuimus, suis ad nos datis litteris fovere, et adjuvare non recusavit; pro sua perspecta in Deum et Ecclesiam religione ac pietate, validam Fraternitatibus vestris opem præbere studeat, quo tam vobis, quàm inferioribus Ecclesiæ ministris, liberum et integrum sit, ut superiùs descriptam agendi normam sacrorum Mysteriorum administrationem moderari. Quâ quidem fiduciâ freti, nos hìc sermonem minimè habendum existimavimus de reliquis Fratrum vestrorum articulis respicientibus Episcopalia jura circa eorumdem Sacramentorum participationem concedendam, vel denegandam, et varias super hac re obortas controversias; sed potiùs cum ipso Christianissimo Rege per alias litteras nostras agendum duximus, ut is sacra Episcopatus jura, sua animi magnitudine ac præstanti virtute tueatur. Quod ipsum, et proprio, et majorum suorum more, facturum certò confidimus: ut nobilissimæ Galliarum Ecclesiæ, illius regio favore nostris vestrisque studiis obsecundante, suum pristinum decorem retinuisse, et perturbatam ad tempus tranquillitatem citò recuperasse lætentur. In cujus optatissimi eventus auspicium, Fraternitatibus vestris, cunctisque populis Pastorali curæ vestræ concreditis, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Ad id præsto futura spondetur religio, validumque præsid. Christianissimi Regis, Ecclesiastica jura vindicaturi.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die decima sexta Octobris MDCCLVI. Pontificatus nostri anno XVII.

Dat. 16. Oct. 1756. Pont. 17.

LXII. # DE JURE METROPOLITICO

Archiepiscopalis Ecclesiæ Moguntinæ in novam Diœcesim Fuldensem, ejusque Clerum et Populum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. Privileg. ita temperanda, ut Eccl. Hierarch. non perturbent.

SALUBERRIMUM Apostolicæ providentiæ benignitatisque institutum a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus sapientissimè initum servatumque, ut iis, quidem, quibus potuissent, titulis et honoribus insignes Eccl. magis magisque ad Nominis Divini cultum, et Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominùs circumspectione ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum atque intactum decretis ac rescriptis suis custodirent, a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad Nobis integrum fuit, tenere et sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ Nostræ vigilantiæ partes ubique gentium desiderari passi fuerimus. Quamobrem cum insignis et antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maximè verò propter Privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam Sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur; non immeritò Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum

Episcopum et Abbatem insimul constituimus, quemadmodum ex aliis Nostris sub Plumbo expeditis literis, quarum tenorem, quatenùs opus sit, hisce præsentibus pro expresso et inserto haberi volumus, uberiùs continetur.

ANNO 1756.

Relata sup. n. 4. vol. 10. pag. 59.

§. 1. Cùm autem post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super auctoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico jure competere deberet; ut ea quamcitiùs, et absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in consilium adscitis peritissimis in jure Canonico viris Nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis dignitas, non inter Germanos tantùm, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, et in manibus Nostris relicta, cum concepta jampriùs in mente Nostra sententia prorsùs convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni MDCCLV. decrevimus ac declaravimus, prædictas Nostras literas super erectione Abbatiæ Fuldensis in Episcopatum, atque alias præcedentes itidem Nostras super approbatione et confirmatione cujusdam concordiæ inter Episc. Herbipolensem et Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omninò detractum, aut imminutum censeatur de auctoritate et jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcop. Fuldensi, et universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum Sacrorum Canonum, et Sacri Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic San-

Pontific. sollicitudo in componenda inde exorta controversia.

Metrop. jus Eccl. Mogunt. in novam Diœces. Fuldens. ejusque Clerum et Populum asseritur.

Nihil detractum vult exemptioni

PONT. A. XVII. Abb. Episcop. Ecclesiæ, Monast., eidemque adnexar. Eccles.

ctæ Sedi Apostolicæ, quibus hactenùs juxta formam suorum privilegiorum gavisi sunt, et gaudere debent Monachi omnes, et Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum eidem Monasterio pleno jure incorporatæ et subjectæ reperiantur; ita tamen ut Populus et Clerus Sæcularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a jure Metropolitico prædicto nequaquam exemptus censeatur.

§. 2. Quo itaque firmius Decretum hoc Nostrum subsistat, et servetur exactiùs, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica auctoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus.

Clausulæ et Decreta ad præmissorum firmitatem.

§. 3. Decernentes idem Decretum, et præsentes Nostras literas, semper firmas, validas, et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, et illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari debere; sicque, et non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales, et eorumdem Cardin. Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuncios et quosvis alios quacumque præeminentia et potestate fungentes et functuros, judicari, et definiri debere; ac irritum et inane, quidquid secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis

§. 4. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus Provincialibusque, et Synodalibus Conciliis, editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus, et quibuscumque aliis, in contrarium præmissorum, etiam a Nobis, quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque.

§. 5. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. ANNO 1756. Fides sumptuum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris MDCCLVI. Pontificatus Nostri Anno XVII. Dat. 15. Sept. 1756 Pont. 17.

Cajetanus Amatus.

LXIII.

CONSECRATIO

Electi in Episcopum, qui fuerat a Pontifice Ordinatus Presbyter, an ab ipso Pontifice, vel ex speciali ejus delegatione, sit peragenda.

Dilecto Filio Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Provisionis Consistorialis quinam sit effectus.

IN postremo secreto Consistorio per Nos habito die 20. proximè superioris mensis Septembris, emeritam virtutem tuam præ oculis habentes, te in Justinopolitanum Episcopum proposuimus; cumque de eo Episcopatu provisum tibi fuerit, præmissis anteà omnibus, quæ a Sacro Tridentino Concilio *Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.*, et Constitutionibus Apostolicis præscribuntur, electus ipse meritò dici potes, ac confirmatus; communis quippe Doctorum sententia est, provisionem in Consistorio factam, habere vim electionis insimul et confirmationis. Ita post Glossam *in Cap.* 1. *verb. Provisionem, de elect. in* 6. docent Ripa *in Cap. Eam te, n.* 11. *de Rescript.*, Fagnanus *in Cap. Nullus, n.* 9. *et in Cap. Nihil, n.* 29. *de elect.*, Barbosa *Jur. Eccles. Univ. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. et a Nobis quoque advertitur in Nostro Tractatu de Synodo Diœcesana novissimæ editionis *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

LA CONSECRAZIONE LXIII.

D'uno eletto Vescovo, il quale era stato prima ordinato Sacerdote dal Papa, se debbasi fare dal Papa medesimo, o da altri per sua special commissione.

Dilecto Fili Carolo electo Episcopo Justinopolitano.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Virtù ed effetti della provista fatta in Consistoro.

Nell' ultimo Concistoro segreto, tenuto da Noi nel giorno 20. del prossimo passato mese di Settembre, avendo in considerazione il di lei merito, la proponemmo in Vescovo di Capo d'Istria; ed essendo seguita la di lei provista, dopo essere stato adempito quanto viene prescritto dal Sagro Concilio di Trento *alla Sess.* 24. *cap.* 1. *de Reformat.*, e dalle Costituzioni Apostoliche, ella dee dirsi eletto e confermato; insegnando comunemente gli Autori, che la provista fatta in Concistoro, ha il vigore di elezione e confermazione. Così dopo la Chiosa *nel Cap.* 1. *in verb. Provisionem, de elect. in* 6. insegnano il Ripa *nel Cap. Eam te, num.* 11. *de rescriptis*, il Fagnano *nel Cap. Nullus, num.* 9., *e nel Cap. Nihil, num.* 29. *de electione*, il Barbos. *Jur. Eccles. Univers. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. e da Noi viene anche osservato nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 3.

PONT. A.XVII.

Episc. Consec. suscipiendæ terminus.

§. 2. Quod itaque tibi adhuc reliquum, ipsa Consecratio est, quæ, juxta regulas a Sacro Tridentino Concilio præscriptas *Sess.* 23. *Cap.* 2. *de Reform.* intra trimestre, a die Confirmationis tuæ supputandum, est a te suscipienda: cumque in collatis nobiscum sermonibus asserueris, ostenderisque, Sacros Diaconatus et Presbyteratus Ordines fuisse tibi a Prædecessore Nostro, nobisque munifico Benedicto XIII. collatos, Diaconatum quidem die 30. Septembris 1728. in Sacello S. Pii in Palatio Apostolico Vaticano, Presbyteratum autem 11. Junii 1729. intra Vaticanam Basilicam; effecit id, ut in examen disputationemque veniret, num successiva in Episcopum Consecratio a Nobis, præterea nemine, vel certè quidem ab alio ex Nostra ad id sibi delegata auctoritate, confici debeat.

Suborta quæstio num Ord. Presbyter a Pontif., a Pontif. tantùm possit consecrari Episcopus.

§. 3. Celebris est Textus Innocentii III. Pontificis in *Cap. Cum in distribuendis*, *de temporibus Ordinationum*, quo Mutinensi Episcopo rescribit, quandoquidem commendatus ab ipso Clericus, Romæ Subdiaconatum susceperat, indulgere se Bononiensi Episcopo, (tunc temporis Gerardo Ariosti, uti videre est apud Sigonium *lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus*, *in Vita ejusdem*) facultatem ipsum promovendi ad Ordinem Diaconatus: estque hic præcipuus Textus, cui universa Canonistarum schola innixa docet, ordinatum a Papa, non posse ad superiores Ordines promoveri præterquam a Papa, vel ab alio, cui id muneris ipse delegarit. *Ordinatus a Papa*, *sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: sunt hæc concepta verba epitomes textus. A colligendis hic veterum Canonistarum dictis in præcitatam Decretalem temperabimus, cum unicuique in eorum operibus evolvendis parumper versato perspectum sit, plerumque alterius dicta ab altero transcribi. Unius tantummodo, alteriusque ex recentioribus verba afferemus. Altaserra est alter, in Commentariis ad citatum *Cap.*

Indefinita interpretatio textus de Ordinatis a Papa ad superiores Ordines non promovendis ab inferiori.

§. 2. Il passo adunque, ch' ella oggi dee fare, e quello della consecrazione, che, camminando colle Regole prescritte dal predetto sacro Concilio di Trento *alla Sess.* 23, *cap.* 2. *Reform.* dee prendersi da lei dentro il trimestre, che dal dì della confermazione trascorre; ed avendoci ella ne' discorsi fatti con Noi asserito, e dimostrato, d'aver ricevuti gli Ordini Sacri del Diaconato e del Presbiterato dal Nostro Predecessore a Benefattore Benedetto XIII., il Diaconato ai 30. di Settembre 1728. nella Cappella di S. Pio del Palazzo Apostolico di San Pietro, il Sacerdozio agli 11. di Giugno 1729. nella Basilica Vaticana; ciò ha dato campo al discorso, ed all' indagine, se la consecrazione in Vescovo debba farsi da Noi, e non da altri, o almeno da altri con nostra licenza, e commissione.

ANNO 1756.

Termine prescritto ai Vesc. per farsi Consecrare.

Questione insorta, se chi è stato ordinato Sacerdote dal Papa, possa essere consecrato Vescovo da altri, che dal solo Papa.

§. 3. Celebre è il Testo del Pontefice Innocenzo III. *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporibus Ordinationum*, in cui risponde al Vescovo di Modena, ch' essendo stato il Chierico da lui raccomandato, fatto Suddiacono in Roma, dava al Vescovo di Bologna, (che in quel tempo era Gerardo Ariosti, come può vedersi nel Sigonio *al lib.* 2. *de Episcopis Bononiensibus nella di lui Vita*) la commissione, che gli dasse l'Ordine del Diaconato: e questo è il Testo Capitale, a cui s' appoggia la comune scuola de' Canonisti, per asserire, che chi è stato ordinato dal Papa, non può esser promosso agli Ordini superiori, se non dal Papa, o da altri colla di lui espressa permissione. *Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur*: questo sono le parole del sommario del testo. Noi ci asterremo dal portar quì i detti degli antichi Canonisti sopra la citata Decretale; sapendo ognuno, che ha un poco di pratica delle loco Opere, che per lo più quanto è detto da uno, viene trascritto dagli altri. Porteremo solo l'autorità di due più recenti. Uno è l'Altaserra *nei Com-*

Generale interpretazione data al testo, che l'Ordinato dal Papa, non possa esser promosso agli Ordini maggiori da un inferiore.

PONT. A.XVII. *Cum in distribuendis*, ubi hæc adnotat: *Semel ordinatus a Summo Pontifice non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* Alter est Layman *in eumdem textum*, ubi ita scribit: *Est autem hoc speciale in Pontifice, et videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.*

Minus firma convincitur. §. 4. Pater Christianus Lupus *part.* 4. *in Canones Synodorum Generalium et Provincialium editionis Bruxellensis pag.* 488., accuratius, de more, animadvertit, textum *in Cap. Cum in distribuendis de temporibus Ordinationis*, quum scriptus appareat de Clerico Romanæ Ecclesiæ obsequiis addicto, uti ex his verbis colligitur: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat;* sibi quidem vindicare posse locum quoad eos, qui in eorum Ordinatione fuerant alicui Urbis Ecclesiæ adscripti; propterea quod prohiberentur ii, deserto illius servitio, ad aliam transire Ecclesiam, accepturi ab ejusdem Episcopo superiores Ordines, quibus a Romano Pontifice non fuerant in Urbe initiati. *Quisquis semel in hac Ecclesia* (de Romana Ecclesia loquitur S. Gregorius) *Ordinem Sacrum acceperit, egrediendi de ea licentia ulterius non habet*, ita planè *in Epist.* 38. *l.* 5. *indict.* 13. *pag.* 763. *tom.* 2. Maurinæ editionis. Verùm eumdem ait neque posse protendi, neque debere, ad alios, qui Romam adventantes, pio quodam studio Subdiaconatum vel Diaconatum sibi conferri obtinebant a Pontifice, nec tamen a Pontifice servitio alicujus Ecclesiæ Urbis adscribebantur, sed postquam fuerant sacro Ordine insigniti, ad proprias abscedebant Diœceses, servitio alicujus Ecclesiæ per suos Episcopos addicti; permodestè innuens idem Pater Lupus, quàm necesse sit, aliis collectis monumentis demonstrare, initiatos *honoris causâ* in Urbe per Pontificem aliquo Sacro Ordine, subindeque ad proprias regiones

menti al detto Cap. Cum in distribuendis, ove così scrive: *Semel ordinatus a Summo Pontifice, non potest recipere superiores Ordines ab alio Antistite, sine mandato ipsius Pontificis.* L'altro è il Layman *sopra lo stesso testo*, ove così scrive: *Est autem hoc speciale in Pontifice, et videtur accipiendum de omnibus Ordinibus, etiam prima Tonsura, ut qui eam a Pontifice accepit, ab alio Episcopo sine licentia Papali ordinari non possit.* ANNO 1756.

Si dimostra poco fondata.

§. 4. Riflette secondo il suo solito, con molta accuratezza il Padre Cristiano Lupo *nella part. 4. sopra i Canoni de' Sinodi Generali, e Provinciali*, della stampa di Brusselles, *pag.* 488. che, parlando il teste *nel Cap. Cum in distribuendis, de temporib. Ordinat.* d'uno, che era addetto al servizio della Chiesa Romana, come si raccoglie dalle parole: *Ecclesiæ Romanæ Subdiaconus erat;* potrà in detto testo aver luogo in quelli, che nella loro Ordinazione erano stati assegnati a servire qualche Chiesa in Roma, essendo loro proibito l'abbandonare il servizio, e portarsi ad altra Chiesa, ricevendo dal Vescovo d'essa gli Ordini superiori, che non avevano dal Papa ricevuti in Roma. *Quisquis semel in hac Ecclesia*, parla S. Gregorio della Chiesa Romana, *Ordinem sacrum acceperit, egrediendi de ea licentiam ulterius non habet*: così *nella lettera* 38. *del lib.* 5. *ind.* 13. *pag.* 763. *al tom.* 2. dell' edizione Maurina. Ma nè potrà, nè dovrà estendersi agli altri, che venendo a Roma, ricevevano per divozione il Suddiaconato, o il Diaconato dal Papa, nè erano dal Papa ascritti al servizio di veruna Chiesa di Roma; ma dopo di avere ricevuto da esso l'Ordine Sacro, ritornavano alle loro Diocesi, impiegati dai loro Vescovi al servigio di qualche Chiesa: additando lo stesso Padre Lupo con molta modestia la necessità che v'è, di comprovare con altri monumenti, che gli ordinati *honóris causâ* in Roma dal Papa a qualche Ordine Sacro, e ritornati ai loro Paesi, non potessero ricevere

PONT. A.XVII. reversos, nequivisse ad superiores Ordines, præterquam a Romano Pontifice, vel ab alio ad id per ipsum delegato, promoveri. *Voces* (inquit Pater Christianus Lupus) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus*, evincunt, *illum fuisse Romano çardini adscriptum*, etsi textus epigraphe latiorem ipsis sensum attribuat. *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem : Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur* : pergit idem Lupus.

Aliunde tamen comprobari potest assertio.

§. 5. Non innuit Lupus monumenta, quibus evincitur, ipsos quoque ordinatos a Papa *honoris causâ*, nulliusque Ecclesiæ servitio in Urbe addictos, nequivisse superiores Ordines, nisi ab uno Papa suscipere, vel ab alio Episcopo Pontificia ad id delegatione instructo; etsi profiteatur sequi opinionem asserentem, Ordinatum a Pontifice honoris causâ, ab eodem tantummodo, vel ab alio ex præobtenta Pontificis facultate, posse ad reliquos Ordines promoveri. Verùm curabimus ipsi opportuna quæque ad rem hanc investigare, traditasque ab aliis rationes ad eam firmandam colligere.

Prænotiones quædam in elucidationem adstruendæ doctrinæ.

§. 6. In Dictato S. Gregorii VII. duo extant Canones, quorum alter est decimusquartus hisce verbis constans : *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare;* decimus quintus est alter, qui hæc habet : *Quod a Papa ordinatus, alii Ecclesiæ præesse potest, sed non militare ; et quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere*. Horum textuum primus generalis est, afficitque non minus Ordinationes Clericorum ex alienis Diœcesibus fieri solitas per Pontifices, ut illorum ministerio in Urbe uterentur, quam cæterorum etiam inaugurationes, qui *honoris causâ* ordinati, subinde in proprias regiones discedebant. Alter verò de iis tantùm loquitur, qui in Urbe ordinati per Pontificem Romanæ Ecclesiæ adscribebantur : et quamvis propositum ibi interdictum recipiendi superio-

gli Ordini superiori, che o dal Sommo Pontefice, o da altri per sua commissione. *Voces* (dice il Padre Cristiano Lupo) *Erat Romanæ Ecclesiæ Subdiaconus : evincunt, illum fuisse Romano cardini adscriptum;* ancorchè l'epigrafe del testo gli dia un senso più ampio : *Verum Capituli epigraphe facit sensum ampliorem : Ordinatus a Papa, sine licentia Papæ ad superiores Ordines non promovetur :* prosiegue lo stesso Lupo.

Anno 1756.

Con altri fondam. si può per altro provar vera la proposizione.

§. 5. Non accenna il Lupo i monumenti, coi quali si prova, che anche gli ordinati dal Papa *honoris causâ*, e senza esser ascritti al servigio di veruna Chiesa di Roma non potevano ricevere gli Ordini ulteriori, che o dal Papa, o da altro Vescovo di sua commissione; ancorchè si protesti seguace della sentenza, che l'ordinato dal Papa *honoris causâ*, non può ricevere gli altri Ordini, che da esso, o da altri di sua licenza. Ma Noi s'ingegneremo di rinvenire il necessario per l'assunto, e di unire le ragioni dette dagli altri per convalidarlo.

Prenotazioni opportunè per dilucidazione della dottrina da stabilirsi.

§. 6. Nel Dittato di S. Gregorio VII. si ritrovano due Canoni. Uno è il decimo quarto, che è concepito colle seguenti parole : *Quod Papa de omni Ecclesia, quacumque voluerit, Clericum valeat ordinare.* E l'altro è il decimo quinto, che è concepito colle seguenti parole : *Quod a Papa ordinatus, alii Eccl. præesse potest, sed non militare : et quod ab aliquo Episcopo non debet superiorem gradum accipere.* Il primo di questi due Canoni è generale, e comprende non meno le Ordinazioni de' Chierici delle altre Diocesi, che si facevano dai Papi per servirsi degli ordinati in Roma : che degli altri, che erano ordinati *honoris causâ*, e che poscia ritornavano ai loro Paesi. Il secondo dei predetti due Canoni sembra ristretto a quelli, che si ordinavano dal Papa in Roma, e venivano ascritti alla Chiesa Romana : E quantunque la proibi-

PONT. A.XVII. res Ordines ab alio Episcopo, videatur ad eos cohibitum, de quibus est sermo in Canone; ipsi tamen addemus, Nos primum allatorum Canonum protulisse, ad innuendam tantummodo auctoritatem Romani Pontificis initiandi Ordinibus cæterorum Episcoporum subditos, non solùm ut eorum ministerio et opera in Urbe utatur, sed etiam ad id solùm, ut eos hujusmodi decoret honore, integra ipsis præservata libertate ad suas redeundi Diœceses, haud tamen seposito concilio derivandi subinde ex aliis fontibus Jus Pontificium, ne qui ab ipso Pontifice etiam honoris causâ ordinatus fuerit, valeat a quocumque, præter quam ab eo, vel ab alio ex ejusdem delegatione, superioribus Ordinibus inaugurari.

Solidius præadductæ doctr. fundamentum. §. 7. Duodecimo vertente seculo, Mediolanensi præerat Ecclesiæ Archiepiscopus Philippus Lampugnanus; cumque Mediolani plures existerent Clerici per Pontificem in Urbe ordinati, quos propterea nequibat ipse, non præobtenta a Pontifice facultate, ad superiores Ordines promovere, licet eorum opera indigeret Ecclesia, Innocentium III. Pontificem consuluit, quomodo se gerere ea in re deberet. Epistolæ summa in Pontificio responso affertur: *Sicuti ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quàm in membris, occasione Clericorum illorum qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, et presbyteratus possis officium promovere.* Pergit Pontifex referens, petiisse Episcopum facultatem ordinandi præfatos, concluditque, se eandem ipsi indulgere, modo ii, quos promovere constituit, idonei sint, seque promoveri consentiant: *Verùm quia Fraternitas tua suppliciter a Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere: super hoc tuæ*

zione di non poter ricevere gli Ordini superiori da altro Vescovo, sembri ristretta a quelli, de' quali si parla nel detto Canone; Noi però soggiungeremo aver allegato il primo de' detti due Canoni unicamente per additare l'autorità del Romano Pontefice di conferire gli Ordini ai sudditi degli altri Vescovi, non solo per servirsene in Roma, ma ancora per onorarli, lasciando loro la libertà di ritornare alle loro Diocesi; senza però abbandonare l'idea di ricavare poi da altri fonti il diritto Papale, che anche l'ordinato da lui *honoris causâ*, non può, che da lui, o da altri di sua commissione, ricevere gli Ordini superiori.

ANNO 1756.

Più forte base, su cui fondare la dottrina addotta da principio.

§. 7. Nel secolo XII. reggeva la Chiesa di Milano l'Arcivescovo Filippo Lampugnano; ed essendo in Milano molti Chierici, che erano stati ordinati dal Papa in Roma, e che esso perciò non poteva senza la di lui licenza ordinare agli Ordini superiori, ancorchè la Chiesa ne avesse bisogno, domandò al Pontefice Innocenzo III. come doveva regolarsi. Il tenore della lettera è riferito nella risposta del Papa: *Sicut ex tenore tuarum litterarum accepimus, Mediolanensis Ecclesia tam in capite, quàm in membris, occasione Clericorum illorum, qui ab ipso Romano Pontifice Ordinem receperunt, adeo est Ministrorum solatio destituta, ut paucos Clericos in eadem Ecclesia valeas invenire, quos ad Diaconatus, et Presbyteratus possis officium promovere.* Prosiegue il Papa nell' esporre, che il Vescovo gli domandava licenza di poter fare l'Ordinazione de' predetti; e conchiude, che gliela dà, purchè quelli, che vuol ordinare, siano abili, e vogliano essere ordinati: *Verùm, quia Fraternitas tua suppliciter à Nobis expetiit, ut ipsius Ecclesiæ necessitatem sollicitudine Paterna pensantes, tibi deberemus licentiam indulgere, manus posse illis Ordinationis imponere: super hoc tuæ Fraternitati taliter*

PONT. A. XVII. *Fraternitati taliter duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensatu, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, et spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate Nostrà tibi liceat ordinare:*

Alterum privileg. Ordinati a Papa, ut invitus non cogatur ad superiorem Ordinem ascendere

Innuens Innocentius, illis verbis: *spontanea voluntate*, privilegium, quo fruuntur Ordinati a Pontifice, ne inviti superiores Ordines suscipere adigantur; quo de privilegio latè disserit Hallier *de Sacris Ordinationibus part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *in fine*, meminitque etiam Glossa *in Cap. Cùm in distribuendis, in verb. indultum, de temporibus Ordinat.*, ubi loquens de privilegiis competentibus Ordinato per Pontificem, inter cætera hoc quoque recenset: *non potest cogi ab Episcopo recipere Ordines;* superiores nimirùm, qui sibi non fuerant a Pontifice collati.

Superiùs adducti textus sanctione præsentem planè casum definiri demonstratur.

§. 8. Clerici, quos commemorat Epistola, Mediolani degebant, fuerantque Romæ a Pontifice ordinati; fuerant ergo ordinati *honoris causâ*, nullique Urbis Ecclesiæ addicti. Et si hi nec ad superiores Ordines conscendere, nec eosdem poterant suscipere a Mediolanensi Archiepiscopo sine licentia Pontificis, a quo fuerant minoribus Ordinibus initiati; en Nobis planè casum Ordinatorum *honoris causâ* a Summo Pontifice, qui ab uno Summo Pontifice, vel alio ex Pontificia facultate, poterant superiores Ordines recipere. Innocentii Epistola est *num.* 22. *lib.* 1. *tom.* 1. Balutianæ editionis, estque etiam impressa in præclaro Opere posthumo *de Archiepiscopis Mediolanensibus* Sassii *tom.* 2. *pag.* 264., et licet in Collectionem Decretalium Gregorii IX., qua utimur in scholis, et foro, non sit relata, haud tamen propterea vim auctoritatemque amittit Canonicæ legis: uti colligitur *ex Can. Si Romanorum, dist.* 19. latiùsque prosequuntur Cardinalis Turrecremata *in Summa, de Ecclesia lib.* 2. *cap.* 108., Fagnanus *in Cap. Statuimus, num.* 42. *de supplenda negligentia*

Jus Can. ex quibus coalescat.

duximus respondendum, quod, ipsius Ecclesiæ necessitate pensata, si aliqui fuerint de supradictis Clericis, qui ad hoc videantur idonei, et spontanea voluntate per tuum ministerium voluerint ad Sacros Ordines promoveri, eos auctoritate nostra tibi liceat ordinare: alludendo Innocenzo in quelle parole: *spontanea voluntate:* al privilegio, che gli ordinati dal Papa non possano contra la loro volontà esser astretti a ricevere gli Ordini superiori; del qual privilegio ampiamente discorre l' Hallier *de Sacris Ordinationibus part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *in fin.* facendone anche menzione la Chiosa *nel cit. Cap. Cum in distribuendis, in verb. Indultum, de temporibus Ordination.* ove parlando de' privilegj competenti all' ordinato dal Papa, fra gli altri vi enumera il seguente: *Non potest cogi ab Episcopo recipere ordines,* cioè i superiori che non aveva ricevuti dal Papa.

ANNO 1756.

Altro privilegio di chi è stato ordinato dal Papa, di non essere contro sua voglia promosso

§. 8. Erano i Chierici, de' quali si parla nella lettera, in Milano, ed erano stati ordinati dal Papa in Roma. Erano adunque stati ordinati *honoris causâ*, e non erano stati addetti al servizio della Chiesa Romana. E se questi non potevano ascendere agli Ordini superiori, e non potevano riceverli dall' Arcivescovo di Milano senza la licenza del Papa, da cui avevano ricevuti gli Ordini minori; ecco il caso degli ordinati *honoris causâ* dal Sommo Pontefice, e che dal solo Sommo Pontefice, o da altri colla di lui licenza potevano ricevere gli Ordini superiori. La lettera d' Innocenzo è *la* 22. *del lib.* 1. *nel tom.* 1. edizione del Baluzio, ed è ancora stampata nella bell' Opera postuma *degli Arcivescovi di Milano* del Sassi *al tom.* 2. *p.* 624., e benchè non si ritrovi inserita nella Compilazione delle Decretali di Gregorio IX., della quale ci serviamo nelle scuole, e nel foro, non perde perciò il vigore, e l' autorità di legge Canonica: come si desume *dal Can. Si Romanorum, dist.* 19. ed ampiamente prosieguono il Cardinale Turrecremata *in Summa, de Ecclesia*

Si pruova ad evidenza, che il testo poc' anzi allegato definisce appunto la presente quest.

Fonti della Giurisprudenza Canonica.

PONT. A. XVII.

Prælatorum, Cardinalis de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri tract.* 2. *disput.* 30. *sect.* 3. Neque enim Jurisprudentia Canonica circumscribitur præfata Decretalium compilatione, sed complectitur quoque Epistolas Summorum Pontificum in ea non comprehensas, aliasque plures Constitutiones Pontificias in eamdem non relatas, totque præterea fontes, apprimè perspectos omnibus, qui Canonicam facultatem qua decet diligentia, pertractant.

Auctoritate, ratione, exemplisque confirmatur allata sententia.

§. 9. Præter Patrem Lupum iteratò superiùs memoratum, in eam sententiam, quod ordinatus a Papa *honoris causâ* non possit superiores Ordines suscipere, præterquam a Papa, vel ab alio Episc. de ejusdem licentia, consentiunt Hallier. *præcit. loco*, et Gonzalez *in Cap. Cùm in distribuendis*, *num.* 2. *de temp. Ordinat.*, et reliqui passim. Et quamvis se referant tantummodo ad præcit. textum *Cùm in distribuendis*, nihilque meminerint de Epist. 22. Pontificis Innocentii III. non tamen omittunt aliquid afferre, quod propositam sententiam firmare valeat; nimirùm, juxta generalia præcepta, non licere Inferiori manus apponere iis, quæ fuere Superioris manibus subjecta. Addunt præterea, si quo die Episcopus Sacrificium obtulit ad certum Altare, non permittitur simplex Sacerdos ad illud, eodem die, sine ipsius Episcopi licentia, celebrare, uti noscitur *ex Can. ult. de Consecrat. dist.* 2. multo potiori jure abjudicandam Episcopo facultatem sacram peragendi Ordinationem supra Altare vivum, in quo Romanus Pontifex Ordinis Sacramentum contulit, expressa ab eo non præobtenta licentia. Scimus inter Auctores reperiri nonneminem, qui præfatum Episcopale privilegium non agnoscit, asserens vel illud nunquam obtinuisse, vel contraria consuetudine fuisse sublatum, uti videre est apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ legis*, *tom.* 2. *quæst.* 1236. Verùm seposito, quod hi

Ad quod Altare celebravit Episcop. nequit eodem die celebrare simplex Sacerdos sine ejus licentiâ.

lib. 2. *cap*. 108. il Fagnano *nel Cap*. *Statuimus*, *num*. 42. *de supplenda negligentia Prælatorum*, il Cardinale de Aguirre *in Defensione Cathedræ S. Petri*, *tract*. 2. *disp*. 30. *sect*. 3. non essendo ristretta la giurisprudenza Canonica alla sola sopradetta Compilazione delle Decretali, ma estendendosi ancora alle lettere de' Sommi Pontefici, che sono fuori d'essa, a tante altre Pontificie Costituzioni, che non sono in essa inserite, ed a tanti altri fonti, cogniti a tutti quelli, che trattano le materie Canoniche colla dovuta accuratezza. ANNO 1756.

§. 9. Oltre il Padre Lupo di sopra più volte nominato, concordano nell' asserzione, che l'ordinato dal Papa *honoris causâ*, non può ricevere gli Ordini superiori, che dal Papa, o da altro Vescovo colla di lui licenza, l'Hallier *nel luogo citato*, ed il Gonzalez *nel Cap*. *Cùm in distribuendis*, *num*. 2. *de temporib*. *Ordination*., e comunemente gli altri. E benchè unicamente si riferiscano al predetto testo *Cùm in distribuendis*, e non facciano veruna menzione della lettera 22. del Pontefice Innocenzo III., non lasciano però d'esporre quanto può favorire al loro assunto; cioè che, giusta le regole generali, non può l'inferiore porre le mani, ove il Superiore ha poste le sue. Dicono in oltre, che se in quel giorno, in cui il Vescovo ha celebrata la Messa sopra un altare, non può nello stesso giorno un semplice Sacerdote celebrarla nello stesso, senza licenza del Vescovo, come si vede *nel Can*. *ult*. *de Consecrat*. *dist*. 2. con molto maggior ragione non potrà il Vescovo fare la sacra Ordinazione sopra l'Altare vivo, in cui il Pontefice Romano ha conferito il Sagramento dell' Ordine, senza la di lui espressa licenza. Sappiamo, esservi fra gli Autori chi non ammette il sopradetto privilegio del Vescovo; asserendo, o non esservi mai stato, o essere stato tolto dalla contraria consuetudine: come può vedersi nel Pasqualigo *de Sacrificio novæ legis tom*. 2. *quæst*. 1236. Ma, prescindendo, che la

L'addotta sentenz. si conferma coll' autorità, ragione, ed esempj

Un semplice Sacerdote non può celebrare nello stesso giorno all'Altare dove prima ha celebrato il Vescovo, senza sua licenza.

PONT. A. XVII.

communi adversantur sententiæ, et in bene constitutis Diœcesibus, Episcopale privilegium religiosè custoditur, ut omni Nos impedimento explicemus, ne latum quidem unguem a proposita comparatione recedentes, dicimus, super Pontificia Altaria intra Patriarchales Urbis Basilicas existentia, non posse quemquam celebrare Missam, nisi id ipsi fuerit a Romano Pontifice per Apostolicum Breve indultum; uti noscitur ex libro *Sacrarum Cæremoniarum* attributo Christophoro Marcello *lib.* 3. *sect.* 1. *cap.* 11.; et uti etiam accuratè animadvertitur a prædefuncto Sacellano Nostro Dominico Georgio *in sua Liturgia Romani Pontificis tom.* 2. *dissert.* 1. *cap.* 1. *num.* 4. et per Nos quoque in ea, quam habuimus, allocutione cùm Ara major Liberianæ Basilicæ fuit consecrata, quæ allocutio impressa legitur *in appendice ad tom.* 3. *Bullarii Nostri*, *estque numero* 3. §. 3. (†) Neque id tantùm obtinet quoad Altaria Patriarchalium Urbis Basilicarum: Quapropter Nos præ oculis habentes id, quod gessit Sixtus V. Pontifex, cùm ad Philippum II. Hispaniarum Regem dono mittens Altaris mensam a se consecratam, super quam, in Sanctorum Album referens S. Didacum, Missæ Sacrificium obtulerat, Personas simul designavit, quibus indulgebat, ut ad idem Altare Missam celebrarent; idem planè præstandum duximus tunc quum ad cl. mem. Joannem V. defunctum Lusitaniæ Regem misimus Altare a Nobis consecratum in Ecclesia S. Antonii Lusitanæ Nationis in Urbe; uti videre est ex Nostris litteris ad præfatum Regem datis die decima quinta Januarii 1745. jam typis evulgatis. Quod ipsum denique iteratò præstitimus quoad Altare Assisiensis Basilicæ, Papale et ipsum declaratum: sancivimus namque in Nostra Constitutione incipiente *Fidelis Dominus*, data sub annum 1754, inserenda *tom.* 4. *Bullarii Nostri* (†), qui nunc colligitur, et imprimitur, ne cui liceat in ipso sacra peragere mysteria sine expresso Indulto Apostolico: sub-

Similis vigensque prohibitio celebrandi super Altaribus Pontific. trium Basilicarum Urbis.

(†) *Hujus Edit. vol.* 9. *p.* 343.

Alia quædam Altaria extra Urbem simili privilegio donata.

(†) *Hujus Edit. vol.* 10. *pag.* 383.

ANNO 1756.

comune opinione è in contrario, e che nelle Diocesi ben regolate il privilegio Vescovile è in una piena osservanza; per uscire da ogn' imbarazzo, e senza dipartirci dalla parità dell' Altare; diremo, che negli Altari Papali, che sono nelle Patriarcali di Roma, non può veruno celebrare la Messa, senza che ciò gli sia concesso dal Romano Pontefice con un Breve Apostolico; come si vede nel Libro *delle sacre Ceremonie*, attribuito a Cristoforo Marcello; *lib*. 3. *sect*. 1. *cap*. 11.; e come anche viene accuratamente osservato dal nostro defunto Cappellano Monsignor Giorgi *nella sua Liturgia Romani Pontificis tom*. 2. *dissert*. 1. *cap*. 1. *num*. 4. e da Noi medesimi nella nostra Allocuzione, che facemmo, quando fu consecrato l'Altar maggiore della Basilica Liberiana, quale Allocuzione è stampata *nell' Appendice al tom*. 3. *del nostro Bollario*, ed è *la* 3. *al* §. 3. Nè ciò si restringe ai soli Altari delle Basiliche Patriarchali di Roma: perlochè, coll' esempio di quanto fece il Pontefice Sisto V. quando mandò in dono al Re Filippo II. di Spagna la Tavola dell' Altare da esso consecrata, sopra cui aveva celebrata la Messa, facendo la Canonizazione di S. Diego, avendo designate le persone, alle quali concedeva, che potessero supra lo stesso Altare dire la Messa, fu lo stesso fatto da Noi, quando mandammo alla ch. mem. del defunto Giovanni Re di Portogallo l'Altare da Noi consecrato nella Chiesa di S. Antonio, Nazionale de' Portoghesi in Roma: coma può vedersi nella nostra lettera scritta al detto Re sotto il giorno 15. di Gennajo 1745. già data alle stampe. Il che pure finalmente è stato da Noi praticato in ordine all' Altare della Basilica d'Assisi, dichiarato Papale; avendo nella nostra Costituzione, che incomincia *Fidelis Dominus*, spedita l'anno 1754. che sarà inserita *nel tom*. 4. *del nostro Bollario*, che si va radunando e stampando, stabilito, che veruno in esso non possa celebrare senza un espresso Indulto Apost., ed avendo poi nella

Simile interdetto di celebrare sopra gli Altari Papali delle tre Basiliche di Roma.

Altri Altari fuor di Roma, che godono lo stesso privilegio.

PONT. A. XVII. indeque eadem in Constitutione Personas designavimus, quibus offerendi ad præfatum Altare Sacrificii facultatem indulgebamus. Animadversum namque fuit, pro ea, quæ est inter Assisium et Urbem distantia, fieri nullo modo posse, ut qui dignus haberi poterat celebrandi ex religioso quodam affectu ad prædictum Altare, peculiare indultum obtineret.

Status repetitur præsentis quæstionis. §. 10. Constituto autem, datoque ut qui etiam *honoris causâ* a Romano Pontifice recepit inferiorem Ordinem, puta, Diaconatum, non possit ab Inferiore ad Presbyteratus Ordinem promoveri, sed a Romano Pontifice, vel alio, de illius tamen licentia, sit promovendus: investigandum expendendumque superest, num idem affirmari debeat de eo, qui ordinatus Presbyter a Pontifice, consecrandus est in Episcopum, nimirùm, an consecratio in Episcopum sit a Pontifice, vel alio per ipsum delegato peragenda, quod Inferiori id agere non liceat. Hic autem Nobis videris vehementer causa nostra commoveri, quasi ingressi simus immensum pelagus Scholasticarum quæstionum, an scilicet Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, num *adæquatè*, vel potiùs *inadæquatè* distinctus, num Character in Episcopali Consecratione impressus alius sit a Charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel potiùs sit ejusdem extensio; eoque vehementiùs causa Nostra commoveri videris, perpendens animo, investigandum Nobis fore historicum factum, quod conferre plurimum poterit ad præfatas involutas Quæstiones Scholasticas elucidandas; estque illud; an fuerit unquam ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum canonicè promotus, qui Presbyter non esset, sed simplex Diaconus, antea ipsi non collato Presbyteratu, sed tantummodo eidem ministrata Episcopali Consecratione, ex ea persuasione, quod insit videlicet Episcopali Consecrationi *eminenter*, ut ajunt, collationem Ordinis Presbyteralis: de qua quidem celebri controversia, Æneas Pari-

[Margin notes: Scolast. quæstiones de Ordine, et Charactere Episc. — Historica quæstio, an un-]

stessa Bolla nominate le persone, alle quali concedevamo licenza di poter celebrare nel detto Altare la Messa, essendo riconosciuto, che non era pratticabile nella lontananza di Assisi da Roma, che chi poteva meritare di celebrare la Messa nel detto Altare per sua divozione, spedisse un Indulto particolare. ANNO 1756.

§. 10. Fissato, ed ammesso, che chi anche *honoris causâ* ha ricevuto dal Romano Pontefice l'Ordine inferiore, per esempio l'Ordine del Diaconato, non può ricevere dall'inferiore l'Ordine del Presbiterato, ma lo dee ricevere o dal Romano Pontefice, o da altri colla di lui licenza; succede ora il dover vedere, ed esaminare, se lo stesso debba dirsi di quello, che ha ricevuto dal Papa il Presbiterato, e che dee consecrarsi Vescovo; cioè, se la consecrazione in Vescovo debba farsi dal Papa, o da altri colla di lui licenza, non essendo ciò permesso all'inferiore. E qui ci pare di vedere, ch'ella grandemente ci compatisca, quasi che siamo in procinto d'entrare nel pelago delle questioni scolastiche, se il Vescovado sia Ordine distinto dal Presbiterato, se sia distinto *adæquatè*, o pure *inadæquatè*, se il Carattere, che nella consecrazione Vescovile s'imprime, sia Carattere distinto dal Carattere impresso nel Presbiterato, o pure sia un'estensione dello stesso; e ci pare di veder crescere la sua generosa compassione verso di Noi, considerando, che dovremo esaminare un fatto istorico, che può molto contribuire al rischiaramento delle sopradette intrigate questioni scolastiche; ed è, se sia mai legittimamente stato promosso al Sommo Pontificato, o al Vescovado, chi non era Prete, ma semplice Diacono, senza prima ordinarlo Prete, e conferendogli semplicemente la consecrazione Vescovile, in sequela della massima, che la consecrazione Vescovile comprenda in se *eminenter*, come si dice, la collazione dell'Ordine Presbiterale: nella qual celebre controversia Enea

Si espone di nuovo, quali siano i precisi termini della questione presente.

Questioni agitate nelle scuole intorno all'Ordine Episcop e di lui Carattere.

Questione Istorica, se siasi

PONT. A. XVII.

quam Diaconus, non suscepto priùs Presbyteratu fuerit consecratus Episc. ac discrepantes Auctorum sententiæ

siensis Episcopus in suo libro *adversùs objectiones Græcorum pag* 210. apud Lucam de Achery *tom.* 7. *Spicilegii pag.* 148. primus, ad refellendam Græcorum objectionem, de qua inferiùs redibit sermo, in partem affirmantem concessit, cui quoque adhærere Pater Mabillon *in suis commentariis ad Ordinem Rom. tom.* 2. *Musei Italici pag.* 119., Martene *de Antiquis Ecclesiæ ritibus lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 3. *n.* 10., Pagi *Breviario Romanorum Pontificum, in Vitam S. Sabiniani Pontificis*, Sadini *in notis ad Vitam S. Leonis Magni*. Negantem verò viriliter tuentur Morinus *de Sacris Ordinationibus part.* 3. *exercit.* 11. *cap.* 2. ubi hæc scribit; *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati.* Idipsum asseritur a Juenin *de Sacramentis dissert.* 8. *de Sacramento Ordinis in communi, quæst.* 8. *cap.* 4. cujus hæc sunt verba: *Nulli unquam collatus fuit Episcopatus Ordo, nisi qui Presbyterali jam insignitus esset.* Hæcque ipsa sententia solidè confirmatur ab erudito Sacerdote Catalano, vel nunc in humanis agente, *in suis elegantibus commentariis ad Pontificale Romanum tit.* 13. *de Consecratione Electi in Episcopum.* §. 7. *num.* 3. At Nos ea persuasione ducimur, posse quæstionem enodare, atque dirimere, intactis omninò relictis Scholasticis controversiis; ipsa etiam declinata provincia inquirendi in factum historicum, de quo siquid deberemus attingere, assereremus, haud ita certum esse; quemadmodum non nemo sibi blanditur, Diaconos electos in Pontifices, vel Episcopos, non recepisse Presbyteralem ordinem, antequam consecrarentur Episcopi, sed a Diaconatu ad Pontificatum, vel Episcopatum, per solam Episcopalem Consecrationem conscendisse.

Rationes pro sententia negante.

§. 11. Etenim (liceat hìc leviter attingere, nec planè inopportuna digressione nonnihil immorari) etsi commemorentur plures, qui simplices Diaconi, primis octo Ecclesiæ seculis, fuerunt in Summos Pontifices electi, atque iis-

Vescovo di Parigi nel suo Libro *adversùs objectiones Græcorum*, *pag*, 210. appresso Luca d'Achery *nel tom*. 7. *dello Specilegio pag*. 148, fu il primo, che per rispondere all' obbiezione de' Greci, della quale parleremo in appresso, aderì alla parte affermativa, alla quale pure hanno aderito il Padre Mabillon *ne' suoi Commentarj all' Ordine Romano nel tom*. 2. *del Museo Italiano pag*. 119. il Martene *de Antiquis Ecclesiæ Ritibus al lib*. 1. *cap*. 8. *art*. 3. *num*. 10. il Pagi *nel Breviario Romanorum Pontificum nella Vita di Sabiniano Pontefice*, il Sandini *nelle note alla Vita di S. Leone Magno :* e la negativa è bravamente sostenuta dal Molino *de Sacris Ordinationibus part*. 3. *exercit*. 11. *cap*. 2. ove così scrive: *Nullum extat exemplum Episcopatus non Presbytero collati :* e lo stèsso viene asserito dal Juenin *de Sacramentis dissert*. 8. *de Sacramento Ordinis in communi*, *qu*. 8. *cap*. 4. ed ecco le di lui parole ; *Nulli umquam collatus fuit Episcopalis Ordo*, *nisi qui Presbyterali jam insignitus esset :* e questa stessa sentenza resta pienamente confermata dall' erudito Sacerdote Catalano, ancor vivente, *ne' suoi belli Commentarj al Pontificale Romano tit*. 13. *de Consecratione electi in Episcopum* §. 7. *num*. 3. Ma noi ci lusinghiamo di poter discorrere, e risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spinose questioni scolastiche, e senza l'impegno di dover assumere l'esame del fatto istorico : nel quale quando dovessimo entrare, diressimo, non esser cosa tanto sicura, quanto taluno si lusinga, che i Diaconi eletti Papi, o Vescovi, non abbiano prima della consecrazione Vescovile preso l'Ordine Presbyterale, ma siano dal Diaconato passati al Papato, o al Vescovado, colla sola consecrazione Episcopale.

ANNO 1756. mai fatto Vescovo un Diacono senza prima ordinarlo Prete, diversità d' opinioni.

§. 11. Imperocchè (sia qui lecito il notar di passaggio, ed il far una non affatto importuna digressione) sebbene si ritrovano molti, ch' erano semplici Diaconi, e che ne' primi otto secoli della Chiesa furono eletti Sommi Ponte-

Ragioni, che favoriscono l' opinione negativa.

PONT. A.XVII.

dem seculis multos etiam adinvenire sit Diaconos, qui Episcopi evasere, uti noscitur ex *Diurno Romanorum Pontificum* edito ab Holstenio, quod opus censetur seculi septimi; quod factum est ob gerendorum negotiorum participationem, quam sibi Diaconi, ac præsertim Archidiaconi, in Pontificatus, vel Episcopatus administratione sumebant; quemadmodum perbelle advertit Papebrochius *in Conatu in Vitam S. Leonis*, pergitque Garnerius *in suis notis ad citatum Diurnum Romanorum Pontificum cap.* 3. *titul.* 3. neque in Vitis Diaconorum, qui Pontifices facti sunt, mentio occurrat de collato ipsis Presbyterali Ordine ante Consecrationem Episcopal.; ex hoc tamen antecedenti nunquam inferri tutò poterit, non fuisse iisdem ante Consecrationem Episcopalem collatum Ordinem Presbyteratus, imo verò locum habet præsumptio, commemoratis priori veluti extremo, Diaconatu nimirùm, nec non posteriori, scilicet Episcopatu, non fuisse neglecta intermedia, ac proinde ipsam Presbyteratus collationem.

Affirmantium objectio, congruaque ejusdem solutio.

§. 12. Advertunt quidem accurati, eruditique oppositæ sententiæ propugnatores, cum Photius cætera inter objecta in Ecclesiam Latinam proposita, hoc quoque inseruisset, Episcopos assumi ex Diaconis, non collato ipsis antea Presbyteratu; post Photii objectionem, in electionibus Diaconorum in Pontifices, conspici perspicuè expressèque adnotatum, fuisse ipsis, ante Papalem Consecrationem, collatum Ordinem Presbyteratus. At ne id quidem satis, ut tuta fiat assumptio; reponi namque verosimilius potest, Photium tot inter falsas criminationes adversùs Latinam Ecclesiam excogitatas, eam quoque proposuisse, Diaconos nimirùm inungi Episcopos, non collato ipsis ante Presbyterali Ordine; criminationis causâ nimirùm exinde per ipsum derivata, quod videret, in actis electionis Diaconorum ad Summum Pontificatum, vel ad Episcopatum, nullam fieri mentionem de collato Presbyteratu; ideoque ad ipsam

fici

fici, ed anche ne' detti secoli si ritrovino molti Diaconi fatti Vescovi, come si vede *nel Diurno de' Romani Pontefici*, stampato dall' Holstenio, Opera del secolo settimo; il che deriva dall' ingerenza, che avevano i Diaconi, e particolarmente gli Archidiaconi, nel governo del Pontificato, o del Vescovado, come molto bene osserva il Papebrochio *nel Conato sopra la Vita di S. Leone*, e prosiegue il Garnerio *nelle sue note sopra il citato Diurno de' Romani Pontefici al cap.* 3. *tit.* 3. e nelle Vite de' Diaconi fatti Papi non si faccia menzione dell' Ordine Presbiterale conferito ad essi prima della consecrazione Vescovile; da questo antecedente però non può mai inferirsi una sicura conseguenza, che ad essi prima della consecrazione Vescovile non fosse conferito il Presbiterato: anzi ha luogo la presunzione, che, fattasi menzione del primo estremo, cioè del Diaconato, e dell' altro estremo, cioè del Vescovado, non si siano trascurati gli atti intermedj, e per conseguenza la collazione del Presbiterato.

Anno 1756.

Objezione di chi tiene affirmativa, e sua risposta.

§. 12. Riflettono, è vero, gli accurati, ed eruditi difensori del contrario parere, che, avendo Fozio fra le altre opposizioni fatte contra la Chiesa Latina, inserita ancor quella, che si eleggevano i Vescovi, ch' erano Diaconi; senza prima farli Preti; dopo l' opposizione di Fozio si vede nell' elezione de' Diaconi in Papa chiaramente ed espressamente riferito, che prima della consecrazione Papale, si era loro conferito l' Ordine Presbiterale. Ma ciò nemmeno basta per assicurare l' assunto; potendosi sempre con molta probabilità replicare, che Fozio fra tante altre false accuse proposte contra la Chiesa Latina, proponesse ancor quella, che i Diaconi si facevano Vescovi, senza prima dar loro l'Ordine Presbiterale; che il fondamento dell' accusa fu per appunto da esso ricavato dal vedere, che negli atti dell' elezione de' Diaconi al Sommo Pontificato, o al Vescovado, non si parlava della collazione del Presbiterato:

PONT. A. XVII.

quoque inconsultationis speciem removendam, existimatum fuisse peropportunum in historica narratione Electionis Pontificum et Episcoporum, qui antea Diaconi erant, meminisse Sacerdotalis Ordinis iisdem collati: quæ quidem animadversiones ut minimum probabiles multum detrahunt jactatæ certitudini, Diaconos quondam consuevisse in Pontifices, Episcoposve, Ordine Presbyterali non suscepto, consecrari.

Data responsio confirmatur proposito simillimæ sanctionis exemplo.

§. 13. Sacro Tridentino Concilio *Sess.* 22. *cap.* 2. *de Reform.* cavetur, ne eligi quisquam possit Episcopus, qui sex antea mensibus non fuerit sacro Ordine initiatus: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solùm natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plenè sit præditus, verùm etiam in sacro Ordine antea saltem sex mensium spatio, constitutus.* Cùmque ulteriùs non progrediatur Concilium, nec edicat, electum hujusmodi, antequam Consecrationem recipiat Episcopalem, ordinandum Diaconum et Presbyterum; quis unquam auserit asserere, ex Tridentini sanctione, Subdiaconum fieri posse Episcopum, aut unquam Subdiaconos consecratos fuisse Episcopos, Diaconatu, ac Ordine Presbyterali non suscepto? Imo verò quisque consentiet, satis fuisse Concilio innuere, quo gradu esse deberet assumendus in Episcopum, nec censuisse, exprimendos tunc cæteros sacros Ordines, quibus erat ante Episcopalem consecrationem initiandus.

Confirmatur opportunissima alia similitudine argumentum.

§. 14. Ad hæc, cùm post plures annos a Tridentino Concilio obtinuerit stylus inserendi in Bulla data ad Subdiaconum electum in Episcopum, sequentia verba, antea prætermissa: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, et temporalibus regere, et gubernare, ac munus Consecrationis prædictum, postquam tamen ad Sacros Diaconatus, et*

e che però, per levare anche l'apparente pretesto, che diede fomento all' accusa, fosse creduto bene il far memoria nella Storia dell' elezione de' Papi, e de' Vescovi, che erano Diaconi, dell' Ordine Sacerdotale ad essi conferito; riflessioni per lo meno probabili, e che escludono l'avanzata sicurezza, che i Diaconi si eleggevano Papi, e Vescovi, senz' aver prima ricevuto l'Ordine Presbiterale. Anno 1756.

§. 13. Il sacro Concilio di Trento *alla Sess. 22. cap. 2. de Reform.* stabilisce, che non possa uno esser eletto in Vescovo, che, prima non sia stato sei mesi nell' Ordine Sacro: *Quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, is non solùm natalibus, ætate, moribus, vita, ac aliis, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plenè sit prœditus, verùm etiam in Sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus:* e non passando il Concilio più oltre, e non dicendo, che il sopradetto, prima di ricevere la consecrazione Vescovile, prenda il Diaconato, e Presbiterato; chi sarà mai, che ardisca di dire, potersi in sequela del Concilio di Trento far Vescovo un Suddiacono, o essersi fatti Vescovi i Suddiaconi, senza prima aver ricevuto il Diaconato, e l'Ordine Presbyterale? Ciascheduno dirà, essersi il Concilio contentato d'indicare lo stato, in cui doveva ritrovarsi chi doveva esser Vescovo, e non aver creduto di dover in quella congiuntura esprimere gli altri Ordini Sacri, che doveva ricevere prima della consecrazione Vescovile.

Si corrobora la risposta con un argomento preso dall' intelligenza d'una legge del tutto simile.

§. 14. Di più, molti e molti anni dopo il Concilio di Trento essendosi introdotto il costume di mettere nella Bolla del Suddiacono, che si elegge al Vescovado, le seguenti parole, che prima non v' erano: *Tecum, ut Ecclesiæ N. præfici, illique præesse, ipsamque in spiritualibus, et temporalibus regere, et gubernare, ac munus consecrationis prædictum, postquam*

Si accresce la forza all' argomento con un altra similitudine.

PONT. A.XVII. *Presbyteratus Ordines te promoveri feceris etc.*; uti videre est apud Rigantium *ad regul.* 24. *Cancellariæ tom.* 2. §. 1. *num.* 17. Quis unquam in Bulla perlegens prædicta verba antea non adhibita, tam fidenti animo erit, ut asserat, intermedio tempore, inter Concilium Tridentinum, invectamque praxim inserendi in Bulla præmemoratam formulam, Subdiaconos consecrari consuevisse Episcopos, non præsuscepto Diaconatu et Presbyteratu? Fatebitur quisque, placuisse ex accuratiori quodam studio id in Bulla exprimere, quod antea non exprimebatur quidem, sed pro indubio certoque habebatur.

Fundam. quibus, prætermissis indicatis controversiis, præsens questio dirimitur

§. 15. Verùm, rem Nostram repetentes, retinentesque, quod mox supra sumus polliciti, velle Nos propositum quæsitum dirimere, intactis penitùs relictis Quæstionibus Scholasticis satis involutis, prætermissoque accurato examine præfati historici facti, dicemus, sublatis Electionibus olim celebrari solitis a Canonicis vacantis Ecclesiæ, ob gravia inde profluentia incommoda, restitutaque veteri disciplina, providendi Episcopatibus per Apostolicam Sedem; salvis tamen Concordatis initis cum aliquibus Nationibus, in quibus, retentis Electionibus, earum confirmatio reservatur Romano Pontifici, in eumdem quoque recidit jus consecrandi Episcopos, vel constituendi delegatos ad Consecrationem peragendam; etsi superioribus sæculis Suffraganeorum consecratio esset Metropolitæ reservata, nec manus in ea apponeret Summus Pontifex, præterquam si quandoque Metropolita injustè Suffraganeum consecrare abnueret, veluti noscitur ex *Rhemensi historia* Frodoardi, atque etiam ex Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 885., ubi cum Pontificem Stephanum VI. appellasset electus ad Episcopatum Lingonensem, retulissetque, Lugdunensem Archiepiscopum Metropolitam suum detrectare, ipsi consecrationis munus impertiri,

Quidquid vetustior. temporib. obtinuerit, nunc Episcop. consecr. est Papæ reservata.

tamen ad Sacros Diaconatus, et Presbyteratus Ordines te promoveri feceris etc., come può vedersi nel Riganti *ad regul.* 24. *Cancellariæ tom.* 2. §. 1. *num.* 17. chi sarà mai, che, vedendo nella Bolla le accenate parole, che prima non v'erano, avrà il coraggio di dire, che fra il tempo del Concilio di Trento, e l'altro, in cui s'incominciò ad inserire la sopradetta formola nella Bolla, i Suddiaconi si facessero Vescovi senze prima aver ricevuto il Diaconato, ed il Presbiterato? Ciascheduno dirà, essersi per maggiore accuratezza voluto esprimere nella Bolla ciò, che prima non si esprimeva, ma si supponeva.

Anno 1756.

§. 15. Ma, ritornando al nostro proposito, e memori di quanto abbiamo poc' anzi detto, di risolvere il proposto quesito, senza punto entrare nelle spicose questioni scolastiche, e senza formalmente assumere l'esame del sopradetto fatto istorico, diremo, che tolte di mezzo l'elezioni, che una volta si facevano ai Vescovadi dai Canonici della Chiesa vacante, in sequela de' gravi disordini, che in esse seguivano, e riassunta l'antica precedente disciplina, che la provista de' Vescovadi si faccia dalla Santa Sede; salvi però i Concordati fatti con alcune Nazioni, ne' quali, ammesse lee lezioni, si riserva la conferma d'esse al Sommo Pontefice; resta devoluto al Papa il diritto di consecrare i Vescovi, o di deputare chi faccia la Consecrazione: ancorchè ne' secoli precedenti, la consecrazione de' Suffraganei fosse riservata al loro Metropolitano, nè il Sommo Pontefice vi s'ingerisse, se non nel caso, in cui il Metropolitano ingiustamente ricusasse di consecrare il suo Suffraganeo, come si vede *nella Storia Remense* di Frodoardo, ed anche negli Annali del Cardinale Baronio *all' anno di Cristo* 885., ove, essendo ricorso al Pontefice Stefano VI. l'eletto al Vescovado Lingonense, ed avendogli esposto, che l'Arcivescovo di Lione,

Fondamenti, sù de' quali, lasciate da parte le dispute indicate, appoggia la decisione della presente questione.

Che che ne fosse anticamente, in oggi la consecrazione de' Vescovi è riservata al Papa.

PONT. A. XVII. præmissis iteratis monitionibus, ut imploratam Consecrationem perageret, ipsoque Archiepiscopo in sua contumacia obfirmato, Pontifex, usus competenti sibi in universam Ecclesiam auctoritate, in Episcopum eumdem consecravit. Vigens nunc temporis disciplina describitur a Gonzalez *in Cap. Nec Episcopus, num.* 6. *de tempor. Ordinat.*, per hæc verba : *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit ; cùm enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episcoporum consecrationem* : quod ipsum in Pontificali Romano quoque accuratè describitur, *tit. de consecrat. electi in Episcopum*, hæcque sunt verba : *Nemo consecrari debet, nisi priùs constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oraculo a Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis* : pergitque Schmier *tom.* 1. *Jur. lib.* 1. *tract.* 3. *cap.* 1. *num.* 569. *Moderno jure consecratio Episcoporum, et Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est ; et ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.*

Regula in delegandis Suffrag. et Metrop. consecrationibus præscript. a Bened. XIII. §. 16. Munificus Nobis Pontifex Benedictus XIII. curavit pro viribus intactum servare jus Pontificium, salvo, vel certè quominùs fieri potuit imminuto veteri jure Metropolitico expresso *in Cap. Si Archiepiscopus, et in Cap. Nec Episcopus, de temporib. Ordinationum* : quoad consecrationem Suffraganeorum. Itaque cum animadvertisset, consuetam Bullam, qua absentibus Episcopis fit facultas suscipiendi consecrationem, conceptis hisce verbis expressam esse : *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam, et communionem Sedis Apostolicæ habenti* : jussit, Mandatum *de consecrando*, quod Suffraganeo Episcopo concederetur, imposterùm dirigi ad ejus Metropolitanum, tri-

suo Metropolitano, ricusava di consecrarlo; dopo averlo più volte ammonito di fare la richiesta consecrazione; e persistendo l'Arcivescovo nella sua contumacia, esso, servendosi della sua autorità nella Chiesa universale, lo consecrò Vescovo. La corrente disciplina viene descrita dal Gonzalez *nel Cap. Nec Episcopus, al num. 7. de temporib. Ordinat.* ed ecco le di lui parole: *Hodie consecratio Episcoporum, non ex Metropolitani jussu, sed Pontificis mandato fit; cùm enim Romanus Pontifex sibi reservaverit Cathedralium Ecclesiarum collationem, similiter ab ejus libito pendere voluit Episc. consecrationem*: il che pure è pontualmente espresso nel Pontificale Romano *al tit. de consecrat. electi in Episcopum*, ed eccone le parole: *Nemo consecrari debet, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, sive per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam, sive per commissionem vivæ vocis oracula à Summo Pontifice consecratori factam, si consecrator ipse sit Cardinalis*: e prosiegue lo Schmier *tom. 1. Jur. lib. 1. tract. 3. cap. 1. num. 569. Moderno jure consecratio Episcoporum, et Archiepiscoporum, Summo Pontifici reservata est; et ab eo specialiter delegandam esse, communiter dicitur.* ANNO 1756.

§. 16. Il Pontefice Benedetto XIII nostro Benefattore, fece quanto potè per mantenere il diritto Papale, senza recare, o col recare il minore possibile pregiudizio all'antico jus Metropolitico, esposto *nel Cap. Si Archiepiscopus*, e *nel Cap. Nec Episcopus, de temporibus Ordinationum*, rispetto alla consecrazione de' Suffraganei: ed avendo osservato, che la solita Bolla, in cui si concede ai Vescovi assenti il ricevere la consecrazione, era concepita colle seguenti parole: *Cuicumque, quem maluissent, Catholico Antistiti, gratiam, et communionem Sedis Apostolicæ habenti*: ordinò, che il Mandato *de consecrando*, che si concedeva da un Vescovo Suffraganeo, in avvenire si dirigesse Metodo prescritto da Benedetto XIII nel delegare la consecrazione delli Suffraganei, è Metropolitani.

PONT. A.XVII. buta simul ipsi facultate, si aliquo detineretur impedimento subdelegandi alium sibi benevisum Episcopum: casu autem sese offerente consecrandi Metropolitam, constituit, ut Mandatum *de consecrando* antiquiori Episcopo Suffraganeo inscriberetur, superaddita facultate, aliquo superaccedente impedimento, eum, quem maluisset Episcopum, substituendi. Verùm tot tantæque excitatæ expostulationes, et querelæ, non solùm propter incommoda, sed et ob sumptus necessariò subeundos, si Suffraganeo adeundus fuisset suus Metropolita, ut consecraretur, vel Metropolitæ Suffraganeus per ipsum consecrandus, ut quum Nos nullis licet Nostris suffragantibus meritis, ad Summum Pontificatum fuimus evecti, restitutam invenerimus veterem formulam, juxta quam, uti prædictum est, Mandatum *de consecrando* ad eum dirigitur Episcopum, quem sibi consecrandus elegit. Nec Nobis aliud quidquam datum, quam aliquid præscribere circa Episcoporum consecrationes, quæ in Urbe peraguntur; statuimus namque, Consecrandum, cui facultas fit eligendi Consecratoris, seligere debere aut unum ex Cardinalibus Episcopali Charactere insignitum, aut aliquem ex quatuor Patriarchis plerumque in Urbe residentibus, scilicet vel Constantinopolitanum, vel Alexandrinum, vel Antiochenum, aut Hierosolymitanum; eo tantùm excepto casu, quo nemo ex præfatis, quod perdifficile est, oblatum sibi consecrationis peragendæ munus acceptum haberet; in hac quippe casus hypothesi, facta est Episcopo Consecrando facultas adeundi alium quemcumque Archiepiscopum, Episcopumve, qui ei consecrationem impenderet. Neque in his edendis sanctionibus excidit Nobis Metropolitarum memoria; cum constituerimus, ne, si in Urbe præsentes sint Metropolita, ejusque Suffraganeus, consecratio Suffraganei cuiquam, præterquam suo Metropolitæ, delegetur.

Nova Methodus a Pontifice præfinita consecrationibus Episcoporum in Urbe peragendis.

al suo Metropolitano, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di poter sostituire un altro Vescovo, che a lui fosse piacciuto; e succedendo il caso della consecrazione del Metropolitano, stabilì, che il Mandato *de consecrando* si dirigesse al Vescovo Suffraganeo più antico, colla facoltà ad esso, in caso d'impedimento, di sostituire quel Vescovo, che gli fosse piacciuto. Ma furono tali, e tanti i reclami e le querele, che si eccitarono, non meno per gl'incomodi, che per le spese, che sarebbero state necessarie, se il Suffraganeo avesse dovuto andare a ritrovare il suo Metropolitano, per essere consecrato, o se il Metropolitano avesse dovuto andare a ritrovare il suo Suffraganeo per consecrarlo, che ascesi senza verun nostro merito al Sommo Pontificato, ritrovammo rimessa in piedi l'antica formola, giusta la quale, come si è detto, il Mandato *de consecrando* si dirigge a quel Vescovo, che vien prescelto da quello, che dee consecrarsi. Nè a Noi è stato permesso il far' altro, che il dare qualche regola alle consecrazioni de' Vescovi, che si fanno in Roma; avendo stabilito, che il Consecrando, a cui, secondo il solito, si dà la facoltà di eleggere il Consecratore, debba' eleggere o uno de' Cardinali insignito del Carattere Vescovile, o uno de' quattro Patriarchi per lo più residenti in Roma, cioè o quello di Costantinopoli, o quello d'Alessandria, o quello di Antiochia, o quello di Gerusalemme: eccettuato solo il caso, in cui veruno de' predetti, il che è assai difficile che succeda, accettasse di fare la consecrazione; essendosi in queste circostanze data al Vescovo Consecrando la licenza di ricorrere a qualunque altro Arcivescovo, o Vescovo, per ricevere da esso la consecrazione. Ne in queste nostre ordinazioni ci siamo scordati de' Metropolitani; avendo stabilito, che, ritrovandosi in Roma il Metropolitano, ed il di lui Suffraganeo, non si commetta a verun altro, che al Metropolitano, la consecrazione del Suffraganeo.

ANNO 1756.

Nuova regola præscritta dal S. Pontefice per le consecrazioni dei Vescovi, che si fanno in Roma.

D 5

PONT. A. XVII.

Ex præmissis concluditur, indiscriminatim Episcoporum consecrationes ad Papam spectare, ideoque superfluum, prænotatas quæstiones aggredi.

§. 17. Evincit historica hæc narratio; quandoquidem Episcopi, sive a Summo Pontifice, sive a proprio Episcopo in Presbyterum ordinati, Consecratio est Summo Pontifici reservata, nunc temporis jus esse Pontificibus præcipuum, consecrationem Episcopalem peragere, vel aliis eam peragendam delegare; ideoque omnino extraneam fieri quæstionem, num, sicuti ordinatus Diaconus a Pontifice, ab uno tantummodo Pontifice, vel ab alio ex ejusdem Mandato potest ad Presbyteratum promoveri, idem pronunciandum sit de Sacerdote per Pontificem ordinato, qui inaugurandus est Episcopus, nimirùm hujus quoque consecrationem a Papa tantummodo, sive ab alio per ipsum delegato, esse perficiendam. Extraneæ itidem fiunt quæstiones scholasticæ de Episcopatu, sit ne ille Ordo distinctus a Presbyteratu, an impressus per ipsum character alius sit a charactere impresso in susceptione Presbyteratus, vel sit ejusdem ampliatio, extensioque; eodemque loco habenda est quæstio historica num Diaconi fuerint unquam ad Summum Pontificatum, vel Episcopatum assumpti, non præsuscepto Presbyterali Ordine: positiva quippe lex viget, reservans Pontifici Maximo Episcoporum Consecrationes, sive Episcopatus Ordo distinctus sit a Presbyteratu, sive non; et impressus in eo suscipiendo character alius sit, vel potiùs ampliatio characteris per Presbyteratum impressi; fuerintve aliàs, vel non fuerint inaugurati Pontifices, seu Episcopi, Diaconi non antea Sacerdotes ordinati, ob eam rationem, quod in Episcopatu *eminenter* contineatur Presbyteratus. Hujusmodi enim quæstiones nullum præstare possunt impedimentum juri consecrandi Episcopos, ad Pontificem, uti prædictum est, devolutum, iisdemque locus tantummodo erit quoad peractas consecrationes: quum nemo prohibeat disceptare, num Episcopatus sit Ordo a Presbyteratu distinctus, an character in Episcopali consecratione im-

§. 17. Comprova questa istorica narrativa, che, essendo riservata al Papa la consecrazione del Vescovo, o abbia questo ricevuto il Presbiterato dal Sommo Pontefice, e dal suo Vescovo, è oggidì diritto privativo Papale il consecrare, o deputare altri, che consacri; e che perciò resta affatto estrahea la controversia, se, siccome chi è stato fatto Diacono dal Papa, non può, che da esso, o da altri con sua licenza, esser promosso al Presbiterato, debba dirsi lo stesso rispetto al Sacerdote ordinato dal Papa, che si fa Vescovo, cioè che la di lui consecrazione in Vescovo debba farsi unicamente dal Papa, o da altri per sua commissione. Restano in oltre estranee le controversie scholastiche sopra il Vescovado, se sia Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere, che in esso s' imprime, sia distinto dall' impresso nel Presbiterato, o sia estensione dello stesso; e nella medesima classe dee riporsi la questione istorica, se i Diaconi si siano mai fatti Papi, o Vescovi, senza prima aver ricevuto l' Ordine Presbiterale: essendovi di mezzo una legge positiva, che riserva al Sommo Pontefice la consecrazione de' Vescovi, o sia, o non sia il Vescovado un' Ordine distinto dal Presbiterato, o il Carattere, che in esso s' imprime, sia differente, o sia estensione dell' impresso nel Presbiterato, o siansi, o non siansi altre volte fatti Papi, o Vescovi, i Diaconi, senza prima essere stati ordinati preti, per la ragione, che nel Vescovado *eminenter* si contenga il Presbiterato: non dovendo, nè potendo simili questioni porre verun ostacolo al jus di consecrare i Vescovi, devoluto, come si è detto, al Papa: e potendo semplicemente esser luogo alle medesime sopra le consecrazioni fatte; non essendovi chi impedisca il questionare, se il Vescovado sia un Ordine distinto dal Presbiterato, se il Carattere impresso nella consecrazione Vescovile sia differente, o sia un' estensione del Carattere im-

Anno 1756.

Si conclude esser diritto privativo del Papa il consecrare per se stesso, o per mezzo di un suo Delegato, in qualunque caso i Vescovi, e perciò restar superfluo l' esame delle questioni promosse.

PONT. A.XVII. pressus differat, vel potiùs sit ampliatio quædam characteris in collatione Presbyteralis Ordinis impressi, itidemque an vetustioribus temporibus a Diaconatu factus sit transitus ad Episcopatum, Ordine Presbyterali non antea suscepto.

Accommodatissimo exemplo res illustratur.

§. 18. Res Nobis videtur satis perspicua: at quoties ad eandem vel magis illustrandam exemplo aliquo opus esset, illud minimè desideraretur. Fuit aliàs instituta quæstio, an qui a Pontifice Ordinem suscepisset, exemptus propterea maneret a jurisdictione proprii Episcopi: et Pontifex Innocentius III. in sua Decretali *Per tuas, de majoritate, et obedientia*, negativum edidit responsum: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam aliàs tibi debent, minimè absolvuntur.* Hac sublata quæstione, alia in medium prolata est; nimirùm, an præservata ab Innocentio III. obedientia eousque pertingeret, ut si Ordinatus a Pontifice esset a collato sibi Ordine suspendendus vel deponendus, præstari id posset ab Episcopo, vel potiùs esset Pontifici reservatum. Glossa, Innocentius, aliique apud Joannem Andream *in suis Commentariis in Cap. Per tuas, num.* 5. *de majoritate, et obedientia*, docent præstari id non posse ab Episcopo: Oppositæ sententiæ adhærent Abbas *num.* 2., Felinus *col.* 1., Layman *ad præcitatum Capitulum.* Hallier autem *part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *num.* 6. mediam quamdam sequitur viam: censet nimirùm, debere Episcopum conficere processum, et ad Pontificem transmittere, ut ipse in eum, quem ordinavit, sententiam proferat; id ita exposcente obsequio Summo Pontifici exhibendo. Hoc posito, si, ob prænotatam opinionum varietatem de Ordinato a Pontifice in Diaconum, vel Presbyterum, quoties res est

presso nella collazione dell' Ordine Presbiterale, come pure, se ne' tempi da noi remoti siasi dal Diaconato passato al Vescovado senza prima aver ricevuto l' Ordine Presbiterale.

ANNO 1756.

§. 18. L' affare ci sembra assai chiaro: ma, quando vi fosse bisogno di qualche esempio per renderlo sempre più chiaro, esso non mancherebbe. Fu promossa in altri tempi la questione, se avendo taluno ricevuto dal Papa l' Ordine, restasse perciò sottratto dalla giurisdizione del suo Vescovo: ed il Pontefice Innocenzo III. nella sua Decretale *Per tuas, de majoritate, et obedientia*, rispose di nò: *Ad quod breviter respondemus, quod, etsi decens sit, ut illis, quantum convenit, a te inter alios tibi subditos deferatur, quos benignitas Apostolica collatione ipsius Ordinis honoravit, per eam tamen ab obedientia, quam aliàs tibi debent, minimè absolvuntur.* Sopito questo punto, ne fu posto sul tavoliere un altro; e fu, se l' obbedienza preservata da Innocenzo III. arrivasse a tal segno, che, meritando l' ordinato dal Papa d' esser sospeso, o deposto dall' Ordine conferitogli, ciò potesse farsi dal Vescovo, o appartenesse al Papa. La Chiosa, Innocenzo, ed altri appresso Giovanni Andrea *ne' suoi Commenti sopra il Cap. Per tuas, num.* 5. *de majoritate et obedientia*, insegnano, non potersi fare il passo dal Vescovo. Sono di contrario parere l' Abbate *al num.* 2., il Felino *alla col.* 1., ed il Layman *sopra il citato Capitolo.* E l' Hallier *nella part.* 2. *sect.* 5. *cap.* 3. *art.* 9. §. 1. *n.* 6. prende un partito di mezzo; ed è, che il Vescovo dee fare il Processo, e mandarlo al Papa, acciò esso proferisca la sentenza sopra il suo Ordinato; così esiggendo l' ossequio dovuto al Sommo Pontefice. Ciò premesso, se stante la varietà delle opinioni rispetto a quello, che è stato ordinato Diacono,

Si pone in chiaro il tutto con una parità propriissima.

PONT. A. XVII. de eo suspendendo, vel deponendo ab Ordine suscepto, exposceret quisquam, quomodo transigendum sit negotium, quoties consecratus a Pontifice Episcopus, suspendi, deponive promereretur, nulla interposita mora quisque responderet, unius Pontificis esse suspensionis, vel depositionis pœnas irrogare, cum sacris Canonibus, sacroque Concilio Tridentino cautum sit *cap.* 8. *Sess.* 13. *de Reform.* ut Episcoporum causæ, in quibus pro criminis objecti qualitate, comparere debeant, coram Pontifice Maximo referantur, et terminentur, sive fuerint Episcopi ab ipso consecrati, sive ab alio quocunque per ipsum ad id delegato. Idipsum igitur, et in hac facti specie statuendum est, jus esse præcipuum Romani Pontificis peragere per se, vel aliis peragendam delegare Consecrationem Episcopi sive a Pontifice, sive ab Ordinario suo in Presbyterum ordinati; urgente quoad utramque facti speciem eadem ratione, intermediæ legis peculiaris, perspicuis verbis conceptæ, omnemque submoventis controversiam.

De Justinopolit. Episcopi consecrat. quid peracturus sit Pontifex, declaratur.

§. 19. Cùm itaque, uti prædictum est, reservata sit Pontifici consecratio, ab ipsomet, vel ab alio ex ejusdem mandato, peragenda, videris ipse ex Nobis modestè sciscitari, de tua Consecratione quid Nobis sit in animo. Cui quidem interrogationi respondemus, propositum Nobis esse, eamdem per Nos ipsos peragere, sequendo exemplum factæ tibi collationis Diaconatus et Presbyteratus a Munifico Nobis Pontifice Benedicto XIII., necnon in publicum testimonium amoris, quo te, virtutemque tuam complectimur, gratamque memoriam ejus, qua Nos prosequebatur prædefunctus Patruus tuus Urbevetanus Episcopus, benevolentiæ. Verùm quia, qua sæpe laboramus, podagra efficere Nos potest minus idoneos satis prolixæ functioni per Nos obeundæ, si id unquam, (quod

o Prete dal Papa, quando si tratta delle di lui sospensione, o deposizione dall' Ordine ricevuto, taluno richiedesse, come debba regolarsi la faccenda, quando il Vescovo consecrato dal Papa, meritasse d' esser sospeso, o desposto; senza punto esitare, ciascheduno risponderebbe, appartenere al solo Papa il sospendere, o il deporre; essendo già stabilito ne' sacri Canoni, e nel sacro Concilio di Trento *al cap.* 8. *della Sess.* 13. *de Reform.* che le cause de' Vescovi, nelle quali per la qualità dell' accusa debbono comparire, siano referite avanti il Papa, e da esso terminate, o siano stati i Vescovi consecrati da lui, o da altri per sua commissione. Dee dunque dirsi lo stesso anche nel caso presente, cioè essere jus privativo del Romano Pontefice il consecrare, o commettere ad altri la consecrazione del Vescovo, o abbia questi ricevuto il Presbiterato dal Papa, o dal suo Ordinario; militando nell' uno, e nell' altro caso la stessa ragione della legge particolare intermedia, che parla chiaro, e toglie di mezzo tutte le brighe. Anno 1756.

§. 19. Restando, come si è detto, riservata al Papa la consecrazione, da farsi o da esso a drittura, o per sua commissione da altri, ci sembra, ch' ella modestamente ci richieda, cosa intendiamo di fare della sua. Al che rispondiamo, essere la nostra intenzione di farla Noi stessi, seguitando l' esempio della collazione del Diaconato, e Presbiterato, fattale dal Pontefice nostro Benefattore Benedetto XIII., e per dare un pubblico attestato dell' affetto, con cui risguardiamo la sua Persona, ed il suo merito, e della memoria, che conserviamo, dell' amicizia che per Noi professava il suo Zio defunto Vescovo d' Orvieto. Ma, perchè la nostra podagra può inabilitarci alla lunga funzione: quando si faccia da Noi, se ciò mai (che Iddio non voglia) succedesse, vogliamo almeno esser pre- Dichiarazione di quanto il S. Pontefice intende fare intorno alla consecrazione del Vescovo di Capo d' Istria.

PONT. A.XVII.

Deus avertat,) contingeret, præsentes saltem adesse volumus functioni per alium ex speciali delegatione Nostra absolvendæ.

Locus, dies et hora peragendæ functionis.

§. 20. Peragendæ functionis dies erit 28. mensis labentis, dicata celebritati SS. Simeonis et Judæ, ita etiam statuente Pontificali Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit.* Locus, atque hora indicabuntur tibi a Præsule Reali primo Nobis Cæremoniarum Magistro. Peracta autem Consecratione, siquæ se obtulerit occasio alias ad te conscribendi litteras, te non titulo *Dilecte Fili*, veluti nunc, sed *Venerabilis Frater*, compellabimus, qui quidem titulus adeo inhærens est Characteri in Consecratione impresso, ut ne eo quidem careant Episcopi, qui Episcopalem Characterem illicitè, malo eorum fato, dummodo validè receperint. Hac de re actum fuisse comperimus in particulari Congregatione de Propaganda Fide, habita 8. Novembris 1631., in qua quæsitum fuit, quo honoris titulo Pontifex appellare posset Patriarchas, Archiepisc., Episcoposque Schismaticos; cumque celebris Pater Waddingus adeo Bullarum, Breviumque peritus, asseruisset, dummodo valida fuisset eorum Ordinatio, Pontifices rationem habentes impressi per eam Characteris, iisdem semper tribuisse titulum *Venerabilis Frater*, hoc ita servandum esse, statutum fuit. Ipsique vidimus, in nonnullis Brevibus datis a Summo Pontifice Innocentio XI. ad Joannem Patriarcham Alexandrinum Schismaticum, quibus illum ad sanctam Unionem invitabat, ac in aliis datis ab Innocentio XII. Pontifice ad Archiepiscopum Æthiopiæ, quibus ipsum hortabatur, ut audiret Patrem de Salem, ejusque Socios Minores Observantes Reformatos, de unione ipsius, universæque Nationis suæ cum Romana Ecclesia secum acturos, ob præadductam rationem, titulum *Venerabilis Frater* iis-

Titulo Venerab. Fratris, Episcopi quoque Schism. a Pont. decorantur.

senti alla funzione, che si farà da altri per nostra espressa commissione. Anno 1756.

S' indica il luogo, giorno, e tempo della funzione.

§. 20. Il giorno della funzione sarà quello dei 28. del mese corrente, giorno festivo de' SS. Simone e Giuda; così anche prescrivendo il Pontificale Romano: *Statuta die consecrationis, quæ debet esse Dominica, vel Natalitium Apostolorum, vel etiam festiva, si Summus Pontifex hoc specialiter indulserit.* Il luogo e l'ora le saranno indicati da Monsignore Reali primo nostro Maestro di Cerimonie. E fatta la consecrazione, capitando l'occasione di doverle scrivere qualche altra nostra lettera, le daremo il titolo, non di *Dilecte Fili*, come ora abbiamo fatto, ma di *Venerabilis Frater*, titolo talmente affisso al Carattere, che s'imprime nella consecrazione, che da esso non sono esclusi nemmeno i Vescovi, che per loro disgrazia l'hanno ricevuto illecitamente, purchè validamente l'abbiano ricevuto. Di ciò abbiamo veduto essersi discorso in una particolare Congregazione *de Propaganda Fide*, tenuta nel giorno 8. di Novembre 1631, in cui fu proposto il quesito sopra il titolo, con cui il Papa poteva onorare i Patriarchi, gli Arcivescovi, ed i Vescovi schismatici; ed avendo in essa il celebre Padre Waddingo, tanto prattico delle Bolle, e Brevi, asserito, che, purchè la loro ordinazione sia stata valida, rispettando i Papi il Carattere in essa impresso, hanno sempre mantenuto ad essi il titolo *Venerabilis Frater*, così fu risoluto che si facesse. E Noi stessi abbiamo veduto, che in alcuni Breve scritti dal Sommo Pontefice Innocenzo XI. e Giovanni Patriarca Alessandrino scismatico, ne' quali l'invitava alla santa unione, ed in altri scritti dal Pontefice Innocenzo XII. all'Arcivescovo di Etiopia, in cui l'esortava a sentire il Padre de Salem coi suoi compagni Minori Osservanti Riformati, sopra la bramata unione d'esso, e della sua Nazione

Anche ai Vescovi Scismatici è dato dai Papi il titol di Venerabile Fratello.

PONT. A.XVII. dem attribui: præter compluria alia exempla videnda in collatione Brevium Pontificis Clementis XI., et nominatim *tom.* 1. *pag.* 575. *et tom.* 2. *pag.* 135. Atque huic Epistolæ finem imponimus, Apostolicam tibi Benedictionem impertientes.

Dat. 20. Oct. 1756. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

colla Chiesa Romana, per la ragione sopradetta, si dà ad essi il titolo di *Venerabilis Frater*: oltre molti altri esempj, che possono vedersi nella Raccolta de' Brevi del Pontefice Clemente XI., e particolarmente *al tom*. 1. *pag*. 575., *ed al tom*. 2. *pag*. 135. Terminiamo col darle l'Apostolica Benedizione. Anno 1756.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 20. Octobris 1756. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo. Dat. 20. Oct. 1756. Pont. 17.

LXIV.

CONFIRMANTUR

Motus proprius S. Pii V., et Constitutio Urbani VIII., contra tondentes monetas aureas et argenteas: necnon Bannimenta et Decreta adversus falsificantes, alterantes, ac expendentes Cedulas Montis Pietatis; et Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus: et pœnæ in illis inflictæ ad omnes Ecclesiasticas personas extenduntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. Pœnales quandoque leges amplianlas, suadet publicum bonum.

AD curam Nostram pertinere dignoscimus, pro ea vigilantia, quam rectæ Justitiæ in Civitatibus et locis temporali Dominio Nostro subjectis administrandæ præstare debemus, omni studio satagere, ut meritis justisque pœnis ea præsertim delicta coërceantur, quæ humanæ Societatis leges perturbant, et publicæ utilitatis rationibus magnopere officiunt; eumque in finem non modo veteres Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmare, atque in usum et memoriam hominum revocare, verùm etiam easdem extendere, et ad casus in ipsis non satis expressos ampliare non recusamus, prout labentium temporum et occurrentium causarum necessitates exposcere videntur, Nosque ad providum Reipublicæ regimen expedire in Domino judicamus.

Pœnas, in ton-

§. 2. Sanè felicis record. Prædecessor Noster Sanctus Pius Papa V. per suam Schedulam Mo-

tus proprii datam Romæ apud S. Petrum octavo Kal. Novembris, Pontificatus sui anno V., cujus initium est : *Cùm nil magis* : attendens, quod licet monetarum aurearum tonsoribus ultimi supplicii pœna de jure inflicta esset, argenteas tamen monetas tondentibus satis minor pœna imposita erat; animoque reputans, pro publici commercii subsistentia nimis necessarium esse eodem juris rigore in utroque delicti hujusmodi genere adversùs delinquentes procedere: statuit atque decrevit, eos, qui argenteas tonderent monetas, ultimi supplicii, et ea, qua aurearum tonsores eatenùs puniti fuerant, et de jure puniri debebant, pœna puniendos esse; volens hujusmodi Sanctionem ab omnibus Judicibus tam in Urbe, quàm alibi in toto Statu Ecclesiastico, remotis impedimentis, quæ ipsis a temporalibus Terrarum, Locorum, et Civitatum Dominis objici forsan potuissent, debitæ executioni mandari.

Anno 1756.

Pœnam in tondentes monetas aureas inflictas, ad tondentes argenteas extendit Pius V.

§. 3. Postmodum verò recol. mem. Prædecessor pariter Noster Urbanus Papa VIII. per suam perpetuò valituram Constitutionem incipientem : *In suprema*, datam apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1627. Idibus Novembris, Pontificatus sui anno IV. ejusmodi statutum, decretum, et voluntatem præfati Sancti Pii Prædecessoris approbavit, confirmavit, et innovavit; ac ad omnes et singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam sæculares, quàm cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, et Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis Sancti Joannis Hierosolymitani, Regulares, non solùm in Statu Ecclesiastico tunc sibi et Sedi Apostolicæ mediatè vel immediatè subjecto, sed etiam in omnibus et singulis Provinciis, Regnis, Civitatibus, Terris, et Locis, in Italia dumtaxat, existentes, quæ aureas et argenteas monetas tondere, vel aliàs, ut ibi latiùs exponitur, circa eas delinquere præsumpsissent,

Urban. VIII. Pianæ Sanctioni obnoxios voluit Ecclesiast. tam Sæculares quàm Regulares intra Ital. et insulas adjacentes.

Pont. A. XVII. extendit et ampliavit; volens ut Ecclesiastici hujusmodi, culpabiles in præmissis reperti, prævia degradatione, Curiæ sæculari puniendi traderentur.

Quos degradandos et brachio Sæculari tradendos decrevit.

§. 4. Cùm autem hujusmodi delicta, perversis hominum cupiditatibus suadentibus, interdùm pullulare non desinant, ac præterea nonnulli perditionis filii sæpe reperti fuerint, qui majore commercii publici, et privatorum, seu etiam Communitatum, et Universitatum, ac Locorum Piorum, ipsiusque forsan Cameræ Apostolicæ detrimento, Syngraphas, seu Cedulas tam Montis Pietatis et Depositorum hujus Nostræ Almæ Urbis, quàm Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, aut falsas conficere, aut genuinas corrumpere et alterare, alii autem, qui eas vel falsas, vel corruptas et alteratas, sive in Urbe, sive in aliis Civitatibus et Locis Ditionis Ecclesiasticæ, ubi nimirùm hujusmodi Syngraphæ liberum obtinent cursum, et non secùs ac auri et argenti signati monetæ, expenduntur, expendere præsumpserint; et licet adversùs hujusmodi delinquentes, cujuscumque status, ordinis, et conditionis existant, condignæ pœnæ, etiam ultimi supplicii, in generalibus Bannimentis, tam per Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium super Consultationibus Negotiorum universi Status Ecclesiastici, quam per pro tempore existentes prædictæ Almæ Urbis Gubernatores ejusdem S. R. E. Vice-Camerarios, ac etiam Cameræ Apostolicæ Thesaurarios, Nostra et Romanorum Pontificum Prædecessorum Nostrorum auctoritate, editis, et promulgatis, aliisque Pontificiis legibus et Constitutionibus, inflictæ, latæ, et decretæ comperiantur; Cùm tamen in occurrentibus causarum judiciis dubitari contigerit de omnimoda et plenaria hujusmodi pœnalium sanctionum extensione ad personas Ecclesiasticas hujusmodi delictorum reas compertas, nec sine speciali definitione Nostra hujusmodi dubia submoveri posse visum fuerit:

Pœna ultimi supplicii sæpiùs quoque decreta, in falsantes, seu corrumpentes Cedulas Montis Pietatis, vel Banci S. Spiritus, easque scienter expendentes.

Suborta questio, an sanctionibus hisce pœnalibus omnimode afficerentur Ecclesiastici.

§. 5. Idcirco Nos præfatas S. Pii V. et Urbani VIII. Prædecessorum leges atque Constitutiones contra tondentes monetas aureas et argenteas, seu aliàs circa eas delinquentes, nec non præmissa Bannimenta, aliaque statuta et decreta adversùs falsificantes, et alterantes dictorum Montis, et Mensæ Nummariæ Syngraphas, seu Cedulas, easdemque falsas, seu alteratas scienter expendentes, quarum et quorum tenores præsentibus litteris pro insertis haberi volumus et decernimus, in omnibus et per omnia approbamus, confirmamus, et innovamus: Ac præterea earumdem præsentium tenore, necnon Motu proprio, et certâ scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis Nostræ plenitudine, prædictam Urbani VIII. Constitutionem, quæ incipit: *In suprema*, cum omnibus decretis et clausulis in ea contentis, ad omnes et singulas personas Ecclesiasticas, etiam quomodolibet exemptas, tam seculares, quàm cujusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, et Instituti, etiam de necessitate exprimendi, necnon Militiarum quarumcumque, etiam Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, Regulares, prædictas Cedulas falsificantes, seu aliter circa eas, et cum iis, ut infra, delinquentes, expressè extendimus et ampliamus; Ita ut quicumque, etiam Ecclesiastici hujusmodi, prædictorum Montis Pietatis hujus Almæ Urbis, et Mensæ Nummariæ Sancti Spiritus, Cedulas falsificasse, nimirùm falsas ad verarum imitationem et similitudinem confecisse, seu veras in substantialibus corrupisse, et quoad valorem in quacumque summa alterasse, quique in hujusmodi falsificatione, seu corruptione et alteratione, quolibet modo complices fuisse, nimirùm aliqua ratione ea in re dolosè operam præstitisse, etiamsi falsificatio, corruptio, alteratio hujusmodi extra Ditionem Ecclesiasticam patrata fuerit, quique demùm hujusmodi Cedulas, seu falsas, seu, ut supra, corruptas et alteratas, tam in prædicta Urbe, quàm in Bononien-

ANNO 1756.

Tollitur subjiciendo ipsos Eccl. Cedulas hujusmodi corrumpentes, vel dolose expendentes, omnibus pœnis in Urbani Constit. statutis.

PONT. A. XVII. Ferrarien., Beneventana, aliisque Civitatibus, Terris, Oppidis, et Locis Italiæ, Nobis et Sedi Apostolicæ prædictæ mediatè vel immediatè subjectis, scienter expendisse comperti fuerint, iisdem pœnis, etiam ultimi supplicii, quibus tondentes monetas aureas et argenteas, seu aliter circa eas delinquentes, juxta præmissas S. Pii V. et Urbani VIII. Prædecessorum leges et Constitutiones subjecti sunt, pariformiter puniantur, et cum effectu subjiciantur; et, si Ecclesiastici fuerint, etiam exempti et privilegiati, ut supra, prævia degradatione, Curiæ Sæculari puniendi tradantur.

Prohibitio aliter judicandi. §. 6. Atque ita, et non aliter, in quibusvis ejusdem Urbis, et Ditionis Ecclesiasticæ Tribunalibus, ac per quoscumque Judices in hac materia competentes, etiam specifica et individua mentione dignos, contra delinquentes in præmissis, etiam Ecclesiasticos exemptos, et privilegiatos, ut supra, in Judicio confessos, sive legitimè convictos, procedi, decerni, judicari, et sententiari omnino mandamus, sublata cuilibet aliter judicandi et interpretandi facultate et auctoritate; ac irritum et inane decernentes, si secùs super his a quolibet eorum scienter vel ignoranter judicari contigerit.

Amplissimè derogatur contrariis §. 7. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis aliis, etiam Apostolicis, et in Generalibus, Provincialibus, aut Synodalibus Conciliis editis Constitutionibus et Ordinationibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Litteris Apostolicis, præfatis Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, et Institutis, etiam de necessitate exprimendis, nec non Militiis quibuscumque, etiam Hospitali Sancti Joannis Hierosolymitani, et aliis Religiosis ac piis locis, aliàs concessis, ac sæpiùs confirmatis et innovatis; ac eorumdem, et quarumvis, etiam Urbis præfatæ, nec non Bononien., Ferrarien., Beneventanæ, aliarumque Ditionis prædictæ Civitatum, Terrarum, Oppidorum, Castrorum, et Locorum, ac omnium et quorumcumque Tribunalium in ipsis consistentium

consistentium, etiam confirmatione Apostolica, seu quavis alia firmitate roboratis, statutis, resolutionibus, usibus, stylis, et consuetudinibus etiam immemorabilibus: Quibus omnibus et singulis, eorum omnium tenores pro expressis, ac de verbo ad verbum præsentibus insertis, necnon præscriptas in ipsis derogationum formas pro plenè observatis habentes, ad præmissorum effectum dumtaxat, illis aliàs in suo robore permansuris, motu, scientiâ et potestatis plenitudine præfatis, specialiter et expressè derogamus, ac sufficienter derogatum fore decernimus; cæterisque contrariis quibuscumque. ANNO 1756.

§. 8. Volumus autem, quod præsentes in Valvis Ecclesiæ Lateranen. Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, ac in aliis consuetis ejusdem Urbis locis, publicentur et affigantur; et póstquam sic affixæ et publicatæ fuerint, omnes et singulos perinde arctent et afficiant, ac si unicuique nominatim et personaliter intimatæ fuissent. Sumptuum fides.

§. 9. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ approbationis, confirmationis, et innovationis, extensionis, ampliationis, mandati, decreti, derogationis, et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVI. pridie Kalendas Novembris, Pontificatus Nostri Anno XVII. Dat. 31. Oct. 1756. Pont. 17.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Locco ✠ Plumbi.

LXV.

PRÆSCRIBITUR RATIO

Construendi Processus tum super statu Ecclesiarum in partibus infidelium existentium, et Populum fidelem habentium, quarum provisiones in Congregatione de Propaganda Fide proponuntur; tum super meritis præficiendorum iisdem Ecclesiis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium. Providentia Pontif. circa ea, quæ a Prædecessor. sancita sunt pro iis, qui ad pastorale munus sunt promovendi;

GRAVISSIMUM Apostolicæ procurationis ministerium, quod a supremo Pastorum Principe Jesu Christo per ineffabilem divinæ bonitatis suæ abundantiam imbecillitati Nostræ impositum est, et præclara Apostolicæ providentiæ ratio a fel. record. Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris inita, servata, ac tradita, jure ac merito a Nobis quoque exigunt, ut illa, quæ ipsi Romani Pontifices Prædecessores quomodolibet, ac præsertim pro forma ac dispositione promovendorum ad pastorale Ecclesiarum in infidelium partibus existentium, populumque fidelem habentium regimen statuerunt, sive nova confirmatione, quo firmius subsistant, et serventur exactius, sive pro rerum vicissitudine novis præscriptionibus, et additamentis indigeant, de novo deinceps approbare, et Apostolicæ auctoritatis præsidio, quatenus opus sit, munire; aliisque Pontificiæ benignitatis documentis, et statutis ampliare, et augere satagamus, et adnitamur.

Constit. hac de re

§. 1. Sanè post provida, ac salutaria decreta Concilii Tridentini super iis, qui ad Cathedrales

Ecclesias promoveri deberent, fel. rec. Gregor. PP. XIV. Prædecessor Noster, qui dum in minoribus esset, eidem Tridentino Concilio interfuerat, statim Apostolicas suas sub plumbo expeditas Litteras dedit. In ipsis certè omnia ad hujusmodi negotium opportuna, ac necessaria continentur. Porrò, quo clariùs ad praxim eadem ab ipso Gregorio Prædecessore statuta reducerentur, jussu rec. mem. Urbani PP. VIII. itidem Prædecessoris Nostri anno 1627. ex Typographia Cameræ Apostolicæ prodiit in lucem Instructio particularis circa conficiendos Processus inquisitionis in qualitates eorum, qui promovendi sunt ad regimen Cathedralium, aut aliarum Superiorum Ecclesiarum, vel Monasteriorum, ad hoc ut in dictis Processibus conficiendis serventur Sacri Canones, et Concilia Generalia, præsertim Tridentinum, et Constitutio fel. rec. Gregorii PP. XIV. super forma Processuum conficiendorum sub dat. Idibus Maii 1591., Pontificatus sui anno primo. Hanc autem Instructionem alia quoque subsequuta fuit, quæ in Congregatione particulari nonnullorum Romanæ Curiæ Prælatorum deputata a fel. pariter rec. Clemente PP. XI. itidem Prædecessore Nostro, et de Nobis meritissimo, atque in ædibus bon. mem. Josephi ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Sacripanti tunc temporis Congregationi de Propaganda Fide Præfecti die 9. mensis Octobris anno 1716. habita, maximè vertitur, cum adveniente casu vacationis, ac proinde provisionis earum Ecclesiarum, quæ sunt in partibus infidelium, et nihilominùs habent populum fidelem, Processus promovendorum ad hujusmodi Ecclesias plerumque difficulter in hac alma Urbe Nostra confici possit.

Anno 1757. edita a Greg. XIV atque etiam instructiones ab Urb. VIII. et Clemente XI. pro confic. in Promovendos processu evulgatæ.

§. 2. Verùm cum Ecclesiæ, quæ sunt in partibus infidelium, et populum habent fidelem, proponantur in Congregatione de Propaganda Fide, et consentaneum sit, ut quamtociùs de iisdem provideatur, ne diutiùs Pastore careant cum spirituali animarum detrimento; atque

Pro Ecclesiis quæ sunt in partibus Infid. haud facile, quæ

PONT. A. XVIII. In illis instruct. decreta sunt præstari possunt.

etiam cum Processus super statu Ecclesiarum, meritisque eligendorum, juxta laudatam utramque Instructionem, difficulter in Urbe confici possint, et experientia compertum sit, hujusmodi Processus longiùs protrahi, si alicui Episcopo in illis partibus immoranti committantur; eapropter Nos pro Apostolica omnium Ecclesiarum sollicitudine Nobis injecta a Pastorum Principe Jesu Christo, cujus supremas vices in terris planè immerentes gerimus, primùm quidem Apostolica Auctoritate, tenore præsentium, utramque Instructionem tum Urbani, tum Clementis Prædecessorum Nostrorum,

Eædem instruct. confirm. et approbantur: subjiciuntur tamen quæ loco processus satis haberi debeant, super statu Eccl. in partibus infidelium.

quas hisce præsentibus pro insertis haberi volumus, confirmamus, atque in iis, quæ infra dicenda sunt quatenùs adversentur, et opus sit, derogamus, et derogatum esse statuimus; deinde verò decernimus, et mandamus, ut ad omnes et singulos Venerabiles Fratres Antistites transmittantur Interrogatoria in hisce Nostris præsentibus Litteris inserta. Præterea præcipimus, ut responsiones ipsi Antistites reddant, easque sua manu subscribant, ac proprio sigillo obsignent. Insuper jubemus hujusmodi responsiones asservari in Archivio ejusdem Congregationis de Propaganda Fide, ut quoties vacatio alicujus Ecclesiæ contigerit, loco Processus super illius statu, exhibeantur. Denique volumus, ac statuimus, ut cum novus Episcopus vel Archiepiscopus possessiònem Ecclesiæ susceperit, ad ipsum mittantur prædicta Interrogatoria, quibus ut supra respondebit; ex quo colligi possit, utrùm spatio temporis aliqua mutatio intervenerit.

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Albaniæ, Macedoniæ, Serviæ, Bulgariæ, Persidis, et Armeniæ.

I. In qua Provincia sit Civitas etc.; cujus situs, qualitatis, et magnitudinis sit; quot confletur domibus, et a quibus Christifidelibus

inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat? ANNO 1767.

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione; cujus structuræ, et qualitatis? aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, et qui sint? si verò est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV. An in dicta Ecclesia cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis, ac servetur Sacrosancta Eucharistia publicè, an verò privatim cum lampade, nec non olea sacra cum decentia?

V. An habeat Sacrarium sufficienter instructum cum sacra suppellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, et etiam ad Pontificalia exercenda necessariis; et Cœmeterium, in quo Catholicorum corpora solummodo sepeliantur?

VI. An sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; et quomodo asserventur?

VII. An habeat domum pro Archiepiscopi, vel Episcopi habitatione; ubi, et qualem, quantum distet ab Ecclesia; et an reparatione indigeat?

VIII. Qui sit verus valor reddituum mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant, et in quibus consistant?

IX. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; et an unaquæque habeat Fontem Baptismalem; quot item in illa existant Beneficia Ecclesiastica, legata pia, et Confraternitates? Quinam ibi sint Regulares, et an Conventus formatos habeant, aut Hospitia?

X. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, et quæ loca amplectatur; et quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ?

XI. An, et quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, di-

PONT. A. XVII. vinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes sæculares indigenæ, et exteri sint in Diœcesi; et quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, et rudimentis fidei instituat?

Interrogatoria super statu Ecclesiarum Maris Ægei.

I. In qua Provincia sit Civitas etc., cujus situs, qualitatis, et magnitudinis sit; quot conffetur domibus; et a quibus Christifidelibus inhabitetur; cujus dominio in temporalibus subjaceat?

II. An in illa Civitate sit Ecclesia Cathedralis, vel Metropolitana; sub qua invocatione, cujus structuræ, et qualitatis, aut aliqua reparatione indigeat?

III. Si est Ecclesia Archiepiscopalis, quot Episcopos Suffraganeos habeat, et qui sint; si verò est Episcopalis, cui Archiepiscopo sit Suffraganea?

IV. Quot, et quales sint in dicta Ecclesia Dignitates, Canonicatus, et alia Beneficia Ecclesiastica; quis sit numerus omnium Presbyterorum, et Clericorum inibi in Divinis inservientium; quæ sit Dignitas major post Pontificalem; quales sint redditus Dignitatum, Canonicatuum, et aliorum Beneficiorum; et an adsint præbenda Theologalis, et Pœnitentiaria?

V. An in ea cura animarum exerceatur; per quem; an sit in ea Fons Baptismalis?

VI. An habeat Sacrarium sufficienter instructum sacra supellectili, cæterisque rebus ad Divinum cultum, et etiam ad Pontificalia exercenda necessariis, Chorum, Organum, campanile cum Campanis, et Cœmeterium?

VII. An sint in ea Corpora, vel aliquæ insignes reliquiæ Sanctorum; et quomodo asserventur? Anno 1757.

VIII. An habeat domum pro Archiepiscopi; vel Episcopi habitatione, ubi, et qualem; quantum distet ab Ecclesia; et an reparatione indigeat?

IX. Qui sit verus valor reddituum mensæ Archiepiscopalis, vel Episcopalis; ad quam summam annuatim ascendant; in quibus consistant?

X. Quot existant in illa Civitate Ecclesiæ Parochiales; et an unaquæque habeat Fontem Baptismalem; quot Monasteria virorum, et mulierum; quot Confraternitates, et Hospitalia; et an ibi sit Mons Pietatis?

XI. Quantum sit ampla Diœcesis; quot, et quæ loca amplectatur; quot in singulis locis existant familiæ Catholicæ; an, et quantum, Catholicæ Religionis exercitium, Sacramentorum administratio, Divinique verbi prædicatio a Gubernatoribus infidelibus permittatur?

XII. Quot Sacerdotes sæculares indigenæ, et exteri, sint in Diœcesi; et quot Clerici sint studiorum causa in aliquo Collegio, vel Seminario?

XIII. An sit magister aliquis, qui juventutem in literis, et rudimentis fidei instituat?

Quid in processu super qualitatibus promovendi servandum sit, præscribitur.

§. 3. Qui ad hujusmodi Ecclesias promovendi sunt, si Romæ adfuerint, vel in Italia; Processus super qualitate personæ conficiatur: Si verò extra Italiam morentur, ac duo testes in Urbe sint, qui possint de illis ferre testimonium, tunc idem Processus super qualitate personæ minimè prætermittatur. Quod si prædicti testes non adsint, tunc sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consuluit?

PONT. A.XVII. *Interrogatoria super qualitatibus Promovendi.*

I. An cognoscat promovendum, quomodo, a quo tempore citra: an is sit ejusdem promovendi consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, in qua Civitate, vel loco, et Diœcesi, promovendus sit natus, et quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, ipsum esse natum ex legitimo matrimonio, atque honestis, et Catholicis parentibus: et quæ sit causa scientiæ?

IV. An sciat cujus ætatis sit, præsertim an expleverit annum trigesimum, et quæ sit causa scientiæ?

V. An sciat, eum esse in sacris ordinibus constitutum; quibus, a quo tempore citra, præsertim an ante sex menses; et quæ sit causa scientiæ?

VI. An sciat, eum esse in Ecclesiasticis functionibus, et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione Sacramentorum frequentem, et devotum; et quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum semper Catholicè vixisse, et in fidei puritate permansisse; et quæ sit causa scientiæ?

VIII. An sciat, eum præditum esse innocentiâ vitæ, bonisque moribus, et an sit bonæ conversationis, et famæ: et quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, eum esse virum gravem, et prudentem, et usu rerum præstantem; et quæ sit causa scientiæ?

X. An sciat, eum aliquo gradu in Jure Canonico, vel in sacra Theologia insignitum esse; quibus in locis; quanto tempore; et quo fructu ipsi Theologiæ, vel Juri Canonico operam dederit; et an vere ea doctrina polleat, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; et quæ sit causa scientiæ?

XI. An sciat, eum aliquo munere aliquando functum esse, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Ecclesiæ se exercuisse; quomodo in eis se gesserit, tam quoad doctrinam, quàm quoad prudentiam, integritatem, et mores; et quæ sit causa scientiæ? ANNO 1757.

XII. An sciat, eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores, sive doctrinam; vel aliquo corporis, aut animi vitio, aliove Canonico impedimento teneri, quominùs possit ad Ecclesiam Cathedralem promoveri; et quæ sit causa scientiæ?

XIII. An eum idoneum esse existimet ad bene regendam Ecclesiam Cathedralem, et præsertim eam, ad quam ipse est promovendus; an dignum, qui ad illam promoveatur; et an ipsius promotionem eidem Ecclesiæ utilem, et proficuam futuram esse censeat; et quare ita existimet?

§. 4. Si quis Episcopus ab una Ecclesia ad aliam transferendus sit, tunc observentur ea omnia, quæ num. 1. decernuntur, quoad Processum super statu Ecclesiæ; pro altero verò, qui conficiendus erit super qualitate transferendi, ea serventur, quæ num. 2. præscribuntur.

Quid in Episcop. ab una ad aliam Eccl. transferendo?

Interrogatoria super qualitate Episcopi ad alteram Ecclesiam transferendi.

I. An testis cognoscat Episcopum transferendum; quomodo, et a quo tempore citra; an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odiosus?

II. An sciat, ipsum consecrationis munus suscepisse; et quæ sit causa scientiæ?

III. An sciat, per quot annos fuerit Episcopus illius Ecclesiæ; et quæ sit causa scientiæ?

IV. An sciat, eum in sua Ecclesia, et Diœcesi assiduè resedisse; et quæ sit causa scientiæ?

PONT. A. XVII.

V. An sciat, eum diligenter sæpedictam suam Ecclesiam, et Diœcesim visitasse, opportunè omnibus necessitatibus occurrisse, et providisse; ejusque decreta, et mandata debitæ exequutioni demandari curasse; et quæ sit causa scientiæ?

VI. An sciat, eum sæpe solemniter celebrasse; Ordinationes juxta necessitatum exigentiam habuisse; Confirmationis Sacramentum administrasse; cæteraque Pontificalia exercuisse; et quæ sit causa scientiæ?

VII. An sciat, eum pietatis, caritatis, et prudentiæ in gubernando speciem dedisse, ac verbo, et exemplo profecisse; et quæ sit causa scientiæ?

VIII. An sciat, eum prudenter ubilibet, et diligenter se gessisse in defendendis, conservandis, et augendis jurisdictionibus spirituali, et temporali, juribus, ac bonis omnibus suæ Ecclesiæ; et quæ sit causa scientiæ?

IX. An sciat, verè ea doctrina ipsum ad præsens pollere, quæ in Episcopo requiritur, ad hoc, ut possit alios docere; et quæ sit causa scientiæ?

X. An dignum eum existimet, qui transferatur ad Ecclesiam N.; et an censeat, ejus translationem fore ipsi Ecclesiæ N. utilem, et proficuam; et quare ita existimet, et censeat?

Quid demùm in Vicariis Apostol. charact. Episcop. insignitis

§. 5. Denique cum pro Vicariis Apostolicis titulo, et charactere Episcopali insignitis nullus Processus conficiatur super statu Ecclesiæ; attamen si in Urbe, vel in Italia commorentur, sin autem extra Urbem, et Italiam extiterint, ac duo testes in Urbe reperiantur, qui testimonium ferre possint, tunc fiat Processus super qualitate personæ. Processus verò in hac alma Urbe Nostra conficiendi omninò conficiantur coram Nostro, et pro tempore existentis Romani Pontificis Auditore. Quod si etiam testes deficiant, sufficiens habeatur judicium ejusdem Congregationis, quæ illum a Summo Pontifice eligendum consulet.

§. 6. Omnia itaque, et singula a Nobis, ut præmittitur, præscripta, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, approbamus, et confirmamus; illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus : salva tamen semper auctoritate memoratæ Congregationis de Propaganda Fide. Decernentes, præsentes Literas, et in eis contenta quæcumque, semper firma, valida, et efficacia existere, et fore; suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, et ab illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, inviolabiliter observari debere : sicque, et non aliter in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, et delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales et eorumdem Cardinalium Congregationes, et quosvis alios quacumque præeminentia, et potestate fungentes, et functuros, judicari, et definiri debere; ac irritum, et inane, quidquid secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, et quibusvis aliis Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, et quibuscumque Decretis in genere, vel in specie, aut aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Anno 1757. Firmitati præmissorum consulitur.

§. 7. Volumus autem, ut earumdem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu Præfecti, et Secretarii præfatæ Congregationis subscriptis, et sigillo ejusdem Congregationis munitis, eadem prorsùs fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur si forent exhibitæ vel ostensæ. Sumpt. fides.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 18. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri anno XVII. Dat. die 18. Januarii 1757. Pont. 17.

Cajetanus Amatus.

LXVI.

CONFIRMATUR

Decretum Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium universali adversùs hæreticam pravitatem Inquisitioni Præpositorum, coram Sanctitate Sua habitæ, pro tollendis conciliandisque dissidiis et controversiis, inter nonnullos Antistites Indiarum Occidentalium, et Missionarios Societatis Jesu, exortis, super concessione Dispensationum Matrimonialium, juxta facultates ab Apostolica Sede utrisque concedi solitas.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cath. Regis studium pro tollendis dissidiis inter Missionarios Soc. Jesu et Ordin. locorum in Indiis circa dispensationes, quoad impedim. Matrim. excitatis.

Liberalissimè a Pontifice præstita

Cum Venerabilis Frater Noster Joachimus S. R. E. Cardinalis, Portocarrero nuncupatus Episcopus Sabinensis, nomine Carissimi in Christo Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici, cujus regiis negotiis apud Nos, et Apostolicam Sedem agendis, præest, Nobis exposuerit, obortis quibusdam dubiis, circa facultates concedendi Dispensationes Matrimoniales, quibus Dilecti Filii Presbyteri Societatis Jesu, Missionarii per Indias Orientales et Occidentales constituti, ex Apostolicæ Sedis Indultis gaudere dicuntur, et circa hujusmodi facultatum usum et exercitium; ad removendas dissensiones inter eosdem Presbyteros Missionarios, et Ordinarios locorum, sedandosque conscientiarum et animorum motus, Nostram ejusdemque Apostolicæ Sedis definitionem magnopere exoptari; cumque, præter urgens pastoralis curæ et sollicitudinis debitum, quo ad hujus præsertim

genereris officia impellimur, gratissimum Nobis accidat justis semper et æquis præfati Catholici Regis votis obsecundare; statim propositæ materiæ discussionem demandavimus Congregationi Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, in rebus Fidei, aliisque Sancti Officii nuncupati negotiis Generalium Inquisitorum; haud tamen propterea refugientes laborem studiumque singula per Nos ipsos inspiciendi atque discutiendi. Itaque coacta coram Nobis die 29. Julii elapsi anni 1756. prædictorum Cardinalium Congregatione, auditis etiam priùs Consultoribus, tum Sacræ Theologiæ Magistris, tum Canonici Juris Peritis, captæ editæque fuerunt sequentes resolutiones distinctim expressæ in infrascripto Decreto, quod ipsi jam tum approbavimus et confirmavimus, cujusque tenor talis est, videlicet:

Anno 1757. ad hoc negotium opera, coacta coram se Congreg. Cardinal. S. Officii.

Hoc editum ab ea decretum

DECRETUM.

Cum olim R. P. Ignatius de Padilla, quo tempore Civitati Sancti Dominici in Insula Hispaniola Indiarum Occidentalium præerat Archiepiscopus, complures excitasset controversias adversùs Presbyteros Societatis Jesu, circa Dispensationes Matrimoniales, quibus nimirùm ipsi, in vim specialium facultatum sibi, ut asserebant, competentium, cum Neophytis Indiarum Orientalium et Occidentalium, super impedimentis Matrimonii dirimentibus, et antea dispensaverant, et adhuc dispensare pergebant; cumque subinde R. P. Joseph Moreno Curiel, qui, postquam præfatus R. P. Ignatius ad Ecclesiam Jucatanensem in Indiis Occidentalibus Hispanicis sitam translatus fuit, eidem in Archiepiscopatu Sancti Dominici successit, illius actionem ea de re studiumque prosequutus fuerit; ut hujusmodi controversiis quantocitiùs finis imponatur, infrascripta dubia proposita, discussa, et dirempta sunt a Sanctissimo D. N. BENEDICTO PP. XIV. feliciter re-

Occasio obortæ controv. recensetur.

PONT. A.XVII. gnante, audita priùs sententia et consilio Reverendissimorum DD. Cardinalium Generalium Inquisitorum in Congregatione coram Sanctitate Sua habita die 29. Julii anni 1756.

Dubia proposita in Congr. Dubia autem proposita sunt, quæ sequuntur: Primùm, an facultates in Apostolicis Brevibus concessæ Presbyteris Societatis Jesu, qui Missionariorum munus per Indias exercent, atque illæ potissimùm, quæ Matrimoniales Dispensationes respiciunt, ad eas Provincias protendantur et loca, quæ pluribus abhinc annis ad S. Catholic. Religionem redacta sunt, in quibus reperiuntur Infideles aliunde profecti, et ultro Christi Fidem amplexi; adeo ut Missionarii operam studiumque suum impendant, non quidem in iis ad Sanctam Religionem convertendis, sed tantummodo in iisdem Christianæ Doctrinæ institutionibus rectisque moribus informandis.

Secundum: quatenùs memoratæ facultates ad hujusmodi Regiones protendantur, ac præsertim facultas concedendi Dispensationes quoad prædictorum Matrimonia exerceri valeat; an id ita accipiendum sit, ut concessa dicatur auctoritas dispensandi super impedimentis publicis pro foro externo, tum ante, tum post contractum Matrimonium.

Tertium: an posita extensione facultatum ad publica quoque impedimenta pro foro externo, et in casibus contrahendi, æquè ac jam contracti, Matrimonii, hujusmodi facultatibus uti possint Missionarii per ea loca, in quibus Episcopus Diœcesanus easdem obtinet facultates sibi ab Apostolica Sede peculiaribus Indultis concessas.

Quartum: etsi possent Missionarii Dispensationes concedere, suisque uti facultatibus etiam pro foro externo, an tamen id ipsis præstare liceat sine prævia summaria Informatione, coram Notario, locique Vicario capta, ad comprobandas dispensationis causas, et impedimentorum qualitates; an potiùs satis ad id habenda

sit verbalis et extrajudicialis instructio seu informatio. ANNO 1757.

Quintum: an, quatenùs hujusmodi facultates concessæ tantummodo dignoscantur Missionariis adlaborantibus pro conversione Infidelium, et non aliis; revalidanda sint Matrimonia celebrata in vim dispensationum, quas pro exteriori foro indulsissent Missionarii illi, qui in tradendis Fidei rudimentis, informandisque moribus solummodo exercentur.

Nonnulla ad rectam dubiorum resolutionem expendenda præmittuntur.

Priusquam verò ad propositorum dubiorum decisionem procedatur, summatim recensenda sunt ea, quæ pertinent ad facultates, quæ Presbyteris e Societate Jesu Missionariis, cum pro Orientalibus, tum pro Occidentalibus Indiis, peculiaribus Apostolicis Brevibus tribuuntur: exinde enim pendet justa dubiorum resolutio. Utque res ordine procedat, primò exponetur summa memoratarum facultatum, quoad impedimenta Matrimonii, deinde expendetur concessum jus ipsis facultatibus utendi, tam in interiori, quàm in exteriori foro; tertiò indicabuntur personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii: quartò recensebuntur loca, in quibus integrum ipsis est præfatis facultatibus uti; quintò denique attingentur quæcumque ad rectum dispensationum usum conferre possunt; atque hæc omnia desumentur ex concessionum Brevibus, a superioribus Romanis Pontificibus, atque etiam a SanctissimoDominoNostro feliciter regnante expeditis.

Et primo, quæ vis insit facultatibus dispensandi concessis Missionariis Soc. Jesu.

Ducto itaque initio, juxta præstitutam methodum, ab ipsa vi atque substantia facultatum quoad impedimenta Matrimonii concessarum; quùm olim facultas amplissimè protenderetur ad omnia impedimenta, sive gradus, non vetitos jure Divino, ea in subsequentibus Pontificiis Brevibus nonnihil cohibita fuisse dignoscitur: prohibentur namque modo Missionarii dispensare *in primo Consanguinitatis vel Affinitatis gradu* (*A*): excepto tantùm *primo gradu*, *etiam rectæ lineæ*, *affinitatis*, *ex illicita tamen*

POST. A. XVII. *copula resultantis*, (*B*). Atque hæc quidem omnia, ad hoc ut *Fideles Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere possint* (*C*): Quibus verbis tam inita, quàm ineunda Matrimonia comprehenduntur.

Qualis esse debeat eorum usus quoad internum externumque forum

Proximum est, ut de præfatarum facultatum usu, quoad internum externumve forum videatur. Licet autem facultates in prioribus indultis concessæ, ad forum conscientiæ restrictæ essent, in posterioribus tamen concessionibus ad externum quoque forum ampliatæ conspiciuntur; ea tamen lege adjecta, ut quibus in locis reperiuntur Ordinarii easdem habentes facultates, ab Apostolica Sede sibi de more concessas, vel absunt ducentis saltem passuum millibus, nequeant, Societatis Missionarii suis uti facultatibus pro foro externo. Ordinariis etenim reservata est privativa facultas dispensandi in exteriori seu judiciali foro; neque datum esse missionariis, ut dispensationes ejusmodi indulgere, concessisque sibi pro foro externo facultatibus uti valent, præterquam in iis locis, in quibus nulli adsunt Ordinarii, Episcopi nimirùm seu eorum Vicarii, vel, si qui existunt, ultra duas dietas, non minus ducentis passuum millibus inde absunt; aut si præsentes adsunt, vel parum distant, non tamen a Sede Apostolica impetrarunt facultativa dispensandi indulta, quæ Patribus Missionariis concessa reperiuntur (D). Ad forum porrò conscientiæ tantùm semper cohibita apparet tributa facultas dispensandi *in primo gradu rectæ lineæ affinitatis ex copula illicita resultantis*, super quo impedimento dispensare permittuntur *in occultis, et in foro conscientiæ tantùm, ac urgentibus justis causis* (*E*)

Cum quibus personis dispensare possint.

Hinc transeundo ad personas, cum quibus Missionarii, sive pro conscientiæ, sive pro judiciali foro, juxta præmissa, dispensare possunt; Neophyti quidem hi sunt. Neophytorum autem appellatione, secundùm editas et a Summis Pontificibus approbatas resolutiones, non solùm in-

telliguntur ii, qui paulò ante Baptismum susceperunt, sed etiam eorum filii, quamvis in infantia baptizati fuerint, ac insuper ii, qui ex Indo Neophyto, et ex Muliere Europea, vel ex Europæo Viro, et Indica Muliere sunt progeniti, ideoque *mixti* seu *mistitii* vocitantur. Atque hæ sunt omninò personæ, cum quibus dispensare possunt Missionarii, (*F*) : interdicta ipsis quacumque facultate dispensandi cum *Quarteronibus* et cum *Pucuellibus;* cum iis nimirùm, qui vel pro una tantùm parte ducunt originem ab Indis Neophytis, ideoque dicuntur *Quarterones;* vel per Proavum, aut Proaviam dumtaxat ab Indis Neophytis trahunt originem, proindeque *Pucuelles* appellantur; quum hi Neophytorum nomine seu appellatione contineri non possint, ac consequenter nequeant Missionarii cum illis, sive in foro conscientiæ, sive in foro judiciali, super Matrimonii impedimentis dispensare : Eorum enim facultas cohibita est ad Neophytos; quorum nomine veniunt tantummodo ii, qui fuerunt superiùs designati (*G*). ANNO 1757.

Quod spectat ad loca, in quibus Missionarii præfatis dispensandi facultatibus, ut supra, uti possunt, satis perspicua res est, quum Indulta ipsis concessa, utriusque, Orientalis nempe, et Occidentalis, Indiæ partes, seu Provincias, aliasque Maris Oceani Regiones, disertè complectantur (*H*). Loca, in quibus dispensandi facultate uti possunt.

Quare nil aliud reliquum est, quàm ut ea tradantur, quæ ad rectum probatumque Dispensationum usum conferre possunt. In quo sanè, præter exactam observationem eorum, quæ superiùs adnotata sunt, duæ potissimùm generales regulæ servari debent : prima nimirùm, ut in omni Dispensatione justa adsit illius concedendæ causa; altera, ut tunc etiam, quum pro exteriori foro conceditur Dispensatio, nihil planè recipiatur, sed omnia gratis fiant (*I*). Quamvis autem in Brevibus facultativis, quæ olim tradi solebant Episcopis et Ordinariis præfatarum Regionum, pro Dispensationibus super Justa debet subesse causa dispensationis, et omnia gratis expedienda.

Pont. A. XVII. impedimentis Matrimonialibus in foro interno externoque concedendis, injunctum iis legeretur, ut in Dispensationibus pro foro externo indulgendis, Missionariorum consilium exquirerent, quoties hi tam longè non abessent, ut id sine magno incommodo præstari non posset: cùm tamen Episcopi subinde petiissent se levari hoc onere, quod etsi aliàs poterat opportunum videri, nunc quidem temporis nonnisi ad serendas discordias aptum dignoscebatur, ut omnis dissidiorum et offensionum inter Ordinarios locorum, et Missionarios occasio submoveretur, plena libertas iisdem Ordinariis relicta est dispensandi etiam in foro externo, sublato penitùs onere memoratum antea consilium requirendi (*K*).

Ordinarii locorum in dispensationib. conced. non tenentur Mission. consilium exquirere

Præterea cum Episcoporum arbitrio concredita reperiatur facultas subdelegandi idoneos probatosque Sacerdotes, qui pro ipsis Episcopis subdelegantibus, in remotioribus Diœcesum locis, Dispensationes concedant pro exteriori seu judiciali foro (*L*); ad confovendam eò magis inter Episcopos et Missionarios animorum consensionem, statutum est, ut si pro iis locis nulli deputati reperiantur Vicarii, vel absint spatio ducentorum milliariorum, non possint ab Episcopis alii subdelegari Sacerdotes, quàm qui ab Apostolica Sede habent dispensandi facultatem; hi autem soli consueverunt esse Missionarii.

In quo casu tenentur Episcopi subdeleg. Mission. pro elargiendis dispensat.

Denique ad rectum usum facultatum dispensandi, adnotasse juvabit, facultatem dispensandi in foro conscientiæ perpetuò concessam esse; eam verò, quæ ad forum judiciale spectat, intra viginti annorum curriculum esse cohibitam (*M*). Cùmque juxta receptam praxim, soleat hujusce facultatis confirmatio indulgeri, omninò necesse est, ut Missionarii hac in re sibi providè consulant, non redigentes ad suprema propemodum statuti termini momenta cogitationem et curam petendæ confirmationis; ne periculum subeant, vel nullitatis actus, si quid efficiant post elapsum facultatum termi-

Quamdiu facultas dispensandi in Mission. duret.

num, vel fraudandi pauperes Christifideles opportunis malorum remediis, quatenùs eo deveniant, ut hujusmodi facultatibus ampliùs uti non valeant. Hæc sunt, quæ in Apostolicis Constitutionibus San. Mem. Pii IV. Pontif. Max. aliorumque ipsius Successorum, et in Pontificiis Brevibus Clementis IX., Alexandri VIII., Clementis XI., Clementis XII., et Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. feliciter Regnantis, continentur; quibusque, ut par est, observatis ac respectivè perpensis, non solùm omnes submoventur controversiæ, verùm etiam facilis evadit et obvia responsio ad Dubia, quæ ad Sacram Congregationem examinanda ac dirimenda transmissa fuerunt. Anno 1757.

Responsa ad proposita dubia

Primo itaque Dubio, quo quæritur, an facultates concessæ Presbyteris Societatis Jesu Missionariorum munus per Indias obeuntibus, et nominatim illæ, quæ Dispensationes Matrimoniales respiciunt, ad ea protendantur loca et provincias, in quibus non alii reperiuntur Infideles, quàm qui aliunde venerunt, Christique fidem ultrò amplexi sunt; affirmativum redditur responsum, ad formam tamen Brevium, et Constitutionum Apost. quæ superiùs indicatæ fuerunt.

Secundo itidem Dubio, quo quæritur, an quatenùs facultates ad memorata quoque loca protendantur, eædem comprehendant Dispensationes Matrimoniales super impedimentis publicis, pro foro externo, tam ante, quàm post contractum Matrimonium, concedendas, affirmativè respondetur, juxta tamen disposita in Apostolicis Brevibus superiùs indicatis.

Tertio Dubio, quo exquiritur, an Missionarii præfatis facultatibus uti possint in iis locis, in quibus Diœcesani Episcopi similes obtinent facultates: respondetur, posse eos uti memoratis facultatibus, pro foro externo, tam in Matrimoniis contractis, quàm in contrahendis dispensando, in iis tamen locis, in quibus non existunt Ordinarii similibus facultatibus instru-

PONT. A. XVII. cti, vel absunt ultra duas Dietas, non minus ducentis millibus passuum; juxta id, quod itidem in Brevibus et Constitutionibus Apostolicis cautum reperitur.

Quarto, quo definiendum proponitur, num in iis casibus, in quibus possunt Missionarii dispensare in judiciali foro, hoc ipsis præstare liceat sine prævia summaria informatione coram Notario et Vicario loci capta, ad comprobandam Dispensationis causam et impedimenti qualitatem, vel potiùs sufficere dicenda sit verbalis et extrajudicialis informatio: responsum est, nihil esse innovandum: et quoniam superioribus temporibus sufficiens visa est moralis certitudo tum causæ dispensandi, tum obstantis impedimenti, quantumvis judicialibus documentis non innixa, satius esse, ut eadem methodus in futurum quoque tempus retineatur.

Ad quintum denique Dubium, respiciens convalidationem Matrimoniorum, de qua quærebatur sub hypothesi eorum nullitatis, desumptæ ex defectu facultatum in iis, qui Dispensationes concesserunt ad ea Matrimonia ineunda: quum ex data superiùs responsione ad primum dubium satis deprehendere licuerit hujusmodi positionem, seu hypothesim non subsistere, nullus relinquitur respondendi locus.

A Pontif. approbantur. Hæc itaque sunt responsa data, seu resolutiones captæ in Congregatione Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium adversùs hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum habita coram Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO PP. XIV., quas Sanctitas Sua, prævio maturo examine, approbavit et confirmavit: volens easdem, ad majorem solemnitatem, Apostolicis litteris in forma Brevis roborari: præcipiensque, ut, quoties casus confirmandi hujusmodi facultates obvenerit, inposterùm confirmatio non concedatur, nisi præmissa seria adnotatione temporis, quo indultum antea concessum fuerat, ut ita deprehendatur, an constitutus in eo terminus sit elapsus, exindeque valeat hac

super re opportunè provideri : Ac denique injungens omnibus Ministris seu Officialibus utriusque Secretariæ, videlicet Brevium Secretorum, et Congregationis de Propaganda Fide, ut sive nova fiat concessio, sive confirmatio facultatum jampridem obtentarum indulgeatur Missionariis Societatis Jesu, tam concessio, quàm confirmatio, ad normam eorum, quæ præsenti Decreto exposita sunt, atque statuta, in omnibus et per omnia redigantur et conformentur. ANNO 1757.

Monumenta, quibus innixa sunt ea, quæ in supradicto Decreto Sanctissimi D. N. BENEDICTI Papæ XIV. statuuntur.

(A) *IN quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis vel Affinitatis gradibus :* Ita legitur in Brevi San. Mem. Alexandri PP. VIII. quod incipit : *Animarum saluti :* quod est 14. in ordine Tom. IX. novissimi Bullarii Romæ impressi §. 9.

(B) *In primo gradu etiam rectæ lineæ ex copula illicita resultantis :* Hæc sunt verba Brevis San. Mem. Clementis PP. XII. quod incipit : *Cum dubium :* et est 142. in ordine Tom. XIV. citati Bullarii §. 2.

(C) *Ut matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere valeant :* Ita legitur in Brevibus Summorum Pontificum Alexandri VIII., Clementis XII. et aliorum.

(D) *Præterea ejusdem Societatis Jesu Provincialibus, vel ab eis deputandis Presbyteris, cum Neophytis Provinciarum utriusque Indiæ, aliarumque Maris Oceani Regionum, in quibus inter Infideles Fideles existunt, et non adsunt Ordinarii similem facultatem habentes, vel ultra duas dietas existunt, in quocumque, seu quibusvis, non tamen in primo, Consanguinitatis, vel Affinitatis gradibus, vel alias, conjunctis, seu se attinentibus, aut Matrimonium inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto re-*

PONT. A. XVII *manere valeant, in foro conscientiæ tantùm; gratis tamen dispensandi; et insuper ibidem, locorum Ordinariis etc. etiam in judiciali foro: in reliquis autem Provinciis præfatis; Ordinariorum præsentia destitutis, vel ab eis ultra duas dietas prædictas, non minus ducentis millibus passuum remotis, Provincialibus et Deputatis Presbyteris prædictis cum eisdem Neophytis, non tamen in primo gradu, in utroque foro, gratis dispensandi:* Ita legitur in citato Brevi San. Mem, Alexandri VIII. §. 9. et in citato Brevi San. Mem. Clementis XII. §. 2.

(E) Cùm eisdem Neophytis in primo gradu, etiam rectæ lineæ, affinitatis ex copula illicita resultantis se attinentibus, ut Matrimonium quoque inter se contrahere, seu in eo etiam scienter contracto remanere similiter valeant, in occultis tamen, et in foro conscientiæ tantùm, ac urgentibus justis causis; gratis tamen dispensandi: Sunt verba citati Brevis San. Mem. Clementis XII. §. pariter 2.

(F) Et insuper quia a nonnullis dubitatum, seu hæsitatum fuit, an omnes Indigenæ illarum Regionum oriundi et naturales, et Christianorum indigenarum etiam baptizatorum filii, etiam in eorum infantia baptizati, jure Neophyti *appellari possint, idcirco tenore earumdem præsentium decernimus et declaramus, omnes oriundos seu naturales supradictarum omnium tam Orientalium, quàm Occidentalium partium; imo etiamsi Æthiopes, Angulani, vel quarumvis aliarum transmarinarum regionum, etiamsi Christianorum filii, et in infantia baptizati; vel etiam inter se, vel cum Europeis mixtim progeniti sint, ad confessionis hujusmodi effectum, esse et intelligi debere Neophytos.... Quin etiam quia de mixtim progenitis, quos* Mixtos *vocant, majus dubium accepimus, cum eisdem mixtis, quos similiter ad hunc effectum Neophytos censendos esse decernimus, in gradibus et Matrimoniis contractis et contrahendis prædictis, gatis tamen, dummodo non ita facile id fiat, dispensare posse; eisdemque*

Presbyteris facultatem desuper concedimus opportunam : Verba sunt citati Brevis San. Mem. Alexandri VIII. §. 16., in quo etiam confirmatur similis alia præcedens Constitutio San. Mem. Clementis PP. IX. quæ incipit : *Animarum saluti :* expedita die 8. Januarii 1669. ANNO 1757.

(*G*) Proposito in generali Congregatione Cardinalium Generalium Inquisitorum habita feria IV. die 2. Junii 1618. sequenti dubio : *An appellatione* Neophytorum *Indi solùm noviter conversi comprehendantur; an non etiam qui sunt originarii per omnes eorum lineas, qua pro una dumtaxat parte ab illis originem trahunt, vulgò* Quarterones *appellati : et an comprehendantur, qui octavam partem per Proavum et Proaviam, et sive ab alterutro, sive ab utroque habeant, vulgò* Pucuelles *nuncupati :* Huic dubio responsum fuit : *Non comprehendi Quarterones, multoque minus Pucuelles :* Hoc Congregationis Responsum confirmatum subinde fuit, instante Rege Catholico, unà cum aliis Declarationibus, a San. Mem. Clemente PP. XI. in suis Apostolicis litteris expeditis in forma Brevis die 29. Aprilis 1701. et iterùm aliis litteris Apostolicis in forma Brevis expeditis a Summo Pontifice BENEDICTO XIV. die 17. Julii 1748.

(*H*) Verba Brevium pro re, de qua nunc agitur, sunt comprehensiva *omnium tam Orientalium, quàm Occidentalium partium, et etiam Æthiopum, Angolanorum, et quarumvis aliarum transmarinarum Regionum :* Id colligitur ex præcitatis verbis contentis in Brevi San. Mem. Alexandri VIII. §. 16.

(*I*) Verbum *gratis* reperitur in omnibus Apostolicis litteris, et concessionibus ad hanc materiam spectantibus.

(*K*) Feria 12. die 3. Maji 1752. Lecto Memoriali, in quo Procurator Generalis Societatis Jesu postulabat renovationem facultatum extraordinariarum in forma Brevis, quæ ab anno 1734. a San. Mem. Clemente XII. ad annos viginti pro Missionariis ejusdem Societatis proro-

POST. A. XVII. gatæ fuerant, Eminentissimi ac Reverendissimi DD. Cardinales Generales Inquisitores dixerunt: *Pro gratia* renovationis Brevis, dempta tamen clausula, si Sanctissimo Domino Nostro placuerit: et est, quæ sequitur: *Et insuper locorum Ordinariis; ut de Presbyterorum eorumdem tamquam Adjutorum et Assessorum suorum, in locis præfatis, et ubi eorum commodè haberi potuerit copia, consilio, et cum illis, etiam in judiciali foro:* Et Feria v. die 4. ejusdem mensis in consueta Audientia per R. P. Assessorem S. Officii a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO Papa XIV. habita, Sanctitas Sua benignè annuit pro renovatione Brevis, dempta tamen clausula, ut supra. Hoc Decretum communicatum fuit per R. P. Assessorem S. Officii, R. P. Secretario Sacræ Congregationis de Propaganda Fide sub eadem die quinta Maji 1752.

(*L*) *Dictisque Ordinariis alios Presbyteros idoneos a se priùs approbatos, in locis, ubi non adsint Missionarii similem facultatem habentes, quoad præmissa in sui locum subdelegandi, licentiam et facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus et impertimur:* Ita legitur in citato Brevi San. Mem. Clementis PP. XII. §. 2.

(*M*) In Brevi Apostolico San. Mem. Pii IV. expedito die 15. Junii 1563. habentur hæc verba: *In foro conscientiæ tantùm perpetuò:* Prorogatio ad annos viginti *pro foro externo* legitur tam in hoc, quàm in aliis subsequentium Summorum Pontificum Brevibus.

Decret. hujusmodi Apost. auctorit. munimine roboratur.

§. 2. Nunc autem cupientes, ut ea, quæ prævio tam sedulo accuratoque examine, in præinserto Decreto definita, decisa, et constituta fuerunt, eò semper firmius subsistant, et serventur exactius, præinsertum Decretum singulaque in eo contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, confirmamus et approba-

mus

mus, et quatenùs opus esset, eadem illa ex integro, ac in omnibus et per omnia juxta præinserti Decreti seriem et tenorem, dicta Apostolica auctoritate, ac earumdem præsentium litterarum tenore, statuimus, decernimus, et ordinamus, illisque inviolabilis firmitatis robur adjicimus. Decernentes easdem præsentes litteras semper firmas, validas et efficaces existere, suosque integros et plenarios effectus sortiri et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore spectabit, plenissimè suffragari, ac respectivè ab iisdem observari debere; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes, dictæque Apostolicæ Sedis Nuntios, judicari et definiri debere, ac irritum et inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Anno 1757.

§. 3. Non obstantibus contrariis forsan, etiam Apostolicis, seu in Synodalibus, aut Provincialibus Conciliis editis Constitutionibus et Ordinationibus, seu per dictas Indiarum Regiones invectis usibus et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, et Litteris Apostolicis, dictarum Regionum Ecclesiis, etiam Metropolitanis, earumque Præsulibus, seu cujusvis Ordinis, et Instituti, etiam præfatæ Societatis Jesu, Missionibus, et Presbyteris Missionariis, in genere, aut in specie, etiam ad Regum, aliarumque sublimium Personarum instantiam, seu, quorumcumque meritorum intuitu, sub quacumque forma concessis, ac sæpiùs confirmatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè et sufficienter expressis, et ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter et expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Quibuscumque in contrarium non obstantibus.

PONT. A.XVII. Sumpt. fides.

§. 4. Volumus autem, ut earumdem præsentium litterarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in judicio et extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Dat. die 27. Januarii 1757. Pont. 17.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 27. Januarii MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

Anno 1757.

ANTIQUUM URBIS

LXVII.

Pantheon, nunc Ecclesia Sanctæ Mariæ ad Martyres nuncupata, sub peculiari Romanorum Pontificum tutela suscipitur, ejusque Fabricæ conservatio Apostolicarum Ædium Præfecto pro tempore committitur, Palatii Apostolici sumptibus procuranda.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad summi Sacrorum Christianorum Antistitis curam specialiter pertinere non ambigitur, ut conservationi et decori Sacrarum Ædium diligenter prospiciat, earumque præsertim, quæ remotissimæ antiquitatis memoria, egregii operis amplitudine, et quod magis est, pretiosis Sacrarum Reliquiarum thesauris, ac singulari Christifidelium cultu jampridem conspicuæ, inter alia Deo sacra loca supereminere, peculiarisque sollicitudinis studium sibi vindicare conspiciuntur. Proœmium.

§. 1. His porrò nominibus neminem ignorare arbitramur, quantum clarescat celeberrimum Romæ Pantheon, quod olim a Marco Vipsanio Agrippa in Campo Martio extra Urbem insigni æternoque opere extructum, nunc in ipsius Urbis interiori, ac frequentissima regione situm deprehenditur, ex quo nimirùm Aurelianus Imperator ejusdem Urbis ambitum latiùs prolatum, novis mœnibus circumclusit; quod quidem Pantheon, ineunte septimo Ecclesiæ sæculo, Prædecessor Noster S. Bonifacius Papa IV. ab Quam celebre Romæ fuerit Templum Pantheon A S. Bonif. IV.

PONT. A. XVII.

Imperatore Phoca sibi concessum, et ab omni Gentilium superstitione expurgatum, vero æternoque Deo sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis Martyrum Reginæ dicavit.

Deo in honorem B. Mariæ Virginis Martyr: Reginæ dicatum, atque ingenti Sacrarum reliquiar. copia insignitum.

Ea occasione Sanctissimus Pontifex, veteris disciplinæ retinentissimus, juxta quam incruentum Religionis Nostræ Sacrificium, aut ad ipsa Sepulchra Martyrum, aut supra Altaria, quæ simul eorum corporum conditoria evasissent, Omnipotenti Deo convenientissimè offerri consuevit, ingentem vim Sacrarum Reliquiarum e variis Martyrum Cœmeteriis collectam, solemni instituta pompa, non minus XXVIII. curribus, ut vetus traditio docet, impositam, in acquisitum Christianæ Religioni Templum invexit; nec alia occasione putandum est sub Ara majore collocata fuisse Corpora Sanctorum Martyrum Rasii et Anastasii, quæ inibi reperta An. Jubilæi MDCLXXV. jubente piæ memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa X., festiva priùs supplicatione in eorum honorem, et ad intermortuam ipsorum memoriam in populo revocandam, per Urbem ducta, in eumdem locum religiosissimè restituta fuerunt.

Solemnis ubique extitit hujus Dedicationis memoria.

§. 2. Ecclesiæ hujus Dedicatio, utpote insignis Christianæ Fidei triumphus de extincta Idololatriæ tyrannide, in Romana quidem Ecclesia adhuc ipso die consecrationis ejus, qui fuit tertio Idus Martii, anniversaria celebritate recolitur; idque ab antiquo tempore jugiter observatum fuisse evincit Sacramentarium vetus Gregorianum nuncupatum, ab Hugone Menardo editum, in quo prædictæ diei Missa ita inscribitur: *In Natali Ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres:* quo scilicet *Natalis* nomine, non solùm Martyrum obitus, sed Ecclesiarum quoque Dedicationes, ac etiam Sedium Episcopalium constitutiones, ipsasque Sacrorum Pastorum consecrationes ac enthronismos appellari consuevisse constat. Quum autem hujusce diei solemnitas per Christianum Orbem longè latèque propagata, frequentes ad Urbem attra-

heret Fideles eo anni tempore, quo consumptis, jam superioris anni frugibus, sæpe eveniebat, ut confluenti multitudini nequaquam sufficiens annona suppeteret; hinc satius visum est Prædecessori nostro Gregorio Papæ IV. circa annum Domini octingentesimum trigesimum quartum, hujusmodi solemnitatem ad opportunissimum anni tempus, ad diem videlicet Kalendarum Novembrium, celebrandam transferre: quo facto, solemne Festum, quod nunc prædicta die, non solùm in honorem Deiparæ Virginis, et Sanctorum Martyrum, sed etiam in cæterorum omnium Cœlestium spirituum, atque Sanctorum cum Christo regnantium memoriam, universa per Orbem Ecclesia concelebrat, institutum fuisse non dubitatur.

Anno 1755.

Atque hinc translata hujusmodi solemnit. a Greg. IV. ad diem Kalend. Novemb. omnium SS. festum celebrari cœpit.

§. 3. Celebris quoque fuit superioribus sæculis ad eamdem Ecclesiam Sanctæ Mariæ ad Martyres Romanæ Ecclesiæ Conventus, alia per singulos annos stata die haberi solitus, Dominica videlicet, quæ Festum Pentecostes immediatè præcedit; dum Pontifex cum universo Clero ad eam accedens, Stationemque ibi et Missarum solemnia celebrans, sermonem ad Populum habebat de Spiritus Sancti adventu proxime recolendo, in cujus typum, (ut ait Benedictus Canonicus in suo Cæremoniali, quod Prædecessori Nostro Cœlestino Papæ II. tunc S. R. E. Cardinali Vidoni de Castello nuncupato, inscriptum edidit) *de altitudine Templi mittebantur Rosæ in figuram Spiritus Sancti*, quæ scilicet igneas linguas decidendo repræsentabant; unde etiam apud Scriptores Ecclesiasticos hujusmodi dies Dominica *de Rosis*, seu *de Rosa* appellata fuit, et adhuc hujusce ritus vestigium retinetur ab ipsius Eccl. Canonicis, quibus prædicta die Officia Divina in Choro persolventibus Rosæ distribuuntur.

Magnus quoque ad idem Templum conventus erat Rom. Eccl. proxima ante Pentecostem Dominica.

§. 4. Ecclesia isthæc a vetustissimis temporibus non solùm Parochialis, sed etiam Collegialis fuisse dignoscitur, insigni videlicet Sæcularium Canonicorum Capitulo jugiter decorata: ac

Collegi. Ecclesia jamprid. extitit, tituloque Presbyt. Card

PONT. A. XVII. insuper ex authenticis Romanæ Ecclesiæ monumentis eruitur, eam aliquando Presbyteri Cardinalis Titulum extitisse, quamvis recentioribus sæculis inter Urbis Titulos minimè adnumerata fuerit, donec fel. record. Prædecessor Noster Benedictus Papa XIII. adlecto in Diaconorum Cardinalium Ordinem bon. mem. Nicolao de Judice, qui sub Clemente XI., Apostolicarum Ædium Præfectus quum esset, eidem Ecclesiæ instaurandæ ornandæque præfuerat, Ecclesiam ipsam ad Diaconiæ dignitatem evexit, dictumque Nicolaum primum Sanctæ Mariæ ad Martyres Diaconum Cardinalem renunciavit.

Ad Diaconiæ dignitatem a Bened. XIII. restituta.

Olim quoque Cappellæ Pontificiæ nomine nuncupata, et quare.

Sunt etiam, qui eamdem Ecclesiam Cappellæ Pontificiæ nomine appellarint, seu quia Pontifices propinquas illi Ædes ab Anastasio Papa IV. extructas, urbanis negociis commodius consulturi, identidem incolere consueverint; seu quia eamdem singulari studio sartam tectamque tueri, sacrisque donariis, vasis, ac vestibus instructam ornatamque habere, ac de omnibus ad eam pertinentibus, quasi peculiaris dominii jure, disponere nunquam omiserint.

Nonnullorum Pontific. provid. pro hujus Templi conservatione.

§. 5. Et sanè in vitis Pontificum apud vulgatum Anastasium, frequens occurrit mentio tum profusæ in eamdem Ecclesiam liberalitatis ac munificentiæ, tum etiam assiduæ circa illius statum et conservationem providentiæ et curæ Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum; inter quos meritò commemorandus videtur S. Gregorius Papa III., qui illata huic Sacro Templo gravissima damna ab Imperatore Constante, dum æreum amplissimi fornicis tectum, aliaque ædificii ornamenta simul ac firmamenta, hostilem in modum abstulerat, murario primum opere diligentissimè emendari curavit, mox plumbeis superinductis laminis totam molem ita communiit, ut gravissimæ impensæ opus nonnisi post septem elapsa sæcula sub Nicolao Papa V. ex integro renovari

necesse fuerit, idemque adhuc tegumentum, aliorum Pontificum studio temporibus suis opportunè ac diligenter aptatum, augustam Ædem adversùs vim temporum tempestatumque injurias satis tueatur. ANNO 1757.

§. 6. Simili cura Prædecessores Nostri S. Benedictus II. et Hadrianus I. ad interiorem Templi ornatum conversi, illius Parietes marmoribus incrustasse narrantur; quamobrem alteri eorum meritò tributus videtur ornatus ille, qui supra Ædificii Coronam, ad usque Fornicis curvaturam assurgens, dum per ætatem licuit, stetit; porphyreticis quidem, aliisque e vario marmore laminis speciosus, sed neque ad reliqui operis soliditatem exactus, neque ad priscam ædificandi rationem, quæ Augustæo sæculo viguit, elaboratus. Idem Hadrianus Aram Templi principem contexerat argenteo Ciborio, quod sive hominum manibus sublatum, sive temporum injuria detritum, Innocentius VIII. marmoreum restituit. Aliorum cura in eo ornando.

Quod autem a Templi solo ad supradictam Coronam interjacet, fel. record. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. hac Nostra ætate, aptissimo simul, ac splendidissimo ornatu decoravit, perpolitis ingentibus pretiosisque columnis; incrustatis vario marmore parietibus, novaque Ara Maxima magnifico operè extructa.

Externam verò Templi faciem, quam vetustate fatiscentem similis memoriæ Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. (ærei lacunaris reliquiis, ad ornandam Principis Apostolorum Confessionem, instruendamque tormentis bellicis Hadrianam Arcem, translatis) nova contignatione communierat, ac binis extructis ad usum æris campani Turribus exornaverat, idem ipse Clemens XI. area laxata, Ægyptioque Obelisco supra Fontem erecto, speciosiorem pulchrioremque reddidit.

§. 7. Horum itaque, aliorumque Prædecessorum Pontificum exemplis, Officiique Nostri debito, quod in aliarum Sacrarum Ædium decore Pontifex etiam insigni ope-

PONT. A. XVII. re tum conservationi, tum ornatui prospexit

tuendo, ac pro viribus augendo implere semper curavimus, excitati, et commonefacti; quum accepissemus, interiorem Testudinis partem, non solùm contracto tot sæculis volventibus situ sordescere, sed etiam decidentibus quotidie cæmentis, quæque reliqua erant ex plumbæis laminis, quibus olim interiùs obducta fuerunt ipsius fornicis laquearia, secum trahentibus, non sine confluentium periculo, sensim labefactari; rem omnem sedulò explorari præcepimus, compertoque jampridem a fel. record. Alexandro PP. VII. Prædecessore Nostro admotas fuisse manus hujusmodi reparationi, quæ, eodem morte intercepto, absolvi non valuit; opus ipsum ex integro resumi jussimus, appositisque miro Opificum Nostrorum artificio machinis, ingentes undique rimas obstrui, laquearia redintegrari, universumque fornicem firmari et perpoliri curavimus; mox etiam subjectum parietis gyrum, qui inter utramque Coronam intercurrit, ab antiquo squalore vindicaturi, novum illius ornatum totius ædificii formæ respondentem albario tectorioque opere perficiendum mandavimus.

Exemplo Clem. XI. Cardinal. Hieron. Columnæ Apostol. Ædium Pro-Præfecto hujus operis cura demandata.

§. 8. Qua in re dirigenda urgendaque, quum egregia extiterit diligentia et opera Dilecti Filii Nostri Hieronymi SS. Cosmæ et Damiani S. R. E. Diaconi Cardinalis Columnæ nuncupati, ejusdem S. R. E. Camerarii, et Apostolicarum Ædium Pro-Præfecti, cui Nos, præfati Clementis XI. Prædecessoris exemplo, hanc curam demandavimus; ad asserendam perpetuò Sacri Augustique Templi conservationem valde opportunum, simulque recensitis superiùs Prædecessorum Pontificum studiis convenientissimum fore judicavimus, illius specialem tutelam in posterùm in Nos et Successores Nostros susceptam, ejus vigilantiæ committere, qui nunc et pro tempore Pontificii Palatii, ac cæterarum Ædium, quæ peculiari jure ad Romanorum Pontificum curam, aut usus pertinent, Præfectus, et pro Officii sui munere Curator existet.

§. 9. Itaque motu proprio, et certâ scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, hac Nostra perpetuò valitura Constitutione, Dilectos Filios Conservatores Cameræ Urbis Romæ, necnon ejusdem Cameræ Fabricerios nuncupatos, ab omni cura et sollicitudine, qua hactenùs circa sarta tecta ipsius Panthei, ad instar aliorum veterum Urbis Ædificiorum et monumentorum, intendere consueverunt, absolventes et penitùs liberantes: Dilecto etiam Filio Nostro Prospero S. Mariæ ad Martyres Diacono S. R. E. Cardinali Columnæ de Sciarra nuncupato, ejusque Successoribus præfatæ Ecclesiæ Diaconis pro tempore futuris, committimus et mandamus, ut a Capitulo Canonicorum ejusdem Collegiatæ Ecclesiæ, nunc quidem, cùm primùm commodè fieri poterit, deinde verò sinsulis annis, seu quoties aliorum ipsius Capituli Officialium electio celebrabitur, duos ex ipsorum Canonicorum numero Æditos seu Fabricerios nuncupandos eligi et deputari curent, qui hujusmodi munus, ea, qua decet, cura, et diligentia assumere atque obire sciant et valeant: Quibus sic electis, atque deinceps, ut præfertur, eligendis Nos, earumdem præsentium tenore injungimus, et mandamus, ut diligenter studiosèque Panthei fabricam identidem scrutentur, explorantes numquid a quoquam factum, illatum, appositumve fuerit, quod ei detrimento esse possit, vel quidquam vetustate labefactatum, seu imbrium ac tempestatum vi dejectum vitiatumve appareat, quod opportuna reparatione emendari conveniat. Quæcumque autem providenda, ordinanda aut restauranda compererint, ea omnia quamprimùm deferre non omittant ad nunc et pro tempore existentem Palatii Apostolici Præfectum; quem volumus deinceps, ad eum planè modum, quo cæteris Pontificiis Ædibus præest, hujus quoque Templi fabricæ conservandæ restaurandæque præesse; illiusque indemnitati pro Officii sui auctoritate prospicere; ejusdemque reparationibus et re-

Anno 1757. Apostol. Ædium pro tempore Præfecto in perpetuo committitur, ut præsit conservationi Pantheon, Palatii Apostolici sumptibus perficiendæ.

PONT. A XVII. staurationibus pro tempore necessariis et opportunis, Apostolici Palatii sumptibus et expensis, consulere et providere: Nos enim præfato Hieron. Cardinali et Pro-Præfecto, ejusque Successoribus, per easdem præsentes, hujusmodi curam committimus et demandamus, atque ad præmissos effectus plenam et omnimodam facultatem et potestatem tribuimus et impertimur.

Præmissorum robur, non obstantibus quibuscumque.

§. 10. Decernentes, has Nostras Litteras et in eis contenta hujusmodi, etiam ex eo quod quicumque in præmissis aliquod interesse habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati et auditi non fuerint, seu ex quovis alio capite, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, aut nullitatis vitio, vel quovis alio defectu notari, impugnari, aut in jus vel controversiam vocari posse; sed semper perpetuò firmas, validas, et efficaces existere et fore, atque ab iis, ad quos pertinet, seu in posterùm pertinebit, omnimodè observari, iisque, quorum favorem concernúnt, plenissimè suffragari. Non obstantibus, de jure quæsito non tollendo, aliisque Regulis, Constitutionibus, et Litteris Apostolicis, nec non prædictæ Urbis, et Cameræ Capitolinæ, seu præfatæ Ecclesiæ, ejusque Capituli et Canonicorum, Statutis, usibus, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel immemorabili observantia, seu quavis firmitate alia roboratis, ac iteratis vicibus confirmatis et innovatis: Quibus omnibus et singulis, eorum tenores præsentibus pro expressis et insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum dumtaxat, specialiter et expressè derogamus, aliisque còntrariis quibuscumque.

Sanctio pœnalis.

§. 11. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostrarum absolutionis et liberationis, commissionum et mandatorum, facultatum impertitionis, voluntatis, et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignatio-

nem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Anno 1757.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo, duodecimo Kalendas Martii, Pontificatus Nostri anno XVII. Dat. die 18. Febr. 1757. Pont. 17.

J. Card. Pro-Datarius.

D. Card. Passioneus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

Loco ✠ Plumbi.

L. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

LXVIII.

CONFIRMATIO

Concordiæ inter Archiepiscopum Moguntinum, S. R. I. Electorem, et Episcopum, atque Abbatem Fuldensem initæ, super jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ in Episcopatum, atque Ecclesiam Fuldensem, nec non super aliis utriusque Ecclesiæ controversiis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Pontificis studium pro tuenda quiete, et tranquillitate inter Personas Pastorali dignitate insignitas.

AD sacram Petri sedem in plenitudine potestatis, divina dispositione evecti, ad ea potissimùm, quæ pro personarum quarumlibet præsertim Pastorali dignitate præditarum, quiete, et tranquillitate observari debere dignoscuntur, libenter intèndimus, ac iis, quæ vicissim providè per concordiæ ministerium ordinata fuisse comperimus ut illa firma persistant, Apostolici muniminis robur adjicimus, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Exhibita siquidem Nobis nuper pro parte Venerabilium Fratrum nostrorum Joannis Friderici Caroli moderni Archiepiscopi Moguntin., ac S. R. I. Electoris, necnon Adalberti moderni Episcopi, et Abbatis Fulden., ac ejusdem S. R. I. Principis, petitio continebat, quod cùm inter dictum Joannem Fridericum Carolum Archiepiscopum, et Electorem, ac Decanum, et Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ ex una, ac prædictum Adalbertum Episcopum, et Abbatem,

ac Decanum, et Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, et Abbatialis Fuldensis ex altera partibus, ad removendas omnes controversias, et ad omnium dissensionum semina penitùs tollenda quædam concordia inita fuerit, cujus tenor est qui sequitur. ANNO 1757.

§. 2. Nos Joannes Fridericus Carolus Dei gratiâ S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archi-Cancellarius, et Princeps Elector : Et Nos Adalbertus electus Episcopus, et Abbas Fuldensis, Sacri Romani Imperii Princeps, Augustissimæ Romanorum Imperatricis Archi-Cancellarius per Germaniam, et Galliam, Primas etc. notum facimus, et profitemur etc. Dudum inter Archiepiscopatum, et Electoratum Moguntinum, ac principalem Abbatiam Fuldensem, optata per Divinam gratiam concordia, novisque frequenter ab Archiepiscopis Electoribus eidem Abbatiæ impensis favoribus aucta viguit amicitia, ita quidem, ut cùm circa annum 1532. cogitatum esset de erigendo Episcopatu Fuldensi, Archiepiscopus Elector Moguntinus tum temporis existens, ejusque Capitulum Metropolitanum erectioni hujusmodi, et Fuldensis tunc Abbatis sibi exposito desiderio faciles se præbuerint, et dum res ad exitum non perduceretur, ut Abbates Fuldenses Jura Moguntina porrò libenter agnoverint, Archiepiscopi verò Moguntini eisdem Abbatibus sæculo præcedente Ecclesiasticam in Fuldensi Ditione Jurisdictionem reliquerint, eaque super re per Commissarios Moguntinos solemnem Anno 1662. concordiam inter Moguntinam Metropolitanam, Cathedralem Herbipolensem, et Abbatialem Fuldensem Ecclesias conciliarint, tenoris, qui sequitur. Tenor instrumenti Concordiæ.

§. 3. » Nos Dei gratiâ Joannes Philippus Sedis Moguntinæ Archiepiscopus, Sacri Romani Imperii per Germaniam Archicancellarius, et Princeps Elector, qua Episcopus Herbipolensis, et Franciæ Orientalis Dux etc. : Et Nos Joachimus Abbas Fuldensis Sacri Romani Im- Vetus transactio stipulata an. 1662. inter Archiepisc. Mogunt.

PONT. A. XVII. eumdemque etiam Episcop. Herbipol. atque Abbatem Monast. Fuldensis integre hic repetitur.

» perii Princeps, Romanorum Imperatricis Ar-
» chicancellar. per Germaniam, et Galliam,
» Primas etc. notum facimus, et pro Nobis,
» nostrisque Ecclesiis Herbipolensi, ac Fuldensi,
» earumque Successoribus tenore præsentium
» cunctis palam profitemur: posteaquam inde
» a pluribus annis inter honorabiles Prædeces-
» sores nostros, Nos, et concreditas Nobis Ec-
» clesias multifariæ differentiæ, et contentio-
» nes, et in specie quidem ob prætensam a No-
» bis Episcopo Herbipolensi in diversa loca, et
» Parochias dictæ Fuldensis Ecclesiæ potestatem
» Ecclesiasticam, et Jurisdictionem Episcopa-
» lem, exortæ sunt, ex quo schismata, et inor-
» dinationes in rebus tam Ecclesiasticis, quàm
» sæcularibus, in notabile utriusque Ecclesiæ, et
» boni publici detrimentum, non vanè suspi-
» cari potuimus, quod tandem Nos Episcopus
» Herbipolensis, et Nos Abbas Fuldensis, suasu,
» et fideli interpositione, atque hortatu Emi-
» nentissimi Principis, ac Dom. Dom. Joannis Phi-
» lippi S. Sedis Moguntinæ Archiepiscopi, Sacri
» Romani Imperii per Germaniam Archicancel-
» larii, et Electoris, Episcopi Herbipolensis, et
» Franciæ Orientalis Ducis, qua Archiepiscopi,
» et Electoris Moguntini, Domini, et Amici no-
» stri in primis dilecti, maximèque venerandi,
» ex studio vicinitatis, et affectu, prævia inter
» nostros ad id demandatos utraque ex parte,
» Consiliarios, et respectivè Legatos, tracta-
» tione, præ primis autem cum præscitu, et
» consensu Reverendorum nostrorum Episcopi
» Herbipolensis dilectorum devotorum Præpo-
» siti, Decani, et Capituli nostræ Ecclesiæ Ca-
» thedralis Herbipolensis, uti etiam Reverendo-
» rum nobilium nostrorum Abbatis Fuldensis
» dilectorum ac devotorum Decani, et Capituli
» Ecclesiæ Fuldensis, ad incrementum, et con-
» servationem bonæ vicinitatis, et mutuæ con-
» sensionis, necnon in matura perdifficilium,
» nostrosque ante oculos obversantium tempo-
» rum, ac circumstantiarum contemplatione,

» atque hinc perspecta summa necessitate ar- » ctioris inter Nos conjunctionis, et in nostræ » præsertim Abbatis Fuldensis Ecclesiæ bonum » tendentis concordiæ ineundæ, sequenti ra- » tione per amicam transactionem inter Nos » conventum fuerit, prout etiam hisce transi- » gimus modo, quo sequitur.

ANNO 1757.

Plenissima jurisdictio Abbati Fuldensi tribuitur in Clerum et Popul. sibi subjectum.

§. 4. » Et primò quidem, cum ratione Epi- » scopalis, et Ecclesiasticæ Jurisdictionis, (quam » Nobis Episcopo Herbipolensi, et Venera- » bilibus nostris Prædecessoribus in diversa » Fuldensis suæ dilectionis Ecclesiæ Loca, Cœ- » nobia, et Parochias competere hactenùs præ- » tendimus) differentiæ essent obortæ, dum » dilectio sua Fuldensis supra dictam Juris- » dictionem Episcopalem a tempore immemo- » riali exercitam, et ad se traductam fuisse » constantissimè tueri voluit, ita convenit » inter Nos, et promisimus Nos Episcopus » Herbipolensis, quatenùs Dilectionem suam » Fuldensem, ejusque Successores, et Eccle- » siam, ratione Jurisdictionis Ecclesiasticæ huc- » usque prætensæ, nullatenùs posthàc impu- » gnare velimus, sed eamdem pro nunc, et » perpetuis temporibus integraliter relinqui- » mus liberè, atque ultroneè penès Dilectio- » nem suam, ejusdem Successores, et Eccle- » siam Fuldensem; ut Ecclesia Fuldensis sit, » maneatque eatenùs nullius Diœcesis, habeat- » que ejusdem Antistes in Clerum et Populum » Jurisdictionem Ordinariam privativè, qualis » Prælatis Episcopo inferioribus, et de facto » Reverendissimo Fuldensi sive de jure sive ex » consuetudine, competere; hancque Jurisdi- » ctionem exerceat, ut hactenùs exercita est, » tam in Civilibus, et Matrimonialibus Laico- » rum, quàm in Beneficialibus, et Crimina- » libus Clericorum, aliisque Ecclesiasticis Cau- » sis quibuscumque, sive per se, sive per Vi- » carium, (aut Commissarium suum) quos » constituere, et destituere, sicut et Clerum » in omnibus tam Curatis quàm non Curatis

PONT. A.XVII.

Salvo tamen Metropolit. jure Eccl. Mogunt. aliisque nonnullis conditionibus.

» Beneficiis instituere, et destituere, visitare; » Synodum convocare, et alia omnia facere, » quæ ab hac Jurisdictione quasi Episcopali » dependent, ipsi semper integrum sit, sine » ullo appellandi Jure ad Nos Episcopum Herbipolensem, salvo tamen Jure Metropolitano, » et remedio appellationis ad Metropolitanum, » juxta ordinem, ab Ecclesia Catholica, cunctisque Diœcesibus hujus Provinciæ Moguntinæ » laudabiliter receptum, et in viridi observantia » constitutum: salva item libertate pro iis, » quæ sunt Ordinis, quæque ex defectu gradus, Reverendissimo Fuldensi competere nequeunt, non tantùm Regulares, sed et » Clericos sæculares sui Principatus mittendi, sive ad Metropolitanum, sive ad Nos » Episcopum Herbipolensem, pro Ordinibus sacris suscipiendis: salva item libertate quemcumque accersendi Catholicum Antistitem » pro Sacramento Confirmationis, consecrandis » Ecclesiis, Altaribus etc, idque sine nostra, » nostrorumque Successorum, et Ecclesiæ interpellatione, contradictione, et impedimento, » quomodolibet hæc nuncupari, aut excogitari » queant. Nos tamen Abbas, et Princeps Fuldensis hisce per expressum declaramus, quod » Jurisdictio quasi Episcopalis a Dilectionibus » suis Domino Archiepiscopo, et Electore Moguntino, uti etiam a Domino Episcopo Herbipolensi, ut præfertur, Nobis relicta, non » diutiùs, quàm dum Ecclesia et Principatus » noster Fuldensis, juxta fundationem, in » Catholicorum manibus persistiterit, vigere, » et in suo robore permanere debeat. Ubi verò » per vim majorem, vel aliam quamcumque » viam (quod, uti speramus, avertet Dei clementia) in alienas, sive Catholicorum, sive » Acatholicorum manus devenerit, volumus, » ac statuimus, ut tali casu hæc transactio neque Archiepiscopo Moguntino, neque Episcopo » Herbipolensi ullatenùs cedat in præjudicium, » nec illi hac teneantur, sed Jus suum Episco-

» pale plenariè tunc manutenendi, atque exercendi liberam habeant potestatem. Quemadmodum etiam Nos Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus; et Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, hoc insperato casu, Nobis Jura nostra, et Potestatem per expressum reservamus, hancque cessionem eousque dumtaxat exclusivè valituram hisce declaramus. — Anno 1757.

§. 5. » E contrario, ac pro secundo; quoniam præsentis concordiæ finis unicus scopus, ac propositum est, ut nostrâ utriusque Archiepiscopi Moguntini, et Episcopi Herbipolensis amica, et vicinali coöperatione, atque assistentia, nostra Abbatis Fuldensis Ecclesia eò melius adversùs hostiles, ac violentos impetus defendatur et protegatur: Hinc nostri Abbatis Fuldensis Successores pro tempore existentes, vigore præsentium, obligentur, ut quamprimùm aliquis a nobili Capitulo per canonicam Electionem in locum Abbatis et Principis fuerit suffectus, idipsum semper Nobis Electori Moguntino, ut Mediatori, et absque eo Provinciæ Moguntinæ Metropolitano, tum etiam Nobis Episcopo Herbipolensi, per litteras notificare, atque una confirmationem supradictæ cessionis, necnon actualem, quatenùs necessitas exegerit, apud ipsos manutenentiam amicè teneantur postulare. — Noper electis Abbatibus injungitur, ut de sua electione certiores faciant Archiep. Mogunt. et Episc. Herbip.

§. 6. » Tertiò: quo facto etiam Nos Archiepiscopus ac Princeps Elector Moguntinus, et Nos Episcopus Herbipolensis, pro Nobis, Successoribus, et Ecclesiis nostris spondemus per præsentes, ac pollicemur, quod ad confirmationem a Dilectione sua Fuldensi prædicto modo petitam superioritatis Ecclesiasticæ, et Jurisdictionis quasi Episcopalis, vigore hujus Concordiæ eidem relictæ, et quidem absque ullis impensis, vel taxæ cujusdam pensione impertiendam, necnon ad præstandam reipsa manutenentiam, casu eveniente, — Hi verò, jurisdict. et superiorit. Ecclesiastic. eidem Abbati, in vim hujus concord. relictam, confirmare teneantur.

PONT. A. XVII.

» pariter obstricti et obligati esse debeamus » ac velimus.

Tenor Epist. qua Abbas suam electionem Archiep. Mogunt. et Episc. Herbip. nunciat.

§ 7. » Quartò : ad evitandam verò in ejus» modi petitione respectivè confirmationis, et » responsoria declaratione, omnem ambigui» tatem, et dissensiones, conventum inter Nos » omnes, ac constitutum est, quatenùs illæ » sequentis tenoris esse, et constanter manere » debeant; ex parte videlicet nostra Abbatis » Fuldensis ad utramque suam Dilectionem » Moguntinam, et Herbipolensem (mutatis mu» tandis) ut sequitur ☩ *Prævia parata Officio*» *rum nostrorum oblatione. Dilectionem Vestram* » *propensæ vicinitatis confidentia celare non de*» *bemus, qualiter Nos post decessum (N.) Ve*» *nerabilis Prædecessoris nostri p. m. concordibus* » *suffragiis, et electione nobilis nostri Capituli* » *hujatis, in Abbatem, et Principem Fuldensem* » *non ita pridem, et die quidem (N.) electi fue*» *rimus, simusque in actuali, et tranquilla no*» *stræ Abbatiæ, et Principatus Fuldensis pos*» *sessione constituti. Cùm itaque probè recorde*» *mur, qualem concordiam Venerabilis Præde*» *cessor noster Abbas (N.) anno (N.) die (N.)* » *cum Dilectionis Vestræ Domino Prædecessore* » *tanquam Mediatore, uti etiam cum sua Dile*» *ctione Herbipolensi celebraverit, conventumque* » *inter ipsos præter alia fuerit, ut quivis Princeps,* » *et Abbas Fuldensis, mox ab electione, confir*» *mationem Jurisdictionis Ecclesiasticæ ea in* » *concordia nostræ Ecclesiæ relictæ, tum etiam* » *manutenentiam, necessitate flagitante, per lit*» *teras petere, et vicissim Dilectio Vestra eam* » *Nobis pariter per litteras responsorias sine re*» *cusatione impertiri, et respectivè assecurationem* » *præstare teneatur, ac velit; Eapropter Dile*» *ctionem Vestram officiosè requirimus, ut ad* » *has nostras memoratæ supra Concordiæ con*» *formes petitorias litteras, eatenùs se erga Nos* » *declarare dignetur, quatenùs in prætacta Con*» *cordia continetur, et paciscentium congruit in*-

» *tentioni. Qui ad officia Dilectionis vestræ omni* ANNO
» *tempore prompti permanemus.* 1757.

§. 8. » Quintò : Ad responsorias verò tam » a Nobis Archiepiscopo, et Electore Moguntino, » quam a Nobis Episcopo Herbipolensi, et » Franciæ Orientalis Duce, ad Dilectionem » suam Fuld. dandas, quod attinet, erunt hæ » (mutatis mutandis) vicissim tenoris sequentis » :: *Prævia etc. Redditæ Nobis fuerunt Dile-* » *ctionis Vestræ perhumanæ litteræ de die (N.)* » *ex quibus perlegimus, eamdem unanimi Nobilis* » *Capituli sui consensu in Abbatem, et Princi-* » *pem Fuldensem fuisse electam, esseque in actuali,* » *et pacifica possessione constitutam : et quæ præ-* » *terea in vim Concordiæ anno (N.) erectæ Ipsa* » *Nobis revocare in memoriam voluit. Quemad-* » *modum igitur Dilectioni Vestræ ad obtentam* » *istam Principalem Dignitatem, et Fuldensis* » *Ecclesiæ Administrationem, omnem a Deo be-* » *nedictionem, gratiam, opemque apprecamur :* » *ita quoque ex præscripto memoratæ Concordiæ* » *non solùm relictam tum temporis Dilectionis* » *Vestræ Prædecessori p. m. ejusque Successori-* » *bus, et Ecclesiæ, Jurisdictionem Ecclesiasti-* » *cam in præsens plenariè denuò confirmamus,* » *et ratificamus; verùm etiam promptos Nos pa-* » *ratosque declaramus, ubi Dilectionem Vestram,* » *ejusdem Successores, et Ecclesiam, præter* » *omnem spem et opinionem, a quocumque de-* » *mùm, spectatim verò a Catholicis, vel Aca-* » *tholicis vicinis, aut externis, in memorata* » *Jurisdictione Ecclesiastica, aliisve Juribus suis* » *infestari, aut turbari contingeret, Nos eidem* » *omnem vicinalem assistentiam, operam, ac* » *manutenentiam (prout eo casu a Dilectione Ve-* » *stra fuerimus requisiti, et reliquæ tulerint cir-* » *cumstantiæ) nullo non tempore præstituros.* » *Dum Nos Dilectioni Vestræ grata etc.*

Exemplar responsionis ab his Abbati reddendæ

§. 9. » Secundum hæc omnia, asserendo » promittimus ac spondemus Nos Joannes Phi- » lippus qua Archiepiscopus Moguntinus, et » Mediator, et Nos quoque Joannes Philippus

Integra utrinque spondetur Transactionis observantia.

PONT. A.XVII. » qua Episcop. Herbipolensis, Franciæ Orientalis Dux, ac Nos Joachimus Abbas Fuldensis » etc. respectivè Elector, et Principes, pro Nobis, nostris in Metropolitana Moguntina, » Herbipolensi, ac Fuldensi Ecclesiis Successoribus, interpositis nostris Electorali, et Principali Dignitatibus, fide et fidelitate, quod » contenta in hac Concordia puncta omnia et » singula firmiter inviolata servare, neque iis » unquam contraire; vel ut contraëatur, permittere velimus, sive per Nos, sive per nostros, quacumque ratione, aut via, ac quocumque id demùm fiat nomine, aut excogitare in contrarium mens humana valeat: » prout etiam præter nunc adducta hujus transactionis puncta, omnes et singulos olim fortasse habitos tractatus, et conventiones » præsentium tenore penitùs abolemus, iisque » per expressum perpetuò renuntiantes universim abrogamus, et cassamus. In cujus » rei fidem, ac perenne robur Nos sæpe memoratus Joannes Philippus qua Archiepiscopus Moguntinus, et Mediator etc. tum etiam » Nos Joannes Philippus qua Episcopus Herbipolensis, et Franciæ Orientalis Dux etc. et » Nos Joachimus Abbas Fuldensis etc. hanc » Concordiam manu propria subscripsimus.

» Et nos Joannes ab Hoppenheim condictus » de Saal, Decanus, et universum Capitulum » Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ, necnon » Nos Joannes Hartmannus de Rosenbach, Decanus, et Capitulum universum Ecclesiæ Cathedralis Herbipolensis, et Nos Matthias Benedictus de Rindorff Decanus, et Capitulum » universum Ecclesiæ Fuldensis; profitemur, » et notum facimus per præsentes litteras, pro » Nobis, et Successoribus nostris, hanc Concordiam Nobis scientibus, et consentientibus » initam, atque erectam fuisse, quemadmodum » in eam vigore præsentium consentimus fideliter, fraude ac dolo remotis. In cujus rei » testimonium Eminentissimi, et Reverendissi-

» morum Dominorum nostrorum Electoris, et Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum sigilla his Litteris apposuimus. Actum die 23. Martii Anno 1662. Anno 1757.

» *J. Philippus A. M. E. H., manu propria.*
» *Joachimus Abbas, manu propria.*

(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)	(L.S.)
» *Archiep. Mog. et Ep. Herb.*	*Abbatis Fuldens.*	*Cap. Metr. Mog.*	*Cap. Cath. Herbip.*	*Cap. Fuld.*

Sequitur tenor recentis Concord.

§. 10. Quæ quidem Concordia ab Archiepiscopo Moguntino, qua tali, necnon simul qua Episcopo Herbipolensi, ac Abbate Fuldensi subscripta, triumque Ecclesiarum Moguntinæ, Herbipolensis, et Fuldensis Capitulari consensu, et sigillis munita, plures per annos inviolata feliciter substitit; sed cum Apostolica careret confirmatione, et Herbipolensi Ecclesiæ Cathedrali minus utilis videretur, eaque propter impugnata pro parte Episcopi Herbipolensis, per judicata Sacræ Rotæ rescinderetur, acrior Herbipolensem inter et Fuldensem Ecclesias coram Sacræ Rotæ Tribunali lis exorta fuit, donec tandem ad novas easdem inter Ecclesias Concordiæ leges anno videlicet 1722., ac novissimè anno 1751. deventum est; quam postremam quidem Concordiam Hammelburgi initam Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus dignatus est confirmare. (*) Archiepiscopi interea Moguntini, rogatu Placidi Abbatis Fuldensis in Concordia anni 1662. persistentes, nec litem Herbipolensis Ecclesiæ quantumvis implorati suam facientes, Abbatiam novis favoribus prosequi non dubitarunt, atque tum maximè, cum pro obeundis in Fuldensi Ditione Pontificalibus, Episcopus in Partibus ab Apostolica Sede indulgeretur, cui concessioni non tantùm minimè sunt relu-

Plures lites super concordia an. 1662. inter Episc. Herbipol. et Abbat. Fuldens. excitatæ per aliam concord. inter eosdem initam anno 1751. se-

(*) *Vide supra Vol.* 10. *pag.* 39. *Constit. III.*

PONT. A. XVII. data sunt. Vide supra v. 10. pag. 59. Const. IV.

ctati, verùm etiam ut Consecrationis munus in ipsa reciperet Electorali Urbe Moguntina, fecerunt facultatem; cum verò anno 1752. de erigendo Episcopatu Fuldensi ageretur, re cum Ecclesia Metropolitana Moguntina haud communicata, ac ipsa erectio Episcopatus a SS. Dom. Nostro BENEDICTO XIV. Pont. Max. Bulla desuper 5. Octobris 1752. edita perficeretur; tunc verò temporis existens Abbas, et Princeps Fuldensis Episcopatum istum Fuldensem neoerectum exemptum, nullique Metropolitano, sed soli S. R. Sedi subjectum crederet; ea super re ex parte Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ conquestum fuit, et in litis hujus decursu, supradicta Concordia de anno 1662. Moguntinam inter, et Fuldensem Ecclesias inita, ab Abbate Fuldensi asserta fuit insubsistens. Demùm verò decima Augusti anno 1755. a Sanctissimo Domino BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo re maturè discussa, ac adhibitis in consilium omnibus Sacræ Rotæ Auditoribus, habitoque illorum in scriptis unanimi suffragio, definitum fuit, constare de jure Metropolitico Moguntino in totum Territorium Fuldense, edito subinde desuper Apostolico Brevi dato 15. Septembris 1756. tenoris sequentis:

Post erectionem Abbatiæ Fuldensis in Episc., lis exorta super jure Metrop. Archiep. Mogunt. Ejus tamen favore a Pont. definita.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Litteræ Apostol. in forma Brevis desuper expeditæ.

§. 1. *SALUBERRIMUM Apostolicæ providentiæ, benignitatisque institutum a Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus sapientissimè initum, servatumque, ut iis quidem, quibus potuissent titulis et honoribus insignes Ecclesias magis magisque ad Numinis Divini cultum, et Christifidelium utilitatem adaugerent, sed pari nihilominùs circumspectione, ac diligentia Hierarchicum Ecclesiæ Catholicæ ordinem, in hisce ipsis honorum largitionibus inviolatum, atque intactum,*

Decretis, ac rescriptis suis custodirent: a suscepti Pontificatus Nostri exordio ita, quoad nobis integrum fuit, tenere, et sequi studuimus, ut nullas hac in re Apostolicæ nostræ vigilantiæ partes ubique Gentium desiderari passi fuerimus: Quamobrem cum insignis, et antiquissima Abbatia Fuldensis, quæ intra fines Provinciæ Moguntinæ sita esse non ambigitur, multis nominibus clara, maximè verò propter privilegia, quibus per Romanos Pontifices, atque ipsos etiam sæculares Principes locupletata fuit, in Germania plurimi fieret, magnoque in honore haberetur, non immeritò Nos, ad majus Catholicæ Fidei præsidium, atque ornamentum, Abbatiam ipsam in Episcopatum ereximus, ejusque Abbatem pro tempore existentem in Episcopum, et Abbatem insimul constituimus; quemadmodum ex aliis nostris sub plumbo expeditis litteris, quarum tenorem, quatenùs opus sit, hisce præsentibus pro expresso, et inserto haberi volumus, uberiùs continetur. Cùm verò post Episcopatus hujusmodi erectionem, atque Episcopi ordinationem, quædam eruperit controversia super authoritate, quæ Archiepiscopo Moguntino in dicta nova Episcopali Diœcesi Metropolitico Jure competere deberet; Ut ea quàm citiùs, et absque ullo judiciali strepitu absolveretur, controversiam ipsam ad Nos avocavimus, reque tota per Nos ipsos diligenter considerata, itemque in Consilium adscitis peritissimis in Jure Canonico Viris nostræ Romanæ Rotæ Auditoribus, quemadmodum eximia Moguntinæ Sedis Dignitas non inter Germanos tantùm, sed universo Christiano Orbi perspecta exposcere videbatur, lætati admodum sumus, quod eorum suffragia tum oretenus, tum etiam scripto exposita, et in manibus nostris relicta cum concepta jam priùs in mente nostra sententia prorsùs convenirent. Quapropter uniformi prædictorum Auditorum sensui inhærentes, ea ipsa die, videlicet decima Augusti superioris anni 1755. decrevimus ac declaravimus, prædictas nostras litteras super erectione Abbatiæ Fuldensis in Epi- ANNO 1757.

PONT. A.XVII. *scopatum, atque alias præcedentes itidem nostras super approbatione, et confirmatione cujusdam concordiæ inter Episcopum Herbipolensem, et Abbatem Fuldensem peractæ, ita semper accipiendas esse, interpretandas, atque intelligendas, ut per eas nihil omninò detractum, aut imminutum censeatur de authoritate, et Jure Metropolitico, quod in tota Provincia, atque adeo etiam in novo Episcopatu Fuldensi, et universa ejus Diœcesi, Moguntino Archiepiscopo competit, juxta præscriptum SS. Canonum, et S. Concilii Tridentini; salva tamen ex alia parte, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione huic S. Sedi Apostolicæ, quibus hactenùs juxta formam suorum Privilegiorum gavisi sunt, et gaudere debent Monachi omnes et Monasterium Fuldense, cum sua Abbatiali Ecclesia, quæ nuper in Cathedralem erecta est, aliisque Ecclesiis, quæ secundum præsentem statum, eidem Monasterio pleno Jure incorporatæ, et subjectæ reperiantur: Ita tamen ut Populus, et Clerus sæcularis ab ejusmodi Ecclesiis quomodolibet dependens, propter hoc a Jure Metropolitano prædicto nequaquam exemptus censeatur. Quo itaque firmius Decretum hoc nostrum subsistat, et servetur exactius, Decretum ipsum tenore præsentium Apostolica authoritate confirmamus, atque inviolabili Apostolicæ firmitatis robore communimus. Decernentes, idem Decretum, et præsentes nostras literas semper firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, et illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, et per omnia plenissimè suffragari debere; sicque et non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales, et eorumdem Cardinalium Congregationes, necnon Apostolicæ Sedis Nuntios, et quosvis alios quâcumque præeminentia, et potestate fungentes et functuros, judicari, et definiri debere: ac irritum*

ritum, et inane, quidquid secùs super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus, et quibuscumque aliis in contrarium præmissorum etiam a Nobis quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo Personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsùs fides adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 15. Septembris 1756. Pontificatus Nostri anno decimoseptimo. ANNO 1757.

Cajetanus Amatus.

§. 12. Nos itaque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, et Princeps Elector etc., et Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, et Princeps Fuldensis etc. ad reducendum inter utramque Ecclesiam Moguntinam, et Fuldensem pristinam concordiam, ac ad illam inviolabiliter, et in perpetuum stabiliendam, et ad removenda omnia, quæ futuris perpetuis temporibus Catholicorum, et Vicinorum Principum amicitiam, et quietem turbare possent, re maturè diuque deliberata, habitaque cum Capitulis Ecclesiarum nostrarum tractatu, deque eorum consilio, et consensu, in sequentibus reductæ pacis, et concordiæ leges convenimus: Nos Adalbertus electus Episcopus Abbas, et Princeps Fuldensis, præhabita jam tempore Sedis nuper vacantis in Capitulo nostro deliberatione, ac re etiam deinceps uberiùs perpensâ, cognoscentes non aliam futuræ cum Ecclesia Moguntina pacis, ac stabiliendi novi Episcopatus Fuldensis basim esse posse, quàm su-

Primum recentior. transact. caput, quo Episcopus Fuldensis plenam observantiam concordiæ an. 1662. promittit.

PONT. A.XVII.

prædictam Concordiam anno 1661. inter utramque Ecclesiam feliciter initam, et usque ad recentes annos magno Fuldensis Abbatiæ bono observatam; Nos ab Eminentissimo et Celsissimo Principe Archiepiscopo Electore Moguntino Domino nostro cum primis Venerando, ejusque Capitulo Metropolitano, ejusdem Concordiæ continuationem decenter petivimus, et petimus per præsentes, eamdemque futuris perpetuis temporibus illibatam servare tam pro Nobis quàm nostris in Ecclesia Fuldensi Successoribus, promittimus, Nosque, Successoresque nostros ad literas in eadem concordia præscriptas, nihil immutato illorum tenore, nisi quoad Episcopi nomen, obligamus.

Mutatis tamen iis, quæ sunt de exercitio Pontificalium.

§. 13. Cùm tempore concordiæ anni 1662. in Fuldensi nostro Territorio non extaret Episcopus cum exercitio Pontificalium, sed Ordinandi, juxta Concordiæ leges, mittendi essent, sive ad Metropolitanum, sive ad Episcopum Herbipolensem, hæc et reliqua ibi de Pontificalium exercitio dicta, ipsa novi Episcopatus Fuldensis erectione mutata intelligantur.

Jus quoque Metrop. Archiep. Moguntini in univers. Diœcesim suam agnoscit, et Brevi Apostolico obedient. se præstiturum pollicetur.

§. 14. Cùm ab omni retro tempore Prædecessores nostri Abbates, et Capitulum Fuldense, Archiepiscopos Moguntinos, usque ad nuperæ litis exordium, agnoverint totius Territorii Fuldensis Metropolitanos, Nos quoque Dilectionem suam modernum Eminentissimum Dominum Archiepiscopum et Electorem Moguntinum, ejusque in perpetuum Successores, tanquam Metropolitanos nostros, et universæ Diœcesis nostræ Fuldensis cis et trans amnem Fuldam, agnoscimus, ac pro Nobis, et Successoribus nostris promittimus Nos supremæ Apostolicæ Definitioni supradictæ, et Brevi Apostolico desuper edito die 15. Septembris anno 1756. supra de verbo ad verbum inserto, plenariam debitam paritionem præstare velle, sicque totum, et integrum Episcopatum nostrum Fuldensem (salva tamen, atque illæsa manente exemptione passiva, atque immediata subjectione S. Sedi

Apostolicæ quoad Personas in eodem Brevi expressas) Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ subjectum, et suffraganeum esse, et manere debere profitemur. ANNO 1757.

§. 15. Et cùm contra bonam fidem, et amicitiæ leges ageretur, si nostri Fuldenses subditi a quopiam quomodolibet absterrerentur ab appellationibus ad Metropoliticum Moguntinum Judicium, juxta ordinem ab Ecclesia Catholica præscriptum, interponendis, cavere studebimus omninò, ne ab Ecclesiasticis, vel Sæcularibus nostræ Ditionis Magistratibus, vel Particularibus etiam Personis, impediantur iidem Fuldenses nostri subditi ab appellationibus in omnibus Causis ad Vicariatum Generalem Episcopatus nostri devolutis, ad Metropolitanum Moguntinum interponendis, vel prosequendis; quem in finem etiam hanc nostram concordiam, Apostolica confirmatione secuta, Vicariatui nostro Generali, Parochisque notam faciemus. Cùmque sic omnis discordiæ fomes sublatus sit, Nobis promittimus, fore, ut sua moderni Eminentissimi Domini Archiepiscopi Electoris Moguntini Dilectio Abbatiam nostram in Episcopatum legitimè erectam, Nosque, et Successores nostros legitimos Episcopos Fuldenses tam cis, quàm trans amnem Fuldam agnoscat, et ut in S. R. Imperio, ejusque Comitiis, et Tribunalibus, ac ubicumque opus fuerit, Nobis et Successoribus nostris prædicatum, ac titulus Episcopi tribuatur, officia sua impendat.

Profitetur se curaturum ne Appellationes ad Metrop. a quopiam impediantur.

§. 16. Et Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, S. R. I. per Germaniam Archicancellarius, et Princeps Elector etc. Prædecessorum nostrorum, præsertim Joannis Philippi Archiepiscopi Electoris Moguntini exempla secuti, de consilio, et consensu Metropolitani nostri Capituli, ob salutares fines supra expressos Concordiam sæpedictam de anno 1662. superiùs insertam hisce renovatam volumus, ac renovamus, declarantes pro Nobis et Successoribus nostris, eamdem Concordiam perpetuis

Archiep. Mogunt. quoque suam fidem obligat pro observanda Concordia anni 1662.

temporibus valere, et quæ ibidem in favorem Abbatiæ Fuldensis disposita sunt, observari inviolabiliter debere. Nosque, et Successores nostros prædictos ad Epistolam cujuscumque neo eligendi Fuldensis Principis, ea, quæ in Concordia præscribitur, formula responsuros esse, ac promissam in iis opem, assistentiam, ac manutentionem præstituros.

Admittit exempt. passivam Abbatiæ Fuldensis in Apostolico Brevi præservatam.

§. 17. Sicuti nihil novi unquam petere, vel Fuldensis Abbatiæ Juribus, et privilegiis quidquam detrahere voluimus, ita non tantùm exemptionem passivam Fuldensem in supradicto Apostolico Brevi præservatam et stabilitam spontè agnoscimus, sed etiam ne contra illam quidquam a quocumque tentetur, invigilabimus.

Ejusdem erectionem in Episc., et Abbat. in Episcopos se agnoscere profitetur.

§. 18. Similiter Antecessorum nostrorum Archiepiscoporum benevola erga Fuldensem Abbatiam vestigia, et faventem Episcopatus Fuldensis erectioni intentionem secuti, eamdem Episcopatus Fuldensis erectionem a Sanctissimo Domino Nostro BENEDICTO XIV. Pontifice Maximo factam, hiscę probamus et laudamus, atque Dilectionem suam modernum Reverendissimum Dominum Abbatem, et Principem Fuldensem, legitimum totius Diœceseos Fuldensis cis et trans amnem Fuldam Episcopum, nostræ tamen Ecclesiæ Metropolitanæ Moguntinæ suffraganeum agnoscimus, et ut ubique in Sacro Romano Imperio agnoscatur, officiis nostris non deerimus.

Cavetur, ut ab utraque parte Apostolic. Beneplac. impetretur pro hujus Concord. confirmatione.

§. 19. Hanc nostram Concordiam Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, et Princeps Elector, et Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, et Princeps Fuldensis, ut eo magis roboretur, et perpetuis temporibus inviolata perduret, Sanctæ Sedi Apostolicæ, prout Præsules, et Principes eidem verè devotos decet, submittemus, ejusque Apostolicam Confirmationem per nostros ibidem Ministros, ante confirmationem modernæ novæ Electionis Fuldensis, unà rogabimus. Ante obtentam verò eamdem Apostolicam confirmationem

hujus Concordiæ, et omnium in illa contentorum, eadem hæc Concordia in nullius partis præjudicium poterit allegari. sed utriusque Ecclesiæ Jura, salva; et integra manere debent. Anno 1757.

§. 20. Atque hæc nostra Concordia matura deliberatione feliciter inita, sicque a S. Sede confirmata; perpetua basis mutuæ inter Ecclesiam Metropolitanam Moguntinam, et Cathedralem, et Abbatialem Fuldensem amicitiæ existet; neque contra illam exceptiones ullæ, cujuscumque nominis, aut Pontificum, Cæsarumque Constitutiones, Bullæ, litteræ, vel Privilegia, nomine tenus verò Bulla Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. Pontificis Maximi super confirmatione Concordiæ Hammelburgensis inter Herbipolensem et Fuldensem Ecclesias initæ, vel subsequuta Episcopatus Fuldensis erectio, et desuper edita Apostolica Constitutio, aut aliud quodcumque poterit allegari; prout altè fatus Sanctissimus Dominus noster in Brevi Apostolico supra inserto jam disertè declaravit, hæc omnia Juribus Moguntinis nihil derogare. In cujus rei majorem fidem Nos Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus Moguntinus, et Princeps Elector, et Nos Adalbertus electus Episcopus, Abbas, et Princeps Fuldensis has Concordiæ paginas signavimus, et nostris jussimus communiri sigillis. Moguntiæ die duodecima Februarii, Fuldæ die 18. Februarii anno 1757.

Utraque pars hanc Concord. sanctissimè se observaturam promittit et recipit.

J. Fridericus Carolus Archiepiscopus et Elector.
(L.S.)

Adalbertus elect. Episc. Abbas et Princ. Fuld.
(L.S.)

Nos similiter Joannes Franciscus Antonius ab Hoheneck Decanus, totumque Capitulum Metrop. Moguntin. necnon Nos Car. de Fechenbach, Decanus, et totum Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, et Abbatialis Fuldensis, pro Nobis, nostrisque utrinque Successoribus, profitemur Con-

Accedit Concord: consensus utriusque Capituli Mogunt. et Fuld.

PONT. A. XVII. cordiam hanc suprascriptam, cum scitu, consilio, et consensu nostro in omnibus, et per omnia fuisse initam, prout eidem omni meliori modo consentimus, eademque omnia probamus et laudamus. In quorum fidem Eminentissimi et Reverendissimorum DD. Nostrorum Electoris, et Principum sigillis, etiam consueta Capitulorum nostrorum Metropolitani Moguntini, et Cathedralis ac Abbatialis Fulden. sigilla his literis apposuimus. Moguntiæ 15. Februarii Fuldæ 18. Febr. anno 1757.

(L.S.) (L.S.)

Quod copia præcedens vero suo originali, præhabitâ diligenti et accuratâ collatione in omnibus de verbo ad verbum consona et conformis sit, vigore appositi Sigilli Electoralis Moguntini corroboratur. Moguntiæ die 16. Februarii 1757.

In fidem

(L.S.)

P. Matthæus Maria
Regim. Electoralis Moguntini
Secretarius et Expeditor.

Pontifex ante confirmat. Concord. ejus cognitionem remisit Congreg. particul. super rebus Consistorialibus.

§. 21. Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, et Elector, ac Adalbertus Episcopus, et Abbas præfati, Concordiam hujusmodi pro debito erga Sedem Apostolicam obsequio, et reverentia, in omnibus ejus judicio, et authoritati subjectam esse voluerunt; quapropter Nobis supplicari fecerunt, ut Concordiam prædictam Apostolica authoritate approbare, et confirmare de benignitate Apostolica dignaremur; hujusmodi autem precibus Nos inclinati, hujusmodi negotium confirmationis ad Congregationem Particularem super rebus Consistorialibus præpositam expendendam remittere dignati sumus, ac eadem Congregatio præfatæ Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accuratè perpensis; sub die

22. Mensis Martii proximè præteriti, censuit concordiam prædictam esse confirmandam, adjectis tamen nonnullis clausulis, quibus Nobis placuit, alias quoque clausulas etiam adjungere, prout ex Decreto ejusdem Congregationis latiùs apparet: cujus quidem dictæ Congregationis Decreti tenor est, qui sequitur: ANNO 1757.

Moguntin. et Fulden. Confirmationis Concordiæ.

§. 22. *Cùm inter Eminentissimum, et Reverendissimum Dominum Joannem Fridericum Archiepiscopum, et Electorem, ac RR. Decanum, et Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ ex una, et R. P. Adalbertum electum Episcopum, et Abbatem, ac RR. Decanum, et Capitulum Ecclesiæ Episcopalis, et Abbatialis Fulden. ex altera partibus; ad removendas omnes controversias, et ad omnium dissensionum, ac simultatum semina penitùs tollenda, Concordia inita, et mense Februario proximè præterito propriis subscriptionibus munita fuerit, quam pro debito erga Apostolicam Sedem obsequio, ac reverentia, in omnibus ejus Judicio, et authoritati subjecta esse voluerunt; ideo tam prædicti Archiepiscopus Moguntin., quàm Episcopus, et Abbas Fuldensis, Litteris ad Sanctissimum Dominum nostrum datis, humiliter supplicarunt, ut eam Apostolica authoritate approbare, et confirmare dignaretur. Hujusmodi autem precibus per Sanctitatem suam ad Congregationem Consistorialem Particularem remissis, eadem Congregatio, Concordiæ Instrumento diligenter inspecto, omnibusque in ea contentis accuratè expensis, censuit, Concordiam esse confirmandam; Ita tamen ut nullum unquam inde præjudicium illatum intelligatur alteri Concordiæ initæ inter Episcopum Herbipolensem, et Abbatem nunc Episcopum Fuldensem, et a Sede Apostolica confirmatæ per Apostolicas Litteras sub plumbo Kal. Octobris 1752. tum etiam erectioni Episcopatus Fulden., ejusdem jurisdictioni Ordinariæ, per similes Litteras tertio nonas*

Ejusdem Congreg. decretum.

Congreg. eadem censuit Concord. esse confirmandam, nonnullis adjunctis clausulis.

PONT. A.XVII.

Octobris anno 1752. nec non Juri Metropolitico Archiepiscopi Moguntini per alias Litteras in forma Brevis die 15. Septembris 1756. expeditas; factaque per me infrascriptum Secretarium relatione, Sanctitas Sua dictæ Congregationis sententiam benignè approbavit, decrevitque, ut omnia in iisdem Apostolicis Litteris suis contenta, quatenùs opus sit, de novo data, indulta, concessa, approbata, et confirmata censeantur. Datum Romæ die 22. Martii 1757.

Loco † Sigilli.

J. Cardinalis Millo.

N. Antonellus Sac. Congregationis Consistorialis Secretarius.

Juxta Congreg. Decret. Concord. confirmatur Apostol. auctoritate.

§. 23. Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, ea, quæ ab Apostolica Sede, approbantur, et confirmantur, firmiùs subsistant, et ab omnibus exactiùs observentur; proindeque Joannes Fridericus Carolus Archiepiscopus, et Elector, ac Adalbertus Episcopus, et Abbas prædicti, plurimum cupiant Concordiam prædictam, cum dictis adjunctis clausulis in prædicto Decreto appositis, ac Decretum hujusmodi, per Nos et Sedem Apostolicam, ut infra, approbari et confirmari: Quare pro parte tam dicti Joannis Friderici Caroli Archiepiscopi et Electoris, quàm Adalberti Episcopi, et Abbatis prædicti, Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenùs eorum, ac Archiepiscopi, et Electoris Moguntin., necnon Episcopi, et Abbatis Fulden. prædicti pro tempore respectivè existentium, quieti, et tranquillitati in præmissis opportunè providere, ipsosque specialis gratiæ favore prosequi de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui quantum cum Domino possumus, diuturnam pacem, mutuamque amicitiam inter Ecclesiasticas Personas, præsertim Pontificali dignitate insignitas, non tantùm promovere, sed et stabilire sinceris desidera-

mus affectibus, Joanni Friderico Carolo Archiepiscopo, et Electori, ac Adalberto Episcopo, et Abbati prædictis, specialem gratiam facere volentes, eorumque singulares personas, a quibusvis suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantùm consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem Decreto expressis, necnon Decretum hujusmodi, Apostolica auctoritate, earumdem tenore præsentium, perpetuò approbamus, et confirmamus, illisque perpetuæ, et inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur, vim, et efficaciam adjicimus, ac Concordiam hujusmodi, cum prædictis clausulis in eodem decreto expressis, necnon Decretum prædictum, ab ipsis modernis, et pro tempore existentibus Archiepiscopo et Electore Moguntin., ac Episcopo et Abbate Fulden., ac ab aliis, ad quos spectat et pertinet, ac spectare et pertinere poterit in futurum, perpetuò observari, nec illi ullo unquam tempore derogari posse, neque debere. Anno 1757.

§. 24. Præsentes quoque Litteras Apostolicas semper, et perpetuò validas et efficaces existere, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, et sic ab omnibus censeri; et ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, et S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, judicari et definiri debere, et quidquid secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, et inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, ac dictarum Ecclesiarum Moguntin., et Fulden., Decreta cum derogatione contrariis

PONT. A.XVII. etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus contrariis quibuscumque.

Sanctio §. 25. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, roboris adjectionis, ac decreti, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum.

Dat. 21. Maii 1757. Pont. 17. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quinquagesimo septimo, duodecimo Kalendas Junii, Pontificatus Nostri anno decimoseptimo.

J. S. Villa.

Loco ✠ Plumbi.

ANNO 1757.

MISSAM CELEBRANTES LXIX.

Aut Fidelium Confessiones excipientes ad Presbyteratus Ordinem non promoti, quibus pœnis ex sacrorum Canonum, et Apostolicarum Constitutionum præscripto subjiciantur; quæ praxis hactenùs in Jüdiciis adversùs hujusmodi reos sit servata, et quomodo imposterùm sit providendum.

Epistola Encyclica ad Patriarchas, Archiepiscopos, et Episcopos, Locorum Ordinarios.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, etc.

QUAM grave horrendumque scelus admittat, quicumque Sacerdotali Ordine non initiatus, Sacrificium Missæ celebrare præsumit, superfluum censemus multis verbis demonstrare; quum omnibus perspectæ sint rationes, ob quas sacrilegum hujusmodi crimen meritò detestandum, atque districto pœnarum gladio vindicandum censetur. Satis itaque erit Apostolicas Prædecessorum nostrorum Constitutiones hìc indicare, quibus severissimæ adversùs memorati criminis reos pœnæ statuuntur; quæ scilicet a fel. record. Paulo IV., Sixto V., Clem. VIII., et Urbano VIII. Romanis Pontificibus editæ fuerunt; quarum sanctionibus decernitur, ut quicumque Sacerdotali charactere destitutus, compertus fuerit Missam celebrasse, Foro sæculari puniendus tradatur.

Pontific. Constit. de Celebrantibus non promotis, eorumque pœnis.

PONT. A.XVII.

Addita hujusmodi Sanction. firmitas contra excogitatas fraudes.

§. 2. Has omnes Constitutiones Nos ipsi memoravimus, et confirmavimus in nostra, quam usque ab anno Incarnat. Dom. MDCCXLIV. Pontif. Nostri IV., sub Dat. XII. Kal. Majas edidimus, cujus initium est: *Sacerdos in æternum*, quæque impressa est in Bullario Nostro *Tom. I. num.* 97. (†), ubi præterea plures tolluntur exceptiones, et subterfugia, quæ per Defensores reorum afferri solebant, ut eos eximerent a decreta pœna traditionis brachio sæculari; quantumvis legitimis probationibus planè constaret, eosdem, Sacerdotali ordinatione nunquam suscepta, Missam celebrasse.

(†) *Hujus Edit. vol.* 2. *p.* 255.

Pœnam in perditos homines sic irrogat Eccles. ut lenis, piæque Matris spiritum servet.

§. 3. Quamvis autem Ecclesia præfatos celebrantes non promotos, justitia sic exigente, sæculari Foro tradendos decreverit; quum tamen eadem pia mater sit, et ut omnibus constat, lenitatis et misericordiæ viscera gerat, nec unquam omisit, nec adhuc desinit mansuetudinis suæ argumenta præbere, tum in statuenda forma degradationis verbalis quæ realem degradationem præcedit; cum in ipsa reali degradatione exequenda; tum denique in providis legibus, et cautelis editis atque susceptis, ut nequissimos homines arceret a sacrilego ausu sese immiscendi Sacror. Mysteriorum celebrationi, absque Sacerdotali ordine et charactere, viam illis quodammodo præoccupando, qua in præfatam pœnam traditionis brachio sæculari proruere possent.

Id eruitur primò ex præscripta verbalis degradationis forma.

§. 4. In Pontificali Romano habetur forma degradationis verbalis, per quam videlicet profertur sententia decernens realem degradationem, non minus in eos, qui Sacris Ordinibus, excepto Presbyteratu, insigniti sunt, quàm et in cæteros Clericali tantùm Tonsura, aut Minoribus Ordinibus initiatos. Hoc solum inter utrosque intercedit discrimen, quod in Clericos Minorum Ordinum, aut simpliciter Tonsuratos, verbalis degradatio peragitur, seu, quod idem est, degradatio realis decernitur, a solo Episcopo; absque aliorum quorumcumque interventu: in

alios verò Majoribus Ordinibus infra Sacerdotium insignitos non licet Episc. ad verbalem degradationem procedere, nisi assistentibus, et suffragium simul ferentibus aliis quibusdam personis, quarum præsentiam, sententiamque Canonicæ Leges exposcunt. ANNO 1757.

Indicantur de ea canonicæ sanctiones.

§. 5. Celebris est Decretalis Prædecessoris Nostri Bonifacii Papæ VIII. *in Cap. Degradatio*, *de Pœnis*, *in sexto*, ubi hæc leguntur: *Super quo tibi taliter respondemus, quod verbalis degradatio, seu depositio ab Ordinibus, vel Gradibus Ecclesiasticis, est a proprio Episcopo, sibi assistente in degradatione Clericorum in sacris constitutorum Ordinibus certo Episcoporum numero definito Canonibus facienda; quamquam proprii Episcopi sententia sine aliorum Episcoporum præsentia sufficiat in degradatione eorum, qui Minores dumtaxat Ordines receperunt.*

§. 6. Notæ sunt etiam sanctiones Canonum, quos indicat Glossa Canonica, *in cit. Cap. Degradatio*, *in verb. Canonibus*, *de pœnis*, *in sexto*, quique definiunt numerum Episcoporum, qui assistere debent, ubi pronuncianda sit degradatio verbalis adversùs Clericum in Majoribus Ordinibus constitutum.

Subsidiaria degradationis forma a Concilio Trident. permissa.

§. 7. Nec quemquam latere potest quod in Sacro Concilio Tridentino statutum fuit *Sess. XIII. cap. 4. de reform.*, ubi quum animadversum fuisset, non ita facile in occurrentibus degradationum casibus reperiri posse numerum Episcoporum a Canonibus requisitum, facultas fit Episcopis procedendi etiam absque illis; adhibitis tamen, sibique ea in re assistentibus totidem Abbatibus, in Civitate, aut Diœcesi residentibus, atque usu Mitræ et Baculi ex Apostolicæ Sedis indulto decoratis, vel, si hi non adsint, aliis personis in Ecclesiastica Dignitate constitutis, matura ætate, et sacrarum legum scientia spectabilibus.

Assessores in verbali degrad. quo jure fruantur.

§. 8. Quoniam verò juxta veterem disciplinam, verbales degradationes peragebantur in Synodis Provincialibus, et in his quidem sin-

PONT. A.XVII. guli Episcopi suum proferebant suffragium; quum nunc Episcopi, vel alii Ecclesiastici viri, de quibus diximus, locum gerant Patrum in Conciliis Provincialibus assidentium, facile intelligitur, in hos derivatum esse jus ferendi suffragii in degradationibus verbalibus, ad quas, uti Assessores, invitantur; quemadmodum plenè demonstratum a Nobis fuit in nostro Tractatu *De Synodo Diœcesana*, *lib*. 9. *cap*. 6. *num*. 4. *novissimæ edit*.

In reali quoque degradat. Ecclesia eadem præbet lenitatis argumenta.

§. 9. Verbalem degradationem sequitur degradatio realis, cujus exequendæ ratio distinctè præscribitur in Pontificali Romano. Et in hac etiam Ecclesia minimè omittit perspicua lenitatis, et pietatis suæ argumenta præbere. Etenim priusquam degradatum tradat sæcularis Curiæ Ministro, pro eo efficaciter deprecatur, ne pœna mortis, aut mutilationis membrorum eidem infligatur: *Domine Judex*, verba sunt citati Pontificalis, *rogamus Vos cum omni affectu, quo possumus, ut amore Dei, pietatis, et misericordiæ intuitu, et nostrorum interventu precaminum, miserrimo huic nullum mortis, vel mutilationis periculum inferatis*. Multoque ante Pontificalis Romani compilationem, idipsum expressum legitur in *Cap*. *Novimus*, quod est Innocentii III. *De verbor. signific.*, ibi: *Pro quo tamen*, sermo est de degradato, sæculari Curiæ tradendo, *debet Ecclesia efficaciter intercedere*, apud Judicem laicum, *ut citra mortis periculum*, *circa eum sententiam moderetur*. Videri quoque potest Alteserra *ad cit. Cap. Novimus, de verb. signific.*, ubi plures colligit Patrum auctoritates congruentes iis, quæ in præindicata Decretali statuuntur.

dem spiritus eruitur ex cautelis ad præcavenda delicta statutis.

§. 10. Ad confirmandum autem assumptum nostrum, de summo pietatis studio, quo Ecclesia etiam nil tale meritos prosequitur, viamque ipsis intercludere nititur, ne mortis pœnam per delicta incurrant: dicimus, antiquissima providentia cautum fuisse, ut qui e propria in alienam Diœcesim transgreditur,

nisi fuerit in hac plenè cognitus, secum ferat Ordinarii sui litteras, quibus fides fiat, eum esse Sacerdotem, nulloque, quod sciatur, Canonico impedimento detentum, quominùs Sacra Mysteria celebrare queat. Jam id decretum habetur in Sacra Chalcedonensi Synodo; ubi quum interdictum legatur Clerico atque Lectori, e sua in aliam Diœcesim commigrare, non præobtentis memoratis literis, quas Discessus appellamus, a proprio Episcopo; Jacobus Cujacius, aliique post eum accurati Scriptores, monuerunt, cum vera Textus lectione non congruere verbum, *Lectori*, sed *ignoto;* quemadmodum et ipsi adnotavimus *in nostra Institutione* 34. *editionis latinæ* §. 1. Quod si vetustiora etiam propositæ disciplinæ principia investigare libeat, consuli possunt Canones, qui Apostolici vocantur, apud Cotelerium in editione *Patrum Apostolicorum Tom. I. lib.* 8. inter quos adest Canon XIII. ita decernens: *Si quis Clericus, aut laicus, a communione suspensus, vel communicans, ad aliam properet Civitatem, et suscipiatur præter commendatitias literas; et qui susceperunt, et qui susceptus est communione priventur: excommunicato verò proteletur ipsa correptio, tamquam qui mentitus sit, et Ecclesiam Dei seduxerit.* Consonat huic Canon XXXIV. ut patet ex subjectis illius verbis: *Nullus Episcoporum peregrinorum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum, sine commendatitiis suscipiatur epistolis, et cum scripta detulerint, discutiantur attentiùs: et ita suscipiantur, si probatione pietatis extiterint: sin minus, nec quæ sunt necessaria subministrentur eis, et ad communionem nullatenùs admittantur, quia per subreptionem multa proveniunt.*

ANNO 1757.

Provida sanctio de Sacerd. e propria in aliena Diœcesim commigrantibus

Vetustiora circa idipsum monumenta.

§. II. Porrò, quidquid disputent eruditi de vero Canonum Apostolicorum Auctore, certum est, eos magnum auctoritatis pondus habere, quum saltem sæculo Ecclesiæ tertio decurrente collecti fuerint ex pluribus Conciliis ante Nicænam Synodum celebratis: uti nunc temporis

Canonum Apostol. auctoritas et antiquitas.

PONT. A. XVII.

inter sacrarum antiquitatum investigatores convenire videtur.

Vetustioribus congruunt recentioris Ecclesiæ leges.

§. 12. Sanctissimis hisce legibus conformes sunt Concilii Tridentini sanctiones: conformes sunt Epistolæ Encyclicæ a Congregationibus Urbis ad Ecclesiarum Antistites sæpe transmissæ. Idque etiam pro firmo tenendum est, quod licet non oporteat Episcopum sollicitum esse de Regularibus, qui in propriis Ecclesiis Missas celebrare intendunt, quum ejus rei cura reservata sit eorum Superioribus Regularibus; si quis tamen sæcularis Sacerdos in Ecclesiis Regularium Missam celebrare velit, hic etiam debet litteras Discessus a proprio Ordinario obtentas exhibere Episcopo, in cujus Diœcesi Sacrum vult peragere, uti videre quoque est in Nostra *Institutione* 34. *latinæ editionis* §. 1.

Novæ cautelæ in idipsum excogitatæ, ac præscriptæ.

§. 13. Veterem hanc, justissimamque sanctionem, de cujus executione plura tradiderunt nostri Scriptores pragmatici, (quos inter merito memorandus est diligentissimus Monacellius. *Formular. Legal. Part.* 1. *Tit.* 4. *Formul.* 8. *pag.* 81. *et Formul.* 6. *pag.* 79. *item Tit.* 6. *Formula* 18. *pag.* 160.) providis excogitatis cautelis plurimum roboravit magnus Ecclesiasticæ disciplinæ restitutor S. Carolus Borromæus, cujus hac de re Decreta pluribus in locis extantia studiosè legenda, et expendenda monemus; videlicet in Concilio Provinciali Mediolanensi primo habito anno 1565. *part.* 2., in secundo pariter Provinciali anni 1569. *Tit.* 2. *Decret.* 1., ac in Provinciali tertio, anni 1753., item de Instructione ad Sacerdotes de celebratione Missæ, ac denique in Concilio Provinciali quarto celebrato anno 1576. Quibus in locis constitutum habetur, ut Parochus, in cujus Paræcia Sacerdos alienigena domicilium figit, si id per Diœcesim contingat, intra octo ad summum dies, illius adventum nunciare debeat Vicario Foraneo, qui rem ad Episcopum deferat: si autem in Civitate, Parochos ipse de omnibus certiorem faciat Episcopum, qui sibi literas discessus ab

hujusmodi Sacerdote exhiberi mandet, easque inspiciat, totumque earum tenorem sedulò expendat. Si enim Ordinarius subdito sibi Sacerdoti licentiam abessendi ad certum definitumque tempus indulserit, facultas celebrandi Missam eidem non ultra tempus illud concedenda decernitur. Notanda quoque jubetur dies, qua expeditæ fuerunt literæ discessus; ne scilicet ante eam diem, qua inspiciendæ, ac discutiendæ offeruntur, antiquiores sint duobus, vel quatuor, aut respectivè sex mensibus; duobus nimirùm, si literæ confectæ sint intra Provinciam, quatuor verò, si extra Provinciam, in Italia tamen expeditæ fuerint; sex denique, si extra Italiam datæ comperiantur. ANNO 1757.

§. 14. Ex omnibus hisce tum generalibus, tum peculiaribus sanctionibus manifestè desumitur, quantopere Ecclesia abhorreat ab ea pœna ad effectum perducenda, quam Sacri Canones in Celebrantes non promotos sanxerunt; quandoquidem tot veluti aggeres hominibus objiciuntur, ne in ejusmodi delictum labantur, unde locus fiat executioni ejusdem pœnæ Sacris Legibus definitæ. Præmissorum conclusio

§. 15. Majoris tamen ponderis, ad hoc ipsum evincendum, est id, quod subjicimus. Sistit se aliquis coram Ecclesiastico Judice, seque ipse denunciat, quamvis Sacerdotali Ordine destitutum, Missarum Sacrificia celebrasse, vel etiam Sacramentales Christifidelium Confessiones audisse. Ita se sponte sistens, eo privilegio gaudet, ut impositis ipsi salutaribus pœnitentiis, dimittatur; nisi tamen in ipso suo Constituto diminutus, ut ajunt, vel aliunde præventus fuerit; in his enim casibus carceribus custodiendus includitur. Sed si idem subinde Judici interroganti, an sciat causam, ob quam carceribus mancipatus sit, statim, non expectatis ulterioribus interrogationibus, seu quæsitis, sincerè rem totam aperiat; quamvis de illius Instauratur validius argumentum. Cum se spontè sistentibus, vel crimen sta-

PONT. A. XVII.

incursu in pœnales Apostolicarum Constitutionum sanctiones non dubitetur; ideoque dignus sit, qui sæculari Foro, uti capitalis criminis reus, liberè tradatur; nihilominùs admittitur ad beneficium minorationis pœnæ, commutata ipsi pœna mortis in damnationem perpetuam ad triremes; uti testatur bon. mem. Cardinalis Albitius harum rerum peritissimus, in suo Tractatu *de Inconstantia in Fide part.* I. *cap.* 14. *num.* 70. *Si verò citatus, et vocatus, ad generalem interrogationem, an sciat qua de causa fuerit vocatus, vel sciat causam suæ carcerationis, vel quomodo hìc reperiatur, fatetur de plano veritatem, is tractatur, ac si esset spontè confessus, et cum eo mitius agitur, præsertim post condemnationem; ut scilicet gravior pœna commutetur in mitiorem etc. Et ita fuit resolutum in sacra Congregatione sub die* 12. *Maji* 1604.

(Margin: tim fatentibus quomodo res transigat.)

Hodierna praxis circa verbalem et realem degradat.

§. 16. Illud etiam animadversione dignum est, quod quamvis in Pontificali Romano præscripta reperiatur degradatio, etiam a prima Clericali Tonsura, licet de hac quæstio sit, an inter Ordines numerari debeat, nec ne; possitque Judex Ecclesiasticus, uti prænotavimus, quando agitur de Minoribus Ordinibus, solus per se verbalem Degradationem peragere, quod ipsi non licet sine aliorum interventu, ubi res est de Ordinibus Majoribus; nihilominùs nunc temporis Sacerdotes, aliique Clerici, tam Majorum, quàm Minorum Ordinum, ad Triremes liberè amandantur, vel etiam perpetuo carceri mancipantur, sine prævia verbali, multòque minus reali Degradatione; uti cuique perspectum est, et adnotatum quoque fuit a Sacerdote Catalani *Comment. ad Pontif. Rom. Tit.* 16. §. 4. *num.* 6. *Tom. III.*

Factum, unde exorta præsens quæstio.

§. 17. In Tribunalium Ecclesiasticorum carceribus nunc quoque satis superque reperiuntur aliqui, eo nomine detenti, quod Sacerdotali Ordine carentes, Missas celebraverint, Sacramentales Fidelium Confessiones exceperint, iisdem

etiam Eucharisticam Communionem expetentibus, Particulas distribuerint a se nulliter consecratas. Hos inter, duo erant, qui statim ac interrogati fuerunt, num detentionis suæ causam scirent, omnia ingenuè confessi sunt; ex quo orta est quæstio, an iidem admittendi essent ad beneficium minorationis pœnæ; ita nimirùm, ut non quidem Sæculari Foro traderentur, tamquam capitis rei; sed potiùs in Triremes, seu Carcerem perpetuò detruderentur. Anno 1757.

§. 18. Nulla quidem discordia detecta est in suffragiis eorum, qui sive consulendo, sive judicando, in prædictorum Causis sententiam dixerunt, super eo, an uterque reus pœnam traditionis Foro Sæculari, atque adeo Capitis pœnam incurrisset. Verùm nonnulli subdiderunt, attenta eorum prompta confessione, qua unusquisque delictum suum plenè aperuerat, non expectatis ulterioribus Judicis interrogationibus; ambos promeritos esse, ut pro spontè confessis haberentur, utque propterea ad Triremes dumtaxat, vel Carcerem perpetuò damnarentur. Alii autem numero plures censuerunt, eosdem, tamquam capitis reos, brachio sæculari liberè tradendos esse. Judicium Consultorumque circa ipsam sententiam.

§. 19. Nos verò, quamvis ob ægritudinis nostræ pervicaciam, Congregationibus super his habitis, ut semper aliàs Nobis in more positum fuit, interesse non potuerimus; quum tamen subinde omnia perlegere, et expendere non omiserimus, Pontificiæ Clementiæ et mansuetudini magis consentaneum existimavimus, in mitiorem sententiam concedere; eo vel magis, quod et Cardinalis Albitius in hujus generis rebus adeo versatus, testatum reliquit, ejusmodi pœnæ minorationem, veluti præmium, indulgeri consuevisse iis, qui ad primam Judicis interrogationem delictum suum integrè, apertèque fatentur, et plura suppetunt exempla causarum, quæ in similibus circumstantiis ita Definitivum de eadem judicium Pontificis

PONT. A. XVII. transactæ fuerunt. Itaque volumus præfatos reos promeritæ pœnæ minoratione in præsenti casu gaudere, nimirùm Triremibus perpetuò addici; ita ut ab iis nunquam dimitti, seu pœnæ hujusmodi commutationem ullam impetrare valeant, præter quàm a Romano Pontifice pro tempore existente, ac de eorum delictis, cum omnibus adjunctis circumstantiis, edocto; relicta dumtaxat Judicibus facultate, ut quoties perpetuum triremium Opus præfatis reis minimè congruere videatur, in illius locum subrogare valeant perpetuam in ergastulo aut carcere reclusionem, si reliqua ipsis ad id necessaria non desint. Præterea volumus atque mandamus, ut quum damnatio ad Triremes, seu ad perpetuam reclusionem, ut supra præfatis reis formiter intimanda erit, id fiat a Judice, præsentibus iis, qui ad Ecclesiarum Sacraria moderanda deputati sunt, quique ad hujusmodi actum evocandi erunt ab ipso Judice, sub pœnis ejusdem arbitrio infligendis; atque ea occasione gravis admonitio iis fiat, de omnimoda observantia et executione eorum, quæ sæpe præscripta sunt; nè scilicet ignotos Sacerdotes Missam celebrare permittant, nisi postquam Litteræ discessus, quas secum a propria Diœcesi prodeuntes attulerunt, recognitæ et examinatæ fuerint per eum, cui hujusmodi cura demandata est. Idipsum enim præstitum aliàs fuisse meminimus in hac eadem Urbe, sub fel. rec. Prædecessore nostro Clemente Papa XI. tunc quum sæculari Foro traditus fuit reus quidam capitali pœna plectendus, eò quod Sacerdotali Ordine non insignitus, Missam celebraverat.

Sententia in hujusmodi reos quomodo a Judice ferenda.

Hæc quoad ante-actum tempus. Nova in futurum contra

§. 2. Cùm iis igitur, qui usque nunc comperti fuerint ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non promoti, Missam celebrasse, aut Sacramentales Confessiones excepisse, juxta rationem hactenùs descriptam, a competentibus Judicibus, et Tribunalibus agendum decernimus. Sed

quoniam hujusmodi crimen, utpote gravissimum, et satis superque frequentatum, omni ratione præcavendum, et, quantum fas est, a Christiana Republica eliminandum, extirpandumque Nobis esse cognoscimus; novam hac de re legem a Nobis statutam per Apostolicam Constitutionem, (cujus exemplum Epistolæ huic adjunctum Fraternitas Tua accipiet) in posterùm, post tres scilicet menses ab ejusdem Constitutionis data computandos, omninò servari, et ad effectum perduci mandamus, Tibique interim, Venerabilis Frater, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

ANNO 1757. nequissimum scelus parantur subsidia.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 2. Augusti MDCCLVII. Pontif. Nostri An. XVII.

Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.

LXX.

CELEBRANTIBUS MISSAM

Aut Fidelium Confessiones excipientibus, sine Sacerdotali Charactere, sincera criminis confessio facta in primo interrogatorio generali nihil suffragatura decernitur, ad evadendam pœnam traditionis brachio sæculari, indictam in Constitutionibus Apostolicis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

DIVINARUM, humanarumque Legum custodia vigilantiæ Nostræ concredita hoc Nobis onus imponit, ut et assiduò studio caveamus, ne scelera atque flagitia contra ipsas Leges committantur, et ut ea, quæ ab iniquitatis filiis perpetrari contingat, justo pœnarum rigore, ad formam Sanctionum iisdem Legibus adscriptarum, puniri et vindicari curemus.

Prædec. Pontific. Constitutiones de Celebrantibus non promotis jampridem a Pontifice confirmatæ ac pluribus additamentis elucidatæ.

§. 2. Sanè Nos aliàs, gravissimum eorum delictum detestantes, qui ad Sacerdotalem Ordinem non promoti, Missarum Sacrificia celebrare, Fidelium Confessiones excipere, et accedentibus ad Eucharisticam Mensam, Panem a sese nulliter conseeratum distribuere, ausu temerario præsumerent; edita Constitutione, quæ incipit: *Sacerdos in æternum*, data XII. Kal. Maji Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLIV. Pontificatus Nostri IV., antiquiores Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum Constitutiones adversùs hujus generis delinquentes jampridem editas confirmantes et innovantes, complures alias

declarationes, atque cautelas addidimus, ad eliminandum a Christiana Republica sacrilegum ejusmodi facinus maximè opportunas, quæ distinctè legi possunt in citata Constitutione nostra, impressa in Bullario nostro *Tom. I. num. XCVII.* (*Hujus Edit. vol.* 2. *pag.* 255.) ANNO 1757.

Novæ provid. adversùs novum effugium nunc roborandæ.

§. 3. His tamen ampliorem providentiam nunc superaddere cogimur, ut aliud delinquentibus effugium ibi non enunciatum, et ab invecta sensim in Tribunalibus consuetudine jam ipsis penè concessum, quo debitas sibi graviores pœnas plerique evadere possent, unà cum cæteris per dictam Constitutionem nostram sublatis, pariter adimamus.

Benigna agendi ratio cum reis delictum suum promptè fatentibus, jam pro consuetudine recepta.

§. 4. Invenimus siquidem hunc morem hactenùs observari consuevisse, ut si Reus constitutus, quum primùm a Judice interrogatus fuerit, an sciat qua de causa carceribus inclusus sit, apertè et candidè delictum suum fateatur et narret; tunc is, veluti spontè confessus, ad obtinendam pœnæ minorationem habilitetur; quod nimirùm eo recidit, ut ad Triremes, vel ad carcerem perpetuò damnetur, sed nequaquam Foro Sæculari tradatur, tamquam capitalis criminis reus: quemadmodum præfatæ Prædecessorum nostrorum Constitutiones, a Nobismetipsis, ut supra diximus, confirmatæ, et innovatæ præscribunt; uti latiùs a Nobis expositum est in Epistola Encyclica ad Antistites Ordinarios Locorum, et Judices in hac materia competentes, hac ipsa die per Nos data.

Eadem delinquentibus nota, impunitat. plerisque præstat.

§. 5. Quum autem experientia compertum fuerit, plerosque reos, qui Sacerdotali Charactere carentes Missam celebrarunt, aut Sacramentum Pœnitentiæ nulliter ministrarunt, de hujusmodi Tribunalium indulgentia satis edoctos, vix unquam omittere, quin statim atque carceribus detenti, et coram Judice constituti fuerint, delictum suum disertè confiteantur, ad hoc ut traditionem Foro Sæculari, extremumque supplicium exinde consequens evadant;

PONT. A.XVII. quumque hac ratione reipsa eveniat, ut vix ullus sit ex hujusmodi criminis reis, qui moderationem pœnæ in præfatis Constitutionibus statutæ non obtineat; eoque beneficio fruatur, ut quum Sæculari Foro, tamquam capitali judicio damnatus, et mortis reus, tradendus fuisset, perpetuò potiùs Carceri, aut Triremibus mancipetur.

Hujusmodi praxis in posterum tempus proscribitur, et constitut. rigor servandus jubetur.

§. 6. Idcircò Nos perniciosam hujusmodi praxim de medio tollere coacti, motu proprio, et certâ scientiâ, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, per hanc nostram perpetuò valituram Constitutionem decernimus, atque statuimus, in posterùm, videlicet post tres menses a data præsentium Litterarum computandos, nulli ampliùs Clerico, sive Laico sæpedicti criminis reo, promeritæ pœnæ minorationem ullam concedi debere, sive posse, intuitu promptæ, apertæque confessionis, qua delictum suum in circumstantiis superiùs enunciatis Judici fassus fuerit; sed, ea non obstante, omnes et singulos in præcedentibus Constitutionibus hac de re editis comprehensos, a Judice competente, in casibus ibidem expressis, prævia etiam degradatione, quatenùs opus sit, tradendos omninò fore, et esse Brachio Sæculari, capitali pœna puniendos.

Tollitur aliter judicandi, interpretandique facultas.

§. 7. Sicque, et non aliter in præmissis censeri, atque ita per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, Nostrosque et Apostolicæ Sedis etiam de Latere Legatos, seu Nuntios, et in quibuscumque Tribunalibus, et Officiis, etiam specifica mentione dignis, sublata cuilibet aliter judicandi, et interpretandi facultate, judicari, definiri, et post lapsum trium mensium, ut supra, ad executionem, et effectum omninò perduci debere.

Derogat. contrariorum.

§. 8. Non obstantibus contrariis quibusvis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, Ordinationibus, et Decretis, nec non dictorum Tribunalium, et Officiorum praxi, stylo, statutis, usibus et consuetudinibus; etiam immemorabilibus

morabilibus; Personarum quoque, Locorum, et Ordinum, Congregationum, Societatum, Institutorum, et Militiarum, Privilegiis, Exemptionibus, et Indultis, quæ supradictæ prioris Constitutionis Nostræ executioni decrevimus non obstare: Quibus omnibus et singulis, etiam ad præsentium Litterarum nostrarum effectum, iterum plenissimè et amplissimè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Anno 1757.

§. 9. Nulli ergo hominum liceat paginam hanc nostrorum Decretorum, Statutorum, et Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Dei Omnipotentis, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ MDCCLVII., Quarto Nonas Augusti, Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo. Dat. 2. Augusti 1757. Pont. 17.

J. Card. Pro-Datar.

D. Card. Passioneus.

VISA DE CURIA,

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 11. *Augusti* 1757.

LXXI. DAMNATIO

Et prohibitio Epistolæ manuscriptæ, quæ directa legitur : *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, et clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, et methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, et Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Epistola cui præfixa est directio hujusm. *Amplissimis etc.* Theologi, quorum examini a Pontifice subjecta fuit, damnandam et proscribendam esse censuerunt.

Cum ad nonnullos ex Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus pervenerint Exempla manuscripta cujusdam Epistolæ, cui præfixa est Directio hujusmodi: *Amplissimis S. R. E. Cardinalibus, et clarissimis Theologis in Urbe Præneste congregatis post pacem Ecclesiæ Gallicanæ restitutam, et methodum propediem edituris pro studiis peragendis ab Alumnis Collegii Urbani de Propaganda Fide, ad Hæreticos profligandos, ad Gentiles, et Atheos in sinum Ecclesiæ reducendos;* quæ incipit : *Hæc sunt Dubia etc.;* ac desinit in ea verba ; *et explodendam novitatem :* unumque etiam ex hujusmodi Exemplis transmissum fuerit ad Dilectum Filium Nostrum Albericum ejusdem S. R. E. Cardinalem Archintum nuncupatum, Nostrum in universi Status negotiis Secretarium, eo scilicet

consilio, ut Nostris quoque oculis Epistola ipsa subjiceretur, id quod est factum: Cumque officii Nostri partes sint, pro commissi Nobis divinitùs Gregis Dominici cura, animarum periculis, atque detrimentis, quæ ex præfatæ Epistolæ lectione et usu provenire possent, Pastorali sollicitudine, quantum cum Domino possumus, occurrere: Idcirco Nos statim aliquot Viros doctos, Theologicæ facultatis professores, nulliusque partis studio addictos, elegimus; iisque injunximus, ut de prædicta Epistola, deque in ea contentis, judicium facerent, qui sanè mandatis Nostris diligenter obtemperantes, sententiis suis doctè prudenterque conscriptis, unanimiter censuerunt, prædictam Epistolam, utpote refertam assertionibus respectivè falsis, temerariis, scandalosis, multimodè injuriosis, contumeliosis, impudentibus, captiosis, seditiosis, et schismati faventibus, damnandam a Nobis et proscribendam fore. ANNO 1757.

§. 2. Relato Theologorum examini successit aliud, quod Nos ipsi pariter commisimus nonnullis Venerabilibus Fratribus Nostris prædictæ S. R. E. Cardinalibus Theologicarum Disciplinarum scientiâ præstantibus; qui eadem Epistolâ maturè perpensa, ponderatisque dictorum Theologorum suffragiis, in eamdem cum ipsis sententiam convenerunt, quæque ab illis adducta et firmata sunt, suis quoque calculis comprobarunt.

Horum Theolog. judicium comprobarunt nonnulli S. R. E. Cardinal. quibus a Pont. ejusdem Epistolæ examen fuit demandatum.

§. 3. Nos denique ipsi, quæcumque in primo et altero examine discussa fuerant, inspicere, legere, et considerare non prætermisimus; dictæque Epistolæ tenorem cum illius censura studiosè comparavimus. Subinde verò Nos ipsi rem totam communicavimus cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus in tota Rep. Christ. Generalibus Inquisitoribus adversùs hæreticam pravivatem Auctoritate Apostolica deputatis, in Sacrorum Canonum san-

Rem totam ipse per se Pontifex consideravit et expendit, negotiumque communi-

Pont. A. XVIII. cavit cum S. R. E. Card. S. Inquisit. qui pariter Epist. proscribendam judicarunt. Apostol. idcirco auctorit. damnatur ejusque Epistolæ exempla legi, describi, et retineri prohib.

ctionibus, graviorumque negotiorum tractatione apprimè versatis; quibus quum omnia distinctè exposuerimus, quæ tum a Nobis gesta sunt, tum a prædictis Theologis et Cardinalibus in priori et posteriori Epistolæ examine præ oculis habita fuerunt; his quoque censentibus prædictam Epistolam damnandam et proscribendam esse; Nos, inhærentes hujusmodi Theologorum et Cardinalium judiciis atque consiliis, ac etiam motu proprio, et certâ scientiâ Nostrâ, præsentium Litterarum tenore, sæpedictam Epistolam, tamquam continentem assertiones respectivè falsas, temerarias, scandalosas, multimodè injuriosas, contumeliosas, impudentes, captiosas, seditiosas, et schismati faventes, Auctoritate Apostolica damnamus et reprobamus, ejusque Exempla legi, describi, et retineri prohibemus; mandantes omnibus, et singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Exempla penès se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerint, ut illa, statim atque præsentes Litteræ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi adsit Sancti Officii Tribunal, alioquin Episcopis, seu Ordinariis locorum, tradere et consignare teneantur; sub pœna excommunicationis majoris, quoad Personas sæculares, quo verò ad personas Ecclesiasticas, etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, et contrafacientes, sub pœna suspensionis a Divinis, ipso facto, absque alia declaratione incurrendis; quarum absolutionem, et respectivè relaxationem, Nobis et Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus, reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam, uniuscujusque mortis articulo, quo nimirùm Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa, absolvere poterit.

Officio S. Inquisi.

§. 4. Quia verò æquum non est, ut impunitus remaneat Auctor prædictæ damnatæ, et

proscriptæ Epistolæ, qui per assertiones, ut supra, reprobatas, carpere atque traducere ausus est rectissimam agendi rationem eorum Cardinalium, quorum Nos consilio, et opera usi sumus, ubi actum fuit de conscribenda Epistola Encyclica, quæ prodiit superiore anno 1756. sub Dat. die XVI. mensis Octobris; idemque contra ipsam Epistolam Nostram Encyclicam audendo, Nos etiam, qui eam conscripsimus, malignitatis suæ jaculis petere non veretur; Idcirco Nos Officio Sanctæ Inquisitionis committimus et injungimus, ut exactissimâ diligentiâ adhibitâ, curet Auctorem sæpedictæ damnatæ Epistolæ, qui adhuc latet, detegere, et agnoscere: Volentes, ut statim ac collecta fuerint indicia, quæ semiplenam, ut ajunt, probationem constituant, ad capturam Rei ejusmodi indiciis gravati, juxta stylum, et consuetudinem Sancti Officii, deveniatur, deindeque completo et concluso Processu, ad ulteriores pœnas adversùs eum procedatur, juxta Sacrorum Canonum et Constitutionum Apostolicarum sanctiones; sic exigente justitiâ publicâ, quæ perniciosos hujusmodi ausus severiori vindicta coërceri jubet.

Anno 1757. Inquisitionis injungitur damnatæ epistolæ auctorem detegere.

§. 5. Ut autem eædem præsentes Litteræ ad omnium notitiam facilius perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare possit, volumus, et auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic verò publicatas, omnes et singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illarum personaliter notificatæ, et intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publicii subscriptis, et sigillo Personæ in

Publicat. harum Litterar. Apostol. decernitur et fides earum sumptis habenda.

PONT. A. XVIII. Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem, tam in judicio, quàm extra illud, ubique Locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent vel ostensæ.

Dat. 5. Sept. 1757 Pont. 18. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 5. Septemb. MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo Octavo.

D. Card. Passioneus.

Publicat. eodem Die, Mense, et Anno.

LXXII.

CONFIRMATUR

Resolutio Congregationis deputatæ super correctione librorum Ecclesiæ Orientalis, super abbreviatione Officii, et Missæ pro Monachis Ordinis S. Basilii.

Constitutio hæc, in editione Romana, ordine LXXII. in editione Veneta, quam secuti fuimus, invenitur post Constitutionem XLVII. Vide Vol. XI. pag. 186. et subjectam notam pag. 192.

APPENDIX

AD TOMUM IV.

BULLARII

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI D.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

ACTA, ET DECRETA

In Causis Beatificationum, et Canonizationum, aliisque ad Sacrarum Rituum materiam spectantibus, addenda ad Tomum VI. Operum Sanctissimi Domini Nostri Romæ editum anno 1751.

Decret. generale Sanctissimi D. Nostri Ben. Pap. XIV. super testibus de auditu auditus in causis Beatific. et Canonisationis.

Cum nonnulla post annum Pontificatus sui decimum BENEDICTUS XIV. Decreta, Epistolas, Constitutionesque ediderit ad materiam Sacrorum Rituum spectantia, quæ in Tomo VI. Operum ejusdem SS. Domini Nostri edito anno 1751. locum habere non potuerunt, ea hic in unum collegimus singula suis, prout indicantur, locis postea inserenda, quandocumque nova horum Operum editio fieri contigerit. Igitur ad Caput I., ubi referuntur *Decreta Generalia*, post IV. Decretum pag. 19. addatur V. scilicet.

DECRETUM GENERALE

SANCTISSIMI D. N.

BENEDICTI PAPA XIV.

> An testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostol. jungi possint in lineaprobationiscum testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario?

Cum ex relatione eorum, quæ in Congregationibus Sac. Rituum, aut Antepræparatoriis, aut Præparatoriis proponuntur, et discutiuntur, facta Nobis pro sui muneris adimplemento tum a Congregationis Secretario, tum a Fidei Promotore, innotuerit, sæpe excitatam fuisse inter ejusdem Congregationis Consultores controversiam, an in Causis Beatificationis, et Canonizationis Servorum Dei, procedentibus per viam non Cultus, cum disputandum proponitur Dubium super Virtutibus aut Martyrio, Testes de auditu auditus, qui soli extant in Processu Apostolico, in linea probationis jungi possint cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario; contendentibus nonnullis, id tantùm fieri posse, si Testes de auditu, qui extant in Processu Apostolico, sint de auditu a videntibus; aliisque asserentibus, idipsum fieri debere, etiamsi Testes non sint de auditu a videntibus, sed de auditu auditus, dummodo cætera alia non desint, quæ requiruntur pro conjunctione Processus Ordinarii cùm Processu Apostolico, et alia etiam concurrant a Congregatione Rituum statuta, ut rite, et recte admittantur Testes de auditu, de quibus omnibus in Nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 2. c. 4. et 5.

> Id fieri nonposse, et solis testibus de auditu a videntibus id competere decernitur.

§. 2. *Nos ad amputandam quamcumque controversiam, decernimus primò, non posse in linea probationis conjungi Testes de auditu auditus in Processu Apostolico examinatos, cum Testibus de visu, qui extant in Processu Ordinario, prædictamque conjunctionem in linea probationis competere tantùm Testibus de auditu a videnti-*

bus, qui sint in Processu Apostolico examinati, dummodo cætera supra indicata non desint requisita : et ex conjunctione Testium de visu examinatorum in Processu Ordinario, cum Testibus de auditu a videntibus, examinatis in Processu Apostolico, propositis Dubiis super Virtutibus, aut Martyrio, responderi posse, Constare de Virtutibus etc. *aut* Constare de Martyrio : *Et in progressu ad ulteriora pro obtinenda formali Beatificatione sufficere debere duo miracula, quæ ante Beatificationem patrata sint, et approbata; et pro obtinenda Canonizatione sufficere debere alia duo miracula, post Beatificationem secuta et approbata.*

Robur tamen et vim adminiculi testes de auditu auditus habere quandoque possunt.

§. 3. *Decernimus secundo loco, quod, si in Processu Ordinario Testes extent de visu, et in Processu Apostolico non reperiantur nisi Testes de auditu auditus, Testes hi de auditu auditus, in Processu Apostolico excepti, vim et robur adminiculi habere valeant, modo quidem levis, modo gravis, prout eorum numerus, et qualitas exposcit, ita ut, exclusa a Postulatoribus quacumque fraudis, aut negligentiæ suspicione, ex qua factum sit, ut soli Testes de auditu auditus in Processu Apostolico fuerint examinati, si, attentis numero, et qualitate Testium de visu in Processu Ordinario examinatorum, habitaque consideratione adminiculi non levis, sed gravis, desumpti ex Testibus de auditu auditus in Processu Apostolico examinatis, res ad eum statum redacta sit, ut faciat fidem, et auctoritatem Viro prudenti de re gravi judicaturo, propositis Dubii super Virtutibus, aut Martyrio, responderi possit,* ita constare de Virtutibus, *aut* ita constare de Martyrio, ut procedi possit ad ulteriora, hoc est ad discussionem Miraculorum : *Nec obtineri posse Decretum Beatificationis, nisi tria Miracula præcesserint, quæ fuerint approbata; neque demum Canonizationis Decreto locum esse debere, nisi duo alia post Beatificationem Miracula superveniant, quæ pariter fuerint approbata.*

Præsenti Decreto nihil immutatum pro causis quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus soli testes de auditu extant in utroque Processu.

§. 4. *Demùm tertio loco decernimus, nihil per præsens Decretum a Nobis fuisse immutatum super Dubio Virtutum, aut Martyrii, in Causis, quæ procedunt per viam casus excepti, aut in quibus, etsi procedant per viam ordinariam non Cultus, soli Testes de auditu extant in Processu tum Ordinario, tum Apostolico; quoad eas enim exactè observari mandamus Decretum Generale a Nobis editum* die 23. Aprilis 1741. *et impressum in Nostro Opere* de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap. 3. num. 25. editionis Patavinæ, et editionis Romanæ, *quod etiam nunc confirmamus tum quoad numerum Miraculorum, tum etiam quoad cætera, quæ in dicto Decreto continentur; et in quibus statuitur, Miracula semper esse comprobanda per Testes contestes de visu, sive agatur de Causis procedentibus per viam Ordinariam de non Cultu, sive per viam extraordinariam de casu excepto, et sive res sit de Miraculis pro obtinenda Beatificatione, sive de aliis, quæ proponuntur pro Canonizatione obtinenda. Et Secretario Congregationis Sacrorum Rituum mandamus, ut præsens Nostrum Decretum inter acta Congregationis referat, et typis edi curet, ut ad omnium notitiam deveniat.*

Datum hac die 17. *Julii* 1744.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Dat. 17. Julii 1744.

Loco † Sigilli.

M. Maresuscus S. R. C. Secr.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV. Epistola ad Capitulum, et Canonicos Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis data, occasione, qua, S. Proci Martyris Corpus repertum in S. Thrasonis Cœmeterio, in eadem Ecclesiæ collocandum, transmittitur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Procœmium.

JAM dudum Nobis erat in animo, unum aliquod Sancti Corpus cum suo nomine proprio inventum mittere ad istam Nostram Metropolitanam Ecclesiam, inter cætera dona, quæ ei largiri solemus quotannis, occasione Solemnitatis S. Petri Apostolorum Principis, in cujus honorem eadem Ecclesia dedicata est.

Quælibet pars Corporis cujuscumque Sancti veneratione prosequenda.

§. 1. Non ignoramus, veneratione coli debere non solùm cujuscumque Sancti Corpus integrum, sed quamlibet etiam partem a reliquo ejus corpore divisam: *Hæc est enim Sanctorum Martyrum gloria, quorum, etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: ita loquitur Sanctus Maximus *Serm.* 55. inter Sermones, qui olim Sancto Ambrosio adjudicabantur, ut videre est in Operibus hujus Sancti Patris *tom.* 2. *editionis Parisiensis ann.* 1690. *pag.* 466. Cum Sancto Maximo cohæret Sanctus Gregorius Nazianzenus, qui *in suo Carmine de Virtute* juxta interpretationem Petavii *lib.* 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3. ait:

Tanta porrò est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PP. XIV. scritta al Capitolo, e Canonici della Metropolitana di Bologna, in occasione che mandava loro il Corpo di S. Proco Martire, ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, per farlo collocare nella medesima Metropolitana.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

E' Qualche tempo, che ci venne in pensiere di mandare a cotesta Nostra Chiesa Metropolitana, fra gli altri regali, che siamo soliti di mandare ogni anno per la Festa del glorioso S. Pietro Principe degli Apostoli, in onore del quale la detta Chiesa è dedicata, un Corpo Santo intero, ritrovato col proprio nome. Proemio.

§. 1. Sappiamo doversi venerare non solo il Corpo intero di qualunque Santo, ma ancora ogni parte d'esso staccata dal rimanente: *Hæc est Sanctorum Martyrum gloria, quorum, etsi per universum Mundum seminetur in cineribus portio, manet tamen integra in virtutibus plenitudo*: sono parole di S. Massimo nel Sermone cinquantesimoquinto fra quelli fin ora attribuiti a S. Ambrogio, come può vedersi nel tom. 2. delle Opere di questo Santo Padre della stampa di Parigi dell'anno 1690. alla pag. 466., col quale concorda San Greg. Nazianzeno nel suo Componimento poetico *de Virtute*, secondo l'interpretazione del Petavio al lib. 14. *de Incarnatione cap.* 11. §. 3. Qualunque porzione del Corpo d'un qualche Santo è degna di venerazione.

Tanta porrò est veritatis veneratio,
Ut vel exiguus pulvis, aut aliquod reliquiarum

Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita: O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola recordatio.

Etiamsi ejusdem Sancti nomen ignoretur.

§. 2. Nobis constat præterea, quod quotiescumque habentur indicia certa, corpus aliquod, aut partem ipsius, esse corpus, aut partem corporis alicujus Sancti, licet hujus nomen lateat; corpori tamen, aut parti illi religiosus cultus debetur, qui cæteris Sanctorum Reliquiis præstari solet, ut latè ostendimus *in nostro Opere de Canonizatione lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. editionis præsertim Patavinæ, a Nobis, etiamsi assiduo gravissimarum occupationum pondere premeremur, plurimum locupletatæ; qua editione, pro nunquam intermissa benevolentia vestra erga Nos, laboresque Nostros qualescumque, minimè vos carere arbitramur.

Major tamen est fidelium devotio erga integrum corpus alicujus Sancti si præsertim de ejus proprio nomine constet.

§. 3. Ut ut vera sint quæ diximus, nemo tamen inficiabitur, multò præclarius quid esse Corpus integrum, quam pars insignis ejusdem Corporis, et multo majorem esse Fidelium devotionem erga Corpus alicujus Sancti, de cujus nomine proprio constet, quam alterius, cujus nomen ignoretur. Et propterea juxta veterem Romanæ Ecclesiæ consuetudinem, Sanctorum corporibus, quorum nomen ignoratur, appellativum nomen imponitur; ut rectè ad rem Nostram, dum loquitur de consuetudine imponendi nomen appellativum Corporibus Sanctorum, qui sine nomine inveniuntur, animadvertit eruditus Ferrandus *in Disquisit. Reliq. lib.* 1. *c.* 5. *Minimè superfluum est certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano videamus, Fideles multò mi-*

Itaque vetus est Ecclesiæ Romanæ consuetu-

Ossium vetustorum, vel capillorum particula,
Aut panniculi, aut aspersi cruoris
Nota quæpiam, ad totius honorem aliquando sufficiant,
Et appellatione sanctæ sunt reliquiæ:
Cum certis locis attributa fuerint illa pro toto Martyre:
Eadem quippe vi prædita: O Miraculum!
Salutem enim affert etiam sola recordatio.

§. 2. Sappiamo in oltre, che quando vi sono gl' indizi certi, che il Corpo, o parte d' esso, è d' un Santo, ancorchè non se ne sappia il nome, deesi al Corpo, o alla parte, il culto religioso proprio delle Reliquie de' Santi; come da Noi fu dimostrato nella Nostra Opera *de Canonizatione* al lib. 4. part. 2. cap. 27., e particolarmente dell' ultima stampa fatta in Padova, arricchita da Noi, non ostanti la Nostre incessanti occupazioni, di nuove notizie, e che ci lusinghiamo, che non avrete tralasciato di procurarvi, per l' affetto, che avete sempre dimostrato alla Nostra Persona, ed alle Nostre quali siansi fatiche. **Ancorchè sia ignoto il nome del medesimo Santo.**

§. 3. Ma non si può negare, che, non ostante il detto fin ora, non vi sia un non so che di più luminoso in un Corpo intero, che in una parte ancorchè riguardevole del detto Corpo, e che la divozione de' Fedeli non sia più fervorosa verso un Corpo Santo, di cui si sa il nome, che verso un altro Corpo Santo, il di cui nome s' ignora; per la qual cosa, giusta l'antica consuetudine della Chiesa Romana, s' impone ai Corpi Santi, il nome de quali s' ignora, un nome appellativo: come molto bene al Nostro proposito, parlando dell' uso d' imporre i nomi appellativi ai Corpi de' Santi ritrovati senza nome, va discorrendo l' erudito Ferrando *Disquisit. Reliq. lib. 1. cap. 5. Minimè superfluum est certa nomina incertis Sanctorum Reliquiis attribuere, quod experientia, usuque quotidiano vi-* **Sempre però è maggiore la divozione de' fedeli verso un intero Corpo, e più ancora, se ha il proprio nome. E perciò usa la Chiesa Romana d' imporre il nome**

do imponendi nomen, appellat. SS. Corp. quæ sunt sine nomine. *nori affectu, studio, ac pietate affici, et ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversùs eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, et certa, quam obscura, ignota, et incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cælitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit:* præter ea, quæ collecta videre licet in Nostro supra citato Opere editionis Patavinæ *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 28.

Diligent. adhibitæ, ut Corpus alicujus S. inveniretur, Bonon. transmittendum. §. 4. Hisce rationibus permoti Corpus alicujus Sancti integrum cum proprio nomine invenire studuimus, illudque mittere ad vos, ut, quemadmodum significavimus, in Nostra Metropolitana Ecclesia collocaretur.

Catacumbarum origo. Atque ut id, quod in animo erat consequeremur, necesse fuit Nostras perquisitiones ad ea venerabilia loca convertere, quæ tantopere almam hanc Urbem Romam illustrant: Loca, quæ excavata olim, et effossa a Gentilibus, ut extraheretur arena communis, et dicæarchea, ad extruenda magnifica illa ædificia, quorum adhuc apparent reliquiæ, fuerunt postea decursu temporis a primis Christifidelibus sanctificata, qui illuc se ob persecutionum metum recipiebant, suos religiosos conventus ibi facturi, ita ut ibidem sacræ etiam functiones a Summis Pontificibus perficerentur, et Ecclesiastica sepultura defuncti donarentur. De Cœmeteriis loquimur, seu Catacumbis, de quibus tam devotè Sanctus Hieronymus scribit, præter alios quamplures Antiquitatis Scriptores a Nobis citatos *in. Cap.* 27. *Operis Nostri*, quibus in editione Patavina Joannem Bottarium addidimus, Bibliothecæ Vaticanæ Custodem, et Nobis ab intimo Sacello, qui *tom.* 1. *Romæ subterraneæ* Catacumbarum modo explicatam originem feliciter detexit.

Præmittendum §. 5. Invento autem in Catacumbis Corpore integro cum nomine proprio, necesse fuit ultra

deamus, Fideles multo minori affectu, studio, ac pietate affici, et ferri erga Divorum illorum exuvias, quorum nomina mortales latent, quam adversùs eas, quæ certis nominibus indigitantur: potentius enim Nobis nota, et certa, quam obscura, ignota, et incerta, solent movere animos; ideoque major Dei gloriæ, atque Cœlitum cultus, ac venerationis plerumque accessio fit; con quel di più, che potete vedere raccolto da Noi nella Nostra Opera sopracitata della stampa di Padova al lib. 4. part. 2. cap. 28. al Corpi Santi.

§. 4. A questi fondamenti si è appoggiata la Nostra idea di ritrovare un Corpo Santo intero col proprio nome, e di mandarvelo, come facciamo, per essere collocato nella Nostra Chiesa Metropolitana, secondo ciò, che di sopra si è accennato. Diligenze praticate per rinvenire un Corpo Santo per mandarlo a Bologna nella Chiesa Metropolitana.

Per conseguire il fine da Noi bramato siamo stati necessitati a rivolgerci a que' venerabili Luoghi, che rendono cotanto illustre questa Nostra Città di Roma: Luoghi, che aperti, e scavati dai Gentili per estrarne arena, e pozzolana, ad effetto di prevalersene nelle loro auguste fabriche, parte delle quali ancor oggi si vede, furono poi col tratto del tempo santificati dai primi Cristiani, che in essi si ritiravano pe'l timore delle persecuzioni, e che in essi facevano le loro pie adunanze, celebrandosi anche ne' medesimi le sacre funzioni da' Sommi Pontefici, e dandosi pure ne' medesimi la sepoltura ai defunti. Parliamo pe' Cimiterj, o siano Catacombe, delle quali scrive con tanta pietà S. Girolamo, oltre tanti altri Scrittori antichi da Noi portati nel capo XXVII. della Nostra Opera, ai quali nella stampa di Padova abbiamo aggiunto il Sacerdote Giovanni Bottari secondo Custode della Nostra Biblioteca Vaticana, e Nostro Cappellano Segreto, che nel suo primo Tomo *di Roma sotterranea* ha felicemente scoperta l' origine poc' anzi esposta delle Catacombe. Origine delle Catacombe.

§. 5. Ritrovato nelle Catacombe il Corpo intero col nome proprio, è stato d'uopo il Necessario esame

examen, num Corpus cum mart. notis signisque sit conditum

procedere. Certum est enim, quod nulla sepeliebantur in Catacumbis nisi Christianorum Corpora; sed quod omnia Christianorum Corpora ibi sepulta, essent Sanctorum Corpora, certum non est. Propterea examinanda veniunt signa, quæ in sepulchro erant, ubi condebatur corpus integrum, aut ejus pars, sive cum nomine proprio, sive non. Nostri enim primitivæ Ecclesiæ Patres collocabant semper in Sanctorum sepulchris signa indicantia sanctitatem; ea verò nunquam collocabant in sepulchris illorum, quos uti Sanctos non habebant.

In catacumbis Christianorum dumtaxat Corpora sepeliebantur.

Basnagio in suis Operibus minimè arridet sententia, quod in Catacumbis non sepelirentur nisi Christianorum Corpora. Sed illum egregiè confutavit in suo Opere *de Monogrammate Christi Domini* Cappellanus Noster intimus Dominicus Georgius, cujus nomen claret in Republica Litteraria celeberrimum. Idem præstitit supra laudatus Bottarius, Basnagii sequacibus respondens. Nos verò, qui in prima editione Operis Nostri *de Canonizatione* conati sumus clarè ostendere, quod soli Christifideles in Catacumbis, de quibus loquimur, sepelirentur; summa animi Nostri voluptate in nupera editione Patavina addidimus ea pariter, quæ duo prædicti Scriptores egregii animadverterant, eosque, uti par erat, nominavimus: abhorruimus namque semper, semperque abhorrebimus a prava quorumdam consuetudine, qui ut suos faciant alienos labores, indigno plagio tegunt Auctorem verum, cujus nomen postea nihilo tamen secius innotescit.

Prætextati Cœmeterium primo visitatum.

§. 6. Hoc systemate præstabilito, prima Catacumba, seu Cœmeterium, quod visitari jussimus, fuit Prætextati Cœmeterium, in Martyrologiis adeo celebre, situm in via Appia, et vix unum miliare ab Urbe Roma distans. De ipso loquitur Marcus Antonius Boldettus Canonicus Sanctæ Mariæ trans Tyberim, in suo laudabili Opere, cujus titulus: *Osservazioni*

passar oltre: essendo certo, che nelle Catacombe non si seppellivano, che i Corpi de' Cristiani; ma non essendo certo, che tutti i Corpi de' Cristiani ivi sepolti, fossero Corpi de' Santi: il che porta seco l'impegno d'esaminare i Segni, che erano nel Sepolcro, in cui giaceva o il Corpo, o parte d'esso, o col nome proprio, o senza nome proprio; avendo i Nostri primi Padri posto nei Sepolcri de' Santi i Segni indicativi della Santità, e non avendoli posti ne' Sepolcri di quelli, che essi non avevano per Santi.

se il Corpo Santo abbia i segni del martirio.

Il Basnagio si è nelle sue Opere dimostrato non sodisfatto dell' assunto, che nelle Catacombe non si seppellissero, che i Corpi de' Cristiani. Ma il Sacerdote Domenico Giorgi Nostro Cappellano Segreto, il di cui nome è assai celebre nella Repubblica Letteraria, gli ha molto bene risposto nella sua Opera *de Monogrammate Christi Domini*. Lo stesso ha fatto il sopraccitato Bottari rispondendo ai seguaci del Basnagio. E Noi, che nella prima stampa della Nostra Opera *de Canonizatione* ci eravamo ingegnati di porre in chiaro, che i soli Cristiani si seppellivano in queste Nostre Catacombe, abbiamo avuto un sommo piacere nella nuova stampa di Padova d'aggiugnervi le riflessioni dei due predetti Valentuomini, nominandoli, come era del dovere: non essendoci mai piacciuta, nè essendoci mai per piacere la prattica di taluni, che fanno proprie le fatiche altrui, sopprimendo con un plagio, che poi col tratto del tempo si scuopre, il vero Autore.

Nelle Catacombe i soli Corpi de Cristiani si seppellivano.

§. 6. Camminando con questo sistema, la prima Catacomba, o sia il primo Cimiterio da Noi fatto visitare, è stato quello di Prestato, tanto celebre ne' Martirologj, situato nella Via Appia, ed un miglio in circa lontano da Roma. D'esso parla il Sacerdote Marcantonio Baldetti Canonico di Santa Maria in Trastevere nella sua bell' Opera intitolata *Osservazioni sopra i Cimi-*

Ricerche fatte nelle Catacombe di Pretestato.

sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma, lib. 2. cap. 18., quod Opus Auctor eruditus composuit post continuatum triginta annorum studium, post iteratas locorum perquisitiones, et animadversiones varias, post multos mentis et corporis susceptos labores, ac feliciter exantlatos, ut materiam præpararet, simulque ut suo muneri quoad Cœmeteria satisfaceret.

In eo detectum Corpus cum proprio nomine *Ilari*.

§. 7. In hoc eodem Prætextati Cœmeterio detectum fuit anno elapso Corpus integrum cum nomine proprio *Ilari*: quod nomen Christianis valde erat commune, ut colligitur ex antiquis inscriptionibus apud Arringhium, Fabrettum, et Reinesium; neque erat incognitum Ecclesiasticis Martyrologiis, ut videre est in Martyrologio Florentini *die prima Februarii*, atque in alio item Martyrologio apud Bollandum *Februarii pag.* 294. Sepulchro insculptum apparebat Monogramma Christi cum littera A ab uno latere, ab altero littera Ω. Inscriptio verò hujusmodi erat. *Hic requiescet in pace fede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.*

Unà cum inscript.

Errores, qui huc irrepserunt, neminem debeat in admirationem adducere, nisi quem ipsæ latent notiones primæ in hac materia: siquidem extra omnem controversiam certum est, quod verba rectè præparata, ut inciderentur in lapidibus, corrumpebantur ab impertitis sculptoribus in ipso incidendi actu, at non tamen ita corrumpebantur, ut verus sensus omninò deperderetur.

Varia Signa, ex quibus eruitur Corpora, quæ in Catacumbis concedebantur Christianorum tantum fuisse.

§. 8. In Nostro Opere *de Canonizatione c. 27. sæpiùs citato n. 14. editionis Patavinæ*, dum loqueremur de signis, unde Sancti Corpus a Corpore alterius Christiani distinguitur, non dubitavimus ita asserere: *Primum itaque Signum est, si aliquod fortè Corpus reperiatur cum Inscriptione, dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, et ideo indubitatam Sanctitatem.* Ibidem *n.* 18.

terj de' Santi Martiri, ed antichi Cristiani di Roma, al lib. 2. cap. 18. Opera composta dopo sei lustri di continua osservazione, accessi, fatiche di mente, e di corpo, intraprese e felicemente eseguite per comporla, e nello stesso tempo adempire il suo impiego sopra i Cimiterj.

§. 7. Nel predetto Cimiterio di Pretestato fu ritrovato nell' anno passato un Corpo intero col nome proprio *d'Ilaro*: nome assai usitato fra i Cristiani, come si raccoglie dalle Iscrizioni appresso l' Arringhi, il Fabretti, ed il Reinesio, e non incognito nei Martirologj della Chiesa, come può vedersi in quello del Fiorentini al primo di Febbrajo, ed in un altro stampato dal Bollando nel tom. 1. di Febbrajo alla pag. 294. Nel Sepolcro vi era impresso il Monogramma di Cristo, e da una parte un A, et dall' altra un Ω, e nella Iscrizione così si leggeva: *Hic requiescet in pace fede constitutus Ilarus qui vixit annus PL. MS. XXV.* Non potendo formalizzarsi degli errori, che in essa si vedono, se non chi è privo anche delle prime cognizioni in questa materia, essendo per altro cosa assai nota, che, composte anche a dovere le parole da imprimersi nelle Lapidi, gl' Incisori ignoranti, iimprimendole, le gustavano, ma non però in tal foggia, che il vero senso non se ne capisse.

In queste fu trovato un Corpo intero col nome proprio *d'Ilaro*.

E colla propria iscrizione

§. 8. Nella Nostra Opera *de Canonizazione* nel più volte citato capo XXVII. al num. 14. della stampa di Padova, non abbiamo avuta difficoltà, scrivendo de' Segni, pe' quali un Corpo Santo si distingue dal Corpo d'un Cristiano, di asserire come in appresso: *Primum itaque Signum est, si aliquod fortè Corpus reperiatur cum Inscriptione; dummodo Inscriptio ipsa nullis ambagibus subjecta sit, sed in ea expressa sint, quæ verum pro Christo Martyrium præseferant, et*

Va' Segni, dai quali ricavasi essere i Corpi, che si trovano nelle Catacombe, de' soli Cristiani.

diximus etiam, quod ex Monogrammate *Pro Christo* sepulchris insculpto, unum hoc inferri potest, Corpus scilicet ibi repositum, fuisse Corpus alicujus Christiani: quod insuper in editione Patavina comprobavimus, adducentes auctoritatem prælaudati Georgii, et Ludovici Antonii Muratorii viri in Republica Litteraria adeo insignis. Litteræ autem A, et Ω quæ significant Christum esse principium rerum omnium et finem, ejusque divinitatem exprimunt; quæque olim inscribebantur Christianorum Monumentis etiam ante Arii, et Constantini, ætatem, ut luculenter ostendunt Lupus *in Dissertatione de Sancta Severa pag.* 142. et Georgius citatus *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. indicant similiter, quod Corpus illud erat Corpus Christiani alicujus. Eodem collimant verba *requiescit in pace*, quæ nunquam adhibita fuerunt a Paganis, sed a Christifidelibus tantummodo, quod ipsum demonstrat Mabillonius *de Cultu Sanctorum ignotorum pag.* 557. Jam verò, omissis siglis *PL. MS.* significantibus *plus minus* ad indicandam defuncti ætatem; quæ siglæ in tot Inscriptionibus inveniuntur apud Arringhium, et Fabrettum, quæque in usu esse cœperunt quarto sæculo, si fides habenda est Sponio in Antiquitatum investigationibus *pag.* 350. tota difficultas reduci debet ad illa verba *fede constitutus*, hoc est *fide constitutus*, ut incisoris sphalma corrigatur.

Inquiritur quid significent illa verba *fede constitutus*, quæ in laudata inscript. leguntur.

§. 9. Ut constaret, num prædicta verba in aliis quoque inscriptionibus invenirentur, et quisnam esset eorumdem sensus, rem totam communicavimus Litteratis illis viris, qui frequentes adsunt eruditis Exercitationibus, quæ singulis secundis Feriis habentur coram Nobis de rebus Ecclesiasticis, aut Romanis Antiquitatibus tum sacris, tum profanis, quo solatio inter molestissima Pontificatus Nostri spinas unicè recreamur. Post accuratas igitur perquisitiones, relatum est Nobis, hujusmodi verba

ideo indubitatam Sanctitatem. Nella stessa Opera al num. 18. abbiamo ancor detto, che dal Monogramma *Pro Christo*, impresso nel Sepolcro, non si può altro inferire, se non che il Corpo in esso giacente, fosse Corpo d'un Cristiano: il che nella nuova stampa di Padova abbiamo avvalorato anche col sentimento del citato Giorgi, e del cotanto celebre Abbate Lodovico Antonio Muratori. L'A, ed Ω, che significano esser Cristo il principio, ed il fine di tutte le cose, ed esprimono la sua Divinità, e che erano in uso ne' Monumenti de' Cristiani, prima ancora dell' età d'Ario, e di Costantino, come molto bene hanno dimostrato il Lupi nella Dissertazione *de S. Severa* alla pag. 142., e l'allegato Giorgi *de Monogrammate Christi Domini cap.* 2. provano altresì, che il Corpo era Corpo d'un Cristiano: al che pure alludono le parole *requiescit in pace*, che non sono mai state adoprate da' Pagani, ma unicamente da' Cristiani, come anche dimostra il Mabillonio *de Cultu Sanctorum ignotorum* alla pag. 557. E lasciando da parte il *PL. MS.* che vogliono dire *plus minus*, e che esprimono l'età del defunto: Cifra, che si ritrova in tante altre Iscrizioni appresso l'Arringhi, ed il Fabretti, e che incominciò ad usarsi nel quarto secolo, se prestiamo fede allo Sponio nella Ricerca delle Antichità alla pag. 350. il vero punto dee ridursi alle parole *fede constitutus*, cioè *fide constitutus*, correggendo l'errore dell' Incisore.

§. 9. Comunicammo il tutto a quei Letterati, che in buon numero intervengono alle Nostre Accademie, che ogni Lunedì teniamo avanti di Noi sopra le materie Ecclesiastiche, e sopra le Antichità sacre, e profane di Roma; e che sono l'unico ristoro, che proviamo in questo Nostro spinosissimo Pontificato; incaricandoli a riconoscere con esatta diligenza, se in altre Lapidi vi fossero le stesse sopradette parole, e quale sia l'intelligenza delle medesime. Dopo accurato studio ci fu riferito, non essersi ritrovate

Esame del' significato delle parole *fede constitut.* che si trovano nell'Iscrizione sopradetta.

Opinione d'alcuni,

Nonnullorum opinio, Sacrament. Confirm. iis verbis indicati.

nullibi in Lapidibus Sepulcralibus inveniri potuisse. Quo verò ad eorum intelligentiam, putarunt aliqui, eo loco Sacramentum Confirmationis significari, quo Ilarus insignitus fuerit, cum legatur in antiquo Canone *Spiritus Sanctus*, *de Consecrat. dist.* 5. quod Spiritus Sanctus in Baptismate *plenitudinem tribuit ad innocentiam*, *in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam*. Sed ea sententia minimè placuit; nam licet in Inscriptione quadam, quam afferunt claræ memoriæ Cardinalis Norisius *in Fastis Consularibus pag.* 43. et Fabrettus *in Inscriptionibus pag.* 577. legatur de quodam Severo Paschasio, quod *percepit XI. Kal. Majas*, absque eo quod subjungatur quid perceperit, idque de Baptismo intelligatur; nescimus tamen an ulla Inscriptio inveniatur, quæ expressè mentionem faciat de Confirmatione; ob eam fortassè causam, quia ubi mentio fieri vellet de perceptis Sacramentis, cum omitti nullatenùs posset Baptismus; ibi idem erat dicere aliquem fuisse baptizatum, ac dicere fuisse quoque confirmatum; tunc enim in pluribus Ecclesiis Confirmatio immediatè conferebatur post Baptismum, quæ consuetudo vigebat etiam in Ecclesia Romana, ut videre est *in Ordine Gelasiano* in lucem edito a Ven. Servo Dei Card. Thomasio *pag.* 84. et 85. De hujusmodi ritu fusè egimus *in Dissertatione de Synodo Diœcesana*, quæ a Nobis Bononiæ composita, deinde Nostri Pontificatus tempore locupletata, Deo annuente, publica luce donabitur. Baptismi, et Confirmationis Sacramentis addebatur olim in quibusdam Ecclesiis etiam Eucharistia, quamvis Baptizati, et Confirmati, essent adhuc lactentes puelluli, ut colligere potestis ex Nostro Opere *de Festis Jesu Christi, et Beatæ Mariæ Virginis, et de Missæ Sacrificio*, quod Opus, quanto major est librorum copia, qui Nobis post Nostri Pontificatus exordia suppeditantur ab insigni Bibliotheca Dominici Cardinalis Passionei, variis notitiis tanto magis adauctum, atque insuper ex Italico ser-

somiglianti

somiglianti parole in verun' altra Lapide Sepolcrale. Circa poi la loro intelligenza, vi fu chi pensò, alludersi da esse alla Cresima ricevuta da Ilaro, leggendosi nell' antico Canone *Spiritus Sanctus de Consecrat. dist.* 5. che lo Spirito S. nel Battesimo *plenitudinem tribuit ad innocentiam, in Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Ma ciò non ci soddisfece: perchè sebbene in un' Iscrizione riportata dalla chiara memoria del Cardinale Noris ne' Fasti Consolari alla pag. 43., e dal Fabretti nelle Iscrizioni alla pag. 557. si legge d'un certo Severo Pascasio, che *percepit XI. Kal. Majas*, senza dir che; e ciò s' intenda del Battesimo: non sappiamo però, che vi sia Iscrizione, che parli espressamente della Cresima; forse per la ragione, che volendosi far menzione de' Sagramenti ricevuti, nè potendosi omettere il Battesimo, era lo stesso l' esprimere, che uno era stato battezzato, che il dire, che il medesimo era stato cresimato; dandosi allora in molte Chiese la Cresima immediatamente dopo il Battesimo: il che pure pratticavasi nella Chiesa Romana, come può vedersi nell' Ordine Gelasiano pubblicato dal Venerabile Servo di Dio Cardinal Tommasi alla pag. 84. ed 85, Di questo rito abbiamo diffusamente trattato in una Nostra Dissertazione *de Synodo Diœcesana*, che composta da Noi in Bologna è stata da Noi medesimi riempita nel tempo del Pontificato, e che, se piacerà a Dio, daremo alle stampe. Ai due Sagramenti di Battesimo, e di Cresima, univasi in alcune Chiese ancor quello dell' Eucaristia, benchè i battezzati, ed i cresimati fossero fanciulli lattanti: come potrete riconoscere dalla Nostra Opera delle Feste di Gesù Cristo, e della Santissima Vergine, e del Sacrifizio della Messa; che abbiamo riempita di varie altre cognizioni acquistate nel tempo del Pontificato pel maggior comodo de' libri, che ci vengono somministrati dalla insigne Biblioteca del Nostro Cardinale Segretario de' Brevi Domenico

che credono indicarsi con queste parole il Sagramento del la Cresima.

mone in Latinam linguam feliciter translatum a Michaele Angelo de Giacomellis Nobis ab intimo Sacello, hoc ipso anno typis Patavinis prodiit in lucem.

Alii putant fidei firmitatem notari.

§. 10. Sacerdos Petrus Morettus Canonicus S. Mariæ trans Tyberim, qui tam egregia volumina de rebus Ecclesiasticis edidit, aliaque plura actu præparat, quamvis non levi oculorum incommodo laboret; duas Nobis indicavit S. Cyprini epistolas, alteram Rogatiano Episcopo scriptam, in qua sic legitur: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, et docet, quæ sit Sacerdotalis auctoritas et potestas, dicens etc.*; alteram, ad Populum Tibaritanum, quæ sic habet: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui et vivit in æternum, et vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: atque hinc inferebat per illa verba *in fide constitutus*, quæ sunt in Ilari lapide, significari, quod Ilarus plenus fide, stabilis in fide, radices in eadem fide jecerat admodum profundas.

Alii tandem judicant intelligi ea verba de Sacram. Baptismi.

§. 11. Porrò dum hanc ipsam Epistolam dictaremus, ecce Nobis exhibita est Dissertatio pulcherrima typis edita, et prælaudato Dominico Georgio Nobis ab intimo Sacello dicata. Ea habet Auctorem Sacerdotem Alexium Symmachum Mazzochium Canonicum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis, virum tum sacra, tum profana eruditione clarissimum. Ibi ad examen revocantur ea verba *fide constitutus*, ab iisque significari ostenditur Sacramentum Baptismi susceptum ab Ilaro. Legitur enim in Tertulliano *lib. de Pudicitia cap.* 18. et alibi, *ante fidem*, et *post fidem*, ad significandum *ante* et *post Baptismum*, immo vetera Monumenta passim utuntur hac phrasi *fidei Sacramentum* ad Sacramentum Baptismi indicandum.

Et quia intelligit posse opponi, totum hoc superfluum videri, quandoquidem si Ilarus

Passionei, e che composta da Noi in lingua Italiana, è stata felicemente tradotta in lingua Latina dal Sacerdote Michelangelo Giacomelli, nostro Cappellano Segreto, ed in quest' anno medesimo è stata stampata in Padova.

§. 10. Il Sacerdote Pietro Moretti Canonico di Santa Maria de Trastevere, e che ha dato alle stampe tante belle Opere nelle materie Ecclesiastiche, e che sta preparandone altre, non ostante il grave incomodo, che patisce della vista, ci additò due Lettere di S. Cipriano, quella scritta a Rogaziano Vescovo, nella quale si legge: *Salomon in Spiritu Sancto constitutus testatur, et docet quæ sit Sacerdotalis auctoritas et potestas, dicens etc.*; l' altra alla plebe Tibaritana, ove così si legge: *Nemo quidquam de sæculo jam moriente desideret, sed sequatur Christum, qui et vivit in æternum, et vivificat servos suos in fide sui nominis constitutos*: deducendo da esse, significarsi nelle parole *in fide constitutus*, che Ilaro era pieno di Fede, stabile nella Fede, e ben radicato in essa.

Hanno stimato altri significarsi la fermezza e stabilità nella fede

§. 11. Mentre appunto stiamo dettando questa lettera, ci vien presentata una bella Dissertazione del Sacerdote Alessio Simmaco Mazocchi Canonico della Metropolitana di Napoli, Soggetto pieno di sacra, e profana erudizione, data alle stampe, ed indirizzata al Nostro sopradetto Cappellano Segreto Domenico Giorgi. In essa si esaminano le parole *fide constitutus*, che sono nella Lapide d'Ilaro, ed in essa si dimostra, additarsi nelle medesime il Sagramento del Battesimo ricevuto da Ilaro; leggendosi in Tertulliano nel *lib. de Pudicitia c.* 18. ed in molti altri luoghi, *ante fidem*, e *post fidem*, per esprimere, *ante*, e *post Baptismum*, ed essendo pieni i monumenti antichi della frase *fidei Sacramentum*, per addatare il Sagramento del Battesimo.

Altri finalmente pensano denotarsi colle parole sudette il Sagramento del Battesimo già ricevuto.

E perchè prevede, che potrebbe rispondersi, parer ciò superfluo, mentre se Ilaro era Cristiano,

Christianus erat, necesse pariter erat, fuisse baptizatum, animadvertit quàm diligentissimè, quod tunc tempus suscipiendi Baptismum protrahebatur, adeoque Christiani dividebantur in duas veluti classes, quarum unam constituebant Catechumeni, alteram Baptizati, atque hi quidem *Fideles* nominabantur; *a Fidei Sacramento*, non *a virtute Fidei;* qua Fidei virtute imbuebantur Christiani Catechumeni Parochorum catechismum sua præsentia frequentantes. Non est admodum inverisimile, quod aliæ ad Nos super eodem argumento Dissertationes perveniant. Si ita erit, libenti animo eas percurremus. Nos interim hanc materiam intactam relinquentes, ad aliud Sacrum Corpus curam Nostram convertere statuimus, quod ad Ecclesiam Nostram Bononiensem mittamus.

Duæ Christianorum Classes, altera Baptizatorum, Catechumenorum altera.

S. Thrasonis Cœmeterium Romæ detectum.

§. 12. Paucis abhinc annis detectum fuit Cœmeterium S. Thrasonis; de quo mentionem facit Martyrologium Romanum *die* 11. *Decembris: Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cum Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, et in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, et Prætextato, Martyrio coronatus est.* Ut notum est unicuique, Maximianus ædificium aggressus est Thermarum Diocletiani. Excessu crudelitatis abreptus, atque ut experiretur, utrum id, quod obtinere non poterat prompta morte Christi sequacibus violenter illata, obtinere posset ignominioso et diuturno supplicio, milites Christi damnavit ad excavandam arenam pro tam ingenti ædificio necessariam. Immanis procul dubio fuit illorum numerus, qui in Christiana Religione perseverantes mortui sunt ex nimio labore. Qui superstites vixerunt decem mille ducenti et tres, ii occisi sunt in odium Christianæ Fidei intra Vallis Planitiem extra Portam Trigeminam, in loco, qui appellatur *Gutta jugiter manans, ad Aquas Salvias*, ut fusè narratur in Annalibus Cardinalis Baronii *ad annum Christi* 298., ubi

Christiani damnati a Maximiano ad arenam pro Diocl. Thermis excavandam.

era altresì d'uopo, che fosse, battezzato, osserva con molta accuratezza, che in que' tempi prorogavasi il tempo, in cui da' Cristiani si riceveva il Sagramento del Battesimo, e che allora i Cristiani dividevansi in due classi, una de' Catecumeni, l'altra de' Battezzati; appellandosi questi ultimi *Fideles a Fidei Sacramento*, non a *virtute Fidei*, della qual Fede, come virtù, s'imbevevano i Cristiani Catecumeni coll' assistere a' Catechismi de' Parrochi. Non è cosa tanto inverisimile, che ci siano mandate altre erudite Dissertazioni sopra l'intelligenza delle dette parole. Se verranno, ben volentieri le leggeremo: ed intanto, lasciando l'affare nello stato, in cui è, ci siamo risoluti di rivolgere il Nostro pensiero ad altro Corpo Santo da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna.

Due Classi di Cristiani, altri Battezzati, altri Catecumeni.

§. 12. Non molti anni sono fu scoperto il Cimiterio di S. Trasone, di cui si fa menzione nel Martirologio Romano agli 11. di Dicembre: *Romæ Passio Sancti Thrasonis, qui cùm Christianos laborantes in Thermis, aliisque operibus publicis fatigatos, et in carcere positos de suis facultatibus aleret, jubente Maximiano, tentus, cum aliis duobus Pontiano, et Prætextato Martyrio coronatus est.* Come è noto ad ognuno, Massimiano intraprese la gran fabbrica delle Terme di Diocleziano. Per eccesso di crudeltà, e per vedere se ciò, che non poteva ottenere col dar prontamente la morte ai seguaci di Cristo, l'avesse potuto ottenere con un' ignominiosa, e lunga pena, condannò i Soldati Cristiani all' opera di fare le cave d'arena necessaria per la grande opera. Grandissimo senza dubbio fu il numero di quelli, che senz' abbandonar la Cristiana Religione morirono nel penoso travaglio. Dieci mila dugento e tre ne sopravvissero, e questi furono fatti morire in odio della Fede di Cristo nel concavo della valle fuori della Porta Trigemina nel luogo detto *Gutta jugiter manans ad Aquas Salvias*; come diffusamente si vede negli Annali del

Scoperta in Roma del Cimiterio di S. Trasone.

Cristiani condannati da Massimiano alla fabbrica delle Treme di Diocleziano.

piissimus Auctor animadvertit, quod cum dirutæ sint et redditæ inutiles reliquæ omnes Romanorum veterum Thermæ, unicæ, si minus integrè, saltem magna ex parte subsistunt Diocletiani Thermæ, in Ecclesiam commutatæ ad honorem Beatissimæ Virginis, et Angelorum, fortassè quia sudoribus Confessorum Christi fuerunt exædificatæ.

Narratur, quomodo in Cœmet S. Thrasonis repertum fuerit Corpus S. Proci, cum propria inscriptione et Vase sanguine resperso.

§. 13. Sed ut reditum faciamus ad Cœmeterium Sancti Thrasonis Via Salaria, quod detectum fuit in arenariis ad fodiendam arenam apertis pro Thermarum prædictarum ædificio; Joannes Marangonius Sacerdos supra commendati Canonici Boldetti studiorum laborumque, per triginta et amplius annos, socius indivisibilis, historiam fideliter narrat in Appendice ad Acta S. Victorini Episcopi typis edita simul cum longa serie marmorearum Inscriptionum, quas in Cœmeteriis collegerat; et quarum memoria in fatali incendio ejus domicilii ideo non periit, quia priusquam ædes conflagrarent, eas jam viris eruditis ipse communicaverat.

Joanni igitur Marangonio Sacerdoti unà cum Canonico Boldetti feliciter successit, ut via quædam subterranea sese aperiret, valde lutulenta, in qua ipsi operariis insistentes, ut excavationem prosequerentur, tum demùm invenerunt sepulchra nonnulla, quorum alia suas inscriptiones præseferebant, alia non item; in omnibus tamen habebatur vasculum aut sanguinis plenum, aut tinctum colore sanguineo, aut crustas saltem sanguineas aliquo modo occludens.

Inter cætera, unum inventum est Sepulchrum cum sequenti Epigraphe.

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Cardinal Baronio all' anno di Cristo 298., ove piamente osserva, che essendo cadute, o rese inutili tutte le altre Terme degli antichi Romani, non resta in piedi, che una gran parte di quelle di Diocleziano, commutata in uso di Chiesa in onore della Vergine Santissima, e degli Angeli, forse per essere state fabbricate colle fatiche dei Confessori di Cristo.

§. 13. Ma ritornando al Cimiterio di S. Trasone posto nella Via Salaria, il di lui ritrovamento nelle cave d' arena aperte per la fabbrica delle Terme sopraddette, viene fedelmente esposto dal Sacerdote Giovanni Marangoni, compagno già da trenta, e più anni indivisibile negli studj e nelle fatiche del sopraddetto Canonico Boldetti, nell' Appendice agli Atti di S. Vittorino Vescovo, che esso ha dato alle stampe con una serie ancora di Lapidi ritrovate ne' Cimiterj, la memoria delle quali, dopo il fatale incendio seguito nella sua abitazione, sopravanzò, per essere state prima dell' incendio comunicate dal detto Sacerdote a Persone erudite.

Si narra come fosse ritrovato nel Cimiterio di S. Trasone, il Corpo di S. Proco, colla propria iscrizione, e col Vaso tinto di Sangue.

Al Sacerdote dunque Marangoni unitamente col Canonico Boldetti toccò la bella sorte di ritrovare una strada sotterranea, ripiena di fango, e facendo proseguire il lavoro, di ritrovar dipoi alcuni Sepolcri, altri con Iscrizioni, altri sensa Iscrizioni, e tutti, o con un Vasetto pieno di sangue, o tinto di color sanguigno, o con croste di sangue in qualche parte del Vaso.

Fra gli altri Sepolcri ne fu trovato uno colla seguente Iscrizione.

Pater Filio Proco Qui
vixit annis VIIII. *mens.* VIII.
in pace fecit.

Epigraphe hæc insculpta erat marmori Salino, et poris pleno. quod ab aqua penetratum et corrosum, levissimo quoque attactu in pulverem redigebatur. Quapropter cum providus, et peritus antea laudatus Marangonius clarè animadvertisset fieri non posse, ut marmor illud extraheretur, deliberavit verba transcribere, eaque in citata Appendice *pag.* 88. in lucem proferre.

Nullum os desiderabatur ad corporis integritatem, quin etiam in Sepulchri loco consueto existebat vas tinctum, cum crustis sanguineis: quæ ossa cum vasculo a Sacerdote, pro sui Officii munere, exhibita Cardinali Guadagni Romæ Vicario, reposita fuerunt de more in Custodia, ut deinde opportuno tempore illustri alicui viro concederentur, qui preces porrigeret ad impetrandum aliquod Corpus sacrum integrum, cum proprio nomine, ut in insigni quapiam Ecclesia collocaretur.

Extracta fuerunt ossa cum vase supra memorato die 9. Maji anni 1737. Nos autem quoniam nihil ampliùs de corpore invento cum Ilari nomine cogitabamus, Sacerdoti Marangonio communicavimus desiderium Nostrum habendi sacrum aliquod Corpus insigne, quod Ecclesiæ Nostræ Bononiensi, ut diximus, mitteremus. Hoc audito, ipse indicavit Nobis Corpus Sancti Proci, ipse idem Nobis illud attulit in parva capsa sigillo Card. Vicarii munita, ipse Nobis fideliter narravit ea, quæ supra exposuimus; addiditque præterea, prope Sancti Proci Sepulchrum duo pariter Sepulchra inventa esse cum sanguinis vasculo, ubi ossibus penè in cinerem solutis, lapides indicabant, illa duo esse Puerorum Corpora, quorum alter septem, alter erat annorum trium: ex quo colligebat eruditus vir, persecutionem illam, qua Martyrio coronatus est Sanctus Procus, esse non potuisse nisi gravem, atque unam ex crudelissimis. In hujusmodi enim persecutionibus crudelis Tyrannorum barbaries neque sexui pe-

Era l'Iscrizione scolpita in un marmo salino, e poroso, e che penetrato, e corroso dall' acqua, ad ogni leggier tatto andava in polvere; per lo che avendo il provido, e pratico Marangoni ben compreso, ch' era impossibile estrarlo, prese il partito di copiar le parole, e di stamparle nella sua citata Appendice alla pag. 88.

Non mancava verun osso integrante il Corpo: eravi nel Sepolcro, nel luogo solito, il Vaso tinto, e colle croste di sangue. Ed essendone stata fatta dal Sacerdote, secondo il suo dovere, la consegna al Cardinal Guadagni Vicario di Roma, furono le Ossa, ed il Vaso posti nella solita Custodia, per essere poi in qualche opportuna occasione consegnati a qualche riguardevole Personaggio, che facesse istanza per qualche Corpo Santo intero, e col proprio nome, da collocarsi in qualche illustre Chiesa.

Seguì l'estrazione di tutte le Ossa, e del Vaso ai 9. di Maggio del 1737. Ed avendo Noi, dopo aver abbandonato il pensiere dell' altro Corpo ritrovato col nome d'Ilaro, comunicata al Sacerdote Marangoni la Nostra brama d'avere un Corpo Santo qualificato, come sopra, da mandare alla Nostra Chiesa di Bologna, esso è quello, che c' indicò il Corpo di S. Proco, che ce lo portò in una Cassetta sigillata coi Sigilli del Cardinal Vicario, che ci raccontò con ogni ingenuità, e fedeltà quanto di sopra abbiamo esposto: aggiungendo, che atroce dovette essere la Persecuzione, nella quale S. Proco ricevè il Martirio, essendosi ritrovati vicini al di lui Sepolcro due altri Sepolcri col Vaso di Sangue, ma colle Ossa quasi ridotte in cenere, e colle Lapidi indicanti, ch' erano Sepolcri di due Fanciulli, uno d' anni sette, e l' altro d' anni tre; non avendo nelle gravi, ed atroci Persecuzioni la barbarie perdonato nè al sesso, nè all' età benchè infantile. Esso finalmente è stato quello, che nell' Urna fatta fare da Noi,

percit, neque ætati, quamtumlibet infantili. Denique in urna, quam confici fecimus, vobisque pariter donamus, idem ipse propria manu collocavit vas, aptavitque ossa singula, quæ, Mandantibus Nobis, recognita ab intimo Cubiculario Nostro et Archiatro Antonio Leprotto, integrum corpus perficiunt.

Huic Corpori cultus debetur, et titulus Sancti, quandoquidem Vas respersum sanguine, indubia est martyrii nota

§. 14. Ecce igitur, Dilecti Filii, narrationem completam tum loci, tum temporis, cæterarumque circumstantiarum omnium, quæ spectant ad seriem facti, per quod inventum est atque extractum Sancti Proci Corpus, quod vobis mittimus, ut juxta Nostra mandata collocetur sub una ex aris Metropolitanæ Nostræ publico cultui expositum. Ipsi debetur cultus, et titulus Sancti, quia procul dubio, ut eruditioni vestræ notum esse debet, nulli unquam venit in mentem, quantumvis acuto ingenio is fuerit, et cupidus quærendi, ut ajunt, nodum in scirpo, nulli, inquam, venit in mentem dubitatio, quod Corpus in Catacumbis Romanis inventum cum vasculo sanguinis aut pleno, aut tincto, non sit Corpus alicujus, qui mortem pro Christo sustinuerit. Arringhius, Mabillonius, bonæ memoriæ tum Senator Buonarruoti, tum Raphael Fabrettus, et qui unus pro cunctis valere debet Ludovicus Antonius Muratorius, Canonicus Boldettus, Sacerdos Marangonius, Eques Victorius, aliique Ministri Corporum extractionibus inservientes, in hoc unanimiter conveniunt; ut eruere facile potestis *ex cit. Cap.* 27. *Operis Nostri de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *a num.* 22. *usque ad finem*, *editionis Patavinæ*, ubi fideliter enumerantur, et adoptantur a Nobis auctoritates prædictæ, simul cum experimento prælaudati Fabretti, quo redarguit nimis audacem eorum opinionem, qui contendebant illorum vasculorum crustas non improbabiliter a salium mineralium concretione fuisse productas; atque ostendit, eas sine ulla controversia provenire a sanguinis massa. Arringhius, Muratorius, Nos

e che pure vi mandiamo, ha colle proprie mani collocato li Vaso, accomodate le Ossa, che, fatte riconoscere dal Nostro Cameriere Segreto, e primario Medico Antonio Leprotti, formano un Corpo intero.

Devesi a questo Corpo il culto di Santo, perchè il Vaso tinto di Sangue è segno indubitato del Martirio.

§. 14. Eccovi, Diletti Figliuoli, tutta la storia del luogo, del tempo, e di tutto ciò, che appartiene al ritrovamento, ed estrazione del Corpo di S. Proco, che vi mandiamo, acciò, secondo gli ordini opportuni, che già da Noi sono stati dati, sia collocato sotto uno degli Altari della Nostra Metropolitana, ed esposto al pubblico culto. Ad esso poi deesi il culto, ed il titolo di Santo: perchè senza dubbio sarà noto alla vostra erudizione, che non è mai caduto in capo a veruno, quantunque acuto, e desideroso, come suol dirsi, di vedere il pelo nell'uovo, di dubitare, che un Corpo ritrovato nelle Catacombe di Roma col Vaso o pieno, o tinto di sangue, non sia il Corpo d'uno, che ha sofferta la morte per Cristo. L'Arringhi, il Mabillon, il fu Senatore Buonarroti, il fu Raffaello Fabretti, e vaglia per tutti l'Abbate Lodovico Antonio Muratori, il Canonico Boldetti, il Sacerdote Marangoni il Cavaliere Vittorj, i Ministri dell'estrazioni de' Corpi, concordano pienamente in questo sentimento, come potrete facilmente vedere nel citato capo 27. della Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum* lib. 4. part. 2. dal n. 22. sino al fine, della stampa di Padova; ove sono fedelmente registrate, ed abbracciate da Noi le autorità de' predetti, unitamente con un'esperienza fatta dal citato Fabretti, colla quale convinse chi troppo arditamente pretendeva, che le croste di que' Vasi avessero potuto provenire da una concrezione di sali minerali; avendo fatto conoscere, che sicuramente provenivano dalla massa del sangue. L'Arringhi, il Muratori, Noi stessi, abbiamo parlato della pia costuman-

ipsi, verba facimus de pia veterum Fidelium consuetudine colligendi et conservandi Sanctorum Martyrum Sanguinem, de qua re si plura discere exoptatis, percurrite *primam Partem tom. 2. de Cultu Sanctorum Dissert. 7. cap. 1. §. 7. et cap.* 31. concivis Nostri Joannis Chrysostomi Trombelli Abbati, qui ea, qua solet, ingenti eruditione etiam hoc argumentum pertractavit.

Quæritur num in aliquo Ecclesiæ monumento S. Proci fiat mentio.

§. 15. Nihil ampliùs requiritur, ut pro certo habeatur, non modo titulum Sancti, Proco deberi, sed etiam cultum ejusdem Corpori, quod vobis mittimus, negari non posse. Verùmtamen illud pariter pro complemento inquirere diligenter voluimus, atque alios indagare fecimus, utrum in veteri aliqua Litania, aut in Martyrologiis Rosvveydi, Bedæ, Flori, Rhabani, Notkeri, Wandalberti, in Ephemeridibus Græco-Moschis, et in Basiliano Menologio e Græco in Latinum sermonem translato a sanctæ memoriæ Clemente Papa XI., mentio de hoc S. Proco habeatur.

Verisimile est, S. Procum, de quo agitur, eumdem esse cum illo, de quo meminit Martyrologium S. Hieron.

§. 16. Nomen Proci non fuit ignotum Gentilibus, ut videre est in satis ampla Inscriptionum Collectione apud sæpe laudatum Muratorium *pag.* 815. *num.* 4., *et pag.* 1472. *num.* 2. Quod autem spectat ad Martyrologia; eruditioni vestræ manifesta fieret injuria, si dubitaremus vobis non esse perspectum, quanta in æstimatione sit, ac semper fuerit Martyrologium Sancti Hieronymi, cui decursu temporis multa a piis, ac religiosis viris facta sunt additamenta quorumdam SS. qui certè post S. Hieron. floruerunt. In Monasterio Corbejensi antiquum hujus Martyrologii exemplar inventum est, quod Hugo Menardus typis edere cogitaverat. Quod tamen ipse non potuit conficere, perfecit postea Lucas Acherius in suo Spicilegio, seu Collectione veterum quorumdam Scriptorum, quos in Galliæ Bibliothecis invenit. Hieronymianum hoc Martyrologium extat *in tom.* 2. *cit. Collect.*, *editionis Parisiensis* 1723. ibique *pag.* 12. *die* 2.

za de' primi Fedeli, di racorre e conservare il Sangue de' Martiri : e quando aveste curiosità di vedere qualche cosa di più, potete dare un' occhiata alla prima parte del tomo secondo *de Cultu Sanctorum dissert.* 5. *cap.* 1. §. 7. ed al *cap.* 31. del Nostro comune Concittadino Abbate Gio : Grisostomo Trombelli, che ha colla sua solita molta erudizione discorso ancora di questo punto.

§. 15. Per assicurare il culto al Corpo, che vi mandiamo, ed altresì il titolo di Santo a Proco, null' altro è necessario. Ma ciò non ci ha punto liberato da una diligente indagine, fatta da Noi, e fatta fare da altri, per vedere, se in qualche antica Litania, se ne' Martirologj del Rosvveydo, del Beda, del Floro, del Rabano, del Notkero, di Wandalberto, nell' Efemeridi Greco-Mosche, e nel Basiliano Menologio tradotto dal Greco in Latino dalla santa memoria di Clemente XI. si ritrovasse fatta menzione di questo S. Proco.

Ricercasi, se in alcun Ecclesiastico monumento si faccia menzione di S. Proco.

§. 16. Il nome di Proco non fu incognito appresso i Profani, come può vedersi in alcune Lapidi nella nobile Collezione del più volte citato Muratori alla pag. 815. num. 4. ed alla pag. 1472. num. 2. In ciò poi, che appartiene a' Martirologj, sarebbe un torto manifesto, che faressimo al vostro sapere, se temessimo, che vi giungesse nuovo il credito, che si deve, e che da tutti è professato al Martirologio di S. Girolamo, al quale poi da Persone divote sono state fatte varie aggiunte d'alcuni Santi vissuti in tempi posteriori a S. Girolamo. Nel Monastero Corbejense se ne ritrovò un antico esemplare, che Ugone Menardo avea pensato di dare alle stampe : ma quello, che esso non fece, fu di poi fatto da Luca d'Achery, nel suo Spicilegio, o sia Collezione d'alcuni antichi Scrittori ritrovati nelle Biblioteche della Francia. Questo Martirologio di S. Girolamo è nel tom. 2. della detta Collezione della stampa di Parigi

Probabilità che il S. Proco, di cui si ragiona, sia quello stesso nominato nel Mart. di S. Girolamo.

Junii inter cæteros Sanctos legimus Sanctum Procum : *Item Marthæ*, *Marcellæ*, *Proci*, *Datulæ*, *Victuriæ*, *Joviani*. Atque ibi cùm sermo sit de Sancto Romæ passo, ut diximus, cumque pariter certum sit, quod, qui Romæ Martyrium sustinebant, sepeliebantur in Catacumbis cum Vase sanguinis, præcipuo sui Martyrii signo, verisimile admodum est, Sanctum Procum, cujus Corpus extractum est cum signo prædicto, esse utique illum eumdem, de quo fit mentio in Martyrologio Sancti Hieronymi.

In alio Codice pro *Proco*, *Percus* legitur.

§. 17. Ne quid tamen dissimulemus; dicere necesse est, Martyrologium hoc ipsum editum pariter fuisse ab erudito viro Francisco Maria Florentino, qui secutus lectionem Codicis cujusdam Lucensis *die* 2. *Junii pag*. 567. non legit *Proci*, sed *Perci*, aliud quoque MS. vetus Antverpiense *in Adnotationibus* producens. Sed cùm *in iisdem adnotationibus pag*. 568. non prætermittat ingenuus Florentinius Codicem etiam Corbejensem citare, qui legit non *Percum*, sed *Procum;* et quod majus est, cum in SS. Indice ad finem Martyrologii mentionem faciat de *Proco*, non autem de *Perco;* hinc oritur validum argumentum inferendi, quod a Florentinio Corbejensis Lectio Lucensi anteponatur, atque Antverpianæ. Eruditi viri, qui acta Sanctorum collegerunt, Henschenius nempe, Papebrochius, Baertius, et Janningus *tom*. 1. *mensis Junii die* 2. *pag*. 209. post Catalogum Martyrum Romanorum, in quem inserunt nomen *Perci*, amplectentes lectionem editionis Florentinii *pag*. 210. fateri deinde non dubitarunt, quod *Procus* legebatur in aliis Codicibus, non *Percus*.

Sed *Perci* nomen nullibi occurrit.

§. 18. His omnibus addendum est, nullum aliud neque sacrum, neque profanum monumentum, quacumque diligentia adhibita, potuisse inveniri, in quo nomen *Perci* haberetur;

del 1723., ed ivi alla pag. 12. al secondo giorno di Giugno, fra gli altri Santi di Roma ritroviamo annoverato S. Proco. *Item Marthæ, Marcellæ, Proci, Dutulæ, Victuriæ, Joviani.* E trattandosi ivi d' un Santo di Roma, come abbiamo detto, e sapendosi, come pure si è detto, che chi in Roma sopportava il Martirio, era sepolto nelle Catacombe colla divisa particolarmente del Vaso di sangue, ogni verisimilitudine c'induce a credere, che quel S. Proco, il di cui Corpo è stato estratto dalle Catacombe col predetto Segno, sia per appunto quello, di cui si parla nel Martirologio di S. Girolamo.

§. 17. Per non dissimularvi cosa veruna, vi diremo, che questo stesso Martirologio di S. Girolamo è stato anche stampato dall' erudito Francesco Maria Fiorentini, e che questi seguitando un Codice di Lucca, al giorno secondo di Giugno pag. 567. non dice *Proci*, ma *Perci*, allegando anche nelle Note un altro Manoscritto antico d'Anversa. Ma non avendo nelle stesse Note alla pag. 568. tralasciato l' ingenuo Fiorentini di portar anche il Codice di Corbeja colle parole esprimenti il nome di *Proco*, e non di *Perco*: e, quello che più importa, nell' Indice de' Santi posto al fine del Martyrologio, facendo menzione di *Proco*, e non di *Perco*: di quì nasce una forte congettura, ch' esso preferì la lezione Corbejense a quella di Lucca, e d' Anversa. E gli eruditi Collettori degli Atti de' Santi, Henschenio, Papebrochio, Baertio, e Gianningo, nel tom. 1. del mese di Giugno al giorno secondo pag. 209. dopo aver tessuto un Catalogo di Martiri Romani, ed avervi posto il nome di *Perco*, seguitando la lezione del testo stampato dal Fiorentini, alla pagina 210. non ebbero difficoltà di confessare, che in altri Codici, in luogo di *Perco*, leggevasi *Proco*.

In un' altro Codice si legge *Perco* in vece di *Proco*.

§. 18. Che se al già detto aggiugnerassi, che in verun altro monumento o sacro, o profano, per quante diligenze siansi fatte, non si ritrova il nome di *Perco*, il che, come pure è stato

Ma il nome di *Perco* non trovasi in

e contrario *Proci* nomen facile, ut diximus, in antiquis inscriptionibus occurrere. Ex quo inferri possunt hæc duo: alterum, quod lectio Codicis Gorbejensis verisimilior sit, quam lectio Codicis Lucensis, et Antverpiani: alterum verò, quod sine temerarii judicii nota affirmare liceat, *Proci* nomen ab Amanuensibus per iteratas exemplarium transcriptiones in illud *Perci* mutatum fuisse.

Nil facilius, quam ab Amanuensibus *Proci* nomen in aliud *Perci* commutatum fuisse.

Quod si fortè objiciatur, nomen *Perci* mutari potuisse ab Amanuensibus in illud *Proci*, semper reponi posset, facilius esse, iterùm atque iterùm rescribendo, mutare *Procum* in *Percum*, quàm *Percum in Procum*. Nam apud Martene, et Durand *tom. 3. Novi Thesauri Anecdotorum, edit. Parisiensis* 1717. *pag.* 1614. apparet nomen *Sanctorum Proti, et Hyacinthi* Amanuensium incuria mutatum fuisse in quibusdam Martyrologiis antiquis cum nomine *Sanctorum Presti et Hyacinthi*, non vice versa.

Publicus Corpori S. Proci cultus decernitur.

§. 19. Valeat tamen quod diximus usque adhuc, quantum valere potest. Nos asserimus *Proci* nomen, propter marmoris sepulchralis auctoritatem: asserimus Martyrium, propter Vasculum tinctum crustis sanguineis: et nihil ampliùs requiri certi sumus ad publicum cultum, et Sancti titulum Nostro Martyri asserendum. Exponite igitur publico cultui Corpus, quod vobis mittimus, vestra et totius Populi, ac Clero pietas accendatur magis ac magis erga sacras exuvias; illudque in mentem revocate, quod Corpora, et Sanctorum Reliquiæ in illis Civitatibus, ubi jacent, et venerantur, solent esse divina favente misericordia, validum præsidium ad arcendas inde calamitates, a quibus secùs opprimerentur. Martyri Theodoro acceptum refert S. Gregor. Nyssenus, quod Civitas, in qua ejus Sacrum Corpus asservabatur, liberata fuerit ab impendenti devastatione, quam Scythæ

SS. Reliq. ad arcendas a Civitatibus calamitates præsidio sunt.

accennato, non succede in quello di *Proco*, due sono le illazioni, che da ciò si possono dedurre; una, ch'è più verisile la lezione del Codice Corbejense, dall' altra di Lucca, e d' Anversa: la seconda, che si può, senza nota di giudizio temerario, asserire, essersi dagli Amanuensi nel copiare, e ricopiare cangiato il nome di *Proco* in quello di *Perco*.

veruu Monumento, sia sacro, o profano

E' dunque verisimile essersi dagli Amanuensi cangiato nel copiare il nome di *Proco* in *Perço*.

E quando mai si rispondesse, essersi anche potuto mutare dagli Amanuensi il nome di *Perco* in quello di *Proco*, si potrebbe sempre replicare, esser più facile, copiando, e ricopiando, di mutare *Proco* in *Perco*, che *Perco* in *Proco*. Nel tomo terzo del Tesoro nuovo degli Anecdoti del Martene, e del Durand, della stampa di Parigi del 1717. alla pag. 1614. si può vedere, che i nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*, sono, per incuria degli Amanuensi, stati mutati in alcuni antichi Martirologj nei nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto*, e non già i nomi dei *SS. Presto*, e *Giacinto*, nei nomi dei *SS. Proto*, e *Giacinto*.

§. 19. Vaglia però quanto fin ora si è detto, per quello, che può valere. Noi appoggiamo il nome di *Proco* alla Lapide; Noi il Martirio, al Vaso colle croste sanguigne; e sappiamo, che pel pubblico culto, e per la denominazione di Santo, ciò basta. Espongasi dunque il Corpo, che vi mandiamo, al pubblico culto, s' infiammi la vostra divozione, e del rimanente del Clero, e del Popolo, verso queste nuove Sante Reliquie: e sappiate, che i Corpi, e le Reliquie de' Santi sogliono essere per misericordia di Dio un valido presidio per tener lontane dalle Città, nelle quali sono collocare, e venerate, le disgrazie, dalle quali sarebbero oppresse. Al Martire Teodoro S. Gregorio Nisseno attribuisce l'essere stata preservata la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da un' imminente devastazione minacciatale dagli Sciti, come può vedersi nella sua Orazione sopra lo stesso Martire. Lo

Si comanda d' esporre al pubblico culto il Corpo di S. Proco.

Le Reliquie de' Santi sogliono preservare le Città da molte disgrazie.

minabantur, ut videre est *in Oratione de eodem Martyre*. Idem scribit Evagrius *lib*. 4. *cap*. 27. de Martyre Sergio, qui Civitatem, ubi erat Sacrum ejus Corpus, a terribili Regis Chosroæ invasione liberavit. Superiùs mentionem fecimus de Concive Nostro Joanne Chrysostomo Trombelli Abbate, nunc iterum ejus memoriam repetimus, qui pariter *supra cit*. *Dissert*. 7. *cap*. 24. *et seq*. hoc idem assumptum summa felicitate, atque eruditione comprobavit. Jam verò ut finem faciamus, paterna vos benevolentia complectentes, Apostolicam Benedictionem Vobis impertimur.

Dat. 20. Aprilis 1745 Pontif. V. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

stesso scrive Evagrio al lib. 4. cap. 27. del Martire Sergio, che liberò la Città, in cui era il suo Sacro Corpo, da una terribile invasione di Cosroe. Abbiamo di sopra nominato il nostro Padre Abbate Trombelli. Ora di nuovo lo nominiamo; avendo esso pure nella cit. dissert. 7. al cap. 24. e seguenti, dimostrato con molta felicità ed erudizione, questo stesso assunto. E quì intanto abbracciandovi, con Paterno affetto vi diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Aprilis 1745. Pontificatus Nostri Anno Quinto. Dat 20. Aprilis 1745. Pontif. V.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilectis Filiis Capitulo, et Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ Bononiensis:

Literæ Apostol. in forma Brevis Capitulo et Canonicis Ecclesiæ Metrop. Bonon. scriptæ.

Dilecti Filii Salutem, et Apostolicam Benedictionem. Insignes, quæ amplissimam istam Metropolitanam Ecclesiam maximè illustrant et ornant, laudes, et decora, tum opportunis ad divini honoris et Ecclesiasticæ disciplinæ incrementum editis legibus; tum ædificiorum vel accessione vel instauratione, tum denique additis pretiosæ supellectili ornamentis, pro viribus hactenùs augere adeo sollicitè studuimus, ut officio quidem minimè defuisse Nobis ipsi quodammodo blandiamur: amori verò erga Sponsam; quæ gaudium et corona Nostra semper erit, numquam videamur satisfecisse. Ut autem constantissimam voluntatem Nostram eidem novo testimonio ampliùs declaremus, ad cœleste præsidium publicis necessitatibus confirmandum, Corpus S. Proci Martyris e Sancti Thrasonis Cæmeterio eductum et extractum, in eadem Metropolitana semper adservandum, Vobis, paterni Nostri amoris pignus, dono mittimus. Porrò de hujus Sancti Martyris inventione, deque certissimis argumentis; notis ac symbolis, per quæ ejus Martyrium exploratissimè designatur, pluribus ac subtiliter admodum scribimus in epistola, quam Italico idiomate ad Vos hac ipsa die damus: cui has etiam in forma Brevis litteras adjungimus, quas pro publico authenticoque documento futuris temporibus esse volumus. Eapropter Venerabile Sancti Proci Corpus, unà cum Ampulla vitrea ipsius Sanguine respersa, quacum fuit Sepulcro conditum (quemadmodum antiquis erat in more positum Martyrum Corpora tumulo mandare) decenter composuimus atque collocavimus in Cap:

sula ex ære auro inducto ad urnæ instar compacta et conformata, elegantissimo opere elaborata, crystallinis sex tabulis undique contecta: quam ad certam perpetuamque rei fidem Nostris in cera hispanica rubri coloris impressis signis obsignavimus. Vobis igitur injungimus et mandamus, ut Sacra tanti Martyris pignora, cum perenni paternæ caritatis Nostræ memoria, ad majorem Divini nominis gloriam, Sanctorumque cultum, in ista Metropolitana Ecclesia publicæ Fidelium venerationi exponatis: Fore certò sperantes, ut præsentissimo etiam ejusdem Martyris patrocinio, ampliora in dies divinæ clementiæ munera Vobis comparetis, quibus euntes de virtute in virtutem, ambuletis digne Deo in omni opere bono fructificantes, et veritatem in caritate facientes, crescatis in illo per omnia, qui est Caput Christus: apud quem assiduas ad opportunam imbecillitati Nostræ opem implorandam preces effundite. Ac Vobis, Dilecti Filii, quos eadem, qua antea præsentes, nunc autem absentes benevolentia complectimur, Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ etc. 20. Aprilis 1745. Anno Quinto.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV.

Epistola prima ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de facultate consecrandi Abbatialem Ecclesiam Campidonensem.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Abbas Campidonensis Ecclesiam Abbatialem consecrat ex privileg. Apostol.

Ex tuis precibus mense Martii nuper elapsi ad Nos perlatis accepimus, Ecclesiam Abbatialem, cui praees, sub invocatione Beatæ Mariæ Virginis, et Sanctorum aliquot Martyrum erectam, vetustate et dignitate conspicuam, cum a Prædecessore Nostro Hadriano PP. I. sacro Ecclesiæ ritu fuerit consecrata, occasione belli contra Suecos initi, decimoseptimo sæculo ferè dimidio funditus eversam, tandem nobili ædificio rursùs fuisse instauratam. Cumque, juxta Sacrorum Canonum Sanctiones, Ecclesia novo opere instructa, nova itidem consecratione initianda sit, illud a nobis postulasti, ut ejusmodi consecrationis ministerium tibi, auctoritate Apostolica perficiendum demandaretur. Etsi verò tanti privilegii magnitudo Nobis perspecta esset, nihilominùs meritorum tuorum intuitu, ipsa quoque Ecclesiæ tuæ insigni nobilitate, de qua Mabillonius *Analect. tom.* 1. *ad iter Germanicum;* ipsa item Campidonensi Monasterii remotissima vetustate, cujus initia, privilegia prærogativas latè enumerat Bruschius *in serie Monasteriorum Germaniæ illustr.*, tandemque iis circumstantiis, in quibus versabaris, id sua-

dentibus, petitam facultatem, iis tamen, quas infra enumerabimus, conditionibus circumscriptam, ultro concessimus. Par enim Nobis visa est, cum ad Sacramenti Confirmationis, tum ad Ecclesiarum Dedicationis Ministrum designandum, causa, et exemplum. Enim verò, quamvis Sacramenti Confirmationis administratio ita soli conveniat Episcopo, ut nullus Antistes simplicem Sacerdotem, qui baptizatos confirmet, possit delegare; multis tamen Prædecessorum Nostrorum exemplis docemur, ejusmodi munus Sacerdotibus, et præcipuis quibusdam Abbatibus, esto nullo charactere Episcopali insignitis, fuisse collatum; modo extraordinarius Confirmationis Minister, Oleo, cui Episcopus pridem benedixit, utatur: ut fusiori calamo scripsimus in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana*, qui nuper e typis prodiit, *lib.* 7. *cap.* 7. *et seq.* Haud dissimili dispensatione, Ecclesias consecrandi privilegium, quod alioquin nulli convenit, nisi Episcopali dignitate præfulgeat, Apostolicæ auctoritatis limites non excedit, quamvis nulli Episcoporum jus sit, simplicem Sacerdotem ad id muneris designare. Hinc Nobis jure ac merito ex Apostolicæ potestatis plenitudine ad Ecclesiam Campidonensis Monasterii consecrandam Te Ministrum delegimus, his verbis, quæ ex literis Nostris Apostolicis die 12. Martii proximè præteriti editis hic subjicimus: *Hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi, eamdem Ecclesiam Monasterii Campidonensis, juxta præscriptum in Rituali Romano, servatis aliàs de more servandis, recepto priùs Oleo Sacro ab Episcopo benedicto, pro hac vice tantùm, consecrandi facultatem, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus et indulgemus.* Hinc mense Majo sequenti, ejusdem Ecclesiæ Consecratio, te id agente, solemni ritu, peracta est.

Par in Sacram. Confirmationis exemplum.

§. 2. Conveniunt Canonistæ, Episcopis jus esse Ecclesias in eorum Diœcesi existentes consecrandi, imo et alium delegandi Episcopum,

Canonist. sententia de jure Episcop. in Eccl. dicandis.

qui, delegationi seclusa, consecrationem citra reatum non posset perficere; cum ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess.* 6. *cap.* 5. *Reformat.*, nefas sit extraneo Antistiti, sine Ordinarii licentia, in aliena Diœcesi exercere Pontificalia. Addunt verò iidem Canonistæ, non posse ab Episcopo simplicem Sacerdotem ad consecrationis opus obeundum designari; quandoquidem uni Summo Pontifici peculiaris hæc jurisdictio reservatur. Ita sentiunt inter Hispanos Gonzalez *Cap. Aqua*, *num.* 3. *et seq. de Consecr. Eccles.*, inter Belgas Van Espen *Juris Ecclesiast. part.* 2. *art.* 16. *num.* 10., inter Germanos Pirhing *ad lib.* 3. *Decretalium art.* 4. §. 1. et Schmalzgrueber *ad eumdem tit.* §. 1., nostrosque inter Italos Tamburini *de jure Abbatum*, *tom.* 1. *disput.* 23. *quæst.* 7.

Juxta Canones, Ecclesia dicanda est ab Episcop. in cujus Territorio ædificatur.

§. 3. Hanc Canonistarum Sententiam nonnulla Ecclesiasticæ Historiæ monumenta illustrant, atque confirmant. In Concilio Arausicano I., quod anno Christi 441. coactum est, quodque in Collectione Labbeana refertur *tom.* 3. *pag.* 1449., hæc ad rem nostram decernuntur: *Si quis Episcoporum in alienæ Civitatis Territorio Ecclesiam ædificare disponit, vel pro fundi sui negotio, aut Ecclesiastica utilitate, vel pro quacumque sua opportunitate, permissa licentia ædificandi, quia prohibere hoc votum nefas est, non præsumat dedicationem; quæ illi omnimodis reservatur, in cujus Territorio Ecclesia assurgit.* Neque exemplum Sidonii, qui, ut legimus *in Epist.* 15. *lib.* 4., Ruthenorum Ecclesiam citra ullam Ordinarii licentiam consecravit, Ecclesiæ moribus aut disciplinæ adversatur. Sicut enim Savarus *in Notis ad præallatam Sidonii Epistolam* animadvertit, nedum Ruthenorum, sed et aliæ, quæ circumpositæ erant Ecclesiæ, Pastoribus, quos Arianæ persecutionis impetus propulsaverat, jacebant destitutæ; quod idem vel ex ejusdem Sidonii *Epistola* 6. *lib.* 7. apertè colligimus: Hinc nil mirum, si, inconsulto Episcopo, qui non aderat, Sidonius ad alienæ Diœcesios Ecclesiam consecrandam

Neque officit Sidonii exemplum.

consecrandam accesserit, ne alioquin sacra illa Ædes eximia Consecrationis prærogativa fraudaretur.

Ex iisdem Sacris Canonibus vetitum Presbyteris Ecclesias consecrare tum Episcopis consecr. Presbyt. delegare.

§. 5. Quod uni asseritur Episcopo, ex præstituto Arausicani Concilii Canone, apertè denegatur Presbyteris in secundo Bracarensi Concilio anno Christi 563. sub Pontifice Joanne III. In memorata Collectione Patris Labbe *tom.* 5. *pag.* 842. recitatur *Can.* 19. hisce verbis conceptus: *Item placuit, ut, si quis Presbyter post hoc interdictum ausus fuerit Chrisma benedicere, aut Ecclesiam aut Altare consecrare, a suo officio deponatur; nam et antiqui hoc Canones vetuerunt.* Sed propius ad rem nostram Concilium Hispalense secundum, cui anno 619. præfuit S. Isidorus, apertè docet, non posse Episcopos simplicem Sacerdotem delegare ad Ecclesiarum Consecrationem perficiendam. Splendidi hujusce monumenti verba sic habent: *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, Altaria erigerent, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, et statim a sæculari militia in Sacerdotale Ministerium delegatum. Ergo, ne ultra talis a Nobis licentia usurpetur, communi sententia statuendum oportuit: scientes, quia sicut Presbytero illicita Consecratio est Altaris, ita et constitutio.*

Dubium, an Hispalensis Concilii Canon, etiam de Chorepiscopis meminerit.

§. 6. Codices nonnulli, in quibus præfati Canonis verba exscribuntur, nedum Presbyteros, sed et Chorepiscopos nominant, quibus Ecclesiarum dedicatio, etiamsi Episcopi delegatio faveat, pari jure denegatur. Verùm Cardinalis de Aguirre *in Collectione maxima Conciliorum Hispaniæ tom.* 2. *pag.* 464, accuratiorum Codicum fidem secutus, Chorepiscoporum nomen, aliena manu additum, expungit; non enim de Chorepiscopis, sed de solis Presbyteris, Hispalensis Concilii Canon sermonem habet. Præterea doctus idem scriptor *loco citato pag.* 473.

postquam satis probavit, Epistolam 88. quæ S. Leoni a nonnullis tribuitur, tanti Pontificis foetum non esse, sed illam ex Canone septimo Hispalensis Concilii fuisse desumptam; tandem concludit, Chorepiscoporum nomen Canoni insertum, in ipsam Epistolam, quæ ex Canone illo concinnata est, facile descendisse.

Chorepiscopi ferè omnes Sacerdotes dumtaxat fuere.

§. 7. Etsi verò daremus, Hispalensis Concilii Canonem Presbyteros atque Chorepiscopos una sociasse, nihil inde conficitur; jam enim nostra ætate communis eruditorum opinio est, Chorepiscopos, si paucos excipias Episcopali charactere decoratos, puros putosque Sacerdotes fuisse. Qua de re consulendi Bellarminus *lib.* 1. *de Clericis cap.* 17., Hallier *de Sacris Ordinationibus sect.* 5. *cap.* 2., Morinus *Exercitat.* 3. *cap.* 2., Thomassinus *de Ecclesiastica disciplina part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 1., Carolus de Fresne *in verb. Chorepiscopi*, Witasse *in Appendice ad dissertationem de Episcopis art.* 3., Le Droit *lib.* 8. *sect. ult.* Hoc in sensu Hispalensis Concilii Canon commodè accipitur, ut nimirùm de iis Chorepiscopis, qui Presbyteratus metam non excedunt, sit intelligendus. Juvatur hæc interpretatio ex alia lectione ejusdem Canonis, quem ex Concilio Hispalensi supra recitavimus, si editionem Conciliorum, quæ anno 1585. sub auspiciis Sixti V. Prædecessoris Nostri Venetiis procusa est, consulamus. Enimverò *vol.* 3. *pag.* 55. *num.* 7. in ipso Canonis contextu, Chorepiscopi, ac Presbyteri una sociantur; ita tamen, ut par utrisque tribuatur auctoritas. Canonis verba hic attexímus; *Septimo examine relatum est Nobis, venerandissimum quondam Agapitum Cordubensis Urbis Episcopum frequenter Chorepiscopos, vel Presbyteros ordinasse, qui tamen juxta Canones unum sunt etc.*, qua verborum additione, nullum, ut cuique patet, Chorepiscopos, inter ac Presbyteros, statuitur discrimen.

Episcop. nativa potestas

§. 8. Cardinalis Bellarminus *l.* 2. *de Confirmat. cap.* 12. docet, inesse, Episcopis integram, absolutam, et quæ a nullo dependeat, authori-

tatem ministrandi Confirmationis, atque Ordinis Sacramenta, quibus Nos addimus et ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Ex quo fit, ut possint Antistites in propria Diœcesi ejusmodi jurisdictione pro libito uti; quamvis, si fortè qui Episcopis præest, id prohibeat, vel impediat, hoc in casu actus Superiore vetante exercitus, illicitus quidem sit, non etiam frustraneus. Verùm, eodem Bellarmino teste *in loco cit.* longè dissimilis, ubi de simplici Sacerdote sermo est, militat ratio. Etsi namque Ordinis potestas, quæ ex vi characteris Sacerdoti tribuitur, plena, integra, atque absoluta, sit in Baptismi, atque Eucharistiæ Sacramentis conficiendis; inops tamen, inchoata, atque a Superioris nutu dependens habenda est Sacerdotum potestas, quo ad collationem Confirmationis, ac Minorum Ordinum, atque ex pari ratione quoad ipsam Ecclesiarum Consecrationem. Hinc sequitur, ut, nisi Superioris accesserit delegatio, mutila hæc, atque infirma Sacerdotum auctoritas, neque in licitum, neque in validum actum erumpere possit.

in Ecclesiarum consecratione: simplicium Sacerdot. nulla.

§. 9. S. Thomas, Theologorum facile princeps, *in lib. 4. sentent. dist. 7. qu. 3. art. 1. quæstiunc.* 3. asserit, Episcopatum, nihil Sacerdotio superaddere *per relationem ad Corpus Domini verum*, sed multò potiorem jurisdictionem conferre, habito respectu *ad Corpus Domini mysticum*. Ex quo infert, Summum Ecclesiæ Pontificem, Episcoporum omnium caput, in quo potestatis omnimoda residet plenitudo, eam, qua pollet, absolutissimam auctoritatem in Corpus Christi mysticum, hoc est in Ecclesiam, exercere posse, ideoque ad ea perficienda, quæ ad mysticum Christi Corpus quoquomodo pertinent, summo jure Sacerdotibus, qui ex vi Ordinis, ac præcipuo quodam jure Eucharistiæ Sacramentum conficiunt, potestatem conferre, quod tamen Diaconis, *qui non habent perficere Corpus Domini verum;* jure ac merito denegatur. Huic nixus fundamento S. Doctor affirmat, simplicem Sa-

Cum tamen hi potestat. habeant in Corpus Christi verum;

A Summo Pont. delegati possunt ad ea quæ pertinent ad Corpus Christi mysticum

cerdotem; a Summo Pontifice delegatum, Sacramentum Confirmationis, ac minores Ordines ritè ministrare. Quidni ergo et Ecclesias poterit consecrare? Simplices Sacerdotes in extraordinarios Confirmationis, ac minorum Ordinum Ministros pluries fuisse designatos, satis probavimus in prælaudato Tractatu Nostro *de Synodo Diœcesana.* Illud ergo inquirendum superest, quonam tempore delegatam ad consecrandas Ecclesias jurisdictionem in usum revocaverint.

Exemplis agitur: illud Steph. II. de consecratione Ecclesiæ Monast. Nonantulani ad rem non facit.

§. 10. Ad id demonstrandum nonnulli proferunt Diplomata Stephani II. quem putant jus tribuisse S. Anselmo Abbati Monasterii Nonantulani in territorio Mutinensi, ut *Altaria simul, et Ecclesiam Apostolica auctoritate consecraret,* verba sunt Pontificii Diplomatis apud Ughell. *Ital. Sac. tom. 2. in serie Episcoporum Mutinensium pag.* 84. *postremæ editionis*, cujus item Diplomatis seriem exhibet Abbas Muratorius *tom.* 1. *part.* 2. *scriptor rer. Italicar. in Opuscul. de Fundatione Monasterii Nonantulani pag.* 190. ac Bullarium Romanum Romæ excusum anno 1739. *tom.* 1. *Constitut.* 2. inter eas, quæ Stephano II. adscribuntur, *pag.* 150. Verùm si Apostolicæ Constitutionis verba paulo accuratius perpendantur, legenti patebit, Stephanum Pontificem Sergio Ravennatensi Archiepiscopo, non etiam Abbati Anselmo, Sergii dumtaxat consocio, auctoritatem contulisse, ut S. Silvestri, aliorumque Sanctorum Reliquias deferret Nonantulam, ibique Ecclesiam, ac Altaria initiaret; quandoquidem ea ætate vigebat adhuc mos, et disciplina, quæ insequentibus item temporibus aliquandiu obtinuit, ut nimirùm nefas esset Episcopis Ecclesias, inconsulto Pontifice, consecrare. Quo pertinent verba illa Nicolai I. ad Consulta Archiepiscopi Vesonsionensis, relata *in cap.* 5. *tom.* 1. *Spicilegii* Lucæ d'Achery *pag.* 597. *Quomodo autem Chorepiscopos posse dicimus Ecclesiam consecrare, quam nulli Episcoporum licet sine Nostro præcepto, secundum san-*

ritas regulas; *dedicare*? Vetustam hanc Ecclesiæ disciplinam colligimus *ex Can. de locorum* 4. *de Consecrat. dist.* 1., atque ex iis, quæ edisserunt Gonzalez *in Cap. Ad hæc*, *de Consecrat. Eccles.* *n.* 11. *in fin.*; Granatet. *ad lib.* 3. *Decretal. tit.* 36. *in notis ad Cap. Ad hæc*, *de Religiosis Domibus*, *num.* 3. *et seq.*, et Garnerius *in notis ad lib. Diurni Romanorum Pontificum cap.* 5. *pag.* 91. Cæterùm, ut in viam, a qua paulatim deflexìmus, regrediamur, Abbatiæ Nonantulanæ Ecclesiam a Ravennatensi Archiepiscopo fuisse initiatam, Auctor est Pater Mabillonus *part.* 1. *sæcul.* IV. *Sanctorum Ordinis Benedictini tom.* 2. *pag.* 146. *num.* 62. *editionis Lucensis*, ubi refert geminam in territorio Nonantulano, Stephani Papæ II. jussu, peractam Eccl. Consecrationem, alteram quidem a Geminiano Multinensi Episcopo, alteram verò ab Archiepisc. Ravennatensi Sergio, qui post absolutum sacri ritus ministerium, tridui spatio cum Anselmo Abbate, ejusque Monachis commoratus est.

§. 11. Hoc igitur monumento posthabito, ad alia progrediamur. Constat cum primis, soli Episcopo jus competere Ecclesias consecratas, si polluantur, reconciliandi; contra verò simplici Sacerdoti id omninò vetitum, quamvis Episcopalis intercesserit delegatio. *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum, non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de cætero prohibentes: non obstante consuetudine Provinciæ Bracarensis, quæ dicenda est potiùs corruptela*: verba sunt Gregorii IX. *in cap. Aqua*, *de Consecratione Ecclesiæ*. Posse tamen Summum Pontificem ejusmodi auctoritatem vel simplici Sacerdoti conciliare, fatetur Abbas *in dicto cap. Aqua*; quodque rem planè conficit, eamdem auctoritatem pluries contulisse, testatur Innocentius *ad præfatum Caput*, *Aqua*, ita scribens: *audivimus ante, quod Papa pluribus Episcopis indulsit, quod per simplices Sacerdotes possent reconciliare Ecclesias, aqua tamen per*

Ecclesiam consecratam si polluatur a Sacerdotib. ex privil. Apostol. reconciliari posse exempla probant quamplurima.

Episcopum benedicta. Nec desunt e Regularium numero, qui de hujusmodi privilegio sibi plaudant, adhibita tamen aqua ab Episcopo benedicta, ut scitè animadvertit P. Bremond Ordinis Prædicatorum Generalis Magister *tom. 8. Bullarii Ordinis Prædicator. tit. 1. quæst. 4.* Eadem Basilicæ Vaticanæ Canonicis, nimirùm Priori, ex Constitutione Innocentii VI. quæ in nupero Bullarii Vaticani *tom. 1. pag.* 361. latè exscribitur, nec non Altaristæ, ex privilegio Urbani V., cujus autographum in Archivo ejusdem Basilicæ servatur, tribuitur facultas, ut Basilicam ipsam, ejusque Cappellas, ac Cœmeteria polluta, aquæ ab Episcopo benedictæ usu, valeant reconciliare. Hæc tamen in iis dumtaxat Ecclesiis, quas consecratio distinguit, locum habent; secùs pollutas Ecclesias, quas sola benedictio, non etiam consecratio sanctificavit, reconciliare, cuique Sacerdotum conceditur, adhibita lustrali aqua, citra ullam delegationis necessitatem: *si Ecclesia non consecrata*, (inquit Gregorius IX. *cap. Si Ecclesiæ, de Consecratione Ecclesiæ*) *cujuscumque seminis fuerit, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lavetur, ne Divinæ Laudis organa suspendantur.*

Si verò polluta Ecclesia benedicta tantùm fuerit, citra ullum privileg. poterit a Presbyt. reconciliari.

Facultas Altaria consecr. ex Indulto Pii IV. Abbatib. Cassinensibus concessa.

§. 12. Sicuti Ecclesiæ pollutæ reconciliatio, ita et solemnis consecratio a Summo Pontifice vel simplici Sacerdoti jure demandatur; esto nec ad expiandam pollutam, neque ad consecrandam novam Ecclesiam, fas sit Episcopis simplicis Sacerdotis ministerio uti. Ita censent Azorius *Institut. Moral. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæst. 4.* et Anacletus *ad lib. 3. Decretal. tit. 40. §. 2. n. 32. et* 33. Dictis facta respondent; cùm multa suppetant exempla Romanorum Pontificum, qui Abbatibus Regularibus auctoritatem consecrandi Altaria in eorum Ecclesiis erecta, concesserunt. Quod ad Cassinenses Abbates pertinet, luculentissimum privilegium suppeditant Constitutiones Prædecessoris Nostri Pii IV. con-

sulendæ in tom. 1. *Bullar. Ordinis Benedictini sub num.* 175. *et* 176.

§. 13. Ab aliis abstinemus exemplis, cum illorum meminerit notissimus Auctor Clericatus *decis.* 13. *de Sacrificio Missæ num.* 18. *et seq. et n.* 26. Pari silentio missa fecimus, quæ de celeberrimo Einsildensi Monasterio narrantur in Opere, cujus titulus: *Idea Congregationis Helveto-Benedictinæ*; quod Opus Typis Monasterii S. Galli anno 1702. editum hæc habet *pag.* 18.: *Ad annum* 948. *a S. Eberhardo Conradus Constantiensis Episcopus Sacellum consecraturus invitabatur. At prævenit illum in benedictionibus summus è Cœlo Sacerdos, illudque Divina manu sacravit, humana, nisi oleum et operam perdere mallet, a Consecratione cessare jussa.* Quidquid enim sit de veritate historiæ, nihil inde, quod Nostram juvet causam, licet colligere.

Mira Consecratio Sacelli in Monaster. Einsild., si vera, in exempl. proferri nequit.

§. 14. Illud verò ratum, indubiumque est, Paulum III. Prædec. Nostrum Abbati Ludovico, ejusque in Einsildensi Abbatia Successoribus copiam fecisse, ut, quandiu hæreses obtinerent, Ecclesias, Oratoria, ac Cœmeteria dedicarent. Pontificium Diploma ann. 1542. die 19. Decembris evulgatum est, quod rursùm Pius IV., Noster item Prædecessor, suis Litteris Apostolicis ann. 1562. nova sanctione roboravit, servato eodem verborum tenore, qui sic habet: *Quod ipse Ludovicus, et pro tempore existens Abbas Monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum Monasterium, et quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cœmeteria, et loca hactenùs consecrata et benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, et nondum consecrata, et benedicta, nec non Calices, Patenas, Libros, vestimenta, et alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ, consecrare et benedicere.*

Diplomata quidem Pauli III. et Pii IV. Einsild. Monast. Abbatib. jus tribuunt Ecclesias consecr.

§. 15. Neque ejusmodi privilegia ignota delituere; quo enim tempore Rhodiorum Archiepiscopus Nuncii Apostolici munere in partibus

Eadem diplomata Nuncii Apostol. sententia probata.

Helveticorum fungebatur, Diplomatum Authographis in judicium delatis, atque iis probè discussis, præfatus Archiepiscopus, Partibus hinc inde contradicentibus, hanc contra Ministros Curiæ Episcopalis Constantiæ sententiam tulit: *visis documentis exhibitis; ex quibus constat manifestè, Reverendissimos Abbates Einsildenses pro tempore, a biscentum circiter annis, usque ad moderna tempora, quamplurimos, et varios actus solemnes ac publicos Consecrationis hujusmodi, gessisse, et exercuisse etc. dicimus, decernimus, et definitivè pronunciamus, Reverendissimum Abbatem prædictum manutenendum, conservandum, ac defendendum fore et esse in quieta, et in pacifica possessione Juris consecrandi Ecclesias, et Cappellas suo Monasterio subjectas, et incorporatas, pro ut Nos ipsi manutenemus, conservamus, atque defendimus.* Quæ quidem sententia viget adhuc. Quod si fortè eveniat, ut ea in Judicii prosecutione aliquando revocetur, non jam ob defectum Apostolicorum Diplomatum, quæ Abbatibus concessa fuere, id eveniet, sed potiùs privilegiorum abusus, qui præfinitos limites excessit, damnabitur.

Aliud argument. ex Abbat. Gorbejensis monumentis petitum.

§. 16. Præterea extat Elenchus, quem Nos ipsi perlegimus, in quo Ecclesiæ, quas Corbejensis Abbas dicavit, enumerantur, nec numerantur dumtaxat, sed insuper momenta adduntur, ac probationes compulsatæ in actibus Tribunalis Romanæ Rotæ, occasione litis, quæ inter Paderbonæ Episcopum, et memoratum Abbatem exarsit; quam deinde sequuta est decisio Rotalis coram Millino, nunc Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, die 5. Februarii 1745. Porrò Corbejenses Abbates, Apostolicis privilegiis destituti, ad ejusmodi consecrationes perficiendas manum profectò non admovissent; ex quo indubia redditur sententia, quæ docet, Romanum Pontificem posse Sacerdotibus, iis potissimùm, qui in Abbates evaserunt, auctoritatem ad Ecclesias consecrandas conferre: quodque caput

est, ejusmodi auctoritatem a Nostris Prædecessoribus reipsa in usum fuisse revocatam.

§. 17. Quò tandem spectent, quæ huc usque narravimus, atque in hac Epistola quam tibi damus, collegimus, a Nobis si quæras, ingenuos animi Nostri sensus aperire non dedignabimur. Ad Nostras pervenit manus Libellus hoc eodem anno Campidonæ editus, cujus titulus: *Triplex Triumphus Campidonensis:* quod nempe circa consecrationem Abbatialis Ecclesiæ ex Apostolico privilegio a te peractam, totus occupetur. In hoc Libello auctoritas a Nobis tibi collata usque adeo extollitur, ut *inaudita* dicatur; ejusmodi privilegii nullum in Monachorum chartis extare vestigium tutò asseritur; tandemque concessio tibi facta facilis nimirùm indulgentiæ portentum nominatur, quod Germaniam universam in sui traxit admirationem. Equidem putamus, hæc atque his similia, magnificis verbis ideo jactari, ut beneficii magnitudo extollatur, atque ut majores Benefactori grates referantur. Haud temerè tamen suspicari licet, posse nonnullos, ex iis, quæ liberiùs scribuntur, in eam adduci opinionem, ut credant, Nos hac in re aliquid, quod Prædecessores Nostri intactum relinquere, tibi exequendum demandasse. Etsi verò a graviori censura immune sit opus, quod Romanus Pontifex ex indicta sibi auctoritate, quam in præsenti casu nemo inficiatur, in actum revocat; nihilominùs ad quascumque ambages tollendas, illud tibi significandum duximus, morem hunc designandi Abbates, qui Ecclesias Chrismate per Episcopum benedicto consecrent, nec novum esse, nec a Nobis primò fuisse introductum. Hujus Epist. con scribendæ causa et occasio

§. 18. Equidem Tamburinus hac in re versatissimus, in Opere et loco a Nobis supra memorato, ait, se nescire, fuerit ne unquam Abbatibus collata potestas, qua Ecclesias initiarent. Si hac verborum servata mensura Libellus loqueretur, jam nullus Nostræ huic Epistolæ Privileg. Abbati Campid. concessum, nec novum, nec sine causa.

fuisset locus; verùm, cùm in exagerationem effusus, modum excesserit, oportuit, ut de iis, quæ et Nostrum Diploma vindicant, et præposteram, quam ex Libello quis haurire posset, interpretationem evertunt, hìc unà colligeremus. Quocirca, ut rem hanc paucis conficiamus, fatemur, te ad consecrandam Abbatialem Ecclesiam a Nobis electum, magno utique, et eximio privilegio fuisse decoratum. Ejusmodi tamen privilegii alia succurrunt exempla, quæ a Nostris Prædecessoribus ad Nos permanarunt. Multa item ac gravia Nobis præsto fuerunt argumenta, ut petitam delegationem tibi concederemus. Horum nonnulla in Litteris Nostris Apostolicis die 12. Martii præsentis anni editis indicavimus; alia, multo item in pretio habenda, præterire maluimus; cum nulla Nos adigat ratio, ut imos animi Nostri recessus sive tibi, sive aliis manifestemus.

Altera Abbatis Campid. petitio, ut aut solus, aut unà cum Episc. aliam Ecclesiam consecraret, rejicitur.

§. 19. Consecratione peracta, ac Libello, cujus supra meminimus, evulgato, cum jam nulla tibi ad aliam consecrationem peragendam facultas superesset, quandoquidem pro una dumtaxat vice, privilegium concessimus, esto, in cæteris Prædecessorum Nostrorum Diplomatibus favore Abbatum, ejusmodi limitatio nullibi occurrat, iterùm oblatis tuo nomine precibus postulasti, ut Ecclesiam Ordinis S. Francisci intra jurisdictionis tuæ limites erectam, aut solus, aut unà cum Episcopo consecrares. Verùm postulata rejecimus; nec Nobis grave erit in postrema harum Litterarum parte rationem, ac causas attexere, ob quas privilegium duximus denegandum.

Affertur ratio, cur privileg. alterius consecr. Ecclesiæ denegetur

§. 20. Et primò, quod ad Ecclesiæ Ordinis S. Francisci consecrationem attinet, jam, ut putamus, eam, quæ Nobis difficultatem ingerit, rationem facile assequeris. Quod si ea adhuc tibi impervia sit, Nos ultrò dabimus. Solida nimirùm Nos urget suspicio, ne, grati animi im-

petu abreptus, eadem repetas, et majori fortasse verborum vi, ac amplitudine ingemines, quæ in Libello de triplici Triumpho nuper conscripta sunt. Quod verò alteram postulati partem attingit, de consecrationis ritu ab Episcopo ac Abbate insimul peragendo, in Ecclesiæ moribus, ac disciplinæ nullatenùs Nobis consonare videtur. Porrò si de Sacerdotum degradatione casus incidat, possunt sanè, ex præscripto Synodi Tridentinæ *Sess.* 13. *cap.* 4. *de Reformat.* Episcopi atque Abbates ad id exequendum unà convenire. Si privilegia, quæ summi Pontifices electis Episcopis nonnunquam concessere, inspiciamus, haud inficiamur, Episcoporum consecrationem, quæ a tribus Episcopis perficienda esset, ab eorum uno, ac duobus sive Abbatibus, sive aliis in Ecclesiastica dignitate constitutis, impleri posse, cum aliquando difficile admodum sit, tres Episcopos unà convenire; nec invalida, sed solùm illicita sit Episcopi consecratio, quam unus peragit Episcopus citra Apostolicam dispensationem, ut ex communiori opinione docent Cabassutius *in Notit. Ecclesiast. sæculi IV. ad Can.* 3. *Nicænum*, Christianus Lupus *ad Concilia Generalia et Provincialia tom.* 1. *pag.* 29. *et pag.* 33., Juvenin *de Sacramentis dissert.* 9. *de Ordinibus in specie quæst.* 1. *de Episcopatu cap.* 4., Cardinalis Gotti *de Eucharistia tom.* 15. *de Episcopatu dub.* 4. §. 1. *et* 2. Exponit quoque, cur consecratio ab Episc. ac Abbat. insimul non sit peragenda

§. 21. At verò nullum suppetit exemplum, quod in Ecclesiarum consecrationibus, Episcopum atque Abbatem unà componat. Desunt Pontificum Privilegia; Episcoporum dispensationes frustra quæruntur, cum nequeant Episcopi Abbates in consecrationum Comministros designare. Nec mirum subeat, si nulla occurrunt exempla, quæ hac in re Abbates Episcopis addant consocios, cùm possint Episcopi, secluso alterius ministerio, consecrationis munus obire. Neque Abbatum ministra manus Episcopo, qui Ecclesiam consecrat, pondus addit, aut Episcop. et Abbat. Ecclesias simul consecrasse, nullo probatur exemplo.

numerum, ut in Sacerdotum degradatione, aut Electi consecratione revera superaddit. Mirari quoque non debes, si asseramus, Episcopis jus nullum esse, ut in Ecclesiis dicandis, Abbates in Comministros assumant; quandoquidem Abbates et simplices Sacerdotes pari in numero habendi. Nequit Sacerdos in Comministrum eligi ab Episcopo; nec Abbas igitur poterit in Comministrum designari. Hæc sunt, quæ, rerum circumstantiis ita suadentibus, tibi duximus significanda. Interim verò tibi, tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 16. Novembr. 1748. Pontific. IX.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Novemb. 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PP. XIV.

Epistola secunda, ad R. P. Engelbertum Abbatem Monasterii Campidonensis, de Consecratione Ecclesiæ S. Appollinaris Romæ à Sanctitate Sua peracta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Quomodo dedicatio Ecclesiæ S. Apollinaris peracta fuerit, enarratur.

PERACTA a Nobis est Consecratio Ecclesiæ S. Apollinaris, electo in Comministrum Cardinale Gentili Episcopo Prænestino, et universo Cardinalium adstante Collegio. Sacris Ritibus, qui cum intra, tum extra Ecclesiam præscribuntur, initium Nos ipsi dedimus, iisdemque supremam manum imposuimus; quæ verò ab initio ad exitum intercurrunt opera, Cardinalis Comminister implevit, Ara major Nostro sumptu erecta, Nostris item manibus dicata est; nec alius, præter Nos, Græcas, Latinasque Alphabeti Litteras super cineres, exaravit. Interim verò Cardinalis Consocius, et Coadjutor, Pontificalibus indumentis ornatus, Faldistorio insidens, expleto consecrationis ritu, Missam ad Altare a Nobis pridem dicatum, de more celebravit; fas enim Episcopo consecranti, Romano Pontificali id permittente Missam alteri Sacerdoti celebrandam committere, ni pares ad id agendum suppetant vires; ut Nobis planè contigit, qui idcircò in privata Apostolici Palatii Nostri Cappella sacrum pridem obivimus. Quo item tempore solemnem Altaris Consecrationem peregi-

mus, Dilectus Filius Noster Carolus Albertus Cavalchini primo Episcopus, mox S. R. E. Cardinalis, in Ecclesia Beatæ Virgini dicata, ac S. Apollinaris Templo ita contermina, ut unum veluti Corpus cum illo constituat, Nostro jussu Altare Sacro Ritu initiavit.

Ratio adhibiti in dedicatione Comministri exponitur

§. 2. Cùmque ad Nostram devenerit notitiam, prædictam methodum adhibitam, a nonnullis fuisse reprobatam; eo sub obtentu, quod integra Ecclesiæ Consecratio aut a Nobis fieri, aut integra alteri demandari debebat, non inopportunum esse arbitrati sumus, tibi, Dilecte Fili, in hac secunda epistola aperire consilii Nostri rationes, ob quas Ecclesiæ Sancti Apollinaris Consecrationem peregimus modo supra exposito; tibi enim hac ipsa die aliam scripsimus epistolam de Ecclesiarum Consecratione tractantem.

Dedicationum ritus in Ecclesia peranti-quus, ac mysteriis refertus.

§. 3. Cardinalis Bona *Rer. Liturgicar. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 3. affirmat, Sacrum Ecclesias dicandi Ritum e veteri in novum Testamentum, atque ab Apostolis in eorum Successores fuisse translatum. Non eadem tamen Ecclesiæ disciplina in Consecrationibus peragendis ubique semper obtinuit. Eusebius, qui veterem dedicationum Ritum exhibet, neque Benedictiones aquæ lustralis usu, neque Cruces Sacro inungendas Chrismate, unquam commemorat: ex quo Dallæus *in Tract. adversùs traditiones Latinorum lib.* 3. *cap.* 15. perperam infert, sacros hosce Ritus tunc temporis nondum obtinuisse: Imo verò Dallæo adhuc deterior Josua Arndius *in Lexico Ecclesiasticarum antiquitatum pag.* 1085. non veretur asserere, veteres Ecclesiarum consecrationes solis precibus, concionibus, atque hymnis fuisse institutas: quam sententiam sibi adoptavit Gotofredus Wictus *de altaribus cap.* 11. *n.* 15. Hæc tamen, quæ ab Hæreticis insano ore jactantur, inania sunt, nec ulli subnixa fundamento. Si enim, ut scite ratiocinatur Sinesius *in Epistola* 67. *pag.* 212. *juxta editionem Parisien. anno* 1633. sola precum prolatio par est ad

Ecclesias dicandas, jam locus nullus, non Oppidum, non Castrum occurret, cui dedicationis prærogativa non conveniat; quandoquidem vix, ac ne vix quidem ullus poterit inveniri locus in quo aliquæ preces, hymni, laudes ad Deum effusæ aliquando non fuerint. Quod igitur hac in re inoffenso pede affirmari potest, illud est, Ecclesiarum consecrationes Sacrum Opus esse, quod solemni Ritu, precibus, aliisque ab Ecclesia præscriptis actionibus, Episcoporum ministerio perficitur; quamvis lateat adhuc, quo primum tempore multiplices illi dedicationum Ritus incœperint. Vetustos tamen esse fateri oportet, ac refertos mysteriis, quæ a sacris Nostris Scriptoribus elucidantur; quos inter primo loco eminet undecimo Ecclesiæ sæculo Ivo-Carnotensis *in Sermone* 4. *de Sacramentis Dedicationis*, ubi de Crucibus, quæ Sacro inunguntur Chrismate, sermonem habens, ita loquitur: *De consecrato Altari chrismantur in parietibus illæ duodecim Cruces, quæ Typum gerunt Apostolicum, qui et primitias spiritus acceperunt, ut Crucis mysterium populis et gentibus manifestare studuerunt.* De Crucibus item, ac de candelis, quæ coram iisdem Crucibus in Ecclesiæ consecratione accenduntur, disserit Gretserus *de Cruce lib.* 2. *cap.* 7. §. *Sacra hæc Dedicationis etc.*

§. 4. Ecclesiarum consecratio duobus modis peragitur: vel etenim ab uno consecratur Episcopo; quod ut plurimum contingit, uti etiam adnotavit Van Espen *Juris Ecclesiastici, part.* 2. *tit.* 16. *num.* 10., vel a pluribus insimul Episcopis, Garnerius *in Notis ad lib. Diurn. Romanorum Pontificum, tit.* 5. *cap.* 16. ea Textus verba expendens, *petitque, ut eadem Ecclesia solemniter debeat consecrari*, animadvertit, geminum consecrationis Ritum obtinuisse, alterum quidem communem, quem unus operabatur Episcopus; solemnem alterum, ad quem viciniores Episcopi conveniebant: *Observa*, inquit Gar-

Consecrationem Ecclesiæ vel ab uno Episcopo, vel a pluribus insimul perfici posse, scriptorum auctoritate comprobatur.

nerius, *geminium consecrationis modum, communem unum, de quo superiores formulæ, alterum solemnem, ad quem vicini Episcopi convocantur. Talis fuit dedicatio Basilicæ, quæ Synodo secundæ Arauxicanæ causam dedit.* Consulendus in rem hanc Bellottus *de Ritibus Ecclesiæ Laudunensis pag.* 849. *num.* 5. *et seqq.* Neque profectò credendum est, Ecclesiam ab uno Episcopo fuisse consecratam, cæteris tantùm assistentibus; cùm certum sit, omnes fuisse Comministros, et omnes sociam manum adhibuisse. Audiendus P. Martene *de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom.* 2. *postremæ editionis Antverpiensis lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 5. ita scribens: *Cæterùm non solùm ut spectatores, et testes, quod fortè existimabit aliquis, sed ut Coadjutores, et Ministri, ad ejusmodi Ecclesiarum Dedicationes convocabantur Episcopi, in quibus suas quique partes adimplebant.* Idem repetit Sacerdos Joseph Catalani *in suis ad Rom. Pontificale Operosis Notis tom.* 2. *tit.* 2. *num.* 9. Ut hanc, quam tractamus, materiam magis adhuc illustret, eruditus Martene nonnulla producit exempla cuique consulenda; quibus Nos duo superaddimus, unum ex Venantio Honorio, cui etiam Fortunati nomen tribuitur excerptum *in lib.* 3. *ad Felicem Episcopum de dedicatione suæ Ecclesiæ*, ubi Euphronium, Victorium, Donnulum, Domitianum. et Macarium consecrationis Comministros expressè nominat, quos omnes Episcopos revera fuisse probat Broverus *in Notis ad Venantii Honorii Opus lib.* 3. *cap.* 4. Alterum verò longè illustrius exemplum consecrationis Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Valle, quæ contigit anno 1068. suppeditat d'Acherius *tom.* 6. *veter. edition. pag.* 444., ubi sic legimus: *Domnus Willhelmus Carpenctoratensis Episcopus, sive Dominus Willhelmus Tolonensis Episcopus, moniti vice Domni Rostagni Aquensis Metropolitani Episcopi, anno Incarnati Verbi* 1068. *indict.* 6. *sub die* 6. *Idus Januarii hanc dedicaverunt Ecclesiam.*

Idem exemplis quoque confirmatur.

§. 5. Concordant ipsorum Romanorum Pontificum gesta. In actis Concilii Rhemensis sub Leone IX. legitur, ab eo fuisse peractam consecrationem Basilicæ S. Rhemigii hoc, qui sequitur, modo: *Dominus Papa, convocatis Episcopis... Rhemensem Archiepiscopum cum Lisojensi Episcopo ternam circuitionem cum Crucibus et Sanctorum Reliquiis, secundum Ecclesiasticum Ordinem, exterius constituit agere, ibique consecrationis officium adimplere; ipsi verò cùm sibi necessariis remanens, interiùs Divini Tabernaculi sanctificationem strenuè diligenterque exequitur.*

Adduntur in eandem rem Romanorum Pontificum gesta, et primùm Leonis IX

§. 6. Gelasius II. consecravit Metropolitanam Ecclesiam Pisanam, et, uti legitur in Codice apud Ughellium *in Italia Sacra tom.* 3. *pag.* 377., *consecrationi adjutores et consecratores interfuerunt quamplurimi Episcopi.*

Gelasii II.

§. 7. A Calixto II. facta fuit Ecclesiæ consecratio, de qua *tom.* 4. *Galliæ Christianæ pag.* 794. *editionis anni* 1656., et Pontifex consecravit *Altare Dominicum*, id est *Majus*, aliique tres Episcopi Ecclesiæ consecrationem perfecerunt: *Tunc Pontificis ipsius jussu Ecclesiam dedicarunt.*

Calixti II.

§. 8. Alia plura cumulari possunt exempla; sed iis omissis, sufficere posse videtur illud Summi Pontificis Urbani VIII., qui die 18. Novembris 1626. Basilicam Vaticanam consecravit. De hoc solemni Ritu loquuntur Bonanni *tom.* 2. *Numismatum Romanorum Pontificum pag.* 574., Paullus Alaleon Cæremoniarum Magister *in Diario*, ac Liber Turnarius Capituli S. Petri, qui in Archivo Basilicæ diligenter servatur. Omnium tamen accuratissimam historiam exhibet Diarium Vaticanum a Sacerdote Francisco Speroni Romano ejusdem Basilicæ Mansionario, concinnatum, quod inter manuscripta celebris Bibliothecæ, quam Cardinalis Renatus Imperialis in publicam Eruditorum institutit utilitatem, numeratur. Ita verò in hujusce Diarii *pag.* 353. rei series attexitur. Summus Pontifex Porticus Ecclesiæ benedictionem

Urbani VIII. in dedicatione Basilicæ Vaticanæ.

exorsus, sex Cardinalibus Episcopali charactere insignitis, nimirùm Ginnasio, Peretto, Madruzzio, Sabellio, Lanti, ac Leni demandavit, ut extimos Templi parietes circumirent, ac illis benedicerent; quod in ea, quæ cuique obtigerat, Molis parte peractum est. Pari methodo, ut legimus *pag.* 359., interioribus Ecclesiæ muris collata benedictio; unam siquidem Templi partem ipsemet Pontifex dicandam suscepit; aliam verò sex iisdem Cardinalibus perficiendam reliquit. Ab Altaris consecratione Urbanus abstinuit; jam enim, ut in Alaleonis Diario, et Basilicæ Vaticanæ adnotatur; Clemens VIII. Urbani Prædecessor Aram maximam Vaticani Templi consecraverat.

Moralium Theologorum consensus accedit.

§. 9. Quodque notatu dignum est, apud Scriptores Moralis Theologiæ adeo certa est Ecclesiarum dedicatio plurium Episcoporum ministerio obeunda, ut nullam de ea instituant disputationem; sed ea supposita et admissa, ad alias quæstiones progrediantur. Quærunt hi apud Henriquez *de Indulgentiis cap.* 32. §. 1., an Episcopi, qui ad unum idemque dedicationis opus perficiendum conveniunt, Indulgentiam dispensare possint majorem, et potiorem ea, quam unus Episcopus consecrationis Minister conferre solet, anni scilicet unius, iis, qui consecrationis die, aut dierum quadraginta, iis, qui anniversario dedicationis die recurrente, Ecclesiam visitaverint, *ex cap. Cum ex eo*, §. *Ad hæc, de pœnitentiis et remissionibus, et cap. Ad hæc, eod. tit. in sexto.* Porrò hæc Theologorum disquisitio consecrationem Ecclesiarum plurium Episcoporum opere peragi posse, non tam affirmat, quàm præsupponit: uti bene observat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 514. *numer.* 3., ubi proposita quæstione, an possit Ecclesia consecrari a pluribus Episcopis, retentaque affirmante opinione, hæc habet: *Secunda sententia asserit, posse consecrari a pluribus Episcopis simul concurrentibus ad consecrationem. Ita supponunt potiùs, quam disputent, plures*

Doctores, dum quærunt, an quando plures Episcopi consecrant Ecclesiam, possint singuli concedere illum annum Indulgentiæ, quam potest concedere, quando unus tantùm consecrat.

§. 10. Non ab uno ergo tantùm, sed a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ dedicatio fieri potest. Sed, cùm adhuc examinandum supersit, ut in hypothesi, in qua a pluribus Episcopis ejusdem Ecclesiæ fiat dedicatio, alter ex eis solus duodecim juxta morem Cruces benedicere et ungere debeat, vel hoc ministerium inter eosdem dividi possit, ita ut decem ex. gr. Cruces ab uno consecrari possint, et reliquæ duæ ab altero, quemadmodum a Nobis factum est in consecratione Ecclesiæ Sancti Appollinaris, in qua decem Cruces a Cardinali Episcopo Comministro, et reliquæ duæ a Nobis ipsis consecratæ sunt, alia subdimus exempla, quæ suadent, licitè fieri posse quidquid a Nobis factum, et modo expositum est.

Munus benedicendi, ungendique Cruces, inter plures Episcopos consecrantes partiri fas est.

§. 11. Urbanus Papa II. sæculo undecimo Ecclesiam Majorem consecravit Monasterii Turonensis. Sacri Ritus historiam describit Anonymus apud Patrem Mabillonium *tom.* 5. *suorum Annalium pag.* 364. *Editionis Parisiensis anno* 1713. Ea verò sic habet Rodulphus Turonensis Archiepiscopus, Urbani jussu, Sanctorum Reliquias, quæ ad Ecclesiam translatæ fuerant, sub Altari collocavit. Ita textus Anonymi: *A Rodulpho Turonum Archiepiscopo, sub Dominico Altari, jubente Papa* (*Reliquiæ*) *fuerunt collocatæ.* Eodem die Summus Pontifex unà cum Rangerio Rhegiensi Archiepisc. Comministro, Græcum ac Latinum Alphabetum conscripsit, Cruces inunxit, ac postremo Aram dicavit. *Qua die idem* (*Pontifex*) ita prosequitur Anonymus, *cum Rangerio Archiepiscopo Rhegiensi duplex Alphabetum Græcum et Latinum in Basilica descripsit, et ipsius Basilicæ parietibus Crucis signum ex oleo imposuit, atque Altare Crucifixi sacravit.* Si ergo Pontifex unà cum Archiepiscopo Alphabetum exaravit, si

Urbani II. exemplum in id affertur.

Cruces inunxit; oportet fateamur, aliquas Alphabeti Litteras, atque e Crucibus nonnullas, ipsius Archiepiscopi manu fuisse obsignatas. Ita namque ipsa textus docet Littera; ita historica suadet narratio, quæ Sacros Ritus a Pontifice, atque Episcopo conjunctim peractos, ab iis segregat, quos Pontifex, nullo in Comministrum adhibito, solus perfecit. Hi vero sic ab Anonymo explicantur: *Denique Pontifex ipse Dominicum Altare, in quo ineffabile Corporis Christi Sacramentum cum multis Sanctorum Reliquiis collocatum est, ipsamque Basilicam consecravit in honorem Sanctæ Crucis, ac Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ.*

Alterum Urbani III.

§. 12. Urbanus Papa III. in districtu Veronensi Ecclesiam dedicavit Sancti Juliani de Lepia, seu Lepida. Duo Altaria in ea dedicatione consecrata fuerunt: unum in Cappella subterranea Sanctæ Mariæ; aliud in Ecclesia superiore Sancti Juliani. Inter Pontificem, et alios duos Episcopos Comministros ministeria divisa sunt, et Episcopi Cruces benedixerunt et unxerunt: cumque id alio modo peragi non potuerit, nisi alter ex Episcopis aliquas Cruces, et alter alias benedixerit; si enim alter Crucem unxisset, et alius verba benedictionis protulisset, vel alter benedixisset et unxisset eamdem Crucem, quam alius benedixerat, et unxerat, res undequaque absona, et ritibus Ecclesiæ adversa fuisset. Exemplum hoc satis aptum esse videtur rei, de qua nunc agitur, et ut ostendatur, novum non esse, ut in dedicatione Ecclesiæ, quæ fiat a pluribus Episcopis, ministerium etiam benedictionis et consecrationis Crucum inter eos modo prædicto dividatur.

Monumentum dedicationis Ecclesiæ S. Juliani ab Urbano III. peractæ.

§. 13. Ughellius *tom.* 5. *Italiæ Sacræ pag.* 808. Instrumentum exhibet dedicationis memoratæ Ecclesiæ Sancti Juliani. En ejus verba: *D. Jonathas Concordiensis Episcopus; et D. Aldemarinus Xantonensis Episcopus.... intraverunt in suprascriptam Ecclesiam, et fecerunt aquam benedictam cum sale, cinere, et vino, et sanctificave-*

runt Altaria B. Mariæ Virginis, et S. Juliani Martyris cum aqua benedicta, et iverunt de intus per circuitum suprascriptæ Ecclesiæ tribus vicibus, et fecerunt fieri quadrivium in prædicta Ecclesia cum cinere, et scripserunt litteras in quadrivio de cinere, et unxerunt pedes prædictorum Altarium, et mensas cum oleo exorcizato, et Chrismate, et fecerunt duodecim Cruces deintus per circuitum istius Ecclesiæ. Describitur deinde delatio SS. Reliquiarum in Ecclesiam, et postremo hæc adduntur: *Hoc facto, D. Papa consecravit, et confirmavit propriis manibus Altare Sanctæ Mariæ, quod est intus Truina, cum Chrismate, et collocavit de Reliquiis prædictis in Altari, et confirmavit mensas altarium cum oleo et Chrismate, et fecit ardere quinque grana Incensi super illam mensam, et præcepit Episcopo Concordiensi, ut collocaret Reliquias S. Juliani cum aliis Reliquiis in Altare, quod est foris, et consecraret illud in honorem Sancti Juliani, qui statim fecit præceptum Domini Apostolici.* Hicque per transennam adnotare fas sit, *Truinæ* nomen, cujus Du Cangius non meminit *in suo Glossario*, significare inferiorem Cappellam ad Sepulchra Sanctorum: in supra citato quippe Instrumento Altare S. Juliani, quod erat *Foris*, contraponitur Altari S. Mariæ *intus in Truina*. Interpretationem confirmat inscriptio ad sepulchrum SS. Benigni, et Chari in Agro Veronensi, quam exhibet Ughellius *tom.* 5. *pag.* 864. *B. anno Domini* 1314. *Indic.* 12. *de Mense Maii.., inceptum fuit opus hujus Truinæ, et eodem anno perfectum, et de mense Novembris Ven. Pater D. Fr. Theobaldus Dei gratiâ Episcop. Veronensis diligenter reposuit Reliquias, seu Corpora SS. Benigni, et Chari etc.* Derivatur forte a Trua, quæ, apud Varronem, subterraneum meatum, seu cuniculum significat ad exonerandas aquas; ex qua, *Truina* subterraneum specus, *Nascondiglio*. Hinc in Vita Sancti Cæsarii Arelatensis *truere*, pro *abscondi*, legitur *lib.* 1. *num.* 26.: *At ille publica voce, elevatis*

Truinæ nomen quid significet, explicatur.

oculis, et manibus in Cœlum, dixit : Domine Jesu Christe, ne in locum ultra Apri accessum habeant; et eadem hora usque in præsentem diem nunquam ibi truerunt : id est *absconditi sunt;* quamquam Mabillonius interpretetur : *destruxerunt :* et ejus socii Maurini Patres, *inventi sunt*, a *Truir* antiquo Gallico *invenire*.

Morales Theologi pari ferè ratione Ecclesiarum consecrationem, et Sacramentorum naturam explicant.

§. 14. Qui dedicationis materiem tractant Morales Theologi, pari ferè methodo Ecclesiarum consecrationem, atque sacramentorum naturam explicant; esto non nisi in latiori quadam significatione Ecclesiarum dedicatio Sacramentis adnumeretur; quatenùs scilicet aut Cœlestis Templi, aut animæ, quam gratia sanctificat, signum est mysticum. Itaque docent, Sacrum Chrisma, quo Cruces inunguntur, consecrationis materiam esse; formam verò constituunt in hisce verbis, quæ in ipsa Chrismatis unctione proferuntur : *sanctificetur, et consecretur hoc Templum in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti;* nec diffitentur, Ecclesiæ consecrationem ab Archiepiscopo unà cum Suffraganeis perfici posse; modo unus, idemque sit Archiepiscopus, qui et Cruces inungit, et formam pronunciat. Consulendus Clericatus *de Sacrificio Missæ decision*. 41. *num*. 24. *et seq.*

Plures Commini stri Sacramentum Extremæ Unctionis validè conferunt.

§. 15. Nolumus hic sententiam modo propositam de materia, et forma dedicationis Ecclesiarum impugnare. Illud tantùm addimus, fieri aliquando posse, ut vel in ipsa Sacramentorum administratione, si partes subjecti ab invicem sejunctæ sint, uni parti ab uno Ministro, alteri ab altero, materia ac forma seorsim applicetur, et validus et licitus sit actus. In Ecclesia Græca Extremæ Unctionis Sacramentum a pluribus Sacerdotibus administratur, de quo plura apud Arcudium *de concordia Ecclesiæ Occidentalis, atque Orientalis lib*. 5. *cap*. 6., et etiam hodie modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis admittitur quo ad Italo-Græcos, dummodo credant, illud Sacramentum, servata debita materia et forma, ab uno Presbytero va-

fidè et licitè confici, ut in Nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, *la* 57. §. 5. *num*. 3. *et* 4. *Bullarii Nostri tom. I.* (†) In Ecclesia quoque Occidentali hoc ipsum olim factum fuit, quemadmodum legi potest in Nostro Tractatu *de Synodo Diœcesana lib*. 7. *cap*. 19. *num*. 5., et verisimile admodum est, rem tunc sic peractam fuisse, ut idem organum sensus non fuerit a pluribus Sacerdotibus inunctum, nec unus Sacerdos materiam sensui applicaverit, et alter super eo formam protulerit, sed quod singuli diversos sensus unxerint, et verba unctioni correspondentia effuderint. Legi possunt Chardon *in Historia de Sacramentis tom*. 4. *cap*. 1. *de Sacramento Extremæ Unctionis*, Cardinalis Gottus *in Theologia Scholastico-Dogmatica tom*. 4. *in* 3. *part*. *D. Thomæ*, *tom*. 15. *Operis quæst*. 3. *de Ministro Extremæ Unctionis dub*. 2. §. 2. *num*. 12., Benedictus de Gaetanis *in Tractatu de suprema Unctione cap*. 11. *in fine*. Favet modus hic administrationis Sacramenti Extremæ Unctionis, Ecclesiarum dedicationi, in qua alter ex Episcopis aliquas Cruces inungat, et insimul preces proferat, et alter alias Cruces inungat, easque inungendo, super ipsis effundat, proferatque preces; quemadmodum bene argumentatur Pasqualig. *de Sacrificio novæ Legis quæst*. 514. *num*. 6. Quod si subdatur, modo in Ecclesia Occidentali ab uno tantùm Presbytero validè et licitè administrari Sacramentum Extremæ Unctionis; id libenter admittetur, cùm sic in Ritualibus Ecclesiæ statutum sit; dummodo tamen admittatur, quod, legitimâ concurrente causâ, etsi Ritualia obstent, nedum validè, sed etiam licitè hodie in Occidentali Sacramentum Extremæ Unctionis administretur a pluribus Sacerdotibus, quorum unus unum organum sensus inungat, proferatque formam, aliique idem præstent super aliis sensuum organis: quod satis est pro re, de qua nunc agitur. Si aliquæ partes jam fuerint unctæ ab uno Sacerdote, qui ob morbum deficiat,

(†) *Hujus Edit. vol.* 1. *p.* 352.

potest alter Sacerdos unctiones reliquas prosequi; in quo, licet dividatur ministerium, adhuc validè et licitè conficitur Sacramentum. Ita expressè S. Thomas *in 4. Sentent. dist.* 23. *qu.* 1. *artic.* 1. *quæstiuncula* 2, *ad* 3. *Dicendum, quod, quamvis in Eucharistia, si post consecrationem Panis moriatur Sacerdos, alius Sacerdos possit ad consecrationem Vini incipere, ubi ille dimisit, vel etiam incipere a capite super aliam materiam; tamen in Extrema Unctione non potest a capite incipere, sed debet semper procedere, quia unctio bis in eadem parte facta tantùm valet, ac si consecraretur bis eadem Hostia, quod nullo modo faciendum est*: Ita etiam Durandus ibi *quæst.* 1., Petrus de Palude *quæst.* 2. *in fine*, Sotus *qu.* 1. *a.* 1. §. *Aliud tamen*, Suarez *tom.* 4. *in* 3. *part. disput.* 43. *sect.* 2. *num.* 4. *et* 5., asserens, esse communem sententiam; Toletus *lib.* 7. *c.* 2. *n.* 3., Lud. Meratius *tom.* 3. *de Sacram. disp.* 10., *de Extrema Unct. sect.* 1. *n.* 4., atque ita fieri statuisse Ecclesiam, scribit Platelius *cap.* 3, *num.* 471. *tom.* 7., ubi fortè nomine statuti Ecclesiæ, intelligit generalem consuetudinem. Posse etiam modo dicto dividi unctiones inter duos Sacerdotes ob instans periculum vitæ infirmi, ut sic citiùs ungatur, non pauci Theologi admittunt, Toletus, Meratius, Suarez *n.* 8. alios citans; in quo casu, Sacramentum esse validum pro certo affirmat: *Quia*, ait, *unitas personæ ministrantis non est essentialis;* negat verò extra necessitatem licitè fieri, quia contra usum Ecclesiæ. Concordat Cardinalis de Lauræa *in* 4. *sentent. tom.* 3. *disp.* 11, *art.* 9. *num.* 114., cui Nos etiam adhæsimus in citato Tractatu *de Synodo Diœcesana lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 5.

Resolutionem in Causa Ulyssiponens. a Congregatione Rituum editam, non obstare, demonstratur.

§. 16. At repones, fuisse olim a Congregatione Rituum resolutum, Consecrationem Ecclesiæ ab uno Episcopo inchoatam, si ex aliqua causa non perficiatur ex improviso casu, debere ab alio Episcopo denuò inchoari et perfici. Resolutio edita est in causa *Ulysipponensi* die 12. Aprilis 1614., ex qua intulit Episcopus Pax

Jordanus

Jordanus *tom.* 1. *Lucubrat. lib.* 5. *tit.* 9. *num.* 7., unum et solum Episcopum debere totam consecrationem perficere. Resolutio, de qua mox sermo habitus est, refertur a Barbosa *in Collect. decis. Apostolic. verb. Consecratio.* At idem Barbosa alibi, *part.* videlicet 2. *Juris Ecclesiastici lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 52., factum narrat, cujus occasione declaratio emanavit. En ejus verba : *Cùm in Diœcesi Ulysipponensi quidam Suffraganeus Archiepiscopi, de ejus ordine et mandato, Ecclesiam quamdam consecrare incœperit cum omnibus Cæremoniis descriptis in Pontificali Romano, et circa medium consecrationis improviso accidenti correptus ipse Episcopus defecerit, et Ecclesiæ Consecrationem perficere non potuerit : pro parte ipsius Archiepiscopi a S. Rituum Congregatione quæsitum fuit, an ab alio Archiepiscopo Ecclesiæ prædictæ incœpta Consecratio continuanda sit, vel potiùs de novo inchoanda? Quæ quidem S. Congregatio commisit priùs hujusmodi articuli examinationem Illustrissimo D. Cardinali Bellarmino : qui in alia Congregatione sententiam suam declaravit, posse utroque modo sine scrupulo fieri, nempe, vel de novo inchoare a principio, vel ipsam cœptam continuare, et perficere : sed melius sibi videri, ut de novo ab alio Episcopo inchoaretur etc.* Et prosequitur narrando, quod sub die 12. Aprilis proposito dubio in Congregatione ordinaria, S. Congregatio censuit, iterùm totam Ecclesiam a principio consecrandam, quia credebatur Episcopus defecisse antequam ullam Crucem inungeret.

§. 17. Censuit ergo Cardinalis Bellarminus, Consecrationis partem ab Episcopo deficiente factam, posse sine scrupulo continuari cum ea, quam secundus prosequeretur Episcopus. Addidit deinde, fore melius, si Consecratio de novo ab alio Episcopo inchoaretur, prout etiam Congregatio censuit : non quia timuerint, multiplicitatem Ministri obfuturam valori Consecrationis, sed quia in casu proposito notabilissima intercedebat temporis interruptio; erat

Cœptæ pridem consecrationis partes non possunt cum extremis, si longum intercedat temporis intervallum, in unam et integram consecrationem coalescere

enim expectanda Congregationis responsio, quæ nonnisi post aliquot menses ad Archiepiscopum Ulysipponensem poterat pervenire. Concurrente autem notabili temporis intercapedine, partes Consecr. factæ nedum a duobus Episc., sed etiam ab uno et eodem, coalescere non possunt in unam et integram Consecrat., idque facit, ut Consecratio fieri debeat perinde ac si numquam cœpta fuisset; uti docent auctores ipsi, qui admittunt, plures Ministros, concurrente legitima causa, posse inungere infirmum Oleo infirmorum: quemadmodum videri potest apud Ludovicum Meratium *tom. 3. de Sacramentis disput. 10. de Extrema Unctione num. 8.*, nec non concordant alii, qui admittunt, dedicationem Ecclesiarum fieri posse a pluribus Episcopis, quemadmodum legi potest apud Pasqualigum *de Sacrificio novæ Legis quæst.* 514. *num.* 9.

Quid in causa fuerit, cur Pontifex in dedicatione Templi S. Apollinaris, non omnes solus Cruces benedixerit et consecraverit

§. 18. Quod si quæratur, qua de causa, Nobis annuentibus, decem priores Cruces fuerunt in Consecratione Ecclesiæ Sancti Apollinaris benedictæ et consecratæ a Cardinale Episcopo Comministro, et ultimæ duæ a Nobis; ingenuè respondebimus, de nostrorum genuum stàbilitate timuisse in toties repetito ascensu et descensu per scalas, etsi tali nunquam timore fuerimus correpti, dum in viridi ætate constituti Ecclesias in Diœcesi et Civitate Bononiensi consecravimus, quas semper soli peregimus. Sed quæ in una ætate fiunt, in alia fieri non possunt. En tibi, Dilecte Fili, tota rei series, post quam tibi tuisque Confratribus Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 16. Novembr. 1748. Pontif. an. IX.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 16. Novembris 1748. Pontificatus Nostri Anno Nono.

LETTERA CIRCOLARE

Della Sagra Congregazione della Disciplina, diretta a' Superiori Regolari d'Italia, e dell' Isole Adjacenti, sopra il dubio; se li Confessori Regolari, non Curati, siano obligati ad intervenire alla Conferenza dei Casi Morali, ordinata dalli Vescovi nelle loro Diocesi?

Altre volte è stata esaminata nelle Sagre Congregazioni l' Istanza di alcuni Vescovi, di potere astringere i Confessori Regolari, non Curati, a dovere intervenire nella Conferenza de' Casi Morali, da detti Vescovi in certi giorni della Settimana destinata; e varie furono le Risoluzioni, secondo la diversità de i Casi, i quali nelle medesime furono proposti. Essendosi poi conosciuto il pregiudizio, che recava all' Osservanza della Disciplina Regolare il dovere assistere alla detta Conferenza in quel tempo, in cui dovevano i Regolari adempire i di loro Officj Claustrali, e l' abuso, che si era introdotto tra i Confessori sudetti, i quali col pretesto di dovere assistere alla detta Conferenza, non volevano indi intervenire all' altra stabilita dalla sa. me. di Clemente VIII., e dalle loro Costituzioni dentro i Chiostri; per potersi in tanto dare l' opportuno rimedio a questi inconvenienti, molti Procuratori Generali, specialmente quello de i Minori Conventuali, hanno stimato cosa necessaria il dover far ricorso in questa S. C. della Disciplina, per poterne sentire la finale risoluzione, colla quale si potessero in avvenire togliere tutti i contrasti. Riferitasi perciò questa Causa in essa S. C. dall' Eminentissimo Signor Cardinal Gua-

Occasione alla disputa.

[illegible] expectanda Congregationis responsio, quæ [illegible] post aliquot menses ad Archiepiscopum [illegible] poterat pervenire. Concurrente [illegible] temporis intercapedine, partes [illegible] non solum a duobus Episc., sed etiam [illegible] et eodem, coalescere non possunt in [illegible] et integram Consecrat., idque facit, u[illegible] [illegible] fieri debeat perinde ac si numquam [illegible] fuissent: uti docent auctores ipsi, qu[illegible] [illegible] plures Ministros, concurrente legitim[illegible] [illegible] posse inungere infirmum Oleo infirmo[illegible] [illegible]: quemadmodum videri potest apud Lud[illegible] [illegible] tom. 3. *de Sacramentis disp*[illegible] [illegible] *Unctione num.* 8., nec non con[illegible] [illegible] qui admittunt, dedicationem E[illegible] [illegible] fieri posse a pluribus Episcopis, quem [illegible] legi potest apud Pasqualigum *de S*[illegible] [illegible] *Legis* quæst. 514. *num.* 9.

[illegible] Quod si quæratur, qua de causa, N[illegible] [illegible], decem priores Cruces fuerun[illegible] [illegible] Ecclesiæ Sancti Apollinaris [illegible] [illegible] et consecratæ a Cardinale Episc[illegible] [illegible], et ultimæ duæ a Nobis; inge[illegible] [illegible], de nostrorum genuum stat[illegible] [illegible] in toties repetito ascensu et [illegible] [illegible] per scalas, etsi tali nunquam timor[illegible] [illegible] correpti, dum in viridi ætate con[illegible] Ecclesias in Diœcesi et Civitate Bononie[illegible] [illegible], quas semper soli peregi[illegible] [illegible] in una ætate fiunt, in alia fie[illegible] [illegible]. En tibi, Dilecte Fili, tota rei s[illegible] quam tibi tuisque Confratribus Aposto[illegible] [illegible] impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam M[illegible] [illegible] die 16. Novembris 1748. Po[illegible] [illegible] Anno Nono.

Or-
uffi-
oli
lari
fes-
che
guiti,
e le
vono
a dei
Con-
i, ed
assi-
i sta-
ti Su-
nella
effetto
III.,
tini; le
ta Le-
ome un
Regolare
rasmet-
onventi,
olte l'An-
egistrarla
a allegare
essere così,
ostro Signore,
nsignor Segre-
nuto nella pre-
degnato di ap-
ata dalla nostra
Novembre 1752.

i Prefetto.

di Tebe Segretario.

dagni Prefetto della medesima sotto il seguente Dubbio :

Dubbio proposto in Congregazione della Disciplina Regolare.

Se li Confessori Regolari, non Curati, siano, o non, obbligati ad intervenire alle Conferenze de i Casi di Coscienza da i Vescovi nelle di loro Chiese Secolari stabilite?

§. 2. *Et essendosi, prima di dare la risposta al Dubbio suddetto, considerato, che questa materia era stata già magistralmente esaminata, e risoluta a favore delli Regolari nella S. C. del Concilio, nel tempo, in cui la Santità di Nostro Signore PP.* BENEDETTO XIV. *era Segretario della medesima, in una Causa d' Acquapendente = Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1718., inserita nella Notificazione 15. = al §. De i Confessori Regolari, nel tom. 5. delle Notificazioni, et Editti della Santità Sua, quando era Arcivescovo di Bologna. Fu di commun consenso risposto al Dubbio suddetto nel dì 29. Maggio del corrente Anno 1752.*

Risoluzione del medesimo.

Negativè, et dentur Decreta aliàs in re hac emanata. Scilicet, a S. C. Concilii in una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum 12. Martii 1818. et in Forosempronien. 12. Maii 1685. *Riferita nel Foglio della citata Causa d' Acquapendente.* Et ex S. C. super statu Regularium, in una Maceraten. 15. Januarii 1682. *Quali tutte si danno per extensum nel fine della presente Lettera.*

Provvedimenti per far tenere ai Regolari la lezione di Morale e per far loro osservare il Decreto di Clem. VIII.

§. 3. *Passò poi essa S. C. nel dare l' opportuno Provedimento sopra l' abuso introdotto in alcuni Conventi, ne i quali o per negligenza, o per ignoranza de i Decreti suddetti, non vi si tiene la lezione della Morale, nè vi si fanno le Conferenze de i Casi giusta il Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni Regolari, con ordinare, siccome colla presente ordina a tutti i Superiori Regolari d' Italia, e delle Isole adjacenti, l' esatta, e puntuale osservanza del citato Decreto di Clemente VIII., e delle di loro Costituzioni circa la Lezione della Morale, e la Conferenza de i Casi di Coscienza, da farsi im-*

preteribilmente in tutti i Conventi del di loro Ordine, tanto in quelli, nelli quali vi è la sufficiente Famiglia di Religiosi, quanto ne i piccioli Conventi, dove però vi sono Confessori Regolari approvati da i Vescovi per ascoltare le Confessioni dei Secolari. E coll' espressa condizione, che qual' ora dentro i Chiostri non venissero eseguiti ad unguem i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni del loro Ordine, le quali prescrivono la Lezione della Morale, e la Conferenza dei Casi di Coscienza, da farsi dentro i loro Conventi, e Monasterj, in detto caso siano tenuti, ed obbligati i Confeosori suddetti Regolari d' assistere, et intervenire alla Conferenza dei Casi stabilita dai Vescovi. S' incarica intanto a' detti Superiori Regolari, di fare eseguire quanto nella presente Lettera si contiene, acciò con effetto restassero adempiti i Decreti di Clemente VIII., e le Costituzioni dei loro respettivi Ordini, le quali hanno prescritta, e stabilita la detta Lezione di Morale, e Conferenza di Casi, come un Punto principale dell' osservanza della Regolare disciplina dentro i Chiostri: E di dover trasmettere la presente Lettera in tutti i loro Conventi, e Monasteri, con farla ivi leggere due volte l' Anno, tenerla affissa nel luogo solito, e registrarla nelle loro Segretarie, acciò non si possa allegare causa d' ignoranza in contrario. Per essere così, e non altrimente, l' intenzione di Nostro Signore, a cui essendo stata fatta da Monsignor Segretario la Relazione di tutto il contenuto nella presente Lettera, si è benignamente degnato di approvarlo, e di confermarlo. Data dalla nostra solita Residenza questo dì 8. Novembre 1752.

F. G. A. Card. Guadagni Prefetto.

F. Solazzi Arcivescovo di Tebe Segretario.

e

DECRETUM

SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

In una Aquipendii Visitationis Sacrorum Liminum editum 12. Martii 1718.

Decret. S. Congregat. Conc., de quo supra.

IN relatione Status Ecclesiæ, de more ab Episcopo Aquipendii ad hanc Sacram Congregationem transmissa, legitur, ab eodem institutas fuisse in sua Diœcesi Conferentias, sive Congregationes pro discutiendis Casibus Conscientiæ, quæ singulo quoque Mense coguntur, cuique diligentissimè interveniunt omnes Parochi, et Sacerdotes, quibus fidelium Sacramentales Confessiones commissæ sunt, et reliquus Ecclesiasticorum Cœtus.

In eadem Relatione habetur, quatuor esse Conventus Regularium in Civitate Aquipendii, Augustinianorum videlicet, Minorum Conventualium, Capuccinorum, et PP. Minorum Observantiæ, et Religiosos in iisdem degentes sæpe sæpiùs non esse in numero a Sanctionibus Apostolicis præscripto.

Rursùs in citata legitur Relatione, alios quinque esse Religiosorum Conventus in Diœcesi, duos PP. Minorum Observantiæ, alterum in Terra Canini, alterum in Terra Farnesii, ubi pariter extitit Conventus Capucinorum: quartus Conventus est ille Servorum Beatæ Mariæ Virginis, qui est in Terra Ischiæ; et postremus est Conventus Carmelitarum in Oppido Cellularum, qui est Episcopali Visitationi subjectus.

Tandem in Relatione, aliis prætermissis dubiis, quæ specialem non merentur discussionem, proponit Episcopus, an, Regularibus, qui suorum Subditorum Confessiones audire cupiunt, liberum sibi sit et licitum, conditionem in concedendis facultatibus injungere, interessendi vide-

licet menstruis Disceptationibus, et Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Pro parte affirmativa ponderari posse videtur, id non esse novum : claræ etenim mem. Card. de Luca in adnotationibus ad Concilium Tridentinum discurs. 2. num. 12 dixit, *id futurum esse maximopere proficuum, tum, ut Episcopus perspectus habeat opiniones omnium suorum Confessariorum, tum, ut, quantum possibile est, uniformis sit Confessariorum doctrina in materia morum, et signanter Contractuum, in qua sæpè sæpiùs Theologi dissident a Theologis, et a Canonistis : quibus addi posset, Collationem hanc omnium Confessariorum, tam Sæcularium, quam Regularium, futuram esse non inutilem pro animorum unione; juxta ea, quæ habentur* in actis Ecclesiæ Mediolanensis tomo 1. par. 4. in Instruct. Confess. pag. 647. Ideo Regularium Superiores Confessarios suos sæpiùs moneant, et ad hanc animorum unionem in Fidelium ædificationem adhortentur, curentque in primis, ut dum in Casuum resolutione, diversa inter eos, et Parochos sententia fuerit, prudenter in eos se gerant, et ad Laicorum notitiam id non veniat, sed ad Nos pro Decisione recurrant.

Negativæ e contra favent opinioni ea, quæ sequuntur, Primò, quod Episcopus Confessariorum Regularium Doctrinam perspectam habere potest in examine, quod illorum approbationem præcedit, ad terminos Sacri Concilii Trident. sess. 23. cap. 15. de Reformat. *Secundò, quod in Decretis pro Reformatione Regularium editis a Clemente Octavo præscribitur, quod in singulis Monasteriis, et Conventibus bis in hebdomada habeatur lectio Sacræ Scripturæ, vel Casuum Conscientiæ, ad quam Fratres omnes convenire tenentur : Tertiò, quod hìc in Urbe, in decem et septem Conventibus fiunt Congregationes Casuum Conscientiæ, illisque interveniunt Parochi tantummodo, et Confessarii ex Clero Sæculari, non verò Regulares, in quorum Conventibus prædictæ casuum lectiones habentur; Quartò tandem,*

quod ab hac Sacra Congregatione die 12. *Maii* 1685., *uti habetur* lib. Decretorum 35. fol. 238., *prodiit hæc resolutio in quadam Causa Forosempronien. Accessus ad Congregationem Casuum Conscientiæ.*

Episcopus exponit, in Civitate Forosempronien. duo adesse Regularium Cœnobia, unum scilicet Minorum Conventualium S. Francisci, alterum verò Barnabitarum, quæ propter exiguum Religiosorum numerum inibi degentium, subjecta sunt jurisdictioni Ordinarii ex Decreto San. mem. Innocentii X. incipien., *Ut in parvis*, et licet dicti Religiosi hujusmodi subjectionem agnoscant, atque patiantur, qui tamen ex eis Sæcularium Confessiones, eodem Ordinario approbante, excipiunt, ad Congregationem Casuum Conscientiæ, quæ singulis Mensibus habetur, cuique Confessarii omnes intersunt, accedere renuunt; quo circa petit declarari, an prædictos Confessarios Regulares cogere possit ad interessendum præfatæ Congregationi Casuum Conscientiæ? Sacra Congr. etc. Respondit: Negativè.

His positis, onus erit EE. VV. decernere:

An in casu, de quo agitur, permissum esse valeat Episcopo concedenti Sacerdotibus Regularibus facultatem audiendi Confessiones Sæcularium, injungere, ut intersint Congregationibus Casuum Conscientiæ?

Negativè: et detur decretum in Forosempronien. 12. *Maii* 1685.

DECRETUM

SACRÆ CONGREGATIONIS

Super Statu Regularium in una Maceraten. 15. Januar. 1682. editum.

Cum Conventus suppressi, et postea restituti, in quibus non degunt de Familia duodecim Religiosi, sint vigore Decreti : Ut in parvis *fel. rec. Innocentii X. subjecti Visitationi, correctioni, et omnimodæ Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, contigit dubitari, an Religiosi Confessores, et non Parochi, in hujusmodi Conventibus degentes, compelli possint ab eisdem Ordinariis, ut accedant ad Conferentiam Casuum Conscientiæ?*

Alterum S. Congregationis super statu Regularium.

Proposito hoc Dubio in Sac. Congregatione super Statu Regularium habita in Palatio Vaticano die 15. Januarii 1682., Eminentissimi PP. censuerunt, Ordinarios Locorum posse quidem hortari, non autem compellere prædictos Religiosos Confessores, non Parochos, ad accedendum ad Conferentiam Casuum Conscientiæ.

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

IN CAUSA

POLONA, SEU LUCEORIEN.

Beatificationis, seu declarationis Martyrii Ven. Servi Dei ANDREÆ BOBOLA *Sacerdotis Professi Societatis Jesu.*

Dubium primò in Congregatione Rituum propositum.

PROPOSITA in Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 13. Maii 1749. Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu, disputatoque dubio sequentibus verbis concepto „ *An constet de Martyrio, et causa Martyrii, nec non de Signis, seu Miraculis, in casu, et ad effectum etc.* „ sequens a Nobis editum fuit responsum die 22. ejusdem mensis, et anni : *Non constare* videlicet *de Martyrio, et causa Martyrii, per probationes directas, per Testes videlicet de visu contestes idoneos, et aptos; juxta Congregationis praxim, et Sedis Apostolicæ institutum.* Sed insimul Postulatoribus concessum est, ut in alia Generali Congregatione dubium supradictum iterùm proponere possent, et Causam, in eo quod attinet ad Martyrium, et causam Martyrii, prosequi per viam subsidiariæ probationis in suo genere perfectæ et in eodem supradicto responso nonnulla alia addita fuerunt, quæ fuerant a Postulatoribus omissa, et quæ demandatum fuit, ut ab iisdem supplerentur.

Ejusdem resolutio.

§. 2. Ad prædicti responsi tramites, derelicta a Postulatoribus via directa probationis, aliaque inita subsidiariæ probationis super Martyrio, et causa Martyrii; cæterisque adamussim adimpletis, quæ adimplenda in supradicto responso præscripseramus; cùm in alia Congregatione Generali Sacrorum Rituum coram Nobis habita die 26. Novembris 1754. ab ipsis fuerit iterùm proposita Causa Beatificationis, seu Declarationis Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu, et iteratò fuerit disputatum dubium: *An constet de Martyrio, et causa Martyrii, nec non de Signis, et Miraculis in causa etc.*: etsi ante accessum ad Congregationem tum Scripturæ Postulatorum, tum Animadversiones Fidei Promotoris, tum etiam Consultorum omnium suffragia, Nobis juxta morem scripto exhibita, a Nobis diligenter perlecta fuissent, et singula rationum momenta a Procuratoribus, et Advocatis viva quoque voce coram Nobis exposita propriis auribus excepissemus, et Congregationi deinde dicta die interessentes, omnia et singula, quæ a Venerabilibus Fratribus Nostris Cardinalibus prædictæ Congregationi addictis deducta sunt, audivissemus; a Nostra tamen promenda sententia tunc abstinuimus, et interessentes rogavimus, ut suis precibus a Patre luminum humiliter peterent, ut Nobis præsto esse, mentemque Nostram illustrare dignaretur, antequam super proposito dubio responsum a Nobis ederetur.

Iteratum ejusdem dubii examen ex præscripta methodo comprobandi martyrium et causam Martyrii per viam subsidiariæ probationis.

§. 3. Post hæc, aliorum precibus Nostras quoque conjunximus, resumptoque negotio, et omnibus iterùm maturè perpensis, habitaque potissimùm ratione tercentum ferè Testium in Processibus tum Ordinariis, tum Apostolicis juridicè examinatorum, qui de Martyrio, causaque Martyrii, et perseverantia finali, etsi uno, aut altero exceptis, qui sunt de visu, de auditu deponentes, moralem constituunt certitudinem, quæ, si non impossibile, imprudens tamen redderet judicium de opposito; inhærentes etiam

Decretum

suffragiis Consultorum, et Cardinalium Congregationi Sac. Rituum adscriptorum, qui in mox exponendam, in sufficienti, juxta morem ejusdem Congregationis, numero, sententiam devenerant, Divino iterùm in Sacrosancto Missæ Sacrificio ferventissimè implorato præsidio, Decretum edimus, quod Secretario Congregationis propriis manibus consignamus, in quo statuimus, et declaramus, Martyrium, et causam Martyrii Ven. Servi Dei Andreæ Bobola Sacerdotis Professi Societatis Jesu ita probari, ut tutò procedi possit ad ulteriora, nimirùm ad discussionem, et approbationem quatuor Miraculorum, juxta formam Decreti Generalis die 23. Aprilis 1741. enunciati in supra memorato responso Nostro edito die 22. Maii 1749.

Dat. die 9. Febr. 1755. Pontif. XV.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem die 9. Februarii 1755. Pontificatus Nostri Anno Decimoquinto.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco ✠ Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Vincentium Card. Malvetium Bononiensem Archiepiscopum, de S. Philocali Martyris Corpore.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Sororis Imeldæ de Lambertinis pia vota pro alicujus Sancti Corpore obtinendo, collocandoque in interiore Monasterii Ecclesia.

SOROR Imelda de Lambertinis Monialis Professa in isto S. Mariæ Novæ Monasterio, utpote Filia Nostri quondam Fratris Joannis Lambertini Senatoris, Nostra etiam Neptis est secundum carnem ut Pontificio dicendi genere utamur. Ea cum a Nobis, ex religioso animi studio postulasset, ut alicujus Sancti Corpore in interiori Monasterii sui Ecclesia collocando donaretur, haudquaquam respondimus perinde, ut duo ex Prædecessoribus Nostris Gregorius IV., et Clemens itidem IV. responderunt, se videlicet non habere, unde piis hujusmodi precibus satisfacerent. Tunc enim Romæ non omnia sacra Cœmeteria fuerant detecta, quæ deinceps alia aliis temporibus detecta sunt; quemadmodum Ipsi Nos post celeberrimum Virum Joannem Mabillonium animadvertimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 11. *et* 12. Sed cum feliciter accidisset, ut nonnullæ apud Custodes haberentur insignes Reliquiæ, nonnullaque Sanctorum Corpora ex Cœmeteriis, seu Catacumbis prædictis eruta, unum selegimus quod in Urna sacra

Uno Bononiam

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. al Signor Cardinal Vincenzo Malvezzi Arcivescovo di Bologna, sopra il Corpo di San Filocalo Martire.

Dilecto Filio Nostro Cardinali Vincentio Malvetio Bononiæ Archiepiscopo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

LA Madre Suor Imelda Lambertini Monaca Professa in codesto Monastero di Santa Maria Nuova, come figlia del fu Senatore Giovanni Lambertini Nostro Fratello, e Nostra Nipote *secundum carnem*, usando il linguaggio Pontificio. Avendoci essa fatta una diveta premura per avere un Corpo Santo da collocare nella Chiesa interiore del suo Monastero, non le abbiamo risposto, come risposero i due Nostri Predecessori Gregorio IV., e Clemente IV., che non avevano il modo di compiacere simili richieste: imperocchè nel tempo loro non erano scoperti tutti i Sacri Cimiterj, o siano Catacombe, che dipoi si sono andate scoprendo; come dopo il celebre Padre Mabillon, è stato da Noi osservato nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. num. 11. et 12.* Ma essendosi per buona sorte ritrovate appresso i Custodi alcune insigni Reliquie, ed alcuni Corpi estratti dai Luoghi predetti, ne abbiamo scelto uno, che abbiamo fatto rinchiudere in una Sacra Urna, che mandiamo ben custodita a Bologna, acciò sia decentemente

Pio desiderio di Suor Imelda Lambertini di ottenere un Corpo Santo; affin di situarlo nella interior Chiesa del suo Monastero.

transmisso ad Card. Archiepiscopum, eidem pro eo collocando cura demandatur.

sigillis clausa honorificè, ut par est, reconditum, et non sine multa diligentia custoditum, Bononiam transmitti jussimus, ut in prædicta Ecclesia decenter reponeretur; quam quidem Urnam ad hunc finem in tuas manus priùs deferendam curavimus, ut tù eam postquam receperis, ad præfatum Monasterium mittas cum debita veneratione; simulque præesse velis, quando eadem in loco sibi destinato collocabitur. Cultus enim sacrarum Reliquiarum una est ex Pastoralibus curis, quas Sacra Tridentina Synodus Episcoporum solertiæ vult esse commendatas. Cum tu cætera Pastoralis officii munera diligentissimè adimpleas, id quod Nobis est maximæ causa lætitiæ, non dubitamus, quin idem facturus sis in hac quoque re, quam nunc tuæ sedulitati committimus. Ut autem ea, quæ de hoc Sancto Corpore sciri potuerunt, omnia comperta habeas, ne tibi grave sit legendo percurrere, quas contigit Nobis in hoc argumento sive conjecturis, sive librorum studio notitias coadunare.

Cœmeterium, ex quo illud erutum fuit.

§. 2. Sanctum Corpus, quod isthuc transmittimus, erutum fuit ex antiquo Pontiani Cœmeterio foris Portuensem Portam quingentis circiter passibus procul ab Urbe, quod alio nomine appellatur nunc Cœmeterium *SS. Abdon, et Sennen*, nunc verò etiam *ad Ursum Pileatum* propter quamdam Ursi Statuam ibidem olim erectam. De hujus porrò Cœmeterii sive antiquitate, sive religioso cultu, agunt satis superque tum celebris vir Paulus Aringhius *in sua Roma subterranea Tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19., tum diligentissimus Canonicus Marcus Antonius Boldettus in suo Opere, cui titulus: *Osservazioni sopra i Cimiterj de' SS. Martiri, e d'altri Antichi Cristiani, Tom.* 2. *pag.* 540. Cum autem sacrum Corpus de quo sermo est, repertum sit cum Vase sanguine resperso, nihil certius desiderari potest, ut, juxta rigidioris Criticæ leges vel severissimas, tutò affirmari queat, Corpus hoc, sive Ossa, procul dubio esse Corpus,

collocata nella predetta Chiesa. L'indrizziamo a Lei, acciò abbia la bontà di riceverla, e di trasmetterla colla dovuta decenza al Monastero, pregandola anche ad assistere alla collocazione della stessa nel luogo, che sarà preparato, essendo la decente collocazione delle Reliquie una parte delle Pastorali sollecitudini imposta dal sacro Concilio di Trento al Vescovo. Siamo sicuri, che adempiendo Ella con tanta esattezza le altre cure Pastorali, il che è di una nostra grandissima consolazione, non lascierà di fare lo stesso in quella, che ora le commettiamo. Ed acciò non le manchi veruna notizia di quanto appartiene al Corpo Santo, che trasmettiamo, avrà la sofferenza di leggere quanto in questo proposito abbiamo potuto considerare, e radunare.

Trasmessone uno a Bologna da Sua Santità al Cardinale Arcivescovo, al medesimo s' ingiunge la cura di collocarlo.

§. 2. Il Corpo Santo, che trasmettiamo, è stato estratto da un Cimiterio, che è fuori di Porta Protese un mezzo miglio in circa, e che è l'antico Cimiterio detto di Ponziano, altre volte anche chiamato Cimiterio *SS. Abdon et Sennen*, ed altre volte *ad Ursum Pileatum* per la Statua di un Orso ivi collocata. Quanto all' antichità, e venerazione di questo Cimiterio, basta vedere il celebre Paolo Arringhi *nella sua Roma Sotterranea al t.* 1. *lib.* 2. *cap.* 19., ed anche il diligente Canonico Marco Antonio Boldetti *nelle Osservazioni sopra i Cimiterj de' Santi Martiri, e d'altri antichi Cristiani di Roma al Tom.* 2. *pag.* 540. Ed essendosi ritrovato il sacro Corpo, che trasmettiamo, col Vaso tinto di sangue non v'è cosa più certa, anche aderendo al parere de' Critici più severi, per poter sicuramente asserire, che il Corpo, o siano le Ossa, sieno il Corpo, e le Ossa di uno, che per la Fede di Cristo ha sopportato

Cemeterio dal quale è stato cavato il Corpo suddetto.

atque Ossa unius alicujus, qui pro Christi Fide Martyrium passus est: de qua re uberiùs et fusiùs disseruimus tum in citato Opere Nostro *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. a num. 22. usque ad finem;* tum etiam in Epistola Bononiæ typis edita, quam 12. Kalend. Maii anno 1745. ad istius Ecclesiæ Metropolitanæ Capitulum dedimus, simul cum S. Proci Corpore, quod in S. Thrasonis Cœmeterio repertum fuerat.

Quæritur num Philocalus, quod huic Sancto Corpori nomen est, appellativum sit, an verè, proprium.

§. 3. Nomen huic Sancto *Philocalus* est, quod perinde sonat atque amans pulchri, non quidem in eo sensu, quatenùs pulchrum apud Latinos idem est ac formosum, sed quatenùs pro decoro sæpe explicatur apud eosdem, et indecoro seu turpi contrarium est. Atque hinc fortasse quis dubitare queat, utrum *Philocali* nomen sit huic Sancto proprium, an potiùs appellativum. Sanctis enim Corporibus, quæ a Catacumbis extrahuntur, solet interdum nomen aliquod appellativum imponi, *Justi* videlicet, *Candidi*, *Victoris*, et similium. Nos non ignoramus laudabilem hujusmodi consuetudinem. Nos de illa egimus *in supradicto capite* 27. *et seq.* Nos adversariorum oppositionibus satisfecimus, qui falso criminabantur id legitimo Sanctorum cultui obesse, et magno pietati ac Religioni detrimento esse; Nos superiùs allatam hujus vocis *Philocalus* explicationem ultrò recipimus: *Erat autem illis in diebus archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: ut habetur in Vita S. Liduinæ a Bollandianis edita *Tom.* 2. *Aprilis*, *die* 14.; nihilo tamen minus affirmare omni cum veritate possumus, nomen *Philocali* haudquaquam appellativum esse in hoc casu, sed omninò proprium hujus Sancti; neque enim rarò contingere solet, ut idem nomen aliàs appellativum sit, aliàs proprium. Atque id non aliunde, præterquam ex circumstantiis erui potest, utro modo scilicet, appellativè ne, an pro-

il Martirio. Di tutto ciò si è da Noi diffusamente trattato nella citata Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 27. dal num. 22. sino al fine*, ed anche nella Nostra Lettera dei 20. di Aprile 1745. stampata in Bologna, ed indirizzata al Capitolo di codesta Metropolitana, quando trasmettemmo il Corpo di S. Proco, ritrovato in questo Cimiterio di San Trasone.

Si cerca, se il nome di Filocalo, con cui chiamasi questo Santo, sia proprio, o appellativo.

§. 3. Il nome del Santo è *Filocalo*, che significa Amante del bello, non di quello, che i Latini dissero *pulchrum*, ma piuttosto di quello, che chiamarono *decorum*, e che si oppone all' *indecorum*, o sia *turpe*. E da ciò qualcheduno potrebbe essere indotto a sospettare, che il nome di *Filocalo* non fosse nome proprio del Santo, ma nome appellativo; essendo cosa praticata, che ai Corpi de' Santi, che si estraggono dalle Catacombe, s' imponga qualche volta qualche nome appellativo, come di *Giusto*, di *Candido*, di *Vittore*. Noi siamo informati di questo costume; Noi ne abbiamo trattato *nel Nostro sopraddetto cap. 27. num. 12. et seq.* Noi ne abbiamo esposti i fondamenti, ai quali è appoggiata questa disciplina: Noi abbiamo risposto alle obbiezioni di chi falsamente diceva, che ciò pregiudicava al Culto de' Santi; Noi ammettiamo l' intelligenza di sopra riferita della parola *Filocalo*: *Erat autem illis in diebus Archimedicus regionis Hollandrinorum, vir Philocalus, ac devotorum pauperum zelator magnus, nomine Godefridus, cognomine Sonder-dank*: come si legge nella Vita di S. Liduvina, stampata *nel tom. 2. dell' Aprile* de' Bollandisti *al giorno 14.* ma, tutto ciò non ostante, possiamo assicurare, che il nome di *Filocalo* è nome proprio del Santo, e non è in veruna maniera nome appellativo; essendo frequenti gli esempj di uno stesso nome, che alle volte è proprio, ed altre volte è nome appellativo: dipendendo dalle circostanze lo stabilire, a quale delle

priè, accipi debeat. Ut cætera exempla silentio prætereamus, perspicuum est hoc, et evidenter constat in supra indicatis nominibus *Justi*, *Candidi*, *et Victoris*, quæ cum sint appellativa, Sanctisque ignotis, sive Baptizatis, quorum Corpora ex Cœmeteriis eruuntur, imponi communiter soleant, sunt etiam peculiariter propria multorum Sanctorum, qui sub hoc non appellativo, sed proprio eorum nomine, *Justi* videlicet, *Candidi*, *et Victoris*, in Martyrologio Romano enunciantur.

Philocali nomen reperire est in Ecclesiasticis monumentis.

§. 4. Sed sermonem ad hoc *Philocali* nomen contrahentes, ac missa facientes profana monumenta, in quibus facile occurrere potest tanquam proprium *Philocali* nomen, ut videre est in clarissimi Muratorii *Thesauro Inscriptionum Tom.* 2. et stando intra limites historiæ tantùm sacræ, animadvertimus, unum ex Episcopis, qui anno 325. in prima Nicæna Synodo Fidei definitioni contra Arium subscripserunt, fuisse Philocalum quemdam Episcopum Paneadis in Provincia Phæniciæ primæ, ut constat ex *Tom.* 1. *Concilior.* Collectionis Harduini *col.* 314. *D.* et ex P. le Quien *Tom.* 2. *Orientis Christiani pag.* 831. *B.* Notatum invenimus inter Episcopos, qui anno 449. in pseudo-Concilio Ephesino, seu latrocinali, subscripserunt condemnationi Sancti Flaviani, Philocalum alium Zagilensem Episcopum in Lybia, ut constat ex Actis prædicti Concilii *Tom.* 2. *col.* 86. *D*, *col.* 268. *C*, *col.* 272. *B*, ejusdem Collectionis, atque ex citato P. le Quien *pag.* 365. *C.* Legimus denique S. Philocalum Martyrem Alexandrinum *die* 21. *Martii* enunciatum in celebri Martyrologio per Florentinium edito, atque illustrato, cui consonant cætera D. Hieronymi Martyrologia apud Bollandianos *Tom.* 3. *Martii pag.* 529. *die* 21., qua etiam die consuli potest Francisci Mariæ de Aste Archiepiscopi Hydruntini *Disceptatio in Martyrologium Romanum*, *nota E.*

dette due classi debba il nome riferirsi. Ciò si vede, per lasciare tanti altri esempj, nei nomi di *Giusto*, *Candido*, *e Vittore*, che sono i nomi appellativi di sopra indicati, che si mettono ai Corpi estratti dalle Catacombe, e che però volgarmente si dicono Santi Battezzati; essendovi nel Martirologio Romano molti Santi col nome di *Giusto*, e di *Candido*, e di *Vittore*, che era nome proprio di loro, e non appellativo.

§. 4. Ma, restringendo il discorso al nome di *Filocalo*, non vogliamo entrare ne' monumenti profani, ne' quali ci sarebbe facile il ritrovare il nome di *Filocalo*, come nome proprio, nel qual proposito basta dar mano *al Tom.* 2. *del Tesoro delle Iscrizioni* raccolte dal celebre Muratori. Ci restrigneremo ai monumenti sacri, e diremo, ritrovarsi fra i Vescovi, che nel primo Concilio Niceno tenuto l'anno 325. sottoscrissero la definizione della Fede contra Arrio, Filocalo Vescovo de Paneade nella Provincia di Fenicia prima, come può vedersi *nel tom.* 1. *de' Concilj* della Collezione dell' Arduino *col.* 314. *D*, e nel Le Quien *tom.* 2. *Orientis Christiani pag.* 831. *B*. Diremo, ritrovarsi fra que' Vescovi, che nell' anno 449. nel secondo Concilio latrocinale Efesino si sottoscrissero alla condanna di S. Flaviano, un certo Filocalo Vescovo Zagilense nella Libia, come può vedersi negli Atti del detto Concilio nella Raccolta dell' Arduino *tom.* 2. *col.* 86. *D*, *col.* 268. *C*, *col.* 272. *B*, e nel citato Le Quien *pag.* 635. *C*. Diremo finalmente, ritrovarsi *ai* 21. *di Marzo* nel celebre Martirologio publicato ed illustrato dal Florentini un S. Filocalo Martire in Alessandria: e concordano gli altri Martirologj Geronimiani *nel tom.* 3. de' Bollandiani *nel Mese di Marzo pag.* 529. *al giorno* 21. *del detto Mese*: e sopra lo stesso giorno 21. di Marzo può vedersi l'Arcivescovo d'Otranto Francesco Maria

Il nome di Filocalo si trova ne' monumenti Ecclesiastici.

Non idem tamen noster Philocalus cum illis.

§. 5. Ex eo quod reperiatur, ut ostendimus, in relatis Martyrologiis *S. Philocali* nomen, non propterea inferre volumus, Corpus S. Philocali, quod nunc Bononiam transmittimus, esse idem cum Corpore S. Philocali, de quo mentio fit in mox laudatis Martyrologiis. Sanctus enim Philocalus noster Romæ obiit, utpote qui in uno ex Romanis Cœmeteriis sepultus condebatur cum signo Martyrii: alter verò, de quo mentionem faciunt supra citata Martyrologia, procul ab Urbe Roma, nempe Alexandriæ in Ægypto, passus, procul item sepultus fuit. Sed nomina Episcoporum, qui Concilio Nicæno, et Ephesino Conciliabulo subscripserunt, sub hoc nomine *Philocali*, nomen quoque *S. Philocali M.*, de quo præfata Martyrologia sermonem habent, ideo recensere placuit, ut innotesceret, nomen *Philocali*, etsi aliquando appellativum, apud Christianos fuisse quandoque etiam proprium, cum nimis a veritate alienum sit, quod quis alio nomine, quam proprio, Conciliis se subscribat; et quod in Martyrologiis alicujus Sancti nominatim mentio fiat, proprio nomine non indicato.

Non adhuc satis probatum Philocali nomen, proprium esse Sancto de quo res est.

§. 6. Fatemur quidem, non satis esse hoc ad plenam Nostri argumenti probationem faciendam; neque enim sufficiens ratio est ad hoc probandum, quod nomen *Philocali* sæpe usurpatum sit in significatione propria et nullo modo appellativa; sed necesse est præterea illud evincere, quod nomen hoc non tam proprium esse possit, quàm proprium re vera illius Sancti sit, cujus Corpus Bononiam transmittimus; quod putamus comprobari posse evidenter.

Id tamen evincit inscriptio Sepulchro, quo sacrum Corpus

§. 7. Corpus hujus Sancti non fuit repertum in Catacumbis sine nomine, neque *Philocali* nomen illi impositum est, ne remaneret sine nomine. Sepulchro, ubi sacrum Corpus tumulabatur, inscriptum erat nomen *Philocalus* hiscemet verbis: *Philocalus in pace*. Cùm autem

d' Aste nella sua Disceptazione sopra il *Martirologio Romano sotto la nota E.*

§. 5. Coll' aver Noi osservato nei predetti Martirologj il nome di *S. Filocalo*, non intendiamo di asserire, che il Corpo di S. Filocalo, che ora trasmettiamo a Bologna, sia di quel S. Filocalo, di cui si fa menzione ne' citati Martirologj; essendo morto il nostra in Roma, essendo stato il suo Corpo ritrovato colle divise del Martirio in uno di questi Nostri Cimiterj, ed essendo stato l'altro, di cui parlano i citati Martirologj, martirizzato lungi da Roma, e lungi da Roma sepolto cioè in Alessandria di Egitto. Ma abbiamo commemorati i nomi de' Vescovi sottoscritti al Concilio Niceno, ed al Conciliabolo Efesino, col nome di *Filocalo*, ed il Santo Martire Filocalo, di cui si fa menzione ne' Martyrologj indicati, per far vedere, che se alcune volte il nome di *Filocalo* ha fatta la figura di nome appellativo, appresso i Cristiani è stato altre volte adoprato come nome proprio: essendo impossibile, che chi si sottoscrive ad un Concilio, non si sottoscriva col nome proprio: e che ne' Martirologj, volendosi far menzione di un Santo, indicando chi era, non si faccia coll' esprimere il di lui nome proprio.

Non è però il medesimo col nostro.

§. 6. Conosciamo, che ciò non basta per la compiuta ed adeguata prova del nostro assunto, non bastando per l' effetto, di cui si tratta, l'aver dimostrato, che il nome di *Filocalo* è stato più volte usurpato come nome proprio, e non come appellativo. E' assolutamente necessario, che si dimostri esser nome proprio, ed esser tale quello, con cui vien chiamato il Santo, il di cui Corpo trasmettiamo a Bologna. Ma Noi crediamo, potersi ciò evidentemente comprovare.

Non pare abbastanza provato che il nome di *Filocalo* sia proprio al nostro Santo.

§. 7. Non è stato ritrovato il Corpo Santo nelle Catacombe senza nome, nè il nome di *Filocalo* gli è stato dato, per non lasciarlo senza nome. Il nome di *Filocalo* era impresso nel Sepolcro, in cui giaceva il Sacro Corpo, e le parole erano le seguenti: *Philocalus in pace.*

Lo dimostra però evidentemente l' Iscrizione incisa nel

condebatur, apposita. nomina sepulchris inscribantur ad indicandam personam, quæ ibi sepulta est; facile intelligitur, nomen *Philocali* inscriptum sepulchro hujus martyris esse non posse appellativum, sed esse nomen proprium ejusdem, adeoque Sanctum Corpus, quod Bononiam mittimus, esse Corpus *S. Philocali*, qui pro Christi Fide Martyrium passus est; quod non solùm probant illa verba *in pace*, quæ, ut habent veteres Inscriptiones in Catacumbis repertæ, Martyribus communia sunt æquè ac Christifidelibus ibidem sepultis; sed eruitur ex Vase sanguinis, signo indubitato Martyrii, quod pro Christo martyr sustinuit, ut Nos quoque adnotavimus in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 26.

Quæstio de Theophili nomine, quod in Actis Apostolorum legitur. §. 8. Divinarum Scripturarum explanatoribus, et Cornelio a Lapide in primis, Augustino Calmet, Joanni Baptistæ du Hamel, Nostro quoque bonæ memoriæ Vincentio Ludovico Cardinali Gotti *in tom.* 5. *Veritatis Catholicæ Religionis cap.* 3. *part.* 2. *num.* 2. investigandum relinquimus, utrum Theophilus ille, de quo sermo habetur *in cap.* 1. *Act.* 1. *Apostol.* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere et docere* = esset unus aliquis hoc proprio nomine insignitus; an potiùs sub Theophili appellativo nomine intelligi debeat quisquis cum Deo charitate conjungitur. Nobis satis est potuisse demonstrare, *Philocali* nomen hìc proprium omninò esse, non appellativum. Propterea te paterno cordis affectu etiam atque etiam complectentes, tibi, Dilecte Fili Noster, tuoque Gregi, quem tanta cum laude moderaris, et cui tamdiu præesse Nobis quoque contigit, Apostolicam Benedictionem impertimur.

Dat. 20. Maji 1755. Pont. XV. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maii 1755. Pontificatus Nostri anno Decimoquinto.

E mettendosi i nomi ne' Sepolcri per additare chi in esso è sepolto, vi vuole poco a comprendere, che il nome di *Filocalo* posto nel Sepolcro del nostro Martire, non può essere nome appellativo, ma che è vero nome di lui proprio, e che il Corpo, che trasmettiamo a Bologna, è il Corpo di S. Filocalo martirizzato per la Fede di Cristo: comprovandosi il di lui Martirio non già dalla sole parole *in pace*, che nelle antiche iscrizioni, che si trovano nelle Catacombe, sono comuni ai Martiri, ed ai Cristiani in esse sepolti; ma dal Vaso intinto di Sangue, che è la certa divisa del Martirio sofferto per Cristo: il che anche da Noi è stato avvertito nella Nostra Opera *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 27. *num.* 26. **Sepolcro del medesimo.**

§. 8. Lascieremo agl' Interpreti delle Divine Scritture, e particolarmente a Cornelio a Lapide, al Calmet, al du Hamel, ed anche alla buona memoria del Nostro Cardinale Gotti *nel tom.* 5, *della Verità della Cattolica Religione al cap.* 3. *pag.* 2. *num.* 2. l'investigare, se quel Theofilo, di cui si parla *nel cap.* 1. *degli Atti degli Appostoli* = *Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, et docere* = fosse una particolare persona, che avesse il detto nome, o pure se quel Theofilo fosse nome appellativo, indicante chiunque è amico di Dio, e ci contenteremo d'aver provato, che *Filocalo* nel caso Nostro è nome proprio. Ed abbracciandola con pienezza di cuore paterno, diamo a Lei, ed a quel Gregge, che ella con tanta edificazione governa, ed a cui per tanti anni Noi stessi abbiamo preseduto, l'Apostolica Benedizione. **Disputa sopra il nome di Teofilo, che ritrovasi negli atti degli Apostoli.**

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 20. Maji 1755. Pontificatus Nostri anno Decimo quinto. **Data li 20. Maggio 1755. del Pontific. XV.**

DECRETUM

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

IN CAUSA

NEAPOLITANA

Beatificationis, et Canonizationis Ven. Servi Dei PAULI BURALIS *S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.*

Dubium in Congregatione Rituum propositum.

CONGREGATIO Generalis Sacrorum Rituum habita fuit coram Nobis die 27. præteriti mensis Januarii, et in Causa Beatificationis, et Canonizationis Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati propositum fuit dubium sequentibus verbis conceptum: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, et Charitate, et Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, et Temperantia, earumque annexis in gradu heroico in casu, etc.*

Omnia primùm a Pontifice ante Congregationem sunt diligenter expensa.

§. 2. Congregationi interfuimus, nec ad eam imparati accessimus; accessimus enim post perlectas Scripturas et Informationes tum Postulatorum, tum Fidei Promotoris, post lecta Consultorum Congregationis suffragia Nobis præcedenter juxta morem in scriptis exhibita, post auditas Advocatorum Causæ verbales informationes. In ipsa Congregatione propriis auribus audivimus sententias Dilectorum Filiorum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, quas super prædicto dubio oretenus protulerunt; sed nullum a Nobis editum fuit responsum, ut, secundis adhibitis curis, porrectisque Deo

Optimo Maximo jugibus precibus, opportuniori tempore Nostram ederemus super proposito dubio sententiam.

Sed responsum in aliud tempus rejectum.

§. 3. Dum in minoribus Promotoris Fidei munere fungebamur, animadvertimus, plures in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis confectos fuisse Processus auctoritate Ordinaria, et Apostolica, nec unquam fuisse examinatam, multòque minus approbatam validitatem Processuum auctoritate Ordinaria confectorum, Cajetani videlicet, Placentini, et Neapolitani, ex quo non exiguum integritati, et valori probationum damnum derivabat; Testes enim in dictis Processibus examinati, qui, attento eorum numero, fide ipsorum dictis debita, adminiculis, quibus eorum attestationes erant roboratæ, consonantia cum Testibus examinatis in Processibus Apostolicis, probationis gradum attingere potuissent, si validitas Processuum, in quibus fuerunt examinati, fuisset discussa et approbata; Cessantibus discussione et approbatione validitatis, solius adminiculi vim et robur poterant obtinere, juxta Congregationis praxim, de qua in Nostro Opere *de Cononizatione Sanctorum lib.* 2. *cap.* 5. Sed, cum in toto Causæ decursu nulla de validitate Processuum promota fuisset indago, necessarium esse existimavimus sedulò inspicere, an validi re vera essent memorati Processus auctoritate Ordinaria confecti, et an omissio examinis involuntariæ quodammodo negligentiæ esset adscribenda, vel potiùs derivasse dicenda esset ex metu, quod eorum validitas approbari non posset.

Validitas processuum auctoritate Ordinaria confectorum in hac causa, haud levi ejus detrimento, numquam examinata.

§. 4. Ut id autem in aperto tandem poneretur, prædictos Processus ad Nos afferri mandavimus, et quamvis longa, quinquagenaria videlicet, et ultra, in examine Causarum Beatificationis, et Canonizationis experientia, potuissemus Nobis ipsis blandiri de Nostrarum virium sufficientia in examine validitatis prædictorum Processuum, advocari nihilominùs fecimus Dilectum Filium Benedictum Veteranum

Eam ipse Pontifex ad examen revocavit, et Decretum pro validitate tulit.

Sacræ Consistorialis Aulæ Advocatum, diligentissimum Fidei Promotorem a Nobis constitutum, cui prædictos Processus consignavimus, et ipsius sententia tum voce, tum scriptis Nobis exposita, communicato cum ipso consilio, Decretum edidimus die 1. currentis mensis Februarii, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignatum, in quo constare decrevimus de validitate Processuum Cajetani, Placentini, et Neapolitani, Ordinaria auctoritate confectorum in Causa Venerabilis Servi Dei Pauli Buralis S. R. E. Cardinalis de Aretio nuncupati.

Aliis adhibitis quoque diligentiis, supra relato dubio deinde responsum datum.

§. 5. Aliæ præterea post Congregationem habitam die 27. præteriti mensis Januarii adhibitæ sunt scrupulosæ diligentiæ, ne in re tanti momenti aliquid prætermissum dici posset, quod videri et examinari potuisset Deum Optimum Maximum jugibus precibus obsecravimus, ut Nobis præsto esse, et mentem Nostram illustrare dignaretur: post quæ, inhærentes unanimibus suffragiis Cardinalium, qui Congregationi Sacrorum Rituum habitæ die 27. præteriti mensis Januarii interfuerunt, proposito in ea dubio sic respondemus, auditoque Sacro, perceptaque Eucharistica Communione, cum præ impedimento podagræ Missam celebrare non potuerimus, sic respondendum decernimus: *Ita constare de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, et Charitate, et Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, ac Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, ut tutò procedi possit ad ulteriora, ad discussionem videlicet quatuor Miraculorum.*

In omni, quem retinuit, vitæ statu Ven. Paulus Buralis omnes virtutes in gradu heroico exercuit.

§. 6. Venerabilis Dei Servus Paulus Buralis vixit in statu seculari usque ad annum quadragesimum sextum suæ ætatis. Nomen deinde dedit Congregationi Clericorum Regularium, qui Teatini nuncupantur, et in dicta Congregatione permansit spatio annorum undecim. Ad dignitatem Episcopalem deinde evectus, præfuit primùm Ecclesiæ Placentinæ, et Collegio

Cardinalium S. R. E. adscriptus, translatus deinde fuit ad regimen Archiepiscopalis Ecclesiæ Neapolitanæ, quæ omnia spatio ferè decem annorum implevit; ponderatisque sedulò omnibus, quæ in unoquoque prædictorum statuum ab eo gesta sunt, constat, ipsum in gradu heroico eas omnes Virtutes frequentibus actibus exercuisse; quæ unicuique prædictorum statuum erant proportionatæ et propriæ, cum eximia semper charitate erga Deum et proximum, spectabili humilitate, et eximia undequaque prudentia.

Non tamen omnia testibus de visu comprobantur

§. 7. At, cùm ea omnia, quæ pertinent ad statum secularem, et sic ad longum vitæ ipsius cursum, et pleraque alia, quæ statum Regularem respiciunt, in quo non modicum suæ ætatis cursum perfecit, non sint probata Testibus de visu, sed Testibus aut de auditu a videntibus, aut de auditu auditus, et ea tantùm, quæ statum Episcopalem, et Cardinalitiam respiciunt dignitatem, sufficienti numero Testium de visu innixa sint, locus factus est Decreto a Nobis edito die 23. Aprilis 1741. et impresso in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 25., in quo statutum est, ut in Causis etiam procedentibus per viam non Cultus, si Virtutes probatæ sint per Testes de auditu, et sic per probationes subsidiarias, dilatâ, prout in casu, absque culpa et dolo Postulatorum, confectione Processuum longè post obitum Dei Servi; si de validitate Processuum post dictum tempus confectorum abundè constet, prout in casu; si, Testium numero, et qualitate, cæterisque attentis adminiculis, moralis, prout in casu, consurgat certitudo, quæ, si non impossibile, imprudens saltem judicium reddat de opposito: proposito de Virtutibus dubio nullatenùs respondeatur *Constare*, deficiente videlicet probatione directa per Testes de visu, sed respondeatur, *Ita constare : ut tutò procedi possit ad discussionem quatuor Miraculorum*, aucto videlicet Miraculorum numero, a

Atque hinc propterea proposito de virtutibus dubio congrua ratione responsum.

duobus, quæ olim sufficiebant pro obtinenda Beatificatione, ad alia duo, et sic ad quatuor Miracula, ut quod ex humano defuit Testimonio, Divino compensetur.

Præsens Decretum manu Nostra subscriptum, Nostroque Sigillo munitum, Secretario Congregationis Sacrorum Rituum consignamus, inter Acta ejusdem Congregationis asservandum.

Dat. 8. Februarii 1756. Pontif. XVI. Datum hac die 8. Februarii 1756.

BENEDICTUS PAPA XIV.

D. F. Card. Tamburinus Præf.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus S. R. C. Secr.

ACTA CONSISTORIALIA

Pro Concessione Pallii Patriarchæ Antiocheno Syro Maronitarum.

In Consistorio Secreto habito die 28. Martii 1757.

ARGUMENTUM:

DIE duodecima Februarii, Anni 1756. cum e vivis excessisset Reverendissimus Dominus Simon Petrus Evodius, Patriarcha Antiochenus Syrorum Maronitarum: is nimirùm, quem Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS XIV. Pontifex Maximus datis die. 16. Martii 1743. Litteris, ad compescendas dissensiones in Electione Patriarchæ subortas, Patriarcham Auctoritate Apostolica constituerat; die autem 13. Julii 1744. in Consistorio Semipublico, ad complementum Patriarchalis dignitatis, Pallio Pontificio donaverat: Peractis de more Novendialibus, Archiepiscopi et Episcopi ejusdem Nationis Syrorum Maronitarum, quibus eligendi Patriarchæ jus competit, convenerunt in Chesroano apud Anturam in Æde Sancti Josephi: et unanimi omnium consensu, die 28. ejusdem mensis Februarii, elegerunt in Patriarcham, Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum: quemadmodum ex hoc Synodico ipsorum Decreto perspicuum redditur.

Archiepiscoporum et Episcoporum Decretum Electionis Reverendissimi Domini Tobiæ Gazenii, Archiepiscopi Cypri, in Patriarcham Antiochenum Syrorum Maronitarum.

LAUS DEO SEMPER.

PRÆSENTIBUS Literis pateat, Nos infrascriptos in Æde Sancti Josephi apud Anturam conve-

nisse, ibique juxta Sacros Canones, præscriptasque in Sanctis Synodis Constitutiones, elegisse Reverendissimum Dominum Tobiam Gazenium, in Beatissimum Patriarcham Sedis Theopolis Antiochiæ, plenaque omnium nostrum libertate, atque unanimi consensu, eundem in Patriarcham nostrum, nostræque Nationis Patrem adscivisse; debitam ipsi obedientiam, subjectionemque secundum Statuta Sanctarum Synodorum exhibituros; dummodo idem ipse Formulam Professionis suæ, Pontifici Sanctæ Romanæ Sedis exhibeat, Fidemque Catholicam usque ad sanguinis effusionem conservet. In quorum fidem in Sancto nostro Concilio hanc syngrapham a nobis subscriptam dedimus die vigesima octava Februarii, Anno 1756.

Archiepiscopi et Episcopi.

Philippus Listræ.
Stephanus Botri.
Gabriel Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michael Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.
Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.

Postea; tum ab Electo Patriarcha Tobia, tum ab Archiepiscopis et Episcopis Electoribus, ad SS. Dominum Nostrum PP. BENEDICTUM XIV., et ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, unà cum R. P. D. Arsenio Heliopolitano Archiepiscopo, ipsius Electi Patriarchæ Oratore et Procuratore, Literæ missæ sunt, quibus demississimè Sanctitatem Suam rogant, ut Electum Patriarcham confirmare, eique Pallium, plenitudinis Pontificiæ Potestatis insigne, concedere dignetur. Sunt autem hujusmodi:

I.

Epistola Electi Patriarchæ Tobiæ Petri Gazenii ad Sanctissimum Dominum nostrum Benedictum Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

Ego Tobias Gazenius Sanctitatis Tuæ servus, Cypri olim Archiepiscopus, nunc verò miseratione divina Antiochenus Patriarcha, licet indignus, coram sanctis pedibus Tuis procumbens, eosque submissè ac reverenter, sicuti Christi Domini Vicarium decet, deosculans, Sanctitati Tuæ expono, duodecima die Februarii, hujus anni, Simonem Patriarcha Antiochenum, decessorem meum, ad Deum migrasse: cui ut requiem donet Dominus, suffragio sanctarum tuarum precum contingat. Die autem vigesima octava ejusdem mensis, fratres meos, tuosque famulos, Archiepiscopos et Episcopos, in Æde Sancti Josephi apud Anturam, Patrum Societatis Jesu, in Chesroano, convenisse, ibique secundum Statuta Sacri Libanensis Concilii, lati ad eligendum novum Patriarcham cum plena libertate, nullaque vi adhibita suffragiis, me tametsi immerentem, Patriarcham constituisse: quemadmodum Sanctitati Tuæ palam faciunt datæ ab ipsis ad Sanctam Apostolicam Sedem et ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide Literæ. Quoniam verò, Sanctissime Pater, Beati Petri Apostolorum Principis es Successor, cui dictum est: et Tu conversus confirma fratres tuos: ideo coram pedibus tuis provolutus, enixis precibus a Te peto, ut Pallium mihi Pontificium concedas, meque in Sede Antiochena confirmes: sicuti decessores Tui felicis recordationis cum meis antecessoribus facere consueverunt: idque mihi præstare digneris per fratrem meum, servum autem tuum, Arsenium Heliopolis Archiepis-

[illegible]

II.

Epistola ejusdem Electi Patriarch...
Sacram Congregationem de propa...

Eminentissimi, ac Reverendissi...

CERTIORES Vos facio, die duode...
rii, hujus anni, Simonem Evod...
cham Antiochenum e vivis exces...
tem vigesima octava ejusdem men...
tos juxta Decreta Sacræ Libanen...
Æde S. Josephi Anturensi Patrum...
in Chesroano Archiepiscopos et E...
tres meos, latis liberè suffragiis, ...
merentem, in Patriarcham Antio...
gisse: quemadmodum ex Litteris...
Sanctissimum ac Beatissimum Pon...
mum et ad Sacram Congregation...
datis perspicere potestis. Quum i...
decensque sit, ut optimis traditio...
que consuetudinibus mos geratur...
stigiis Decessorum meorum ego insi...
ctitate Sua petere decrevi et Pall...
cium, et Apostolicam in sede Ant...
firmationem; signum autem, et...
dientiæ meæ ac reverentiæ erga...
manam Sedem, patebit Sacræ C...
Vestræ ex Formula Professionis...
manu subscriptæ, ac sigillo firma...
Apostolicam Sedem transmitto. Qua...
nentias Vestras Reverendissimas...
Sanctissimo Patre Pallium mihi Po...
Confirmationem Apostolicam imp...
cum gratiis, et privilegiis, quæ ma...
ribus concedi consueverunt: eidem...
tissimo Patri significetis, quod,...
rum distantia, et imminens Nat...
mea absentia periculum detineren...
sum ad visitanda Sacra Apostolo...
et ad accipiendum e manibus Sa...

copum, quem tamquam Procuratorem meum misi ad deosculandum pedes tuos, et ad impetrandum a Te confirmationem: Virum virtutibus ornatum; prudentia, pietate, et patientia in excitatis adversùs ipsum ex invidia persecutionibus præditum: quem, quum adhuc Monachus esset, ego autem ipse Patriarchalem dignitatem nondum iniissem, ex longa consuetudine probè cognovi, dignum proinde censui, ut illum ad Apostolicam Sedem ablegarem. Decebat sanè, ut egomet ad Sacra Apostolorum Limina visitanda accederem: Verùm ab hoc me proposito detinuit, primùm quidem immensa locorum distantia: deinde, quia vereor, ne quid detrimenti res Maronitarum publicæ, me absente, capiant. Itaque paterna Tua benignitate fretus, etiam atque etiam rogo, ut meis, meæ Nationis, atque Ablegati ejusdem Votis obsecundans, Pater Beatissme, et Pallium mihi transmittas, et reliquis me spiritualibus temporalibusque beneficiis cumulare digneris: quæ quantulacumque sint, in summum tamen mihi honorem cessura reputabo. Meæ autem erga Te, et Sanctam Sedem Tuam demissæ obedientiæ argumentum habes Orthodoxæ Fidei professionem, manu mea subscriptam, quam Tibi Nuncius meus exhibebit. Voveo enim, et promitto, coram Deo et Angelis ejus, me Sedi Apostolicæ et Romano Pontifici usque ad extremum vitæ spiritum semper et ubique obtemperaturum: operam insuper omnem collaturum, ut huic meæ Nationi, quæ perpetuis erga Sanctam Sedem obsequii et reverentiæ documentis claruit, Deo favente, Teque annuente, amputatis dissensionibus, pacem ac tranquillitatem restituam. Interim Tuis sanctis pedibus iterùm demississimè oscula defigens, ut ad multos Te annos incolumem servet, precibus a Deo Optimo Maximo quàm possum studiosissimè contendo. Datum die 20. Martii 1756.

Sanctitatis Tuæ Servus
Tobias Petrus Gazenius,
Patriarcha Antiochenus.

II.

Epistola ejusdem Electi Patriarchæ Tobiæ ad Sacram Congregationem de propaganda Fide.

Eminentissimi, ac Reverendissimi Domini.

CERTIORES Vos facio, die duodecima Februarii, hujus anni, Simonem Evodium Patriarcham Antiochenum e vivis excessisse; die autem vigesima octava ejusdem mensis congregatos juxta Decreta Sacræ Libanensis Synodi in Æde S. Josephi Anturensi Patrum Societatis Jesu in Chesroano Archiepiscopos et Episcopos fratres meos, latis liberè suffragiis, me licet immerentem, in Patriarcham Antiochenum elegisse: quemadmodum ex Litteris ipsorum ad Sanctissimum ac Beatissimum Pontificem Maximum et ad Sacram Congregationem Vestram datis perspicere potestis. Quum igitur æquum decensque sit, ut optimis traditionibus sacrisque consuetudinibus mos geratur; idcirco vestigiis Decessorum meorum ego insistens, a Sanctitate Sua petere decrevi et Pallium Pontificium, et Apostolicam in sede Antiochena confirmationem; signum autem, et pignus obedientiæ meæ ac reverentiæ erga Sanctam Romanam Sedem, patebit Sacræ Congregationi Vestræ ex Formula Professionis Fidei, mea manu subscriptæ, ac sigillo firmatæ, quam ad Apostolicam Sedem transmitto. Quamobrem Eminentias Vestras Reverendissimas rogo, ut a Sanctissimo Patre Pallium mihi Pontificium, et Confirmationem Apostolicam impetratis, unà cum gratiis, et privilegiis, quæ meis Decessoribus concedi consueverunt: eidem insuper Beatissimo Patri significetis, quod, nisi me locorum distantia, et imminens Nationi meæ ex mea absentia periculum detinerent, per me ipsum ad visitanda Sacra Apostolorum Limina, et ad accipiendum e manibus Sanctitatis Suæ

Pallium accederem. Quam verò sim Sedi Apostolicæ Romanisque Pontificibus obsequentissimus; id palam faciet frater meus Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus, quem Nuncium meum, Oratorem, ac Procuratorem ablegavi, ut pro me obedientiam exhibeat, et Pallium petat. Illum siquidem ad hoc obeundum munus idoneum existimavi, utpote Virum bonis moribus præditum, virtutibus ornatum, mihique probè notum, antequam ad Patriarchalem dignitatem evectus essem. Vos igitur post Deum obsecro, Eminentissimi Domini, ut quas ipse nomine meo porriget, ne patiamini irritas esse et inanes preces. Interim Deum Optimum Maximum oro et obtestor, ut totus terrarum Orbis ditioni vestræ subdatur, et obductæ ab adversariis nebulæ dissipentur. Datum die 20. Martii 1756.

Tobias Petrus Patriarcha Antiochenus.

III.

Epistola Archiepiscoporum et Episcoporum ad Sanctissimum Dominum Nostrum BENEDICTUM Papam XIV.

SANCTISSIME PATER.

POST oscula Liminum Apostolicorum, sanctorumque pedum tuorum, Nos infrascripti exponimus, quod die 12. mensis Februarii, servus tuus Simon Petrus Patriarcha Antiochenus ex hac luce ad Dominum migravit: oramus, ut Deus Sanctitatem Tuam nobis conservet: post illius autem decessum, congregati apud Anturam in Chesroano in Æde Sancti Josephi, quæ Patrum Societatis Jesu est, die 28. ejusdem mensis, latis secundum Decreta Sanctæ Libanensis nostræ Synodi suffragiis, elegimus servum tuum, fratrem nostrum, Tobiam Gazenium, Cypri Archiepiscopum, nobili genere natum, eumque

unanimi consensu, spontanea voluntate, omnique vi remota, nostrum Patriarcham constituimus. Itaque coram Apostolicis pedibus tuis procumbentes, supplices petimus, ut eidem Reverendissimo Domino Patriarchæ nostro Tobiæ Pallium Apostolicum, et Pontificiam in Sede Antiochena Confirmationem concedere digneris: aliis insuper eumdem cumulare velis tum consuetis gratiis, tum etiam majoribus, quam quibus prædecessores ipsius Patriarchæ ab Apostolica Sede sunt ornati: idque tam propter ipsius generis nobilitatem, morum honestatem, in rebus agendis solertiam, religionis fervorem; quàm propter eximiam, quàm Apostolicis mandatis tuis semper exhibuit obedientiam, impensosque ab eodem in Sedis Patriarchalis beneficium, Patriarcharumque obsequium et in procuranda Pontificiarum Tuarum Literarum executione, labores. Rogamus quoque paternam Tuam Clementiam, Pater Beatissime, ut oculos tuos ad Sedis nostræ Patriarchalis favorem benignè convertas: non enim Sanctitatem Tuam latere arbitramur, quantis illa malis ob tyrannicam Infidelium oppressionem hactenùs succubuerit. Demùm sanctis tuis pedibus iterùm oscula defigentes. Deum oramus, ut Beatitudinem Tuam diu incolumem tueatur. Datum apud Anturam die 29. Februarii 1756.

Archiepiscopi et Episcopi.

Philippus Lystræ.
Stephanus Botri.
Gabriël Ptolemaidis.
Joannes Laodiceæ.
Germanus Tripolis.
Michaël Damasci.
Antonius Arcæ.
Josaphat Tyri.
Petrus Paneadis.
Joseph Sidonis.

Joseph Beryti.
Joachim Eden.
Arsenius Tagriti.
Abdalla Cypri.

Aliæ præterea ab iisdem Archiepiscopis et Episcopis Maronitis, necnon a Proceribus Gazeniis, et Habaisciis, in idem argumentum scriptæ sunt Epistolæ, tum ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide, tum ad Eminentissimos ac Reverendissimos Dominos Cardinales Protectores Nationis, et Monachorum Maronitarum: quibus Epistolis Electi Patriarchæ Tobiæ merita, omnium assensu et plausu, enunciantur.

Totius igitur negotii examine per Sanctitatem suam ad Eminentissimos Patres ejusdem Sacræ Congregationis de Propaganda Fide remisso, in Congregatione Generali habita die 8. Martii, currentis anni, editum est hujusmodi Decretum.

DECRETUM

Sacræ Congregationis Generalis de Propaganda Fide.

Habitæ die 8. Martii 1757.

REFERENTE bon. mem. Nicolao Lercario Archiepiscopo Rhodiensi, Secretario, postulationem ab Episcopis et Clero Maronitarum de more factam R. P. D. Tobiæ Gazeni Archiepiscopi Cypri, viri zelo, doctrinâ, et prudentiâ, cæterisque virtutibus plurimum commendati, in Patriarcham Antiochiæ ejusdem Nationis, in locum R. P. D. Simonis Petri Evodii nuper defuncti, necnon preces eorumdem Episcoporum, Cleri, et Populi Maronitarum, pro supradictæ postulationis admissione, et Patriarchæ confirmatione; Sacra Congregatio censuit, consulendum esse Sanctissimo pro admissione prædictæ postulationis, et confirmatione ejusdem R. P. D. Tobiæ Gazeni in Patriarcham Antiochenum nationis Maronitarum.

Quam Sacræ Congregationis sententiam, Sanctissimo Domino Nostro relatam ab Eminentissimo et Reverendissimo Domino Domino Josepho Cardinali Spinelli Præfecto, in Audientia habita die 18. ejusdem mensis, Sanctitas Sua in omnibus approbavit, et in Consistorio ad ulteriora procedi mandavit. Datum ex Ædibus dictæ Sacræ Congregationis die 19. Mensis et Anni, quibus supra.

N. Antonellus Secretarius.

His præmissis, die 27. Martii, ejusdem anni 1757. *indicto de more Secreto Consistorio, postquam in eo Propositiones Ecclesiarum, et alia occurrentia negotia fuerunt absoluta, Sanctissi-*

mus Dominus noster de Pallio Latino Patriarchis Orientalibus, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, concedendo, deque Maronitis, eorumque ritibus Latino simillimis, et eximio in Sanctam Sedem obsequio præfatus, quid in Electione tum hujus novi Patriarchæ Tobiæ, tum decessoris ejus Simonis Petri Evodii gestum fuerit, luculentissima hac Allocutione exposuit.

VENERABILES FRATRES.

QUADRAGINTA jam, et ultra, effluxerunt anni, ex quo, subortâ controversiâ, num Patriarchæ Alexandrino Græci ritus indulgeri posset Latinum Pallium, quantumvis idem opportunis prolatis monumentis comprobaret, se schisma ejurasse, suumque legitimum Procuratorem ad Urbem ablegasset, qui humiles enixasque preces suas ad ipsum Pallium obtinendum afferret, coacta fuit coram sanctæ memoriæ Clemente XI. Prædecessore nostro satis frequens S. R. E. Cardinalium, ac Prælatorum Congregatio, cui Nos quoque interfuimus, et in qua statutum fuit, ut expetitum Latinum Pallium concederetur; Nobisque ipsis contigit, pro Advocati Consistorialis munere, quo tunc fungebamur, ipsam Palli petitionem in Consistorio exponere 1: quod magnæ postmodum consolationi Nobis extitit, quum scilicet in manus nostras subinde pervenit vetus decretum, seu resolutio multos ante annos edita 2, per quam ad propositum dubium, an Patriarchis Græci ritus Latinum Pallium esset concedendum, quoties illud, positis omnibus necessariis conditionibus, postularent, affirmativè responsum fuit; quæ quidem resolutio ignota tunc erat, quum Patriarchæ Alexandrino facta est Latini Palli concessio 3.

Ex quo autem Nos nullis nostris meritis ad Summum Pontificatum evecti fuimus, nostris ipsi manibus Patriarchæ Armeniæ minoris, et

1. Vide acta Consist. impressa inter consistorial. Orationes ejusdem Pontif. *pag.* 139. *et seq.*

2. Videlicet *die* 9. *Jun.* 1642.

3. Ut in nostro

Ciliciæ, confirmata priùs illius Electione, Latinum Pallium imposuimus 4. Atque id ipsum in Consistorio semipublico, concedendum, transmittendumque decrevimus Cyrillo Patriarchæ Antiocheno Græcorum Melchitarum, postquam examini subjecta, probataque fuerat illius electio, ipseque per legitimum ad id constitutum Procuratorem, enixis precibus sibi Latinum Pallium concedi postulaverat 5. Quod ipsum Latinum Pallium aliis duobus Patriarchis Armenis, subsequentibus temporibus, a Nobis ipsis datum est 6.

Quod autem ad Maronitas pertinet, compertum unicuique est, eos uti Azymo, non secùs ac utitur Occidentalis Ecclesia, et sacra adhibere indumenta nostris simillima 7. Nostis præterea, Venerabiles Fratres, Nos olim, ad compescendas dissensiones in eorum Patriarchæ Electione subortas Patriarcham Antiochenum Maronitarum illis constituisse Simonem Petrum Evodium, atque hunc fuisse a Maronitis libentissimè exceptum, eidemque subinde concessum a Nobis fuisse Latinum Pallium, pro quo legitimus ipsius Procurator necessariis documentis instructus, in Consistorio insteterat 8.

E vivis nuper excessit præmemoratus Simon Petrus Evodius: quumque Maronitæ elegerint ipsi successorem, is planè est, qui per suum Ablegatum, opportuna quæque documenta præferentem, Pallium sibi concedi postulat, quemadmodum mox ipsi audietis ex ipsius legitimo Procuratore, quem jam nunc in Consistorium ab eo, cui id munus est, induci mandamus.

Expleta Sanctissimi Allocutione, Aulæ Consistorialis foribus apertis per unum ex D. D. Cæremoniarum Magistris R. P. D. Philippus Maria Pirelli-Prælatus Domesticus Pontificius, Signaturæ Justitiæ Auditor, et Sacri Consistorii Advocatus, et R. P. D. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus, Electi Patriarchæ Tibiæ Procurator, introducti fuere, et e regione Pontificis

Opere *De Synodo Diœces. lib.* 13. *c.* 5. *nu.* 19.

4. *Cit. lib.* 13. *ejusd. Operis*, *cap.* 15. *sub n.* 14.

5. In nostra Consist. Allocut. *die* 3. *Feb.* 1744. et impressa *v.* 3. *p.* 387. *præsentis huj. Bullar. in Append. sub n.* 6.

6. Scilicet in Consistorio habito *die* 23 *Sept.* 1750 et in Consistorio habito *die* 22. *Julii* 1754.

7. Vid. Epistola Encyclica *ad Missionarios per Orientem constitutos*, *quæ est* 47. *t.* 4. *hujus Edit. vol.* 11. *p.* 127. *n.* 23. 25. *et* 31.

8. In Consist. Alloc

habita die 13. Jul. 1744. et impressa v. 3. hujus novæ Edit in Append sub n. 7.

in Lecto sedentis, flexis genibus, prædictus R. P. D. Cirilli Sacri Consistorii Advocatus Sanctitatem Suam sic allocutus est:

BEATISSIME PATER.

ANTIOCHENA Maronitarum Ecclesia, Sanctitatis Vestræ auctoritate et providentia maximis olim perturbationibus liberata, enixè petit, ut Pallium e B. Petri Corpore sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, nunc tradatur suo nuperrimè electo Patriarchæ R. P. Tobiæ Gazenio Archiepiscopo Cypri: quem non minus Gentis Maronitarum merita, quam sua pietas, et probata in Sanctam Sedem fides; et observantia commendant; ut hunc honorem obtineat, quem habuit decessor suus; quemque, uti est eximia Sanctitatis Vestræ in omnes latè populos, qui Christiano censentur nomine, digna Pontifice Maximo beneficentia, Orientalis Ecclesiæ Patriarchæ, parum usitato antea exemplo, hoc tempore quinquies impetraverunt.

Ea de re R. P. Arsenius Archiepiscopus Heliopolitanus Procurator ad Urbem missus, demississimè rogat, ut religiosissima, quæ nunquam ad partes factiosorum, aut errantium declinavit, Ecclesia, constanti Romanæ Cathedræ judicio, diuturna hujus decoris accessione fruatur; atque id ipsum in genua provolutus, Tobiæ Patriarchæ nomine et verbis, instanter postulat, instantius, et instantissimè.

Post hæc Sanctissimus intermissam Allocutionem prosequens, Electionem ipsius Patriarchæ Tobiæ quam libenter, et qua clausula se confirmasse, eidemque optatum Pallium benignè concedere, emissa prius tam hic in Urbe ab ipsius Procuratore, quàm in Monte Libano ab ipsomet Patriarcha Fidei professione; totam denique Sirorum Maronitarum nationem, ne unquam obliviscantur sinceram suam adhæsionem Catholicæ Fidei et Sedi Apostolicæ, monendam esse, eis-

que simul nomine Pontificio Apostolicam Benedictionem impertiendam, ornatissimis hisce verbis exponere dignatus est.

ALLOCUTIO SANCTISSIMI.

Audistis, Venerabiles Fratres, expositam a legitimo Electi Patriarchæ Procuratore, pro Pallio instantiam. Audistis præterea, quibus illa fundamentis innitatur. In Congregatione negociis Propagandæ Fidei præposita, jam expensa fuerunt Electionis validitas, Electi merita, quique peractam Electionem consequutus est, omnium assensus et plausus. De his omnibus ad Nos accuratissimè relatum fuit : Nosque exhibitum a Congregatione consilium sequentes, Electionem ipsam quam libenter confirmavimus. In ipsa Confirmatione clausulam illam prætermisimus, per quam aliæ nonnunquam Electiones validari solent, *etiam quoad substantialia;* quum nihil in ea desideretur ex iis, quæ ad validitatem actus, juxta Orientalem disciplinam, necessaria existimantur; neque verò affirmari pro certo valeat, Occidentalis Ecclesiæ leges, quibus aliquæ inductæ fuerunt substantiales Electionum nullitates, Orientalem quoque Ecclesiam afficere, de qua in ipsis legibus nulla occurrit mentio 9. Quæ quum ita sint, annuentes precibus ab Electi Patriarchæ Procuratore expositis, libenti animo optatum Pallium ipsi concedimus; ita tamen ut idem legitimus Procurator, nomine illius, a quo constitutus est, priusquam ipsi fiat Pallii traditio, Professionem Fidei emittat, juxta formulam ab Urbano VIII. Prædecessore nostro statutam; et id ipsum subinde fiat ab ipsomet Patriarcha : cui impensè injungimus, ut suos Maronitas moneat, ne unquam obliviscantur sinceram Nationis suæ adhæsionem Catholicæ Fidei, et Sedi Apostolicæ, quæ tanto eos amore amplexa est, et complectitur; eisdemque simul nostro nomine Apostolicam Benedictionem impertiatur.

9. Vide citata Epist. Encyclica, quæ est 47. *novæ huj. Edit. vol.* II. *p.* 179. *n.* 44.

Postquam absolutum est Consistorium, quoniam præmemorati Patriarchæ Tobiæ Procurator R. P. Arsenius Heliopolitanus Archiepiscopus desiderio flagrabat, quo singulari impertito beneficio; Sanctitati suæ, ejusdem Patriarchæ nomine, gratias saltem privatim redderet, quum in publico id facere ei non licuerit: ideo post Consistorium voti compos a Pontifice perhumaniter factus, in intimo suo Cubiculo flexis genibus, hunc in modum verba fecit Arabicè, quæ deinde Latinè a R. P. D. Josepho Simonio Assemano, Bibliothecæ Vaticanæ Præfecto, Sanctissimi Domini Nostri Prælato Domestico, et utriusque Signaturæ Referendario, reddita sunt.

BEATISSIME PATER.

Tot, ac tanta sunt eximiæ Tuæ in Antiochenum Electum meum, atque a Te in hoc Augustissimo Consensu confirmatum Patriarcham Tobiam Petrum Gazenium, benevolentiæ charitatis, ac benignitatis argumenta, ut fateri ultro compellar, vires mihi non suppetere, quo dignas Sanctitati Tuæ grates rependam. Conabor tamen genuinos ipsius Patriarchæ sensus, sincerasque grati animi significationes pro modulo meo palam contestari. Est enim, Sanctissime Pater, est meus Patriarcha, obsequentissimus Apostolicæ Sedis filius, suæque erga Sanctitatem Tuam obedientiæ signa minimè dubia, non verbis tantùm, sed illustribus etiam factis, dedit: tùm nempè, quum nullam interposuit moram, quin facto a Te judicio de controversa olim Patriarchali dignitate, statim acquiesceret, constitutoque Auctoritate Tua Patriarchæ Simoni Evodio, suo proximo Decessori, sese submitteret. Qua agendi moderatione, quantum virtutis suæ opinio omnibus accreverit, datis ad ipsum humanissimis Litteris, Beatitudo tua declaravit. Itaque idem ipse, qui jussis Tuis obtemperans, ut teterri-

mum illud schisma ex duplici in Patriarcham Electione conflatum extingueretur, delata sibi dignitate se confestim abdicavit, facile erit unicuique animo concipere, quàm sit in posterùm luculentiora erga Sanctam Sedem observantiæ suæ documenta præbiturus, posteaquam et Patriarchalis dignitatis, unanimi Antistitum Maronitarum suffragio collatæ, Confirmatione, et honore Pallii de Corpore Beati Petri sumpti, ipsum honorificentissimè cumulasti. Quamobrem sicuti hactenùs habuisti, Pontifex Optime Maxime, Ecclesiarumque Orientalium amantissime, ita nunc, et semper habebis Antiochenum Patriarcham Tobiam, et beneficiorum Tuorum gratum memoremque, et Pontificiorum mandatorum observantissimum.

BREVIA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

Ad Patriarcham, Archiepiscopos, Episcopos, et Proceres Maronitarum.

I.

Venerabili Fratri Tobiæ Petro Patriarchæ Antiocheno Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

ET Venerabilem Fratrem Arsenium Archiepiscopum Heliopolis a Fraternitate Tua ad Nos, atque Apostolicam hanc Sanctam Sedem omnium Ecclesiarum Catholici Orbis Matrem et Magistram ablegatum, et humanissimas literas præclaris tuæ erga Nos observantiæ, et debitæ erga eamdem Sanctam Sedem reverentiæ, obedientiæque documentis insignes Nobis inscriptas, Nobisque á memorato Arsenio Archiepiscopo redditas, ea, qua Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi aliàs prosecuti fueramus, Pontificia benignitate et Apostolica charitate excepimus. Quemadmodum autem Nobis permolestum accidit nuntium, viam nimirùm universæ carnis ingressum, et, uti in justo remuneratore supremo Pastorum Principe JESU CHRISTO sperare decet, ad æterna beatæ stationis in Cœlis tabernacula receptum fuisse cl. mem. Simonem, dum in hu-

manis ageret, Patriarcham Antiochenum multis nominibus commendatum, ita ingenti lætitia in Domino exultavimus, quod Tu, Venerabilis Frater, in ipsius locum et Patriarchalem Sedem per unanimem Venerabilium Fratrum Antistitum Suffragantium concordiam electus, suffectusque fueris. Nobis sanè compertum, exploratumque erat, Fraternitatem Tuam Sacerdotalibus, Pastoralibusque virtutibus insignitam, in excolenda Christi Vinea Tibi commissa laudabiliter adlaborare; atque adeo Nobis pro certo pollicemur, Te, Venerabilis Frater, majori dignitate, auctoritate, et honore cumulatum, majori sollicitudine, vigilantia, operaque fore adnixurum, ut istam inclytam Maronitarum Nationem, de qua districtam æterno Judici JESU CHRISTO rationem reddere debes, Apostolicæ huic Sanctæ Sedi semper addictissimam, et veluti solem inter offusissimas tot errorum tenebras, et caligines lucidius præfulgentem, magis magisque confirmes, illustres, adaugeas, et promoveas. Porrò quod ad Electionem tuam a Nobis probandam, confirmandamque, Palliumque de Corpore Sancti Petri Apostolorum Principis sumptum Tibi mittendum, enixis precibus exposcis, Fraternitati Tuæ persuasum esse cupimus, Nos, a gravissima diuturnaque infirmitate sensim per ineffabilem divinæ bonitatis abundantiam convalescentes, ubi Nobis integrum fuit, ne quidquam per Nos moraretur, e lecto Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habuisse. In hoc itaque Consistorio Electionem tuam approbavimus, et Apostolica auctoritate nostra confirmavimus, Palliumque de more Tibi tradendum mandavimus, prout ex aliis nostris Apostolicis Litteris plenius intelliges. Nec dubitamus, quin idem Arsenius Archiepiscopus Ablegatus tuus, a quo et Pallium accipies, de omnibus per Nos in hoc negotio actis gestisque Fraternitatem Tuam fusiùs edoceat.

Præterea Fraternitatem Tuam, quam plurimi facimus, magnoque honore prosequimur, et Apostolica caritate in vinculo unitatis complectimur, vehementer rogamus, atque in Domino hortamur, ut nostram imbecillitatem in ferventioribus tuis apud Deum obsecrationibus commendatam habere satagas. Cæterùm, Venerabilis Frater, bono animo esto, prædica verbum, ipsta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina, vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelistæ, ministerium tuum imple, certa bonum certamen Fidei, apprehende vitam æternam cum corona justitiæ, quam repositam digne laborantibus in Cœlo reddet Tibi quoque Dominus in illa die justus Judex. Nos interim ad prosperi successus, divinique præsidii auspicium, et studiosæ nostræ ad Fraternitati tuæ, universæque Maronitarum Nationi, cum opportuna sese dederit occasio, gratificandum voluntatis pignus, Apostolicam Benedictionem uberrima cum cœlestium charismatum copia conjunctam, Tibi, Venerabilis Frater, eidemque Maronitarum Nationi tuæ, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xxx. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

II.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, et Episcopis Patriarchatus Antiocheni Nationis Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Non possumus sanè satis aptis verbis explicare, Venerabiles Fratres, et dolorem, quo affecti sumus ob interitum clar. mem. Simonis, dum viveret, Patriarchæ vestri Antiocheni meritis laudibus nominandi, et ingentem Pontificii cordis nostri lætitiam inde conceptam, quod Fraternitates Vestræ tanta cum animorum alacritate et consensione, tantaque cum celeritate et sollicitudine, ne quidquam detrimenti interea temporis viduata Pastore suo Patriarchalis Sedes Antiochena pateretur, legitimè et canonicè eligere, et in Patriarcham vestrum constituere studueritis Venerabilem Fratrem Tobiam Petrum Cypri Archiepiscopum. Nos autem, statim atque faustum de Electione hujusmodi nuntium ad Nos perlatum fuit per humanissimas et ipsius Tobiæ Petri electi, constitutique Patriarchæ, et Fraternitatum Vestrarum, ac dilectorum filiorum Procerum Maronitarum litteras, Supremo Pastorum Principi JESU CHRISTO, cujus vices in terris planè immerentes gerimus, immortales agere gratias non omisimus. Nulla igitur gravissimæ, diuturnæque infirmitatis nostræ ratione habita, lecto etiam decumbentes, Secretum cum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Consistorium habere voluimus, ut quamcitissimè peragerentur de more omnia, quæ ad Electionem hujusmodi Apostolica au-

Præterea Fraternitatem Tuam, qua
facimus, magnoque honore proseq
Apostolica caritate in vinculo unit
plectimur, vehementer rogamus, at
animo hortamur, ut nostram imbecil
ferventioribus tuis apud Deum obsec
commendatam habere satagas. Cæt
nerabilis Frater, bono animo esto
verbum, insta opportunè, importu
obsecra, increpa in omni patientia e
vigila, in omnibus labora, opus f
listæ, ministerium tuum imple, ce
certamen Fidei, apprehende vitam
cum corona justitiæ, quam reposi
laborantibus in Cœlo reddet Tibi q
omnibus in illa die justus Judex. Nos i
prosperi successus, divinique præsi
cum, et studiosæ nostræ ad Fratern
universæque Maronitarum Nationi,
pertinet sese dederit occasio, grat
voluntatis pignus, Apostolicam Bene
uberrimam cum cœlestium charismatu
conjunctam. Tibi, Venerabilis Frater
que Maronitarum Nationi tuæ, pe
impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam
rem sub Annulo Piscatoris die [illegible]
MDCCLVIII. Pontificatus nostri Anno [illegible]
septimo.

Cajetanus A[illegible]

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis [illegible] Episcopis Patriarchatus Antiocheni [illegible] Maronitarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Nos possumus sanè satis aptis verbis [illegible]
are, Venerabiles Fratres, et dolorem [illegible]
affecti sumus ob interitum clar. mem. [illegible]
is, dum viveret, Patriarchæ [illegible]
heni meritis laudibus [illegible]
em Pontificii cordis nostri [illegible]
eptam, quod Fraternitates [illegible]
nimorum alacritate et [illegible]
um celeritate et sollicitudine [illegible]
detrimenti interea temporis [illegible]
no Patriarchalis Sede Antiochena [illegible]
egitimè et canonicè [illegible]
estrum constituere [illegible]
Fratrem Tobiam Petrum [illegible]
Nos autem, [illegible]
[illegible] smodi [illegible]
[illegible]
[illegible] Patriarchæ [illegible]
[illegible] rum, ac [illegible] tra
Maronitarum [illegible] tor.
[illegible] obis,
[illegible] aritate
[illegible] norum
[illegible] smatum
[illegible] pietatem
[illegible] emus. In-
[illegible] am Bene-
[illegible] præcipuæ

a

ctoritate approbandam, confirmandamque, et ad Pallium de Corpore S. Petri Apostolorum Principis sumptum laudato Tobiæ Petro Patriarchæ vestro mittendum, tradendumque, semper servata fuere. Quamobrem Vos, Venerabiles Fratres, de hisce per Nos actis certiores facientes, Vobiscum ex animo gratulamur; atque insimul bonorum omnium largitorem Deum, qui dat affluenter omne donum optimum, et ad æternam animarum salutem semper profuturum, supplices exoramus, ut Fraternitates Vestras nova virtute induat ex alto, quo de virtute in virtutem crescatis in Templo Sancto Dei, et magis magisque satagatis vigilare, custodire, ac per viam mandatorum Dei ducere populos pastorali curæ vestræ commissos. Hinc profectò factum fore in Domino confidimus, ut consentanea virtutibus laboribusque vestris merces tribuatur a justo remuneratore Deo. Interea hujus voti nostri auspicem, et Pontificiæ nostræ erga Fraternitates Vestras benevolentiæ testem esse cupimus Apostolicam Benedictionem, in populos quoque vestræ curæ creditos redundaturam, quam Vobis, Venerabiles Fratres, peramanter impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xxx. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

III.

Dilectis Filiis Proceribus Maronitis.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Quam præclaram de vestra omnisque inclytæ Maronitarum Nationis Catholica sinceraque Fide, et constanti Apostolicæ huic Sanctæ Sedi adhæsione opinionem Prædecessores nostri Romani Pontifices, Nosque ipsi semper habuimus, magis magisque confirmaverunt humanissimæ vestræ literæ, quas unà insimul cum literis Venerabilium Fratrum tum Tobiæ Petri Archiepisc. Cypri in Patriarcham Antiochenum vestrum electi, tum cæterorum Nationis vestræ Antistitum conjunctas ad Nos attulit Venerabilis item Frater Arsenius Archiepiscopus Heliopolis. Per ipsas sanè literas vestras explicare studuistis, et filialem vestram erga Nos, et Apostolicam hanc Sanctam Sedem observantiam, reverentiamque, et Electionem de eodem Tobia Petro in Patriarcham unanimi memoratorum Antistitum consensu, Vobisque plaudentibus factam. Nos autem Vobis omniumque studiis benignè annuentes, nihil omisimus, quod ad hujusmodi negotium Apostolica auctoritate nostra peragendum, conficiendumque requirebatur. Quamobrem hoc unum superest, ut Vobis, dilecti Filii, quos paterna Pontificiaque caritate complectimur, ab Omnipotenti Deo bonorum largitore uberrimam cœlestium charismatum copiam apprecemur; atque vestram pietatem religionemque meritis laudibus celebremus. Interim, Dilecti Filii, Vobis Apostolicam Benedictionem, perenne nostræ erga Vos præcipuæ

N 2

benevolentiæ, dilectionisque testimonium, peramantur impertimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xxx. Aprilis MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimoseptimo.

Cajetanus Amatus.

APPENDIX ALTERA

TOMI QUARTI

IN QUA CONTINUATIO CONSTITUTIONUM, EPISTOLARUM, etc. BENEDICTI XIV. USQUE AD EJUS OBITUM.

APPENDIX ALTERA

AD TOMUM IV.

EPISTOLA SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI BENEDICTI PAPÆ XIV. ad Reverendissimum Dominum Ignatium Realem primum Pontif ciarum Cæremoniarum Magistrum de celebratione Missæ a sedente.

Dilecto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Cæremoniarum præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem.

ÆSTAS *anni* 1756. *proximè præteriti variis corporis afflictationibus Nos oppressit, quas ætas nostra gravis admodum, atque non intermissi a prima juventute labores progignere videbantur. Morbi initium, prout fieri assolet, leviorem vim exserebat; hinc a Nobis ipsis Episcopatus Ordine insigniendum esse reputavimus Reverendissimum Dominum Carolum Camucium Justinopolis, sive Ægidæ Antistitem, cui rei perficiendæ Tu utpote primus Cæremoniarum Magister opportuna quæque disposuisti, et de qua Nos die* 20. *Octobris* 1756. *epistolam dedimus ad Præsulem ordinandum, quam typis impressam quartus Bullarii nostri Tomus propediem lucem publicam visurus numero LXIV.* (†) *exhibebit.*

(†) *Hujus Edit. vol.* 12. *p.* 60.

APPENDIX ALTERA

AD TOMUM IV.

LETTERA DELLA SANTITA' DI NOSTRO SIGNORE BENEDETTO PAPA XIV. Al Monsignor Ignazio Reali primo Maestro delle Cerimonie Pontificie, sopra il celebrare la Messa sedendo.

Dilecto Filio Magistro Ignatio Reali Apostolicarum Cæremoniarum præfecto.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, salutem et Apostolicam Benedictionem.

Nell' Estate dell' anno prossimo passato 1756. incominciammo a provare nella nostra complessione naturale varj pregiudizj e danni, cagionati in parte dalla grave età in cui ci ritroviamo, ed in parte dalle incessanti fatiche intraprese, e sopportate dai primi anni della nostra gioventù sino all' ultima nostra vecchiaja. Conforme suol accadere, il nostro male non fu tanto grave nel suo principio; per lo che credemmo di non esentarci dal consecrare in Vescovo di Capo d' Istria Monsignor Carlo Camuccio, funzione da lei, come nostro Maestro di Cerimonie, molto bene diretta, e sopra la quale fu da Noi sotto il giorno 20. d' Ottobre 1756. scritta una Lettera al Prelato che dovea consecrarsi; la quale fu anche data alle stampe,

II. Malum, quod in suo exortu levius videbatur, progressu suo exasperatum est haud mediocriter; insequentibus quippe mensibus bis morientium viatico muniti, bis extremum inuncti, et bis pariter, juxta Romanorum Pontificum probatum morem fidem sumus professi. E gravissimis hisce discriminibus erutos Domini benignitas in eam nos constituit corporis habitudinem, qualis nunc est, quæque intelligentiæ facultatem adeo Nobis non eripuit, minuitve, ut divino beneficio eam in ipso augescentis morbi furore conservaremus immotam: Exteris non minùs, quàm publicarum rerum curam gerentibus nos alloquendi facultatem concedimus, opportuna mandata singulis imponentes: Intersumus Consessui, quem Consistorium dicunt, et S. Officii Congregationi semel in hebdomade sub nostro obtutu haberi solitæ: Scriptorum calamus pro exigentia, et more quæ occurrunt necessaria excipit: Basilicas quoque Romanæ Urbis invisimus quandoque, nusquam tamen a sede gestatoria, qua sustinemur descendentes.

III. Dies erat 28. Octobris Divis Simoni, et Judæ Apostolis sacra, et Justinopolitani Antistitis consecratione celebrata, ex qua Sacris ampliùs operati non sumus, pedibus nulla ratione Nos sustinere valentibus; diebus verò, quibus alioqui Sacra facere consueveramus, sacram Eucharistiam recepimus sedentes, aut sedentis in modum lecto incubantes, neque sub id temporis Missam a Nobis celebrari posse sperabamus, quod Medici spem Nobis fecissent mitigatæ æstatis benefico aëre omissa interea compensatum iri. Verùm nihilò firmiores effecti temporis illa vicissitudine etiam annua, videbamur per

che è ancora inserita nel IV. tomo del nostro Bollario, che quanto prima sarà pubblicato colle stampe, ed è in ordine la LXIV.

II. Il male che dal suo principio non diede tutta l'apprensione, nell' andare avanti fece progressi non ordinarj, imperocchè ne' mesi susseguenti fummo due volte comunicati per Viatico; due volte ricevemmo l'Eestrema Unzione; e due volte, giusta il lodevole costume de' Pontefici Romani, facemmo la Professione della Fede. Dopo tutti questi gravissimi pericoli è piaciuto al Signore Iddio di metterci nello stato presente, in cui ci ritroviamo, ed in cui abbiamo la testa libera, come per misericordia dell' Altissimo abbiamo sempre avuta nel furore del male; diamo del continuo udienza a chi la chiede: ammettiamo del continuo all' udienzá i nostri Ministri: diamo loro le opportune providenze ne' bisogni che ci espongono: faciamo il Concistoro ne' giorni ne' quali s' intima, ad esso interveniamo, come pure alla Congregazione del S. Officio, che si tiene avanti di Noi una volta la settimana: dettiamo secondo il solito agli amanuensi quanto occorre è fa di bisogno, e qualche volta ancora visitiamo le Basiliche, e le Chiese di Roma, senza però escire dalla sedia a mano, in cui sedendo partimmo dal Palazzo Apostolico, e ci facemmo portare alle predette Basiliche, e Chiese.

III. La Consecrazione di Monsignor Vescovo di Capo d'Istria fu fatta da Noi nel giorno 28. di Ottobre dell' anno passato, giorno dedicato alla commemorazione dei SS. Simone, e Giuda: e da quel giorno sino al giorno presente non abbiamo mai celebrata la Messa: non essendo possibile, che a Noi riesea lo stare in piedi. Abbiamo però sempre ricevuta la sacra Eucaristia in quei giorni, nei quali secondo il solito avressimo celebrata la Messa, se non fossimo stati impediti; e la Comunione è stata ricevuta da Noi o sedenti in una sedia, o per lo più stando nel letto, e stando in esso a

N 5

reliquam vitam omnem pedum juvamine, et spe simul augusta mysteria celebrandi excidisse, jamque huic necessitati lubentes obtemperabamus. Id porrò solum est reliquum, ut disquiramus, semperne Sacra Communione simus reficiendi, aut verò Missa sit celebranda sedentibus?

IV. Lubentes Nos huic necessitati cessisse diximus; neque enim a DEO sive vitam, sive infirmitatis ablationem petivimus, Sanctissimæ ejus voluntati omni cordis plenitudine, et sinceritate subjecti, certi, Ipsum et animæ nostræ, et Ecclesiæ, et Sedis Apostolicæ curam habiturum, concesso etiam aliquo vitæ spatio. Diximus præterea tempus adesse, quo determinandum esset, pergendumne in consueta hucusque Sacræ Eucharistiæ sumptione, an verò Missa esset celebranda sedentibus. Cùm verò Salomon Prov. cap. 3. *hortetur :* ne innitaris prudentiæ tuæ, *quæ eadem verba in decretali* ne innitaris, de Constitutionibus *laudata sic illustrat Jansenius in Proverbia :* vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum, et provisionem rerum necessariarum. *Similiter Salazar in eumdem Proverbiorum locum num.* 26. *cum S. Joan. Chrysostomo observat, hac lege teneri etiam senes quantumcumque rerum experientia præditos, et quocumque prudentiæ baculo suffultos :* Baculus, inquit Chrysostomus, senectutis sustentatio est. Quapreptĕr dixerim, eò spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ

sedere: nè in questo tempo abbiamo mai pensato a celebrare la Messa, per la speranza dataci dai Professori, che venuta nell' estate la stagione calda, avressimo pel benefizio d'essa riacquistato ciò che avevamo perduto. Ma nulla avendo conseguito, ed essendo restati inabili come prima, ed avendo già esperimentate tutte le stagioni nel decorso d'un anno; ci sembra d'aver avuta la sentenza, da Noi ben volentieri accettata, di dover nel rimanente di nostra vita esser impediti, come ora siamo, e non potere per conseguenza reggerci in veruna maniera su i piedi. Per lo che è necessario il vedere, che partito dobbiamo prendere; cioè, se dobbiamo continuare ricevendo la santa Comunione; o se dobbiamo procurare di celebrare la Messa stando a sedere.

IV. Si è detto, aver Noi ben volentieri accettata la sentenza; non avendo mai pregato Dio nella nostra grave malattià di vivere, o di guarire dal male. Ci siamo sempre con pienezza, e sincerità di cuore rimessi in tutto e per tutto nella sua santissima volontà, ben sicuri, che non si sarebbe scordato dell' anima nostra, nè tampoco del governo della Chiesa, e di questa S. Sede Apostolica, quando la sua Divina volontà fosse stata, che dovessimo anche per qualche tempo sopravvivere. Si è detto, esser venuto il tempo di dover risolvere, se dobbiamo continuare ricevendo l'Eucaristia, come abbiamo fatto sin ora, o pure dire la santa Messa sedendo. Ma, perchè Salomone *nel cap.* 3. *de' Proverbj* dice ⁒ *Ne innitaris prudentiæ tuæ* ⁒ parole ancora, che si leggono nella Decretale *Ne innitaris*, *de Constitutionibus;* e Giansenio *sopra i Proverbj* così soggiugne ⁒ *Vetat niti suæ prudentiæ, quod est sic illi fidere, quasi illa sufficiat ad directionem actuum nostrorum, et provisionem rerum necessariarum* ⁒ ed il Salazar *sopra il detto testo de' Proverbj al num.* 26. osserva con S. Gio: Grisostomo, che a questa legge sono ancora sottoposti i vecchj non ostante

propriæ non inniti. Nam, si qui possent certò propriis consiliis, et prudentiæ fidere, maximè senes, et grandævi, propter experimentum, et canos. Ait ergo : ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris : id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia, quasi baculo utaris : *Hinc est, quod Nos, adductis in utramque partem argumentis, sive pro sumenda ulterius Communione, sive pro celebranda Missa sedendo militantibus, statuimus hanc nostram lucubrationem variorum pietate, et doctrinâ conspicuorum virorum trutinationi committere, ut secundum illorum judicia, quæ agenda sint constituamus. Æneas Sylvius Piccolominus, postea Pius II. in Pontificia dignitate dictus, in epistola ad Martinum Mayer Mogunensis Archiepiscopi Cancellarium data, et in ipsius Commentariis Romæ* 1584. *edita necessitatem exponit, qua Pontifex alios consulere tenetur :* Papa etsi doctus, et sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quàm consilio assistentium; et deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant. *Magno nobis documento, qui nec sapientia, nec doctrina præcellimus, in negotio præsertim Nos ipsos concernente, in quo amor proprius Nos insigniter posset decipere absque aliorum prudenti consilio.*

la lunga esperienza degli affari, e che abbiano un bastone, a cui si possano appoggiare = *Baculus, inquit Chrisostomus, senectutis sustentatio est. Quapropter dixerim, eo spectasse Salomonem, ut his verbis suadeat, sapientiæ, vel prudentiæ propriæ non inniti. Nam, si qui possent certò propriis consiliis et prudentiæ fidere, maximè senes, et grandævi, propter experimentum, et canos. Ait ergo : ne prudentiæ, quasi baculo, innitaris : id est, etiamsi ad senectam perveneris, cum opus est baculo, ne tunc quidem tua prudentia quasi baculo utaris* = quindi è, che dopo aver Noi dedotte in questa Lettera, per l'una, et l'altra parte le ragioni che possono assistere o al proseguire la Comunione, come insino ad ora si è fatto, o al celebrare la Messa sedendo, siamo risoluti di confidare queste nostre fatiche a varj uomini da bene, e dotti, per prendere poi risoluzione, dopo aver inteso il loro consiglio. Il Cardinal Enea Silvio Piccolomini, che dipoi, fatto Papa prese il nome di Pio II. nella sua celebre Lettera scritta a Martino Mayer Cancelliere dell' Arcivescovo di Magonza, e stampata ne' Comentarj dell' edizione di Roma del 1584. espone la necessità che ha il Papa di prendere consiglio, colle seguenti parole : *Papa etsi doctus, et sapiens est, non tamen tam verbo suo sapit, quàm consilio assistentium, et deciperetur forsitan aliquando, nisi astarent viri sapientes qui multa noscant*. Questo è un grando avvertimento per Noi, che non siamo nè dotti, nè sapienti, e che abbiamo alle mani un affare, che non è affare d'altri, ma nostro, ed in cui senza il lume dell' altrui consiglio l'amor proprio potrebbe far travedere.

COMMENTATIO.

Satiusne sit, sacram Communionem recipere, more hactenùs a Pontifice servato, an Missam celebrare sedendo.

V. Ut ordinatim procedamus, exponemus primo loco quæ recipiendam porrò Communionem concernunt, omissa celebratione Missæ a sedente perficienda, inde gradum facturi ad partem alteram, quæ Communionis loco Missam a sedente celebrari permittit.

VI. Docet S. Thomas 2. 2. *quæst.* 93. *art.* 1. Ad secundum : *justos ante legem interiori quopiam instinctu didicisse modum DEUM colendi, quem alii quoque fuerint imitati :* ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur. *Per Legem verò postmodum inducta fuisse præcepta externa, quibus ad ea perficienda, et instruebantur, et adstringebantur homines :* postmodum verò exterioribus præceptis, *pergit Angelicus Doctor*, circa hoc homines sunt instructi quæ præterire pestiferum est.

VII. Abrogata postmodùm per Christi adventum Mosaicæ Legis observantia, et Evangelio promulgato, non quidem omnes ritus ad Sacramentorum administrationem, Missæque celebrationem pertinentes ab Apostolis fuere instituti, sed eorum plerique ab Ecclesia præscripti, quod tamen minimè evincit, quin omnes ad amussim sint observandi. Suarez Tom. 3. *in* 3. *part. D. Thomæ quæst.* 83. *art.* 5. *disput.* 84. *sect.* 1. *post relata S. Pauli Apostoli verba* 1. *ad Corinth.* 14. omnia secundùm ordinem fiant in vobis : *inquit, adactam fuisse Ecclesiam ad constituendum ordinem stabilem circa res etiam*

RIFLESSIONI.

Sopra il proseguire a ricevere la Comunione, come si è fatto sino ad ora, lasciando il celebrare la Messa sedendo.

V. Per camminare con ordine, esporremo in primo luogo quanto risguarda il continuare la santa Comunione nel modo fin ora praticato, lasciando di celebrare la Messa sedendo; per far poscia passaggio all' altra parte, in cui si ammette la celebrazione della Messa sedendo, lasciando da parte il costume di ricever semper la sacra Comunione, come sin ora si è fatto.

VI. L'Angelico Dottore S. Tommaso 2. 2. *qu.* 93. *art.* 1. *Ad secundum* insegna, che avanti il tempo della Legge i giusti pel mezzo d'un interiore instinto erano istrutti del modo d'onorare Iddio, a cui poscia gli altri aderivano; *Ante tempus Legis justi per interiorem instinctum instruebantur de modo colendi Deum, quos alii sequebantur:* e che poi nella Legge furono stabiliti i precetti esteriori, de' quali restarono gli uomini a sufficienza istrutti, ed obbligati all' adempimento d'essi: *Postmodum verò exterioribus præceptis*, prosiegue S. Tommaso, *circa hoc homines sunt instructi quæ præterire pestiferum est.*

VII. Terminata poi l'osservanza della Legge Mosaica, e l'obbligo di adempirla per la venuta di Cristo, e fattosi luogo al Vangelo, benchè non ogni rito spettante all' amministrazione de' Sagramenti, ed alla Messe, sia stato istituito dagli Apostoli, ma molti e molti siano stati istituiti dalla Chiesa, ciò non toglie che questi pure debbano adempirsi ed osservarsi. Il Suarez *nel tom.* 3. *in* 3. *part. D. Thom. quæst.* 83. *art.* 5. *disp.* 84. *sect.* 1. dopo aver portato le parole dell' Apostolo S. Paolo *nella* 1. *ad Corinth.* 14. *Omnia secundùm ordinem fiant in vobis:* dice, essere stata la Chiesa ne-

minutissimas spectantes ad ritum administrandi Sacramenta, et Missæ celebrandæ : et ideo oportet in his omnibus, etiam minutissimis certum ordinem ab Ecclesia constitui : *si namque cujusque arbitratui id fuisset relictum*, multa indecore, et imprudenter fierent : *quid quod eadem omnis rituum ratio et Ecclesiæ unitatem commendet, et intentam Pastorum sollicitudinem?* Hæc uniformitas, quæ in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, et unitatem Ecclesiæ commendat, et Pastorum ejus curam, ac sollicitudinem.

VIII. Jam verò ut ad materiæ nobis propositæ fundum mittamus solidem, Generales regulæ, quas rubricas dicunt, Romani Missalis Tit. 17. *vetant sessionem in Missis privatis, quam tamen concedunt in solemnibus, dum* Kyrie, Gloria, *et* Credo *a Choro decantatur. Tridentinum verò Concilium* Sess. 7. de Sacramentis in genere can. 13. *omnem quantulamcumque mutationem rituum prohibet, et S. Pii V. Bulla Missali præfixa rubricarum observationem exigit omnimodam. Ex quibus perspicuum videtur, quod, si quis alio modo, quàm sedendo celebrare missam nequeat, Communione* Laicorum more *contentus, a celebratione abstinere teneatur.*

IX. Quid verò, si quis ad sedentariæ Missæ celebrationem dispensetur? Verùm, cùm Rubricæ sessionem prohibeant, videtur illa irreverentiam continere, quæ dispensationis remedio non tollitur. Theophilus Raynaudus in opere inscripto : Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers. *Tom.* 6. *pag.* 498. §. 4. *et seqq. dilucide illam irreverentiam docet. Extat quoque opusculum S. Petri Damiani numero* 39. *editionis anni* 1743., *in quo Episcopum Bisunti-*

cessitata a costituire ne' sacri riti spettanti all' amministrazione de' Sagramenti, ed alla celebrazione della Messa, un ordine fisso anche alle cose più minute : *Et ideo oportet in his omnibus, etiam minutissimis, certum ordinem ab Ecclesia constitui :* riflettendo, che, se le cose si fossero lasciate all'arbitrio di ciascheduno, *multa indecore et imprudenter fierent :* e che l'uniformità nelle predette cose serve per lodare l'unità della Chiesa, e la cura e sollecitudine de' Pastori : *Hæc uniformitas, quæ in his omnibus servatur, ad splendorem officii Ecclesiastici spectat, et unitatem Ecclesiæ commendat, et Pastorum ejus curam ac sollicitudinem.*

VIII. E però, venendo al caso nostro, se nelle Rubriche generali del Messale Romano *al tit.* 17. non si amette il sedere nella Messa privata ; ma bensì nella Messa solenne, quando si cantano dal Coro il *Kyrie*, la *Gloria*, ed il *Credo*, se quanto ivi è prescritto, deve esattamente eseguirsi esclusa qualsisia mutazione, secondo la difinizione del sacro Concilio di Trento *alla sess.* 7. *de Sacramentis in genere can.* 13. e la Bolla di S. Pio V. prefissa al Messale, in cui si comanda un'esatta osservanza di quanto è prescritto nelle sopradette Rubriche ; sembra restar chiara la conseguenza, che non essendo permesso il sedere nella Messa privata, chi senza sedere non la può celebrare dee contentarsi di ricevere la sacra Comunione *more laicorum*, lasciando di celebrarla.

IX. Ben vediamo, che si può replicare, che l'argomento prova, non doversi celebrare la Messa senza l'opportuna dispensa, non escludendo il celebrarla colla dispensa. Ma subentra la replica ; ed è, che il celebrare la Messa sedendo, quando la Rubrica non lo permette, è una specie di disprezzo, che non può levarsi pel mezzo della dispensa. Teofilo Raynando nella sua Opera intitolata : *Sacrum Christianum Acathistum, seu sessionis expers*, al *tom.*

num hortatur ad arcendum a sua Diœcesi opprobrium ignominiosæ sessionis : *In Decreto etiam Gratiani gemini hanc in rem Canones adducuntur*, 57. *videlicet*, *et* 68. *de Consecrat. dist.* 1. *primus ita habet :* Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad Missarum solemnia celebranda præsumat cum baculo introire. *Alter verò ita sonat ;* Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, et ceteri omnes præsentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intentè audiant, et fideliter adorent.

X. *Neque sermo Nobis est de dispensatione ad celebrandam Missam a sedente, qui tamen Canonem stans absolvat, quod aliàs concessum scimus, sed agitur de integra Missa sedendo celebranda, cujus exemplum haud extare dicitur: Pasqualigus* de Sacrificio novæ Legis *Tom.* 1. *quæst.* 227. *quærit :* An sacerdos dum celebrat, sedere posssit? *atque negativè resolvens propter obstantem irreverentiam, ad Pontificiam dispensationem deflectens quæstionem, ait ; illam non oportere concedi ad integram Missam; convenientius fore, si Sacerdos ob pedum debilitatem integram Missam absolvere nequeat, intermisso tantisper continuo ordine, sedendo vires resumat.* Satius esset, quod potiùs interrumperet Missam, et sedens quiesceret ad recuperandas vires quam sedendo celebraret. *Id quod fieri vidimus ab homine pio, et docto Inquisitore Perusino, qui juxta tenorem obtentæ dispensationis omne absolvendo Canoni tempus explere stando non poterat, pedibus officium suum denegantibus.*

6. *pag.* 498. §. 4. *e seg.* pone in chiaro il sopraddetto disprezzo. Evvi pure un Opuscolo di S. Pier Damiano : che è *il* 39. *al tom.* 3. *della stampa del* 1743. in cui persuade al Vescovo Bisuntino, che dalla sua Diocesi tenga lontano *opprobrium ignominiosæ sessionis.* E nel Decreto di Graziano sono registrati due Canoni, *il* 57. ed *il* 68. *de Consecratione dist.* 1. nel primo de' qual così si legge : *Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire :* e nel secondo si ritrovano queste altre parole : *Apostolica auctoritate mandamus, dum sancta Evangelia in Ecclesia recitantur, ut Sacerdotes, et cæteri omnes præsentes, non sedentes, sed venerabiliter curvi in conspectu Evangelii stantes, Dominica verba intentè audiant, et fideliter adorent.*

X. Tanta più che ora non si parla d'una dispensa di celebrare la Messa sedendo, stando però in piedi in tutto il tempo del Canone, come altre volte è stato concesso; ma di celebrare la Messa intera stando a sedere; e così ancora nel tempo del Canone, della qual dispensa si dice non ritrovarsi esempio Il Pasqualigo *de Sacrificio novæ Legis tom.* 1. *quæst.* 227. propone la questione, *An Sacerdos, dum celebrat, sedere possit?* e dopo aver risposto di nò pel motivo dell' irriverenza, parlando in ultimo della dispensa Papale : dice, che non sarebbe conveniente il concederla, quando la dispensa dovesse comprendere tutta intera la Messa; ma che piuttosto sarebbe cosa praticabile, se, non potendo il Sacerdote stare in piedi tutto il tempo del Canone, interrompesse la Messa, e andasse a sedere, prendendo in quella maniera il necessario riposo : *Satius esset, quod potiùs interrumperet Missam, et sedens quiesceret ad recuperandas vires, quàm sedendo celebraret :* il che Noi abbiam veduto praticare da un uomo dotto e da bene, che era Inquisitore di Perugia, e che non poteva

XI. Superflua fortè videbuntur hactenùs adducta contra Missam sedentariam, præsertim si de Canone pariter sermo instituatur; cum sessionis prohibitio non a Lege Naturæ, aut DEI, sed positiva solummodo inducta sit: Pontifex autem Romanus cum omni positivo jure sit superior, facillimè eidem derogando veniam facere poterit Missam omnem, ipsumque adeo Canonem sedendo absolvendi.

XII. At verò meminisse oportet, esse casus nullo aut naturæ, aut Divino jure prohibitos, in quibus tamen Pontifex neutiquam dispensare consuevit, quamvis soli positivæ Legi derogaturus.

XIII. Non convenit inter Theologos, an matrimonium inter fratrem et sororem, jure naturali, Divino, vel humano prohibeatur: Certè S. Thomas, Gonzalez, Pontius, Parisius, et Aversa solam juris positivi prohibitionem agnoscunt; neque tamen ullo probato testimonio evincitur, a quopiam Pontifice admissas fuisse precès fratris, et sororis matrimonii vinculo invicem ligari petentium: quæ enim a Sanctæ Sedis hostibus proferuntur exempla, falsa sunt. Institit equidem Henricus VIII. Angliæ Rex vehementer apud Clementem VII. ut spurio ipsius filio Duci Richemundensi ducere liceret Mariam, e legitimo Henrici, et Catharinæ thoro prognatam, repulsam verò tulit illico; similiter dispensatio illa, cujus obtentu Dux Armeniacensis Sorori suæ nupserat, subreptitia omnino erat, cum Calixtus III. constanter eam concedere recusaverit. Hæc uberius relata, et comprobata reperies apud Rigantium in Reg. 49. Cancellariæ a num. 13. ad 17. Nosque viri hujus mentionem honorificam eo facimus libentius, quod nostram, dum in minoribus *essemus con-*

stare in piedi tutto il tempo del Canone, come doveva fare, a tenore della dispensa, per la gran debolezza, a cui era sottoposto.

XI. Sappiamo, parere superfluo taluno quanto sin ora si è detto contra il celebrare la Messa sedendo, e particolarmente quando il sedere comprende ancora il tempo del Canone; poichè derivando la proibizione del sedere nel detto tempo dal jus positivo, e non dalla Legge Divina, o naturale, ed essendo il Romano Pontefice superiore al jus positivo, può con ogni facilità derogare ad esso, e per conseguenza concedere di poter sedere celebrando la Messa o fuori del tempo del Canone, o anche nel tempo del medesimo.

XII. Ma chi la discorre così, non ha presenti que' casi, ne' quali il Romano Pontefice non concede dispensa, ancorchè, concedendola, non deroghi, che al jus positivo, nè offenda il Jus Divino, o naturale.

XIII. Si controverte fra i Teologi, se sia proibito dal Jus Divino, o naturale, o pure dal solo jus positivo il matrimonio tra fratello e sorella; e S. Tommaso, il Gonzalez, il Pontio, il Parisio, l'Aversa riducono la proibizione al solo jus positivo: e ciò non ostante, non si ritrova esempio di verun Pontefice Romano, che abbia ammesse le suppliche del fratello che voleva maritarsi colla sorella: essendo falsi gli esempj, che dagli inimici della Santa Sede si portano per la concessione della dispensa; ed essendo solamente vero quello d'Arrigo VIII. Re d'Inghilterra, che avendo con gran premura domandato al Pontefice Clemente VII. che il Duca di Richemont suo figlio bastardo potesse maritarsi con Maria figlia legittima di lui e della Regina Caterina, ebbe una pronta repulsa; ed essendo pur vero l'altro esempio del Conte d'Armagnac, che si maritò colla sorella col mezzo d'una dispensa, ma falsa, di Calisto III. che sempre ricusò di concederla. Vedasi il tutto pienamente riferito e comprovato

stituti, amicitiam peculiarem singularibus animi dotibus, et utilissimo illarum usu sibi vindicaverit.

XIV. Matrimonium in primo affinitatis gradu lineæ rectæ jure tantùm positivo interdicitur, asseritque Silvius magni nominis Theologus, Pontificem dispensare posse cum vitrico, et privigna; ad hunc verò diem Pontificum nullus extitit, qui ex causa etiam gravissima dispensaverit in primo affinitatis gradu lineæ rectæ, prout ostensum a Nobis est lib. 9. de Synodo Diœcesana *cap.* 13. *num.* 4. *edit. noviss.*

XV. Impedimentum criminis *secuta etiam conjugis occisione a positivo jure est stabilitum, quod patet ex Hebraica Lege matrimonium post copulam, et conjugis occisionem irritum non agnoscente: atque Ipsi probè meminimus, rejectam esse a Tribunali Sancti Officii, cui* in minoribus *a consiliis eramus, petitionem Judæi cujusdam* criminis *impedimentum Hebræorum matrimoniis opponere volentis, si post conjugis occisionem fuissent contracta. Sanè nemo Davidis cum Bethsabea matrimonium irritum tradidit, quanquam adulterium præcesserit, et Uriæ interfectio. Cum itaque matrimonium ejusmodi jure solùm positivo prohibeatur, adeo difficulter dispensatio concedenda nec fuisset, nec esset, concurrente præsertim causa legitima, si generalis illa regula subsisteret, facile dispensari in prohibitis jure tantum positivo: neque tamen exemplo ullo constat, Pontificem dispensasse in impedimento hujusmodi publico. Videantur quæ hanc in rem congessit Miglioruccius* in Institutionibus Canonicis *ad lib.* 2. *tit.* 14. *in explicationibus ad num.* 9. *et* 10. ubi conjugis occisio secuta sit, numquam dispensatur, non quia Pontifex non possit: *si impedimentum sit occultum, Major Pœnitentia-*

dal Riganti, che volentieri nominiamo, per essere stato da Noi trattato *in minoribus* con amicizia, e confidenza, e stima del suo valore, e sue virtuose fatiche. Vedasi il citato Riganti *ne' Commenti sopra la Regola* 49. *di Cancellaria dal num.* 13. *sino a tutto il num.* 17.

XIV. Il matrimonio in primo grado di affinità in linea retta non è proibito, che pel jus positivo, ed il Silvio, celebre Teologo, sostiene, che, concorrendovi causa di gran rilievo, può il Romano Pontefice concedere la dispensa fra patrigno, e figliastra: ma insino ad ora non si è ritrovato Papa, che abbia concessa anche con causa di gran rilievo dispensa in primo grado d'affinità di linea retta; come Noi abbiamo dimostrato *nel nostro lib.* 9. *de Synodo Diœcesana* dell' ultima edizione *al cap.* 13. *n.* 4.

XV. L'impedimento *criminis*, ancor quando sia seguita l'uccisione del conjuge, è impedimento di jus positivo. Ciò si vede nella Legge Ebrea, che non riconosce nullità di matrimonio, ancorchè sia preceduta la copula coll' uccisione del conjuge: e Noi ci ricordiamo, essersi nel Tribunale del Sant' Officio, quando *in minoribus* n'eravamo Consultore, rigettata l'istanza d'un Giudice Ebreo, che voleva introdurre l'impedimento *criminis* ne' matrimonj, che si facevano fra gli Ebrei, quando v'era stata l'uccisione del conjuge, essendo troppo chiaro il fatto di Davide, il di cui matrimonio con Bersabea si ebbe per valido, ancorchè prima avesse colla medesima commesso adulterio, e macchinato nella morte di Uria di lei marito. Essendo la proibizione del matrimonio nel caso predetto di jus positivo, se fosse vera la regola generale della facilità di dispensare, quando la proibizione discende unicamente dal jus positivo, non vi dovrebbe essere stata, nè tampoco essere oggidì tanta difficoltà di dispensare, concorrendo causa legittima: e pure non v'è esempio, che da verun Romano Pontefice sia stata concessa simile dispensa, quando

rius dispensat in matrimoniis tum contractis, tum contrahendis pro foro interno, commisso adulterio, sed neutro machinante; *Verùm si impedimentum oriatur ex adulterio*, utroque vel altero machinante, *sitque occultum, habet quidem Major Pœnitentiarius facultatem dispensandi*, rarò tamen, *et semper pro foro tantùm interno, his quoque servatis, ut gravis concurrat necessitas, aut grave immineat periculum, et casu in plena Congregatione, aut Pœnitentiariæ signatura proposito. Videatur Constitutio nostra XCV.*, Pastor bonus *Tom.* 1. *nostri Bullarii* §. 44. (*Hujus Edit. Vol.* 2. *pag.* 226.)

XVI. Hactenùs in medium allata abundè commonstrant non temere pro regula statuendum, quod prohibitis Lege solùm positiva, non verò naturali vel Divina, derogandi plena et non circumscripta sit Pontifici Romano libertas: imo exemplis adductis illud adjungi potest de Missa sedentaria unà cum Canone celebranda: namque Missæ hujus oppugnator concessionis similis memoriam haud extare contendit.

XVII. Neque dictis obest, quod dispensationis ejusmodi denegatio impediat magnum bonum, ædificationem nimirùm populi ex Episcopi celebratione, qualicumque demùm valeret modo, peracta, proventuram; namque ædificatio illa neutiquam obtinetur, cum dispensationes istæ celebrandi sedendo, excepto tempore Canonis, clausulam contineant, ut Missa in privato Ora-

il

il fatto sia pubblico. Vedasi quanto in questo proposito è radunato dal Migliorucci *nelle sue Istituzioni Canoniche al lib.* 2. *tit.* 14. *nelle Spiegazioni al num.* 9. *c.* 10. *Ubi conjugis occisio secuta sit, nunquam dispensatur, non quia Pontifex non possit*: e quanto al caso, che l'impedimento sia occulto, il Maggior Penitenziere concede la dispensa tanto ne' matrimonj contratti, quanto in quelli che debbono contrarsi, pel foro interno, se l'adulterio è seguito *neutro machinante;* ma, se l'impedimento nasce dall' adulterio, *utroque, vel altero machinante*, essendo occulto l'impedimento, il Maggior Penitenziere ha la facoltà di dispensare, *rarò tamen*, e sempere pel detto foro interno, e concorrendo una grave necessità, o sia qualche imminente pericolo, ma dopo aver proposto il caso nella piena Congregazione, o sia Segnatura della Penitenzieria. Vedasi la nostra Costituzione XCV. che incomincia *Pastor bonus*, *nel tom* 1. *del nostro Bollario*, *al* §. 44.

XVI. I sopraddetti esempj pienamente comprovano, non doversi correre alla cieca, e stabilire per regola, che, quando una cosa non è, che proibita da jus positivo, e non dal jus naturale, o Divino, sia in piena libertà del Romano Pontefice usare il diritto di derogarvi: anzi agli esempj poc' anzi referiti può aggiungersi ancor quello del celebrare sedendo in tutto il tempo della Messa, e così anche nel tempo del Canone, giacchè, per quanto dice chi è contrario alla celebrazione della Messa nel modo predetto, non si trova esempio di simile concessione.

XVII. Nè a quanto si è esposto, può in veruna maniera ostare, se mai si replicasse, impedirsi un gran bene, se non si concede la detta dispensa: sì perchè, consistendo il bene nell' edificazione che dà il Vescovo celebrando la Messa in quella maniera che può, questo gran bene non avrebbe luogo, ogni volta che si concedesse la dispensa; inserendosi in simili dis-

torio celebretur ad evitandam populi mirationem; atque cum bonum illud obtineri possit, præscindendo a motivo præmisso, non videtur illius consecutio quærenda novitatis hujus in Ecclesiam intrusione; Episcopi siquidem pietas nutriri potest per Communionem more Laicorum *sumptam, qui autem pro populo sacrificium offerat, substituere sibi potest Sacerdotem alium.*

XVIII. Magnum beneficium est, si infirmo, quod petiit Sacrum Viaticum, a Sacerdote porrigatur: Verùm si nequidem una habeatur candela, si vestes sacræ desint, si alio profectus esset Sacerdos casum haud prævidens, clavesque tabernaculi secum ferens; tum enimverò infirmus Viatici Sacri munimine carebit quidem, docebitur tamen sufficere desiderium, et Sacramenti perceptionem in spe, *cum nequiverit recipere* in re: *Similiter, et in Sacerdote sufficiet prompta ministrandi infirmo Viaticum voluntas, cum Missæ celebratio absque luminibus aut sacris indumentis licita non sit, nequidem pro ministrando Viatico, juxta probatiorem opinionem, qua de re actum est in nostro Tractatu de Ss. Missa Tom. 2. Sect. 2. cap. 1. §. 3. edit. Ital. Sect. 2. num. 52. edit. Latinæ.*

pense, ed anche in quella di poter celebrare sedendo, purchè nel tempo del Canone si stia in piedi, la clausula, che la Messa si celebri in Oratorj privati, per non cagionare ammirazione e bisbiglio nel popolo: sì perchè, quando, prescindendo dal motivo poc' anzi addotto, si potesse l' accennato bene ottenere, non sembra doversi conseguire con introdurre nella Chiesa un esempio nuovo; potendo il Vescovo soddisfare alla sua divozione comunicandosi *more laicorum;* e potendo soddisfare alle Messe che deve offerire pel popolo, commettendo ad altri il celebrare in sua vece.

XVIII. E' un gran bene, che un povero ammalato, che chiede il santissimo Viatico, lo riceva: è un gran bene, che il Sacerdote glielo amministri: Ma, se non si ritrova almeno una candela per celebrare la Messa, o se mancano gl' indumenti sacri, essendo partito, senza prevedere il caso, chili tiene sotto chiave, che ha seco portata, nè l' ammalato riceve il Viatico, nè il Sacerdote glielo amministra: ma s' insinua all' ammalato il contentarsi del desiderio, che ha avuto, ed ha, di ricevere *in re* il Sagramento, bestandogli in questo caso il riceverlo *in spe:* ed al Sacerdote si dice pure, che si contenti della prontezza che aveva di celebrare la Messa per poter amministrare all' ammalato il Viatico; non essendo permesso pel bene di conferire il Viatico all' ammalato, il celebrare la Messa o senza i lumi, o senza i sacri indumenti, secondo la più vera opinione, della quale da Noi si è parlato *nel nostro Trattato della S. Messa al tom. 2. sez. 2. cap. 1. §. 3. dell' edizione Italiana, e nell' edizione Latina alla sez. 2. num. 52.*

COMMENTATIO

De celebratione Missæ etiam sub Canone a sedente, quin obligetur Sacerdos stare non valens ad recipiendam semper Communionem more Laicorum.

XIX. Asserens bene concedi licentiam, ut Sacerdos debilitate pressus sedendo Missam, ipsumque adeo Canonem absolvere possit, contendit, sessionem inter Divinas preces nec indecentem esse, nec opprobrio plenam. In Actis Apostolorum cap. 2. *legimus, Divinum Spiritum descendisse super Apostolos in cœnaculo sedentes :* et replevit totam domum, ubi erant sedentes. *Ideoque Cardinalis Cajetanus in Acta Apostolorum ita commentatur :* non horreo sessionem corporalem cum nihil indecens inducat : *additque Navarrus in Manuali de Oratione cap.* 4. *num.* 12. *situm corporis sedentarium non esse incongruum orantibus. Admittit quidem sedentariæ Missæ Patronus, indecens esse Missam celebrari a sedente ; attamen causa legitima concurrente, puta pedum debilitate, nequidem Canonem stando perficiendum permittente, sufficiens motivum haberi ad concedendam sessionem per totam Missam, non quidem singulis, sed spectabilioribus e Clero, propter dignitatem suam Ecclesiasticam, multoque magis Episcopis ad celebrationem ex munere suo adstrictis. S. Petrus Damianus aversabatur vehementer sessionem in precibus, sub finem tamen prælaudati opusculi cap.* 4. *pag.* 336. *hæc addit :* Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat. *Nec pacatior sessionis in orando osor Theophilus Raynaudus loc. cit. pag.* 503. *col.* 1. *ita habet :* Quis sedere coram Deo audeat injussu ejus ? at abest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo, si absit ægritudo corporis sessionem deposcens, ea enim corporis imbecillitas Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est

RIFLESSIONI

Sopra il celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone; senza esser astretto di sempre ricevere la sacra Comunione, come la ricevono i Laici.

XIX. Chi crede; esser ben fatto il concedere la dispenda di celebrare la Messa anche sedendo nel tempo del Canone, per la gran debolezza in cui se ritrova il celebrante, e per la quale senza pericolo di gravi sconcerti non può stare piedi nel tempo del Canone, premette, non essere il sedere nel tempo delle Divine preci, cosa indecente o piene d'obbrobrio. Negli Atti Apostolici *al cap.* 2. si legge, che lo Spirito Santo discese sopra gli Apostoli che sedevano nel cenacolo: *Et replevit totam domum, ubi erant sedentes*. Onde il Cardinale Gaetano così scrive *sopra gli Atti degli Apostoli* commentando il detto testo: *Non horreo sessionem corporalem, cum nihil indecens inducat*: ed il Navarro *nel Manuale de Oratione al c.* 4. *n.* 12. soggiugne, che il predetto sito del corpo non è incogruo per quelli che pregano. Passando poi oltre, chi è parziale della dispensa, ammette, che da ciò deriva l'esser cosa mal fatta e condannata, che chi celebra la Messa; stia a sedere; ma soggiugne, che, concorrendo una causa legittima, qual è quella della debolezza del corpo, questa tal debolezza, che non permette lo stare in piedi, ancorchè lo stare in piedi si restringa al tempo del Canone, deve aversi per una causa bastante e legittima per accordare la dispensa di celebrare, sedendo, tutta la Messa, non ad ognuno, ma a quei rispettabili Sacerdoti, che per le dignità che ottengono, fanno una gran figura nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che per debito del loro ministero sono obbligati a celebrarla. S. Pier Damiano, che come poc' anzi si è avvertito, fu capitale nemico del

O 3

ex natura rei. *Cùmque in Canone* 131. *Concilii Aquisgranensis legamus :* Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, et psallendum est. *Eruditus Pater Haeftenus in doctis suis disquisitionibus monasticis Lib.* 7. *disquis.* 1. *pag.* 705. *ita Canonem explicat :* Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, cæteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap. 24. postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assiduè, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum et laudabat et orabat.

XX. Et sanè, si media omnia adhibentur, ut Sacerdos ad Missæ celebrationem ineptus effectus, dispensationis remedio ad eam celebrandam reddatur idoneus, si conatus omnis intenditur, ut auferantur impedimenta Laicos a Sacramentorum perceptione arcentia : mirari nemo debet, si non solùm aliquibus pedum debilitate laborantibus concedatur facultas Missæ sedentariæ, Canone excepto : sed si dignioribus Ecclesiæ Ministris, Episcopis præsertim eadem pedum infirmitate oppressis, permitatur sessio sub ipso quoque Canone, et Consecratione.

sedere nelle preci, *nel fine del citato Opuscolo al cap.* 4. *pag.* 436. così sogiugne *Nemo sedeat, nisi corporis eum valetudo compellat.* E Teofilo Raynaudo, inimico del sedere nelle sacre preci al pari di S. Pier Damiano; *nel luogo citato pag.* 503. *col.* 1. così scrive: *Quis sedere coram Deo audeat injussu ejus? At abest Dei nutus, vel jussum de sibi assidendo; si absit ægritudo corporis sessionem deposcens; ea enim corporis imbecillitas, Divinæ indulgentiæ ad sedendum concessæ tessera est ex natura rei.* Et leggendosi *nel Canone* 131. del Concilio Aquisgranense. *Nec cum baculis in Choro, exceptis debilibus, sed religiosissime illis standum, et psallendum est* = l'erudito Padre Haefteno *nelle sue dotte Disquisizioni Monastiche lib.* 7. *disquisit.* 1. *pag.* 705. così lo spiega e commenta: *Quod autem debilibus hic legimus baculum indulgeri, cæteris negari, id factum eo modo, quo de Zebina scribit Theodoretus in Philoth. cap.* 24. *Postquam autem non permittebat senectus, ut citra molestiam stare posset assiduè, sustentaculum ei præstabat baculus, cui innixus Dominum et laudabat et orabat.*

XX. E per vero dire, se, inabilitandosi qualche Sacerdote a poter celebrare la Messa, si prendono tutte le misure per concedergli la dispensa di poterla celebrare, non ostante il difetto in cui è incorso, se si fa quanto si può, acciò i laici, e gli altri non restino senza ricevere i Sagramenti, superando colle diligenze ed i mezzi termini le difficoltà, che da essi impediscono di riceverli; non deve a chi si sia parer cosa strana, se oltre il concedere a chi non può per lungo tempo stare in piedi, il celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, si conceda ai Personaggi qualificati per le dignità Ecclesiastiche, che hanno nella Chiesa, e molto più ai Vescovi, che non possono stare in piedi nel tempo del Canone, il celebrare sedendo sempre, e così anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione.

XXI. Si Parochus, aut Sacerdos alius videndi facultate privatus non sit, licentia ei conceditur celebrandi in festis solemnioribus, et duplicibus Missam votivam de Beatissima Virgine, diebus autem ferialibus Missam Defunctorum : multæ verò clausulæ huic concessioni adjiciuntur, illa præsertim, ut non sit omninò cæcus, nec recitet memoriter; *injungiturque Episcopis, ut si cæcus omnino reddatur, omni celebrandi facultate privetur. Atque si Sacerdos cæcus efficiatur post susceptum Presbyteratus ordinem, hic illum defectus non ordine ipso, sed ordinis executione privat, et quidem tantùm quoad confectionem Eucharistiæ, non item quoad alias functiones visum non exigentes, qualis esset confessionis auditio, prædicatio etc. prout optimè observat S. Thomas* 3. *part. quæst.* 82. *art.* 10. *ad* 3. *Non verò desunt exempla concessæ cæcis Episcopis licentiæ Missam celebrandi. Aimonius sanè refert in Actis Concilii Tricassini an.* 878. *habiti apud Baronium, et Natalem Alexandrum, Joannem VIII. in eodem Concilio ad instantiam Episcoporum Hincmaro Laudunensi cæco, nepoti Hincmari Rhemensis facultatem Sacris operandi fuisse elargitam. Soto quoque in* 4. *Sentent. dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 2. *testatur visum a se in Concilio Tridentino Episcopum cæcum ex Pontificis dispensatione quotidie celebrantem. Cum Nos* in minoribus *munere fungeremur Secretarii Congregationis Concilii, maturè discussa materia, excussisque Auctoribus allegatis a Nobis, in folio desuper confecto et tom.* 4. *Thesaur. Resol. Congreg. p.* 101. *et seqq. edit. Urbin. inserto, Parocho Florentino cæco omninò, sed magnorum meritorum, intuitu circumstantiarum variarum in ejus favorem concurrentium licentia concessa est Missam celebrandi sub assistentia alterius Sacerdotis; causa hæc proposita est* 2. *Augusti* 1727. *et ejusdem anni, mensisque die* 23. *terminata. Neque recentiora desunt exempla similium concessionum.*

XXI. Quando il Parroco, o il Sacerdote non è affatto cieco, se gli concede licenza di celebrare ne' giorni festivi, e doppj la Messa votiva della Beatissima Vergine, e n'e giorni feriali la Messa da morto; ma con molte clausule, e particolarmente con quella, che *non sit omnino cæcus, nec recitet memoriter;* ordinando al Vescovo, che, diventando affatto cieco, gli neghi la licenza di celebrare. Ma, se si tratta d'un Sacerdote diventato affatto cieco, questa malattia, che gli sopravviene dopo ricevuto l'Ordine Sacerdotale, non lo priva dell' Ordine, ma dell' esecuzione dello stesso in ciò che appartiene alla consecrazione dell' Eucaristia, ma non agli altri ufficj che non richiedono la vista, come sarebbe il confessare, o il predicare; conforme molto bene riflette S. Tommaso *nella* 3. *part. quæst.* 82. *artic.* 10. *Ad tertium.* Non mancavano esempj di dispense date a' Vescovi ciechi di poter celebrare la Messa: leggendosi nell' Aimonio *negli Atti del Concilio Tricassino d'ell anno* 878. appresso il Cardinale Baronio, ed appresso Natale Alessandro, che il Pontefice Giovanni VIII. accordò nel detto Concilio ad istanza de' Vescovi ad Incmaro Vescovo di Laon, cieco, nipote d' Incmaro Remense, il celebrare la Messa; ed attestanco il Soto *in* 4. *Sent. dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 2. di aver veduto nel Concilio di Trento un Vescovo cieco, che celebrava quotidianamente la Messa colla dispensa del Papa. Ma nel tempo che *in minoribus* eravamo Segretario dalla Congregazione del Concilio, dopo essere stata ben discussa ed esaminata la materia, dopo essersi veduti gli Autori più gravi, allegati da Noi nel soglio, che in quell' occasione pubblicammo, e che si ritrova stampato *nel tom.* 4. *del Tesoro delle Risoluzioni della detta Congregazione pag.* 101. *e seg. dell' elezione d' Urbino*, fu concessa ad un degno Parroco Fiorentino affatto cieco, al di cui favore concorrevano varie rilevanti circostanze, la grazia di poter celebrare la Messa

XXII. Non est celebranda Missa operto capite. Canones id prohibentes adducti a nobis sunt in Notificatione 14. Tom. 2. quæ 34. est Latinæ editionis §. 2. edit. Ital. Latinæ verò Sect. 1. num. 53. *Inter alios verò Canones ad litteram id habet Can.* Nullus Episcopus de Consecrat. dist. 1. Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altari Dei assistere. *Quidquid autem sit de eo, quod Vasquez Tom. 3. in 3. part. Disput. 232. cap. 4. refert, in Polonia Sacerdotes etiam Regulares in hyeme operto capite Missam dicere usque ad Consecrationem; consuevit dari licentia capite operto Missam legendi excepto Canone, si testentur Medici ex capitis nudatione sanitatis periculum imminere. Paulum V. concessisse legitur in aliquibus Orientis Ecclesiis Missas integras unà cum Canone operto capite celebrari, iis in regionibus ubi inurbana habeatur capitis denudatio. Raymundus citat. Tom. 6. pag. 499. columnam 2. et Henaus Tom. 2. de Sacrificio disputat. 27. sect. 2. numer. 10. admittunt, operto capite Missam, et Canonem dici pose, si aliàs timeatur saluti Sacerdotis, in regionibus præsertim frigidis. Ideoque Navarrus lib. 3. de celebrat. Missarum, Consil. 7. num. 5. edit. Venet. 1621. hæc adfert:* Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa, et necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis, pileolo aliquo honesto caput tegatur. *Concordat Salmerò Tom. 14. in ep. 1. ad Corinth. cap. 13. disp. 18. pag. 144. edit. Colon. 1614. et Henaus cit. sect. 2. num. 20. ita cum Arriaga concludit:* Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum

coll' assistenza d'un altro Sacerdote, essendo stata proposta la causa ai 2. di Agosto del 1727. e risoluta nel giorno 23. dello stesso mese ed anno. Nè mancano altri simili esempj di concessioni di dispense fatte dipoi.

XXII. Non si può celebrare la Messa col capo coperto. I Canoni che ciò vietano, sono da Noi allegati *nella nostra notificazione decimaquarta del tom. secondo* che è *la trentesimoquarto nell' edizione Latina*, *al* §. *Quarto*, il che pure vien comprovato da Noi *nel nostro tom. primo della Santa Messa alla sezion. prima cap. quarto* §. *secondo dell' edizione Italiana* e *alla sez. prima num. cinquantesimoterzo dell' edizione Latina;* essendo, oltre gli altri Canoni, letterale quello che incomincia *Nullus Episcopus*, *de Consecrat. dist.* 1. le di cui parole sono le seguenti: *Nullus Episcopus*, *Presbyter*, *aut Diaconus*, *ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire*, *aut velato capite. Altari Dei assistere.* E, ciò che siasi di quello che racconta il Vasquez *nel tom.* 3. *sopra la* 3. *part. disp.* 232. *cap.* 4. che nella Pollonia i Sacerdoti anche Regolari dicono la Messa nel tempo d' inverno tenendo il capo coperto sino alla consecrazione, è introdotta l'usanza di concedere il celebrare la Messa col capo coperto, tenendolo però scoperto nel tempo del Canone, e della Consecrazione, quando vi concorra l'attestazione de' Medici della necessità in cui si trova il Sacerdote di tener coperta la testa celebrando la Messa per non recar pregiudizio alla sua salute. E del Pontifice Paolo V. si legge, che in alcune Chiese Orientali concesse il celebrare la Messa col capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione; riputandosi in quelle ragioni cosa incivile il tenere il capo scoperto. E il Reynaudo *nel citat. tom. sesto pag.* 499. *col.* 2. e l'Henao *nel tom.* 2. *de Sacrificio disputat.* 27. *sez.* 2. *numer.* 10. *e numer.* 20. ammettono il tenere il capo coperto anche nel tempo del Canone, e della Consecrazione, pel timore del

... extra necessitatem esset ... esse talis in similibus casibus. ... vetitum est deferre ... ex documentis ... Synodo Diœcesana ... maximeque ea prohibita ... Missæ ... attamen ... Clericis conce- ... celebrare sic cooperiis, quam- ... clericalis ...

... exsequia- ... ... tamen ... quoque ... secura ... propter ... Dia- ... notu

detrimento della salute, a cui sarebbero sottoposti i Sacerdoti che dicono la Messa ne' paesi soggetti al gran freddo, ancorchè lo tenessero scoperto nel solo tempo del Canone, e della Consecrazione. Onde il Navarro nel *libr.* 3. *de celebrat. Missar. consil.* 7. *numer.* 5. *dell' edizione Veneta del* 1621. così la discorre: *Non desinunt Sacramenta Divina reverenter tractari, eo quod ex justa causa et necessitate vitandi frigoris, vel doloris capitis pileolo aliquo honesto caput tegatur.* Concorda il Salmerone *al tom. quattordici nell' epistol. prima ad Corintios capitolo undecimo disput. decima ottava pag.* 144. *della stampa di Colonia del* 1614. E l'Henao *nella cit. sess.* 2. *num.* 20. così conchiude coll' Arriaga *disp.* 55. *sez.* 4. *num.* 19. *Non est censendum, Deum malle omitti Sacrificium, aut quod graviter Sacerdotes de salute periclitentur, quam quod habeant tecta capita; cum hoc ipsum, quod extra necessitatem esset irreverentia, desinat esse talis in similibus casibus.* In oltre è proibito agli Ecclesiastici il portare la parrucca, come può vedersi ne' monumenti da Noi raccolti nel nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 11. *cap.* 9. e molto più l'andare con essa all' Altare, e celebrare con essa la Messa: e, ciò non ostante, si è introdotta una specie di tolleranza a prò di quelli che hanno la licenza di portare la parrucca, di portarla anche all' Altare celebrando la Messa, purchè sempre resti scoperta la corona Clericale.

XXIII. Succede il discorrere delle facilità ritrovate, acciò i laici, non ostanti le difficoltà che s'incontrano, posano ricevere i Sagramenti: E' noto ad ognuno, che, sebbene una volta in mare celebravasi unicamente la Messa, detta secca, che poi fu proibita, oggidì si concede il privilegio della celebrazione della Messa vera, acciò i laici e gli altri, che sono nella nave, non restino senz' assistere al Divin Sagrificio, quando però la nave sia sicura, sia molto lon-

calicis effusionem prævertat : singula videri possunt Tom. 2. de Sacrificio Missæ Sect. 2. cap. 1. §. 3. pag. 256. edit. Ital. Latinæ verò Sect. 2. num. 49. et seqq. Atque ne prolixior sit oratio, indicare sufficiet, modum quoque adinventum esse ministrandi Sacram Eucharistiam infirmo, consecratam particulam deglutire non valenti, nec minus peste laboranti, quin Sacerdos ministrans eam contrahendi periculum subeat; quoad primum videatur in Tract. de Sacrificio Missæ Tom. 2. Sect. 2. cap. 6. §. 4. edit. Ital. et Sect. 2. num. 170. edit. Latinæ. Secundum habetur in Tractatu de Synodo Diœcesana edit. noviss. lib. 13. cap. 19. num. 21. et seqq. Ex quibus omnibus confirmantur superiùs dicta, nimirùm si omni ratione prospectum est Sacerdotibus simplicibus celebrare non valentibus : ut possint nihilominùs Sacris operari : si omni possibili modo Laicis Sacramenta ministrantur, non debent accumulari scrupuli et subtilitates ad arcendos Presbyteros in dignitatibus Ecclesiasticis constitutos, et Episcopos præsertim a celebranda Missa sedentaria, si debilitate pedum laborent : cùm præcipuum Episcoporum officium sit, offerre Deo sacrificium pro populo curæ suæ concredito, et pro seipso.

XXIV. Id sanè disertis verbis docet S. Paulus Epist. ad Hebr. cap. 5. vers. 1. et seqq. Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro pec-

tana dal lido, il maré sia tranquillo, ed oltre il Celebrante, vi sia un altro Sacerdote, o Diacono il quale sia pronto ad accorrêre colla mano, nel caso che insorgesse qualche moto, per cui potesse temersi, che il Calice si rovesciasse; come può il tutto vedersi *nel nostro tom.* 2. *della Santa Messa sez.* 2. *cap.* 1. §. 3. *pag.* 256. *dell. edizione Italiana*, *e nell' edizione Latina sez.* 2. *num.* 49. *e seg.* E per non dilungarci di soverchio accenneremo, non essersi tralasciato di pensare al modo, con cui può amministrarsi il Sagramento dell' Eucaristia all' ammalato che non può inghiottire la sacra Particola, ed ancora al modo d' amministrare il Sagramento dell' Eucaristia agli appestati, senza che il Sacerdote, che l' amministra, contragga la peste come, quanto al primo capo, può vedersi nel nostro Trattato *della Santa Messa al tom.* 2. *sez.* 2. *cap.* 6. §. 4. *dell' edizione Italiana*, ed *alla sez.* 2. *num.* 170. *delli edizione Latina*, e quanto al secondo capo del nostro Trattato *de Synodo Diœcesana* dell' ultima stampa *al lib.* 13. *cap.* 19. *num.* 21. *e seg.* Per le quali cose tutte ripiglia vigore quanto poc' anzi si è detto, che essendosi pensato a dare ogni possibile ajuto ai semplici Sacerdoti inabilitati a celebrare la Messa, acciò la possano celebrare, ed ai laici impediti a ricever i Sagramenti, acciò li possano ricevere, non debbasi poi con tanti scrupoli e sottigliezze procurar d' impedire ai Personaggi costituiti nelle più sublimi dignità Ecclesiastiche, e molto più ai Vescovi che non possono reggersi fu i piedi, il celebrare la Messa sedendo in tutto il tempo della celebrazione, essendo particolarmente uffizio del Vescovo l' offerire a Dio il Sagrifizio della Messa pel popolo alla sua cura commesso, ed anche per se stesso.

XXIV. Ecce le parole di S. Paolo *nell' epistola agli Ebrei al cap.* 5. *vers.* 1. *e seg. Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis : qui*

catis, qui condolere possit iis, qui ignorant, et errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate et propterea debet, quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis: *et in ejusd. epist. cap. 8. vers. 3.* Omnis enim Pontifex ad offerendum munera, et hostias constituitur. *Inde post prolixum sermonem in idem caput 5. concludit Joannes Gagneus:* Munus ergo assumpti Pontificis est orare, et pro suis, et pro populi delictis sacrificia offerre, et agnoscere se peccatorem, atque ita populi peccatis condolere: *Gagneo assentiuntur Guilelmus Estius, Salmero, et Cornelius a Lapide in Commentariis in citatum caput 5. Neque regerenda hìc est superiùs allata objectio, cessare motivum ædificandi populum per celebrationem, cùm hæc perfici nequeat a sedente nisi in Capella, aut Oratorio privato ad evitandam populo demirationem; neque enim populi ædificatio princeps causa celebrandi est, sed oblatio sacrificii pro populo, quæ obtinetur æquè per celebrationem in Oratorio. Præterea populus videns Episcopum suum celebrare, quo potest, modo, sciensque sedentem celebrare ex concessione Pontificia, tantum abest, ut offendatur, quin potiùs ædificetur.*

XXV. Bene omnia haberent, inquis, si prout exempla habentur concessæ Episcopis licentiæ, sedendo Missam celebrandi, illa ad Canonem quoque, adeoque ad totam, et integram Missam se extenderet, in hoc enim cardo rei vertitur. Antiquitatis sacræ monumento evolventi occurrit S. Lucianus Martyr, qui in persecutione Maximiani fidelium eodem secum carcere detentorum desiderio Sacro Missæ Sacrificio assistendi facturus satis, ipso Epiphaniæ festo die in terram extensus, et pectore tanquam ara usus Sacris est

condolere possit iis, qui ignorant et errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis: e *nel cap.* 8. *della stessa lettera al vers.* 3. *Omnis enim Pontifex ad offerendum muniera, et hostias constituitur.* Per lo che Giovanni Gagneo *sopra il detto capitolo* 5. dopo un lungo discorso così conchiude: *Munus ergo assumpti Pontificis est orare, et pro suis ac pro populi delictis sacrificia offerre, et agnoscere se peccatorem, atque ita populi peccatis condolere.* E col Gagneo concordano Guglielmo Estio, il Salmerone, e Cornelio a Lapide *ne' Commenti sopra il cit. cap.* 5. non meritando d' esser valutata la riflessione addotta di sopra, che, dovendosi celebrare dal Vescovo sedente la Messa, non in Chiesa, ma nell' Oratorio privato, per non recar maraviglia al popolo che la vedesse celebrare nel modo predetto, cessa il fine della predetta celebrazione, che è l' edificazione del popolo; imperocchè non è l' edificazione del popolo la causa principale della celebrazione della Messa, ma è l' offerire il Sagrifizio per esso, il che si fa celebrando anche la Messa nell' Oratorio: oltre di che il popolo che sta intento alle operazioni del Vescovo, sapendo, che il Vescovo celebra la Messa in quella maniera che può, dee restar edificato del proprio Pastore, e non scandalizzato; tanto più, quando fa, che così celebra, avendo ottenuta dal Papa la dispensa.

XXV. Tutto va bene, dirassi; ma a buon conto non si ritrova esempio, che si dispense concesse anche ai Vescovi di celebrare la Messa sedendo, ma non nel tempo del Canone, e della Consecrazione; nè si ritrova esempio di dispense di celebrare la Messa sedendo in tutto il tempo della celebrazione che è il punto della presente indagine. Scorrendo la sacra antichità, ritrovasi, che S. Luciano Martire nella persecuzione di Massimiano, per soddisfare alla divozione de' Christiani, che seco rinchiusi in

operatus; prout videre est in Actis apud Bollandistas Tom. 1. Januarii pag. 361. num. 14. Theodoretus Cypri Episcopus in gratiam Sancti Eremicolæ, qui Missæ nunquam interfuerat, allatis in ipsius tugurium sacris vasis, manibus Diaconorum pro altari usus Sacram confecit Eucharistiam, prout ipsemet refert in Philotheo cap. 20. *Uranius in Epistola* de obitu Paulini *apud Bollandistas Tom. 4. Junii pag.* 168. *num.* 2. *testatur, quod cum ad decumbentem S. Paulinum Nolanum Episcopum alii duo Præsules inviserent, ægrotus licet cum aliis Missam celebraverit erecta prope lectum ara:* Et quasi profecturus ad Dominum, jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi: scilicet ut unà cum Sanctis Episcopis oblato sacrificio, animam suam Domino commendaret: *quod et factum indicatur, num.* 3. Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto, ac perfecto ordine celebrasset: *Neque, quod aliqui contendunt, illa Uranii verba de perceptione Sacræ Eucharistiæ, non item de celebratione Missæ intelligenda sunt, huic enim suffragantur Tillemonius Tom.* 14. *in Actis S. Paulini art.* 52. *pag.* 139. *edit. Venet. doctissimusque Pater Magister Orsi Magister Sacri Palatii Apostolici Tom.* 12. *Hist. Eccles. lib.* 18. *num.* 76. *pag.* 375.

XXVI. Speciosa quidem sunt exempla superiùs allata, præsentique casui apprimè conveniunt; verùm antiqua sunt, et præcedentia tempus illud, quo in modernos ritus fuit reducta

carcere bramavano d'assistere al Sagrifizio della Messa, si stese in terra, e nella Festa dell'Epifania, si servì del proprio petto, come d'un Altare, per celebrarvi la Messa: come si vede negli Atti appresso i Bollandisti *nel tom.* 1. *di Gennajo pag.* 361. *num.* 24. Ritrovasi, che Teodoreto Vescovo di Ciro, per far cosa grata ad un santo Romito, che stando nella sua solitudine, non era mai stato presente alla Messa, portatosi al di lui tugurio coi sacri vasi, fece, che le mani de' Diaconi servissero d'altare, e sopra esse fece la consecrazione della sacra Eucaristia; come esso stesso racconta *nel Filoteo al capo* 20. Uranio nella lettera *de obitu Paulini*, appresso i Bollandisti *al tom.* 4. *di Giugno pag.* 168. *num.* 2. attesta, ch' essendo infermo S. Paolino Vescovo di Nola, vennero altri due Vescovi per visitarlo, e che con essi celebrò, benchè infermo, la Messa, avendo fatto alzare un Altare vicino al letto: *Et quasi profecturus ad Dominum jubet, sibi ante lectulum suum sacra ministeria exhiberi; scilicet ut unà cum Sanctis Episcopis oblato Sacrificio animam suam Domino commendaret;* il che anche fu pontualmente eseguito, come si vede *nel num.* 3. *Et cum hæc omnia Sanctus Episcopus læto ac perfecto ordine celebrasset*: non potendosi ammettere l'intelligenza data da alcuni alle citate parole d'Uranio, cioè, che debbono intendersi, non della celebrazione della Messa, ma del ricevere la sacra Eucaristia, essendo contrarj a questa intelligenza, e favorevoli all' altra della celebrazione della Messa, il Tillemont *al tom.* 14. *nelle Gesta di S. Paolino art.* 52. *pag.* 139. *della Veneta edizione*, ed il dotto Padre Maestro Orsi, Maestro di questo Sacro Palazzo Apostolico, *nel tom.* 12. *della Storia Ecclesiastica lib.* 28. *num.* 76 *pag.* 375.

XXVI. Sono senza dubbio speciosi i sopradetti esempj, e possono anche servire per l'assunto presente: ma sono antichi, e sono seguiti, prima che la Messa fosse ridotta al siste-

Missæ forma. At verò S. Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus mortuus est sub initium Sæculi noni; Ignatius verò Episcopus Nicænus; Tarasii discipulus et illius vitæ scriptor videndus apud Baronium ad annum 806. *et apud Bollandistas Tom:* 3. *Februarii pag.* 586: *num:* 47. *hunc in modum describit celebrationem Missæ a Sancto Patriarcha graviter decumbente peractam.* Ingruens morbus, et valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui et Divini Officii. Nam et morbo, et senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed intenso amore ad Deum ardens, et morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, Sancta peragebat, infirmus videlicet: *quod est; ventre, et pectore adniti tabulæ; partemque corporis reliquam, pedibus sustentando: De S. Ivone Presbytero, et Parocho Britanniæ Armoricensis anno* 1303. *defuncto legitur, quod pedibus insistere non valens hoc Missam celebraverit modo:* Fuit adeo infirmus, et debilis; quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, et sic Missam celebravit in Cappella sua: *prout videre est tom:* 4. *Maji apud Bollandianos pag:* 541: *A: num:* 17: *atque testis de visu fatetur apud eosdem Bollandianos loc: cit. pag.* 560: *C: num:* 65: *Mauritius verò Gaufridus in prolixa descriptione vitæ S. Ivonis in cit. tom.* 4: *Bollandistarum pag:* 594: *A. cap:* 5: *num:* 59. *rem omnem ita complectitur:* Erat autem adeo tunc infirmus, ut præ debilitate corporis nec induere, nec exuere per se sufficeret sacras vestes, sed nec alia pro Missa necessaria præparare, ad Altare se sustinere, aut ad elevandum Corpus Domini se juvare, nisi ab assistentibus Abbatibus Belliportus, et de Begar, et Archidiacono Trecorensi cum aliis præsentibus fulciretur.

ma dell'ordine, in cui presentemente si ritrova. Morì S. Tarasio Patriarca di Constantinopoli nel principio del secolo nono, ed Ignazio Vescovo Niceno di lui discepolo, e che scrisse le di lui gesta, come può vedersi appresso il Cardinale Baronio *all' anno* 806. ed appresso i Bollandisti *al tom.* 3. *di Febbrajo pag.* 586. *n.* 47. così descrive la celebrazione della Messa, che il Santo faceva nel tempo della sua grave malattia: *Ingruens morbus, et valde gravem ei dolorem afferens, non persuasit, ut oblivisceretur perpetui et Divini Officii. Nam et morbo et senio laborans, nequaquam satiabatur sacrosancti Mysterii celebratione, sed intenso amore ad Deum ardens, et morbi nullam ducens rationem, pectore innixus mensæ ligneæ, quæ ponebatur ante Aram Divinam, sancta peragebat, infirmus videlicet:* che vuol dire, appoggiando il ventre, ed il petto alla tavola di legno, e sostentando coi piedi l'altra parte del corpo. Morì nel 1303. S. Ivo Sacerdote e Parroco nella Brettagna Armonica; e di esso si legge, che, non potendo stare in piedi, celebrava la Messa nel modo seguente: *fuit adeo infirmus, et debilis, quod se non poterat sustinere; immo interdum sustentabatur per aliquos assistentes, et sic Missam celebravit in Cappella sua:* come può vedersi *nel tom.* 4. *di Maggio* dei Bollandisti *pag.* 541. *A. num.* 17. e lo depone un Testimonio *de visu* nel Processo fatto sopra le di lui Virtù appresso gli stessi Bollandisti *nel luogo citato pag.* 560. *C.* 65. e Maurizio Gaufrido nella lunga Vita che scrisse di S. Ivo, *nel cit. tom.* 4. de' Bollandisti *pag.* 449. *cap.* 6. *num.* 59. così descrive il tutto: *Erat autem adeo tunc infirmus, ut præ debilitate corporis nec induere nec exuere per se sufficeret sacras vestes, sed nec alia pro Missa necessaria præparare, ad Altare se sustinere, aut ad levandum Corpus Domini se juvare, nisi ab assistentibus Abbatibus Belliportus, et de Begar, et Archidiacono Trecorensi cum aliis præsentibus fulciretur.*

XXVII. Propius jam ad scopum accedimus, sed cum disciplina illius ævi, cujus exempla in medium attulimus, necessitatem dispensationis Apostolicæ ad Missæ sedentariæ celebrationem necdum induxerit, quæ tam sapienter admodum est invecta, ne quisque infirmitatem sibi fingens sedendo celebrare augusta Mysteria auderet : adferemus porrò exempla concessarum a Romanis Pontificibus dispensationum pro celebratione Missæ a sedentibus, excepto tempore Canonis, de quo haud est controversia, sed de integra Missa a sedentibus celebrata, de qua in præsentiarum potissimùm quæstio agitatur.

XXVII. Joannes Renna Venetus factus 3. *Novembris* 1534. *Episcopus Algeriensis, indeque anno* 1538. *die* 13. *Maji ad Sedem Pampelonis Novæ translatus, varias a Paulo III. gratias petiit. Inter alia exposuit, se podagræ morbo omni propemodum membrorum usu esse privatum :* Diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus ferè ad membrorum invaliditatem redactus es: *ideoque Missam stando celebrare non valens, petiit facultatem Sacris operandi in sella eo confecta artificio, ut illi insidens, stare videretur :* Ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam, Missam stando celebrare non vales, et zelo devotionis accensus, Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem elargiri, et alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere... tenore præsentium de speciali gratia indulgemus : proviso, quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, et scandalum non sequatur, et, si celebratione tua in artificio prædicto astantes scandalizari verisimiliter credi possit, celebrationem hujusmodi non publicè, sed privatim facias. *Breve Cardinalis Hieronymi Ghi-*

XXVII. Incominciano le cose ad accostarsi al suo dovuto segno; ma, non essendo in que' tempi introdotta per anche la disciplina della necessità della dispensa Apostolica per potere sedendo celebrare la Messa, disciplina saviamente introdotta, acciò non sia in petto di ciascheduno il figurarsi una malattia, e celebrare la Messa sedendo: porteremo gli esempj delle dispense de' Romani Pontefici, concesse ai Personaggi qualificati nella Chiesa, ed ai Vescovi infermi, e che non possono reggersi su i piedi, non già di celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone e della Consecrazione, del che non si questiona, ma di sedere in tutto il tempo della Messa, al qual punto si riduce il presente esame.

XXVIII. Giovanni Renna Veneziano, che fu ai 3. Novembre del 1534. fatto Vescovo d'Alghieri, e da questo Vescovado fu trasferito a quello di Pamplona ai 13. di Maggio 1538. domandò al Pontefice Paolo III. varie grazie. Fra le altre espose, ch' era maltrattato dalla Podagra, in tal maniera che i suoi membri erano quasi resi affatto inabili: *Diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus ferè ad membrorum invaliditatem redactus es*: per lo che non potendo celebrare la Messa stando in piedi, desiderava poterla celebrare in una sedia, che avea fatto fare, ed in cui sedendo, pareva, che stesse in piedi. *Ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam Missam stando celebrare non vales, et zelo devotionis accensus Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem elargiri, et alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere... tenore præsentium de speciali gratia indulgemus: proviso, quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, et scandalum non sequatur; et, si celebratione tua in artificio prædicto astantes scandalizari verisimiliter credi pos-*

nuccij manu subscriptum reperitur : ille enim scripta roborandi munere fungebatur, prout Ciacconius Tom. 3. pag. 569. refert, adjectum quoque est nomen Secretarii Apostolici breviori nota signatum. Ipsum verò Breve habetur in schedis autographis Brevium Pauli III. in Archivio secreto anni 1538. num. 466. integrumque exhibebitur ad calcem hujus epistolæ, ut cujusque judicium convincatur. Nos quidem mechanicarum rerum ignari sedis hujus, in qua sedens stare videbatur, examen haud instituemus : Id exinde deduxisse sufficiet, Paulum III. Episcopo Pampelonensi facultatem fecisse per omnem Missam sedendi, ne Canonis quidem, et Consecrationis tempore excepto.

XXIX. *Pontifex Pius V. primo Pontificatus sui anno Francisco Ferrerio Cardinali tituli S. Agnetis ob podagræ molestias stando Sacris operari non valenti veniam fecit, ut in privata Capella sedens Sacram Liturgiam perageret :* Nos specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescumque devotionis gratia Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commodè celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus, et domesticis tuis duntaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit., aliàs tamen rite, celebrare valeas, auctoritate Apostolica tenore præsentium, licentiam concedimus, et facultatem. *Schediasma autographum firmatum manu Reverendissimi Cæsaris Glorierii senioris Brevium Secretarii, in Archivio secreto inter diagrammata archetypa S. Pii V. anni 1566. num. 572. asservatur. Hoc quoque Breve integrum subjiciemus,*

sit

sit, celebrationem hujusmodi, non publicè, sed privatim facias. Il Breve si ritrova sottoscritto dal Cardinale Girolamo Chinucci, che era quello che aveva l' incombenza di sottoscriverli, come può vedersi nel Ciacconio *al tom.* 3. *pag.* 569. e da uno de' Segretarj Apostolici, il di cui nome è abbreviato. Il Breve poi si ritrova fra le minute originali de' Brevi di Paolo III. nell' Archivio segreto all' anno 1538. *num.* 466. ed intero si trascrive nel fine di questa Lettera, acciocchè ognuno, leggendolo, possa soddisfarsi. Noi qui non ci innoltreremo a discorrere della sedia artificiosa, in cui sedendo chi celebrava la Messa, pareva, che stesse in piedi; non avendo Noi pratica di simili cose: ma diremo, essere stata da Paolo III. concessa la facoltà al Vescovo di Pamplona di celebrare la Messa stando sempre a sedere, e senza l' obbligo di stare in piedi nel tempo del Canone e della Consecrazione.

XXIX. Il Pontefice S. Pio V. nel primo anno del suo Pontificato concesse al Cardinale Pietro Francesco Ferreri del Titolo di S. Agnese il celebrare la Messa nella sua Cappella privata sedendo, mentre per la grave indisposizione della podagra non poteva celebrare in piedi: *Nos specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescumque devotionis gratiâ Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commodè celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus et domesticis tuis dumtaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit, aliàs tamen ritè, celebrare valeas, auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam concedimus, et facultatem.* La minuta originale del Breve è sottoscritta da Monsignor Cesare Glorieri antico Segretario de' Brevi, ed è nell' Archivio segreto fra le minute originali de' Brevi di S. Pio V. dell' anno 1566. *num.* 572.

tum ut cuique innotescat, tum, ut levitatis convincantur asserentes, rei cujuspiam exemplum non extare, quod ipsi illud ignorent; ex quo fit, ut, dum talium assertionum facilitas laboris molestiam in alios transfert, ipsis grave accidat, si quæ existere negaverant, in lucem protrahantur.

NARRATIO

Factorum Romanum Pontificem attingentium, quorum notitia necessaria videtur præsentem quæstionem dijudicaturo.

XXX. *Supervacanea videri poterunt, quæ deinceps in medium erimus allaturi, si enim Summus Pontifex aliis impedimento laborantibus facultatem elargitur Missam celebrandi sedendo, mirarine subibit, si eadem ex causa eadem ipse utatur œconomia? At verò universim loquendo non videtur Pontificiæ dignitati convenire usus licentiæ aliis concessæ, Hinc ut dispiciatur, an indecens sit a Pontifice sedente Missam celebrari, disquirendum, fuerintne Pontifices, qui omnem Missæ celebrationem sedentes perfecerint. Haud equidem magni Nobis moliminis hæc res est, cum concessuri bonæ memoriæ Cardinali de Rohan podagra impedito licentiam celebrandi Missam sedendo, excepto Canone et Consecratione, omnia ad id argumentum facientia sollicitè conquisierimus. Neque jam illa congerere valeremus, tum senii onere gravati, et ab ægritudinis molestiis nondum plenè liberi; tum verò maximè carentes libris Nobis longo usu notissimis, quos cum omni nostra bibliotheca selecta Instituto Bononiensi dedimus: quanto verò et laboris, et temporis, cujus penuria laboramus, impendio illa in libris, quibus necdum assuevimus, inquireremus?*

Si dà pure nel fine di questa Lettera il Breve intero, acciò non solamente possa ognuno soddisfarsi, ma resti ancora persuaso, dirsi da taluni con molta facilità, che non v'è esempio della tal cosa, perchè essi non ne hanno notizia: ed il comodo che si riceve dalla sopradetta asserzione, che trasfonde in altri il peso di faticare, liberandone l'asserente, suol finire in amarezza, comparendo ciò, che lo stesso asserente aveva detto o non esservi, o non ritrovarsi.

NARRATIVE

Di fatti che risguardano il Romano Pontefice, che sembrano necessarie a chi dee dare il suo giudizio sopra il caso che è in questione.

XXX. A taluno sembrerà superfluo tutto ciò che or ora riferiremo: imperocchè, se il Sommo Pontefice concede ad altri impediti, e che non possono stare in piedi, il celebrare tutta la Messa sedendo, cosa mai potrà dirsi, se, concorrendo la stessa causa, prende per sè quel comodo, che dà agli altri? Ma la riflessione in tutto e per tutto non soddisfa; potendovi essere alcune cose che non accordino colla dignità Pontificia, ancorchè il Papa, ad altri le conceda. E però, acciò si veda, se disdica al Papa il celebrare sedendo, è d'uopo vedere, se vi siano esempj de' Sommi Pontefici, che non potendo stare in piedi abbiano celebreta la Messa sedendo in tutto il tempo d'essa. Ciò a Noi non sarà di gran fatica, avendo radunato quanto potemmo radunare in questo proposito, quando dammo alla buona memoria del Cardinale di Rohano, Vescovo d'Argentina, la licenza di celebrare la Messa sedendo, eccettuato il tempo del Canone, e della Consecrazione, per l'impedimento della podagra, che non l'avrebbe lasciato stare in piedi tutto il tempo della Messa, ma unicamente in quello

XXXI. Honorius IV, anno 1285. *in Pontificem electus, Diaconus erat, utique Presbyterio, et Episcopatu primùm insigniendus. Historiographi infirmitatis habitu adfectum testantur: Martinus e Minorum cœtu in* Floribus Temporùm, *Joannes Vitoduranus, Andreas Ratisbonensis, et Hermannus Cornerus in suis Chronicis apud Joan. Georg. Eccardum in corpore Historico medii ævi tom.* 1. *pag.* 1631. *pag.* 1758. *pag.* 2088. *et tom.* 2. *pag.* 936. *Affirmant alii Honorium ea pedum debilitate laborasse, ut nequidem incedere potuerit: Riccobaldus Ferrariensis in Historia Romanorum Pontificum ad annum* 1285. *in tom.* 9. *Rerum Ital. Script. p.*182. *Alii, quod ea chyragræ, podagræque vehementia afflictabatur, ut digitum digito jungere nequiret, teste Muratorio Annalium Italiæ tom.* 7. *pag.* 460. *Missam sine instrumentorum quorundam adminiculo celebrare haud valebat. Ptolomeus Lucensis lib.* 24. *Hist. Eccles. cap.* 13. *in tom.* 11. *Rer. Ital. Script. pag.* 1191., *Raynaldus ad annum* 1285. *num.* 14., *Fleurytus tom.* 28. *Hist. Eccles. pag.* 371. *et in vita ejusdem Pontificis Ciacconius tom.* 2. *pag.* 247., *Burius, Pagius tom.* 3. *pag.* 455. *num.* 3., *auctor vitæ Pontificum Hagæ Comitum editæ tom.* 3. *pag.* 289. *Porrò Instrumenta quibus ad perficiendam celebrationem utebatur, describit P. Franciscus Pipinus ex Ordine Prædicatorum in Chronica lib.* 4. *cap.* 22. Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset: manus autem sic

del Canone, e della Consecrazione. L'unione delle notizie, che allora facemmo, non ci sarebbe oggi riuscito di fare, non solo pel grave peso degli anni, e della nostra non perfetta guarigione, ma perchè avendo destinata la nostra copiosa, e scelta libreria all' Istituto di Bologna, ed avendo ad esso trasmessa una gran parte de' Libri, de' quali avevamo tutta la pratica, ciò ci astringe a chiedere ad altri que' Libri più rari, de' quali abbiamo bisogno; il che ci è di non piccolo incomodo, e perdita di tempo, di cui poscia abbiamo gran carestia.

XXXI. Onorio IV. fu eletto Sommo Pontefice nel 1285. e non era, che Diacono, in tal maniera che fu d'uopo consecrarlo Prete, e Pontefice. Gli Istorici attestano, ch'era abitualmente infermo. Martino Minorita *nel suo Flores Temporum*, Giovanni Vitodurano *nella Cronaca*, Andrea di Ratisbona pure *nella Cronaca*, Ermanno Cornero parimente *nella Cronaca*, appresso Gio: Giorgio Eccardo *nel suo Corpo istorico del medio evo al tom.* 1. *pag.* 1631. *pag.* 1758. *pag.* 2088. *ed al tom.* 2. *pag.* 936. Altri, ch' era talmente infermo ne' piedi, che non poteva camminare: Riccobaldo Ferrarese *nella Storia de' Pontefici Romani all' anno* 1285. *nel tom.* 9. *Rer. Ital. Script. pag.* 182. Altri, ch' era talmente oppresso dalla gotta, che non poteva unire un dito coll' altro: Muratori *negli Annali d' Italia tom.* 7. *pag.* 460. Altri, che non poteva celebrare la Messa, se non coll' ajuto d' alcuni strumenti: Tolomeo Lucense *al lib.* 24. *della sua Storia Eccles. cap.* 13. *nel tom.* 11. *Rer. Ital. Script. pag.* 1191. il Raynaldi *all' anno* 1285. *num.* 14. il Fleury *al tom.* 18. *della Storia Ecclesiastica pag.* 371. *e nella Vita del detto Pontefice* il Ciacconio *al tom.* 2. *pag.* 246. il Burio, il Pagi *al tom.* 3. *pag.* 455. *num.* 3. l' Autore delle Vite de' Papi stampate all' Haya *al tom.* 3. *pag.* 289. Non manca poi chi descrive ancora gli strumenti coll' ajuto de' quali sedendo celebrava la Messa. Questi è il P. Francesco Pipino di Bologna,

contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere non posset; immo etiam carne superexcrescente ferè unus ab altero secerni non poterat. Et, cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, et quodam instrumento ligneo, quo insidebat, volvebatur ad populum : *videri cuncta possunt cit. tom.* 9. *Rer. Ital. Script. pag.* 727.

XXXII. In Commentariis Pii II. anno 1458. *ad Pontificatum evecti, post prolixam narrationem institutæ supplicationis in translatione Capitis S. Andreæ Apostoli ex Achaia eidem Pontifici dono missi, hæc adduntur :* Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis 17., celebrato grandi Officio, cum benediceret populo Pontifex Maximus, promisit in crastinum, ob reverentiam Resurrectionis, in Ecclesia Principis Apostolorum sese rem Divinam facturum, portaturumque eo Sacrum Andreæ Caput, ut iterùm atque iterùm videretur, quod ex altari Beati Petri abductum, in Palatio clauserat. Res nova, et insperata fuit. Nam popter ægritudines et absentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderant Romani suum Pontificem Divinam Hostiam offerentem. Cùmque suis pedibus stare Pius Præsul nequiret, excogitata ingenia sunt, ut quasi sedens celebraret.

XXXIII. Pius III. in Pontificem anno 1503. *electus nonnisi Diaconus erat, atque lethali ulcere impediebatur, ne pedibus posset insistere. Sedens itaque Sacerdotio est initiatus a Cardinali Tituli S. Petri in Vinculis* 30. *Septembris*, 1. *verò Octobris ejusdem anni Episcopus consecratus, octavo postea die diademate Pontificio insignitus, sedens Missam Pontificalem celebravit in Basilica Vaticana. Omne id habetur libro*

dell' Ordine de' Predicatori, che *nella sua Cronaca al lib. 4. cap. 22.* così lasciò scritto : *Pedibus erat ita ægrotus, ut nec ambulare, nec stare posset : manus autem sic contractas habebat, ut digitos, exceptis pollicibus, unum ad alterum jungere non posset; immo etiam carne superexcrescente ferè unus ab altero secerni non poterat. Et cum celebraret, ponebatur Corpus Domini inter ipsos pollices, et quodam instrumento ligneo, quo insidebat, volvebatur ad populum :* conforme si può vedere *nel cit. tom. 9. Rer. Ital. Script. alla pag. 727.*

XXXII. Ne Commentarj di Pio II. che fu eletto Sommo Pontefice l'anno 1458. *alla pag. 203.* dopo una lunga narrativa della Processione fatta nel trasporto del Capo di S. Andrea Apostolo, venuto dall' Acaja in dono allo stesso Pontefice, si leggono le seguenti parole : *Die Sabbathi, quæ fuit Aprilis 17. celebrato grandi Officio, cum benediceret populo Pontifex Maximus, promisit in crastinum, ob reverentiam Resurrectionis, in Ecclesia Principis Apostolorum sese rem Divinam facturum, portaturumque eo sacrum Andreæ Caput, ut iterum atque iterum videretur, quod ex Altari Beati Petri abductum, in Palatio clauserat. Res nova et insperata fuit. Nam propter ægritudines, et absentiam Pontificis ante quatuor annos, non viderant Romani suum Pontificem Divinam Hostiam offerentem. Cumque suis pedibus stare Pius Præsul nequiret, excogitata ingenia sunt, ut quasi sedens celebraret.*

XXXIII. Pio III. fu eletto Sommo Pontefice nel 1503., e non era, che Diacono, ed aveva in una gamba una piaga mortale in tal maniera che non poteva stare in piedi. Sedendo fu ordinato Prete dal Cardinale di S. Pietro in Vincoli ai 30. di Settembre 1503. e dallo stesso fu consecrato Vescovo nel giorno 1. Ottobre : e nel giorno 8. dello stesso mese fu coronato,

ultimo Ephemeridum Joannis Burcardi Cæremoniarum Sacrarum Magistri pag. 56. 58. *et* 59. *quem codicem Bibliotheca habebat Cardinalis Silvii Valentis nostri quondam Status Secretarii, jam verò tenet Reverendissimus Ludovicus Valenti ipsius Nepos :*

ANNO MDIII.

Die Veneris 29. Septembris ordinavi sedem pro Papa, in qua sedens cruribus extensis ordinaretur, ut celebraret, et mensam longam pro Altari, ut pedes subtus extendi possent.

Die Sabbathi... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam... accessit in Planeta ad Papam in illa Sede ordinata ad omnia sedentem etc.

Die Dominica 8. Octobris, S. D. N. delatus in sede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non descendit. Sed in ea post introitum Ecclesiæ... accepit in ea Pallium, et portatus in ea super solium, deinde in ea celebravit.

XXXIV. Dum Romanus Pontifex solemniter celebrat, peracta ad Altare consecratione, ad solium suum reversus, recipit Sacram Eucharistiam sub speciebus panis, et vini stans, neque sedendo communicat prout per errorem scripserunt aliqui, viderique id potest Tom. 2. *Tract. nostri de Sacrificio Missæ sect.* 1. *cap.* 20. §. 1. *edit. Ital. Latinæ verò sect.* 1. *num.* 339. *In ceremoniali autem libro Cappellæ Papalis liberum est Summo Pontifici porrigendi Sacram Communionem Cardinalibus Diaconis, aliisque solio assistentibus sedendo; qua Nos libertate usi sumus nunquam, Augustissimum Sacramentum stando semper distribuentes. Electi Pontificis in Episcopum consecrandi scapulis a Cardinali conse-*

e celebrò sedendo la Messa Pontificale nella Basilica Vaticana. Il tutto si vede nel libro ultimo dei Diarj di Giovanni Burcardo, Maestro delle sacre Ceremonie, *alla pag.* 56. 58. *e* 59., che era nella Libreria del fu Cardinale Silvio Valenti nostro Segretario di Stato, e che oggi è nelle mani di Monsignor Luigi Valenti di lui Nipote:

ANNO MDIII.

Die Veneris 29. *Septembris ordinavi sedem pro Papa, in qua sedens cruribus extensis ordinaretur, et celebraret, et mensam longam pro Altari, ut pedes subtus extendi possent.*

Die Sabbathi... Cardinalis S. Petri ad Vincula ordinavit Papam... accessit in Planeta ad Papam in illa sede ordinata ad omnia sedentem etc.

Die Dominica 8. *Octobris, S. D. N. delatus in sede ad hoc ordinata, de qua per totum officium non descendit. Sed in ea post introitum Ecclesiæ... accepit in ea Pallium, et portatus in ea super solium, deinde in ea celebravit.*

XXXIV. Celebrando Pontificalmente il Romano Pontefice, dopo la Consecrazione fatta all'Altare, ritorna al Soglio, ed ivi riceve l'Eucaristia sotto le specie del pane e del vino, ma stando in piedi; non essendo vero ciò che da alcuni viene scritto, che si communichi sedendo: come può vedersi *nel tom.* 2. *del nostro Trattato della Santa Messa sez.* 1. *cap.* 20. §. 1. *dell' edizione Italiana*, e *nell' edizione Latina alla sez.* 1. *num.* 339. Ma nel Ceremoniale della Cappella Papale si lascia il Sommo Pontefice in libertà di comunicare i Cardinali Diaconi, e gli altri Personaggi del Soglio, sedendo; il che da Noi mai è stato fatto, avendo sempre comunicato i predetti stando in piedi. Dovendosi

crante Evangeliorum liber, capitique manus imponuntur, inde caput, manusque Sacro Chrismate inungunter, Pontifice interea semper sedente. Similiter si electus Pontifex Subdiaconatu, Diaconatu, aut Presbyteratu esset insigniendus, Episcopus Cardinalis Subdiaconatus Ordinem ei collaturus Sedenti calicem vacuum cum patena, et urceolos cum vino, et aqua, bucale, et manutergium, *librumque Epistolarum porrigit. In collatione Diaconatus Cardinalis ordinans stans Pontificis sedentis capiti manum imponens dicit:* Accipe Spiritum Sanctum; *sedentique Pontifici aptat paramenta, et porrigit librum Evangeliorum. Tandem in collatione Sacerdotii sedens Pontifex manuum impositionem, Olei sancti, quod Catechumenorum dicitur, unctionem, calicem cum vino et aqua, atque patenam cum hostia recipit. Quæ omnia luculenter ostendunt, haud inconveniens esse, sedere Pontificem in functionibus sacratissimis, atque eo ipso Missam totam a sedente posse celebrari, præsertim si pedibus debilitatis insistere non valeat.*

XXXV. *Atque hæc sunt, quæ in hac epistola exponenda duximus, eorumque disquisitioni proponenda, quorum consilia expectamus, priusquam, quid agendum, decernamus. Et si quidem sedentes Missam celebrare statuamus, tuum erit, præparare mensam Altaris cum consecrato lapide, imagine Salvatoris cruci affixi, luminaribus, aliisque ad Sacra peragenda necessariis; vacuumque subtus Altare spatium relinquetur exten-*

Il Papa eletto consecrar Vescovo che si dice, che dal Cardinale Vescovo che fa la Consecrazione, gli s' impone il libro degli Evangelj sopra le spalle, e le mani sopra il capo, e successivamente se gli fa la sacra unzione col Crisma, tanto nel capo, quanto nelle mani, stando in tutte dette azioni il Papa a sedere. Parimente, se il Papa eletto non fosse Suddiacono, o non fosse Diacono, o pure non fosse Sacerdote, nel Suddiaconato il Cardinal Vescovo, che conferisce l' Ordine stando in piedi, dà al Sommo Pontefice eletto *sedenti Calicem vacuum cum Patena, et urceolos cum vino et aqua, bucale, et manutergium;* e gli consegna il Libro Epistolario, seguitando esso a sedere. Conferendosegli il Diaconato, il Cardinale che ordina, sta in piedi, pone la mano sopra il capo del Papa sedente, dicendo: *Accipe Spiritum Sanctum*, ed al Papa sedente si consegnano i sacri paramenti, ed il Libro degli Evangelj. E finalmente nell' Ordinazione Sacerdotale s' impongono la mani dall' Ordinante sopra il capo del Papa sedente, che pure sta sedendo quando il detto Ordinante gli unge le mani coll' Olio santo de' Catecumeni, e gli consegna il Calice col vino e l' acqua, e la Patena coll' ostia, cose tutte, che dimostrano, non disdire al Sommo Pontefice nelle più sacre azioni lo stare sedendo, e rende più facile quanto di sopra si è detto, discorrendo del celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone, non potendo reggersi su i piedi in tutto il tempo del Canone, e della Consecrazione.

XXXV. Et ecco quanto abbiamo creduto bene d' esporre in questa nostra Lettera, che comunichiamo anche a quelli, il consiglio de' quali desideriamo d' avere, prima di prendere veruna risoluzione. E quando si arrivasse a prendere la risoluzione favorevole alla celebrazione della Messa; sarà suo pensiere il far preparare una tavola d'Altare colla Pietra sacra, coll' Immagine del Crocifisso, coi lumi, ed ongi altra

dendis pedibus idoneum. Confidentes singula dexteritate tua singulari perficienda, Apostolicam tibi Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

che si richiede per la Messa, lasciando vacuo ciò che resta sotto l'Altare, per potervi distendere i piedi; essendo sicurissimi, che il tutto serà fatto ed eseguito solita sua inarrivabile diligenza. E Noi intanto di vero cuore le diamo l'Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die 11. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno decimo octavo.

PAULUS PP. III.

VENERABILI FRATRI

JOANNI EPISCOPO PAMPILONEN.

Venerabilis Frater, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Cupientes commodis tuis, qui diversis infirmitatibus podagræ detentus, quibus ferè ad membrorum invaliditatem redactus es, Limina Apostolorum Petri et Pauli visitare personaliter de triennio in triennium commodè, ut jurasti, non vales, providere, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, ut, tua vita durante, per Procuratorem tuum ad hoc a te specialiter constitutum dicta Limina visitando, ad ea aliter visitandum minimè tenearis, nec ad id invitus a quoquam compelli possis : ac tibi, qui propter infirmitatem prædictam, Missam stando celebrare non vales, et zelo devotionis accensus Missam celebrare desideras, tibi, ut sedendo in quodam artificio sedis per te facto, in quo sedendo stare videaris, quoties tibi placuerit, Missam celebrare, benedictionem elargiri, et alia, quæ ad Episcopalem Ordinem pertinent, etiam sedendo exercere ; et Horas Canonicas, diurnas, et nocturnas, cum uno, vel duobus Capellanis juxta ordinem Romanæ Curiæ per dilectos filios nostros Cardinalem Sanctæ Crucis, vel alios antiquitùs institutum, prout tibi placuerit, liberè et licitè dicere, ac easdem Horas anteponere, et postponere, et cumulativè unico contextu recitare sine scrupulo conscientiæ liberè et licitè possis et valeas, tenore præsentium de speciali gratia indulgemus, proviso : quod Divinum Sacramentum debita cum reverentia tractetur, et scandalum non sequatur ; et, si celebratione tua in arti-

ficio prædicto astantes schandalizari verisimiliter credi possit, celebrationem hujusmodi, non publicè, sed privatim facias. Non obstantibus Apostolicis in Provincialibus et Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum in Domo Sanctæ Crucis extra muros Nicen. sub Annulo Piscatoris VI. Junii MDXXXIII. Pontificatus Nostri Anno Quarto.

Hieronymus Card Ghinuccius
Fab. Vigil.

PIUS PP. V.

DILECTO FILIO NOSTRO

PETRO FRANCISCO

Tituli Sanctæ Agnetis in Agone

PRESBYTERO CARDINALI RERRERIO VOCATO.

Dilecte Fili Noster, Salutem, et Apostolicam Benedictionem.

EXIMIA virtutum dona, quibus personam tuam illarum largitor illustravit Altissimus, promerentur, ut votis tuis, præsertim quæ ex devotionis fervore prodire dignoscuntur, benigno annuamus affectu. Cùm itaque, sicut Nobis nuper exposuisti, tu adeo frequenter gravibus tui corporis indispositionibus et præsertim podagra, quæ te assiduè impeditum tenet, laborare solitus sis, ut quando devotionis tuæ causa Missam celebrare desideras, quoniam pedibus stare non potes, id facere nullo modo valeas; quare Nobis humiliter supplicasti, ut tibi in præmissis opportunè providere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos igitur specialem gratiam tibi facere volentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, circumspectioni tuæ, ut, quotiescumque devotionis gratiâ Missam celebrare volueris, si eam pedibus stando ob ipsas indispositiones commodè celebrare nequiveris, illam sedendo in Oratorio domus tuæ, seu Cappella tua privata, coram familiaribus et domesticis tuis dumtaxat, ita ut exinde nullus scandalum, aut offendiculum capere possit, aliàs tamen ritè celebrare valeas,

auctoritate Apostolica tenore præsentium licentiam concedimus et facultatem. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub Annulo Piscatoris die xxviii. Septembris MDLXVI. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cœsar Glorierius.

Jam cuncta congesseramus, quæ ad celebrationem Missæ sedendo, etiam Canonis, et Consecrationis tempore, spectare videbantur, jamque iis, quorum desuper consilium opperiebamur, erant mittenda, cum Altissimi Providentia nova nos infirmitate probare est dignata; in rem itaque, et ad formandum plenius judicium fore judicavimus, si quæ Nobis acciderunt, subjungeremus.

Dies erat 14. Mensis Octobris, cùm vehemens nos agressa est dysuria in mixtam sanguine distillationem degenerans; Medicum ea res multum non movit quidem, Nobis verò timor exinde proveniens febrim attraxit: cui obviam itum phlebotomia, et corticis Peruviani sumptione; neque exciderat Nobis tum gravis nostra senectus, et illud Psalmi 89. Dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: et ampliùs eorum labor, et dolor. *Quo innuitur:* dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni, id est, tempus vitæ nostræ in seipso conclusum, et definitum, non transcendit ultra septuaginta annos: *in robustioribus autem ad octuaginta annos exsurgit:* et in robustioribus usque ad octoginta. *Quod verè octoginta annos excedit, infirmitatibus plenum est, et doloribus, prout Nobis contingit:* et si quid ultra erit, erit labor, et dolor, ætas videlicet infirma, et variis malis, et ærumnis obnoxia. *Verba sunt Venerabilis Bellarmini in eumdem Psalmum.*

Sed resumendum narrationis filum: urina naturali colori restituta, sanguinis apparentiam omnem exclusit, Nosque tam quoad capitis vivaci-

Terminata l' unione delle notizie appartenenti al celebrare, o non celebrare la Messa, sedendo anche nel tempo del Canone e della Consecrazione, mentre si stava per trasmettere il tutto a chi doveva somministrarci il proprio parere e consiglio, essendo piaciuto al grande Iddio di visitarci con una nuova susseguente infermità, abbiamo stimato necessario soggiugnere quanto in appresso; ad effetto che, considerato ed avvertito quanto è di poi seguito, possano i nostri consilieri darci sopra il tutto un deguato consiglio.

Fummo dunque nel giorno 14. del corrente mese di Ottobre molestamente assaliti da un gravissimo bruciore d'urina, che comparve mista e tinta di sangue; il che benchè non desse veruna apprensione al Professore, non lasciò però di riempirci di spavento, e di tirarci addosso una febbre risentita; alla quale fu poscia riparato con una cavata di sangue, e con repetite perse di China China: nè in quella congiuntura punto ci scordammo della nostra grave età, e di quanto si lege *nel Salm.* 89. *Dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni. Si autem in potentatibus, octoginta anni: et ampliùs eorum labor et dolor:* indicandosi nelle accennate parole, che *dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni; id est tempus vitæ nostræ in ipso conclusum et definitum, non transcendit ultra septuaginta annos;* e nelle persone più robuste arriva agli ottanta: *et in robustioribus usque ad octoginta*, e che, se si trapassano gli ottanta, come in noi succede, tutto deve esser malattia, tutto disgrazie; *et, si quid ultra erit, erit labor et dolor, ætas videlicet infirma, et variis malis et ærumnis obnoxia.* Sono tutte parole del Venerabile Cadinale Bellarmino *sopra il Salmo allegato.*

Proseguendo poi la narrativa di quanto è seguito, ritornata l' urina la suo color naturale, escluso in tutto e per tutto il colore sanguigno,

tatem, quàm quoad laborandi facultatem restituti sumus in eum statum, quo ante assultum prædictum fruebamur, unum si excipias, necessitatem nimirùm extrahendi urinam ope syringæ, si ultra duas horas cum dimidia omitteremus, ingenti Nos dolori subjiceret.

Cùm itaque intra temporis hujusmodi intercapedinem commodè satis Missæ Sacrificium absolvi possit, quisque desuper in consilium vocatus liberè mentem pandet suam, deceatne Missam totam unà cum Canone sedendo celebrare, an verò secùs. Id, ut grave nemini accidat, rogantes, id sibi molestiæ sumentibus Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

ci ritroviamo e quanto alla testa, e quanto al lavoro, in quello stato, in cui eravamo prima che fossimo assaliti dal nuovo male: e quello che ora v'è, e che una volta non v'era, si è, che siamo necessitati ogni due ore e mezza in circa a far estrare dalla vescica colla siringa l'urina, che, passato il detto tempo, e non estratta, ci cagionerebbe dolori insopportabili.

Potendosi dunque nel termine delle due ore e mezza poc'anzi accennato celebrare comodamente la santa Messa; dovrà ognuno chiamato a consiglio, accennare liberamente quanto crede a proposito o per la parte affermativa, o per la parte negativa, rispetto al celebrare la Messa sedendo anche nel tempo del Canone e della Consecrazione. Compatirassi, come preghiamo, il nuovo incomodo: dando con pienezza d'affetto a chi se lo prenderà, l'Apostolica benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XXXVIII. Octobris MDCCLVII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

DIVINA PROVIDENTIA

BENEDICTI PAPÆ XIV.

LITTERÆ APOSTOLICÆ

QUIBUS

Nummularii, seu Campsores Civitatis Ferrarien., a tertio, ad secundum ordinem Consiliariorum dictæ Civitatis transferuntur.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Quamvis a Majoribus pleraque sint consultè sapienterque pro temporum conditione, statuta; complura tamen inveniuntur, quæ propter immutatam diuturno ætatum curriculo rerum faciem, reformatione aliqua, vel etiam emendatione indigere noscuntur. Quod ubi in iis maximè legibus et ordinationibus deprehendi contingat, quæ publicorum munerum administrationem, simulque communem privatorum hominum utilitatem concernunt; nihil est in quo Principis cura laudabilius exerceri valeat, quam ut Prædecessorum leges, et antiqua Statuta, præsenti Reipublicæ statui, ac Subditorum commodis studeat attemperare.

Sanè exhibita Nobis nuper pro parte Dilectorum Filiorum modernorum Nummulariorum, seu Campsorum Civitatis Nostræ Ferrariensis petitio continebat, quod aliàs, felicis recordationis, Clemens Papa VIII. Prædecessor Noster, ut rectum illius Civitatis Regimen constitueret, per suas Litteras sub Annulo Piscatoris datas Ferrariæ die xv. Junii Anni Domini MDXCVIII. Pontificatus Sui Anno septimo, unum Consilium Centum Virorum, de triennio in triennium renovandum, et immutandum, Apostolica auctoritate, sub certis modo, et forma tunc expressis, perpetuò erexit, et instituit; ipsumque Consilium universam Civitatem, et Communitatem Ferrariensem repræsentare voluit, et statuit: pro renovatione verò dicti Consilii de triennio in triennium facienda, nec non occurrente quomodolibet infra triennium alicujus loci vacatione, vigintiseptem Consiliariorum primi Ordinis electionem, Sibi, et Successoribus suis Romanis Pontificibus perpetuò reservavit; Aliorum verò Quinquagintaquinque Secundi Ordinis, ipsimet Concilio, ac reliquorum Octodecim Consiliariorum respectivè electionem, sex Universitatibus, ut infra nuncupatis, nempe Artistarum Serici, Drapperiorum, Merciariorum, Nummulariorum, Aromatariorum, ac Fabrorum, et Aurificum insimul, in perpetuum pariter concessit, opportunasque superaddidit ordinationes, ad rectum Instituti hujusmodi Consilii directionem, ac moderationem asserendam; prout in dictis Litteris plenius continetur.

Cùm autem, sicut eadem petitio subjungebat, etsi pro illorum temporum conditione nummulariæ negotiationis exercitium inter præfatas artes non immeritò forsan adscribi, et recenseri potuerit, nihilominùs successivis temporibus, et potissimùm hac nostra ætate, adaucto ubique commercio, et honestioribus quibusque viris ejusmodi institutum amplectentibus, cum alibi, tum præsertim in dicta Ferrariensi Ci-

vitate, nummularia exercentes, longè ampliorem sibi existimationem supra alias præmemoratas artes comparaverint : Ideo pro parte dictorum Nummulariorum, seu Campsorum Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenùs in eorum decoris honestatisque complementum, ipsiusque commercii profectum, tam ipsos exponentes, quàm alios pro tempore in dicta Civitate Nummulariam exercentes, e tertio, ad secundum præfati Consilii ordinem perpetuò transferre dignaremur.

Nos igitur attendentes, quàm æquum sit opportunumque ad Commercium in Civitatibus, et Provinciis fovendum, ampliandumque, Personas in ipsum diligenter, honestèque incumbentes congruis honoribus non fraudari, et Pontificiæ munificentiæ favoribus attolli; ac etiam inhærentes Constitutioni felicis etiam recordationis Clementis Papæ X. Prædecessoris pariter Nostri, per qua Nobilibus quoque Personis in tota Pontificia temporali Ditione expressè permissum fuit, ut absque Nobilitatis læsione, mercaturis, negotiationibus, et commerciis vacare possint; dictorum Nummulariorum, seu Campsorum, quamvis Nobilitatis gradu, et juribus nequaquam gaudentium, votis in hac parte annuere, eisque specialem gratiam facere volentes, eosque à quibusvis excommunicationis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, et pœnis, a Jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, et absolutos fore censentes, de consilio etiam Dilecti Filii Nostri Joannis Francisci Sancti Adriani S. R. E. Diaconi Cardinalis Bancherii nuncupati, Nostri, et Sedis Apostolicæ in Civitate et Provincia Ferrarien. Legati, nunc existentis, audito quoque desuper Dilecto pariter Filio Marchione Francisco Calcagnini moderno Judice Sapientum, ejusdem Civitatis Nostræ Ferrarien.

Ferrarien., hujusmodi supplicationibus inclinati: Omnes, et singulos Campsores in Civitate Ferrarien. prædicta, Domi suæ nummulariam, et Cambia honestè exercentes, vulgò Bancherios nuncupatos, a dicto tertio Ordine, seu a tertia Classe Consiliariorum ad secundum Ordinem, seu secundam Classem eorumdem Consiliariorum, ita ut deinceps ipsi Campsores inter Quinquagintaquinque dicti secundi Ordinis, seu secundæ Classis Consiliarios, servata tamen in reliquis omnibus dicti Clementis Prædecessoris Constitutione prædicta, eligi, et respectivè subrogari liberè, et licitè possint, et valeant; Apostolica auctoritate, harum serie perpetuò transferimus et elevamus, ac transferri, et elevari volumus, et mandamus.

Ne autem propter hoc minuatur numerus Octodecim Consiliariorum Tertii Ordinis, in primodicti Clementis Prædecessoris Litteris præfinitus, et respectivè numerus artium, ex quibus, et a quibus iidem Octodecim Consiliarii assumi, atque eligi debent, per easdem præsentes statuimus, volumus, et mandamus ut duæ Fabrorum et Aurificum Universitates, quæ hactenùs pro una tantummodo Arte ad præmissum effectum, ex præscripto earumdem Litterarum habebantur, in posterùm, rescisso hujusmodi communionis vinculo, duæ Artes reipsa sint, et censeantur, ad eumdem effectum, videlicet, ut unaquæque ex illis seorsim, et separatim jus habeat eligendi tres viros, ex propriæ artis gremio, in tertiam Consiliariorum Classem, servato in reliquis earumdem Litterarum tenore, referendos, et cooptandos.

Decernentes, easdem præsentes, et in ea contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmissis forsan interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserint, nec ad ea vocati, citati vel auditi fuerint, aut ex alia quacumque quantumvis justa, legitima, et privilegiata causa de necessitate juris vel facti exprimenda, nullo umquam tempore de

subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quopiam alio defectu notari, impugnari, infringi, retractari, in jus vel controversiam revocari, aut ad terminos Juris reduci posse: sed semper firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios effectus sortiri, et obtinere, dictisque Campsoribus, seu Nummulariis pro tempore existentibus in Civitate prædicta, in omnibus, et per omnia plenissimè suffragari debere.

Sicque, et non aliàs in præmissis, per quoscumque Judices, Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vicelegatos, cæterosque quoslibet, judicari, et definiri debere, ac irritum, et inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus prædictis primodicti Clementis Prædecessoris Litteris, aliisque quibusvis Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, nec non Civitatis Ferrarien. prædictæ, illiusque Communitatis, et Hominum, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Litteris Apostolicis, eidem Civitati, vel illius Communitati, et Hominibus, aut aliis quibuslibet, sub quibuscumque verborum tenoribus, et formis ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam motu proprio et ex certa scientia, et potestatis plenitudine, ac Consistorialiter per Romanos Pontifices Prædecessores Nostros, vel aliàs quomodolibet, in contrarium præmissorum forsan concessis, confirmatis, et approbatis, ac pluries innovatis: Quibus omnibus, et singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma

ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores, formas, causás, et occasiones præsentibus pro plenè et sufficientèr expressis, insertis, et servatis respectivè habentes, illis aliàs in suo robore permansuris; ad præmissorum effectum, specialiter, et expressè, ac plenissimè et amplissimè derogamus, et derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo omninò hominum liceat paginam hanc Nostræ absolutionis, translationis, elevationis, mandati, statuti, decreti, derogationis, et voluntatis infringere: Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, et Pauli, Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo, Septingentesimo, Quinquagesimoseptimo, Octavo Idus Decembris, Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

N. Sub-Datarius.

Pro D. Card. Passioneo.

Joannes Florius Substitutus.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

L. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

EMANAVIT nuper a Congregatione Particulari Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium a Nobis Deputata, super octo Dubiis vertentibus inter Venerabilem Fratrem Archiepiscopum Limanum ex una, et dilectos Filios Presbyteros Seculares Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limanæ ex altera partibus, Resolutio tenoris sequentis, videlicet. Limana, = Die Veneris xxx. Decemb. MDCCVII. in Ædibus Eminentissimi, et Reverendissimi Domini Cardinalis Sacripantes Vitutti, habita fuit Congregatio Particularis, a Sanctissimo Deputata, ejusdem Eminentissimi Domini, atque Eminentissimorum, et Reverendissimorum Dominorum de Matthæis, et Argenveillieres, in Causa Limana inter Venerabilem Congregationem Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limæ, et Reverendum Dominum Promotorem Fiscalem Curiæ Archiepiscopalis ejusdem Civitatis; et in ea fuerunt proposita, et discussa sequentia Dubia. I. An Congregatio sit omnimodè subjecta Reverendissimo Archiepiscopo, in modo, forma, assumptis, et materiis? II. An Congregatio teneatur tradere Archiepiscopo visitanti quatuor Libros, quos juxta constitutiones debent habere Patres Oratorii, nec non Libros, seu Indices Archivii, et Bibliothecæ, et Inventarium supellectilium Ecclesiæ? III. An asserta exemptio ab exhibitione prædictorum Librorum cesset, dum Archiepiscopus uti Apostolicus Delegatus visitet? IV. An interiores Œconomiæ Congregationis, quoad Expensas, et Computa, necnon Electiones Præpositorum, Nominationes, Admissiones, et Expulsiones

Presbyterorum, sint subordinatæ directioni Archiepiscopi? V. An casu quo Congregatio Oratorii de Urbe, necnon aliæ Congregationes, sint a prædictis exemptæ: idem ferri debeat Judicium de Congregatione Limana, cujus Præsbyteri a Fundatione usque ad præsens; sunt valde pauci, vivuntque et aluntur, non tam ex proprio Patrimonio, quàm ex Bonis relictis in commune Congrægationi; et ex emolumentis Ecclesiæ Hospitalis, pro funeribus; Missis Capellaniarum; Confraternitatum, et ex aliis causis? VI. An destinatio Procuratoris pro Curia Matriti, aut Romæ, fieri a Congregatione debeat, cum interventu Archiepiscopi, sitque Is certiorandus de Causis ipsius destinationis, valeatque eas improbare? VII. An Archiepiscopus sit Judex competens in Causa Nullitatis Electionis ad Præposituram, et Promotor Fiscalis de ea Jure agere valeat; prout etiam, pro Observantia omnium Constitutionum? VIII. An Adimplementum Capellaniarum, aliorumque Piorum Operum existentium in Congregatione, et Ecclesia Hospitalis, pertineat ad internum Regimen, ita ut sit extra Visitationem Archiepiscopi, in casu etc. Eisdemque Dubiis responsum fuit. Ad primum: Affirmativè; exceptis ejus Instituto, sive iis; de quibus loquuntur Constitutiones Congregationis. Ad secundum: Negativè, exceptis Inventario Supellectilium Ecclesiæ, necnon eorumdem Visitatione. Ad Tertium: Non esse locum in præmissis, Juri Delegato. Ad Quartum: Negativè in omnibus. Ad Quintum: Affirmativè in omnibus. Ad Sextum: Negativè in omnibus. Ad Septimum: Affirmativè quoad primam partem; quo verò ad secundam, Promotorem Fiscalem agere non posse ex Officio; et nullo ex Sacerdotibus Congregationis instante pro Nullitate Electionis; quoad tertiam, negativè. Ad octavum: Negativè, servata tamen quoad Ecclesiam Hospitalis Dispositione Brevis Sanctissimi Domini Nostri Tertia Augusti MDCCLVII. Factaque per

Q 3

me infrascriptum, Relatione Sanctitati Suæ omnium, et singularum supradictorum Resolutionum in Audientia habita die VIII. Januarii MDCCLVIII. eas dignatus est in omnibus approbare, mandavitque desuper expediri Literas Apostolicas in forma Brevis. In quorum fidem etc. Datum Romæ ex Palatio nostræ solitæ Habitationis hac die nona Mensis Jan. MDCCLVIII. C. M. Cardinalis Sacripantes Vitutii. Loco † Sigilli.

Cùm autem sicut dicti Presbyteri Sæculares Nobis subinde exponi fecerunt, ipsi Resolutionem hujusmodi quo firmius subsistat, et servetur exactius, Apostolicæ confirmationis Nostræ Patrocinio communiri, summopere desiderent. Nos igitur ipsos Exponentes, specialibus favoribus, et gratiis prosequi volentes, et eorum singulares Personas, a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, et pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel Causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum seriè absolventes, et absolutas fore censentes, Supplicationibus eorum nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati; præinsertam Resolutionem a memoratis Cardinalibus, ut præfertur, super dictis Dubiis captam, Auctoritate Apostolica, tenore præsentium confirmamus, et approbamus, illique inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, omnesque, et singulos Juris, et Facti defectus, si qui desuper forsan intervenerint, supplemus, et sanamus. Decernentes easdem præsentes Literas, firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, plenissimè suffragari, et ab eis respectivè inviolabiliter observari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, et Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici

Auditores, judicari, et definiri debere, ac irritum, et inane, si secus super his, a quoquam, quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, et Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris de xxi. Januarii MDCCLVIII. Pontificatus nostri Anno Decimo octavo.

Pro Domino Card. Passioneo,

Joannes Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, salutem, et Apostolicam Benedictionem.

Exponi Nobis nuper fecit Dilectus Filius Vincentius de Amil Fexioo, Presbyter Secularis, ac Procurator in Romana Curia Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Congregationis Limanæ, quod tam ipsa Congregatio Limana, quàm aliæ Valentina, Hispalensis, Biacensis in Diœcesi Giennen., et Conchensis, aliæque in Ditionibus Charissimi in Christi Filii Nostri Ferdinandi Hispaniarum Regis Catholici existentes, ita sunt institutæ, ut Alumni in illis recipi, seu admitti minimè possint, nisi annuas præstationes, aut alias certas, et idoneas facultates, certosque annuos reditus habeant, quarum titulo ad Sacros Ordines suo tempore promoveri valeant. Cùm autem sicut eadem Expositio subjungebat non omnes Sacro Presbyteratus Ordini adscribi cupientes, tantum Patrimonii habeant,

ut de proprio vivere queant, necessitati verò Congregationis Limanæ hujusmodi numerus Sacerdotum in ea existentium minimè congruens reperiatur, et defectus iste sensibilior, seu verius perniciosior existat, etenim in ea satis novi Orbis perampla Civitate abundant quidem Fideles, at non minor est Paganorum, aut de recenti ad Fidem reductorum frequentia, unde sequitur, ut illius Sacerdotes, etsi, numero tredecim, præter Laicos, extremos impendant labores, pares minimè sunt spiritualibus Populi necessitatibus; debent namque excipere Christifidelium Confessiones magnæ devotorum multitudinis, qui quotidie ad eorum Ecclesiam ad id conveniunt: quotidie quoque Verbum Dei, et Catholicæ Legis Præcepta docent, et prædicant; occurrunt etiam quacumque hora inviten-tur, ut auxilium, et assistentiam præstent in supremo Agone constitutis; et demùm famulantur, et subveniunt Pauperibus Sacerdotibus Infirmis se recipientibus in Hospitali, cujus cura, et administratio eisdem credita, et demandata existit; ac proinde, dictus Vincentius ad augendam Dei Gloriam, et ipsius Instituti incrementum, animarumque salutem promovendam, Superioribus earumdem Congregationum facultatem excipiendi singulis annis in memoratas Congregationes, seu Domos octo, vel sex ad minus idoneos viros cæteris qualitatibus præditos, licet rerum temporalium inopes, quive ad Sacros etiam Presbyteratus Ordines ad Titulum Missionis, et Mensæ Communis per Ordinarios Locorum promoveri possint, sibi a Nobis concedi plurimum desideret Nos igitur ipsius Vincentii Votis hac in re, quantum cum Domino possumus, favorabiliter annuere volentes, eumque a quibusvis Excommunicationis, Suspensionis, et interdicti, aliisque Ecclesiasticis Sententiis, Censuris, et pœnis a Jure, vel ab Homine quavis occasione, vel causa latis si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum harum serie absol-

ventes, et absolutum fore censentes, Supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humiliter porrectis inclinati : Fraternitati tuæ per præsentes committimus, et mandamus, ut ex Alumnis memoratæ Congregationis Oratorii Sancti Philippi Nerii Civitatis Limiæ, quos Divino Cultui promovendo, et Animarum saluti procurandæ, juxta datam tibi a Domino Prudentiam aptiores, et sincera mente alacriores deprehenderis, singulis annis aliquot ad Titulum Missionis, et Mensæ Communis ad Sacram Ordinationem admittere, eosque ad omnes etiam Sacros, et Presbyteratus Ordines, servatis aliàs servandis, promovere liberè, et licitè pro tuo arbitrio, et Prudentia Auctoritate Nostra Apostolica possis, et valeas, quotquot scilicet re ipsa ad suprascriptas enunciatas causas, et indigentias, necessarios in Domino judicaveris; ita tamen, ut si hujusmodi Promoti ad Titulum Missionis, vel Mensæ Communis, a prædicta Congregatione quandocumque discesserint, vel dimissi fuerint, Suspensionem a Divinis ipso facto incurrant, eo usque duraturam, donec sufficiens Beneficium Ecclesiasticum in Titulum, seu Ecclesiasticam Pensionem obtinuerint, vel Patrimonium Sacrum a Te, seu pro tempore existente Archiepiscopo Limano approbandum, sibi constituerint, absque eò quod Congregatio prædicta, ullius præstationis onere gravetur, plenam, et amplam facultatem eadem Auctoritate tribuimus, et impertimur. Non obstantibus Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibusque, et Synodalibus Conciliis editis Generalibus, vel Specialibus Constitutionibus, et Ordinationibus; ac dictæ Congregationis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, Statutis, et Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, et Literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis, quibus omnibus et singulis, illorum tenores præsentibus pro plenè, et sufficienter ex-

pressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, et expressè derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIII. Jan. MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno XVIII.

Pro D. Card. Passioneo,

Joan. Florius Substitutus.

Loco ✠ Sigilli.

DAMNATIO, ET PROHIBITIO

Operis, cui Titulus : *Storia del Popolo di Dio, dalla Nascita del Messia, sino alla fine della Sinagoga etc. Parte Seconda : con Raccolta di Dissertazioni, et in fine la Difesa della medesima seconda parte etc.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad futuram rei memoriam.

Cum ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Indici Librorum prohibitorum, et expurgandorum præpositam nonnullis abhinc annis denuntiatum fuisset Opus Gallico Idiomate conscriptum, hoc Titulo : *Histoire du Peuple de Dieu, depuis la naissance du Messie, jusqu'à la fin de la Sinagogue;* Hujusmodi Opus maturo examini subjectum, et consequenter proscriptum fuit, Decreto edito die xvii. Aprilis Anni MDCCLV., et a Nobis ipsis confirmato. Sed quum nihilominùs aliquis repertus fuerit, qui nimiâ audaciâ illud ipsum Opus in Italicam linguam conversum Typis edere non dubitavit *sequenti titulo : Storia del Popolo di Dio dalla Nascita del Messia, sino alla fine della Sinagoga, tratta da soli Libri Santi dal Padre Isacco Giuseppe Berruyer della Compagnia di Gesù : Seconda Parte : tradotta dal Francese da un Religioso della medesima Compagnia : in Venezia* MDCCLVI. *nella Stamperia Remondini*, adjectis ad calcem versionis hujusmodi non solùm Mantissa *Dissertationum* ab Auctore latinè conscriptarum, sed etiam, Apologia ipsius operis, cujus Titu-

lus est ☲ *Difesa della seconda parte della Storia del Popolo di Dio del Padre Berruyer, tradotta dal Francese etc.* Vix dici potest, quantum inde offensionis, et scandali conceperint boni, ac Deum timentes cujusque gradus, et conditionis homines, quorum justas ea de re querelas ad Apostolatum Nostrum delatas debita consideratione pensantes, ne officio Nostro deesse videremur, adacti sumus committere Venerabilibus Fratribus Nostris ejusdem S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana Generalibus Inquisitoribus adversùs hæreticam pravitatem auctoritate Apostolica deputatis, ut ad iteratum, ac rigorosum examen revocarent tum ipsum opus Gallicè editum, tum ipsius versionem in Linguam Italicam, etiamsi dubitari nequeat, quin Opus uno aliquo idiomate primitùs editum, atque ita proscriptum, quacumque alia Lingua postmodum exhiberi contingat, eadem proscriptione notatum intelligatur, tum demùm Collectionem illam Dissertationum Operi adjectarum, et Apologiam Italicæ versioni, ut præfertur subjectam. Ut itaque mandatis Nostris fieret satis, convenientibus primùm inter se Theologis ad novum examen deputatis, iisque in pluribus sessionibus ea de re habitis, rem omnem diligenter scrutantibus, et ponderantibus, suasque sententias, et scripto, et voce pandentibus, visum est, Opus præfatum, sive Gallico, sive Italico, sive alio quocumque Idiomate conscriptum, translatum, atque editum unà cum prædictis Dissertationibus et Apologia prohibendum esse tanquam continens propositiones respectivè falsas, temerarias, scandalosas, faventes hæresi, atque hæresi proximas, communique et unanimi Sanctorum Patrum et Ecclesiæ consensui in Divinarum Scripturarum interpretatione minimè congruentes. Post censuram Theologorum, ut supra, deputatorum delata res est ad secundodictam Congregationem Generalium Inquisitorum, et coram Nobis habitam die XXIX. Dec. elapsi Anni MDCCLVII.

in qua, quum judicium eorumdem Cardinalium Inquisitorum relatæ Consultorum Sententiæ omninò conforme fuerit; Nos demùm, lectis atque perpensis dictorum Theologorum Consultationibus scripto, exaratis, auditisque eorumdem Cardinalium consiliis, per has Nostras Apostolicas Literas sæpedictum Opus tam Gallico, quàm Italico, aliove quolibet Idiomate conscriptum, translatum, aut Typis impressum, nec non Dissertationes, et Apologiam superiùs enuntiatas, propterea quod in illo, et in illis continentur Propositiones respectivè falsæ, temerariæ, scandalosæ, faventes hæresi, atque hæresi proximæ, et a communi, et unanimi Sanctorum Patrum et Ecclesiæ sensu in divinarum Scripturarum interpretatione alienæ, damnamus, et reprobamus, ipsumque Librum legi, retineri, et quocumque idiomate denuò Typis imprimi prohibemus; Mandantes omnibus et singulis Christifidelibus, qui ejusmodi Librum penès se habuerint, seu in quorum manus subinde pervenerit, ut illum, statim ac præsentes Literæ eis innotuerint, hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, seu eorum Vicariis, ubi Inquisitores peculiares adsint, alioquin Episcopis, seu ordinariis locorum, tradere, et consignare teneantur, sub pœna excommunicationis majoris, quoad personas Seculares; quo verò ad personas Ecclesiasticas etiam Regulares, hujusmodi mandato Nostro non obedientes, et contrafacientes, sub pœna suspensionis a Divinis ipso facto absque alia declaratione, incurrendis; quarum absolutionem, et respectivè relaxationem Nobis, et Successoribus Nostris Romanis Pontificibus pro tempore existentibus reservamus; excepto dumtaxat, quoad excommunicationem prædictam uniuscujusque mortis articulo; quo nimirùm Confessarius quilibet ab hujusmodi censura, ut præfertur, incursa absolvere poterit. Ut autem eædem præsentes Literæ ad omnium notitiam faciliùs perducantur, nec quisquam illarum ignorantiam allegare pos-

sit, volumus, et auctoritate prædicta decernimus, illas ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, et in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, illarumque exempla ibi affixa relinqui; sic verò publicatas, omnes, et singulos, quos concernunt, perinde afficere, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, et intimatæ fuissent: ipsarum autem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et sigillo personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem tam in judicio, quàm extra illud ubique locorum haberi, quæ haberetur eisdem præsentibus, si exhibitæ forent, vel ostensæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die xvii. Febr. MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno XVIII.

D. Card. Passioneus.

EPISTOLA

R. P. ANTONII TAVEIRA

ARCHIEPISCOPI GOANI

AD

SANCTISSIMUM DOMINUM NOSTRUM

BENEDICTUM PAPAM XIV.

ET SANCTITATIS SUÆ

AD EUMDEM

RESPONSIO.

Sanctissime Pater ac Domine,

Angustiis, quibus acriter tribulor, circumseptus, ob aliquarum ovium mihi concreditarum a recto tramite secessum, operæ pretium duxi Tibi, Sanctissime Domine, tanquam omnium potentissimo Patri, has preces humiliter effundere, ut ea pietate commotus, qua sedulò uteris erga omnes, remedium præbeas opportunum, quo ab hac animi afflictatione reddar indemnis, illasque in viam veritatis reducam, atque damna instantia, ac futura penitùs avertantur.

Cùm hanc Goanam Diœcesim Dei, et Apostolicæ Sedis gratia regere cœpi, magna judicialis movebatur contentio circa cujusdam matrimonii validitatem. Nam, licet inter illud con-

trahentes nonnisi impedimentum impediens ex sponsalibus cum alio antecedenter contractis ortum extaret, attamen, solemnitatibus Tridentini spretis, non coram proprio Parocho cujuslibet contrahentium contractum fuerat, sed coram uno ex Apostolicis Viris, quos Missionarios appellamus, qui ad aliquos fideles instruendos in infidelium loco, vulgò Sunda, limitibus hujus Diœcesis vicino commorabatur, ad quem dolosè se transtulerunt, dicentes, se velle ibi novum domicilium constituere; sed, contracto matrimonio, statim ad patriam convolarunt. Hoc idem in loco, vulgò *Quittur*, qui ultra hujus Diœcesis fines intra unum, aut duas dietas ad plurimum distat, non semel postea inter impedimenta dirimentia habentes similiter contigit.

Ratio, cur aliquibus videtur, matrimonia, in his, similibusque locis contracta, valida esse judicanda, impedimentis dirimentibus seclusis, in eo fundatur, quia in illis Tridentini dispositio non viget, cùm ibi publicatum non fuerit, nec receptum, quapropter, ad dicta loca extendendum non esse, asserere non dubitant, ex plurium sententia cum Sanchez *lib.* 3. *de matrim. disput.* 18. *quæst.* 4. *a num.* 27. qui acriter pro validitate pugnat. Hoc autem in Indiis Orientalibus, præcipuè in hac Diœcesi, cùm sit proxima prædictis locis, nullatenùs servandum est, ne illicitis, ac peccaminosis conjunctionibus locum præbeat, prout experientia docet.

Igitur ad sedandas controversias, malaque ex similibus matrimoniis orta obvianda, opus esse mihi videtur, Sanctitatem tuam, meis precibus inclinatam, declarare, nulla esse talia matrimonia; prout olim declaratum fuit a Sacra Congregatione Cardinalium, approbante Sanctissimo Domino Urbano VIII. 14. Augusti 1621. ad instantiam Archiepiscopi Coloniensis, ut refert Schmalzgrueber *lib.* 4. *Decretal. tit.* 3. *num.* 112. Apertè tamen constituendum est, incolas hujusmodi Diœcesis ad talia, et similia

infidelium loca, etiam cum animo mutandi domicilia migrantes, ad matrimonia contrahenda admittendos non esse per Missionarios, nisi cum Ordinarii licentia secundum Diœcesis consuetudinem obtenta, præcedentibus tribus denunciationibus in propriis Ecclesiis, atque in iis, quarum domicilia reliquerint, solum enim tunc similia peccata cessabunt.

Die 14. Januarii 1749. indulgentia Oratoria privata concedendi per decennium Antecessori meo per Tuam Sanctitatem benignè permissa fuit. Eandemmet gratiam humiliter exposco, consequique spero, cum causæ finales illius concessionis adhuc vigeant. Nam ea deficiente, quamplurimi Nobiles præceptum audiendi Sacrum certè non adimplebunt, tam ob distantiam a propriis Parochialibus Ecclesiis, quàm ob paupertatem qua laborant. Pro his, et aliis beneficiis Deo gratias agam, enixè deprecans, Te per plures annos ad Ecclesiæ ut litatem incolumem servare. Goa 16. Decembris 1754.

Antonius Taveira Archiepiscopus Goanus primus Orientalis.

VENERABILI FRATRI
ANTONIO
ARCHIEPISCOPO GOANO
BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater, Salutem, et Apostolicam Benedictionem:

PAUCIS abhinc hebdomadis Fraternitatis Tuæ literas accepimus, die 16. Decembris 1754. datas, nescientes usque adhuc, quænam diuturnæ hujus moræ fuerit causa. Exposuisti autem in iis, quod, cùm receptum fuerit in Diœcesi tua Tridentinum Concilium, servatur ad amussim ibidem sanctio illa, quæ nulla declarat matrimonia, quæ sine præsentia Parochi sponsi, vel sponsæ, et sine duobus testibus celebrantur. Cùm verò Diœcesi tuæ finitimus sit locus quidam, Sunda vocatus, ubi nonnulli Missionarii Sacerdotes inhabitant ad regionis incolas ad Fidem Catholicam pertrahendos, edocendosque. contigit aliquando, atque nunc etiam contigit, ut quispiam difficultates prænoscens, quæ matrimonium fortassis impedirent, quotiescumque in tua Diœcesi contrahendum foret, ab eadem discedit unà cum muliere, atque Sundam pergit, ubi neque receptum, neque promulgatum fuit Concilium Tridentinum, ibique matrimonium coram Missionario contrahit, ac subinde regrediens ad Diœcesim tuam, validum esse contendit, eo quia matrimonium non alibi nullum esse reputatur, præterquam iis in locis, in quibus Concilii Decretum receptum, ac promulgatum

fuit. Hæc est quæstio, de qua Nos interrogasti, ut normam præfiniremus, quacum in ejusmodi matrimoniis gerere te oporteat. Quamvis autem ob longævam, quin immo decrepitam ætatem, quam agimus, Nos a laboribus excusare liceret, eosdemque aliis committere, ultima Nobis definitione servata; nihilosecius, cum Divinæ placuerit Majestati sanam Nobis, ac integram mentem servare, etsi, præter senium, binæ gravissimæ infirmitates, quas perpessi sumus, Nos eo perduxerint, ut sacro Viatico, et extrema Olei unctione semel, ac iterùm muniremur, petitionibus tuis recta responsum dare non omittemus, cùm ob experientiam, quam in ejusmodi controversiis nacti fuimus, ut videre est in nostra Ecclesiastica Institutione, in lucem edita, dum in Archiepiscopali Bononiensi Cathedra sedebamus, quæ est *la* 33. Latinæ editionis *sùb. num.* 9., tum verò etiam ob munus exercitum pluribus annis a Secretis Congregationis Tridentini Concilii, dum in minoribus agebamus, ubi similia negotia tractantur.

In integra Decretali Alexandri III. nostri Prædecessoris, sexta sub titulo *de homicidio*, quæ in Collectione Decretalium, qua utimur in scholis et foro, non integra est, sed decurtata, sequentia leguntur verba, quæ nostræ favent intentioni: *Sicut dignum, et omni rationi consentaneum est, graves, et difficiles quæstiones ad examen Apostolicæ Sedis deferri: ita etiam nobis ex ministerio susceptæ sollicitudinis imminet easdem quæstiones, prout nobis Dominus dederit, solvere, et singulis a nobis consilium postulantibus respondere: ut providentia Romanæ Ecclesiæ, quæ ubique terrarum obtinet, disponente Domino, principatum, quæstiones solvantur, et removeatur in his ambiguitas singulorum de cordibus. Licet autem super quæstionibus, quas nobis discretio tua solvendas direxit, te non dubitamus providum, et circumspectum existere; cogimur tamen ex suscepto servitutis ministerio,*

juxta discretionem, et providentiam nostram, tibi exinde respondere.

Thomas Sanchez, qui quidem, nemo ignorat, qualem sibi famam conciliaverit in controversiis ad matrimonium spectantibus, quæstionem hanc agitat in suo Opere *de Matrimonio lib.* 3. *disp.* 17. *et seq.*, ubi *sub num* 29. defendit validum matrimonium initum in loco, ubi promulgatum non fuerit Tridentinum Concilium, quamvis ille, qui contrahit, domicilium habeat in loco, ubi Concilium receptum est, indeque discesserit, ut eas difficultates aufugeret, in quas inciderat, vel incidere se posse rebatur, si matrimonium ibidem contrahere voluisset: cum verò opponitur, intercedere fraudem, tunc respondet, vel nullam inesse fraudem, ubi quis jure suo utitur, quoniam vetitum non est a loco, in quo receptum fuit Concilium, transire ad alium, ubi non sit receptum; vel, etiamsi fraus intercessisse credatur, ejusmodi fraudem illicitum quidem, non sic verò nullum matrimonium efficere. Pontius, qui non tam facile Sanchesii opinionibus adhæret, in hac tamen eidem consentit: ut videri potest *lib.* 5. *de Matrim. cap.* 9. Et Diana *in coördinata editione tom.* 1. *tract.* 3. *resol.* 116. *et* 117. Sanchesio, et Pontio subscribit. Ejusdem sententiæ sunt Bonacina *de Matrimonio quæst.* 2. *punct.* 7. *num.* 2. *tom.* 1., Castropalaus *part.* 5. *disput.* 2. *de Sponsal. punct.* 13. §. 8. *num.* 4.; Leander *part.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonii Sacramento disp.* 7. *qu.* 11.; Filliucius *tract.* 10. *de Matrimonio par.* 1. *cap.* 6. *num.* 199.; Rosignolus *de Matrimonio* 1. *contract.* 15. *prænot.* 21. *num.* 8.

Ne verò plus quàm par est sermonem protrahamus in aliorum Doctorum, atque Theologorum nominibus cumulandis, tantummodo innuemus, non deesse, qui contrariam sententiam tueatur, doceatque, nullum esse matrimonium ab eo contractum, qui ad evitandas difficultates, in quas incidit, vel incidere se posse veretur, si matrimonium ineat in loco

domicilii, ubi viget Tridentina lex, transit ad alium, ubi promulgata non fuit, adeoque neutiquam recepta, et post initum matrimonium, domum suam revertitur: qua de re observari poterunt Gobat *in Theologia experimentali tract.* 9. *num.* 481.; Cardinalis de Lauræa *de Matrimonio disp.* 22. *num.* 138. *et seq.*; Clericatus *de Sacramento Matrimonii decis.* 35. *num.* 24.; Giribaldus *tract.* 10. *de Matrimonio cap.* 7. *num.* 22.; Sbogar *in Theologia radicali tract.* 116. *de Matrimonio num.* 52.; Schmalzgrueber *ad tit. de clandestina desponsatione num.* 112.; Pichler *in eumdem titulum num.* 14.; Bockhn *ad tit. de Constitutionibus* §. 3. *num.* 4.; Elbel *in Theologia Morali part.* 3. *num.* 301. *et seq.*; Pontas *verb. Impedimentum clandestinitatis, cas.* 3. §. *Ceterùm ad casum.* Et ipse Diana, qui secutus fuerat in locis supra memoratis Sanchesii, et Pontii sententias, *in eadem editione coordinata tom.* 2. *tract.* 6. *resolut.* 74. ab iisdem recedit, ut hanc postremam amplectatur. Sylvius verò *tom.* 5. *Operum suorum edit. Antverpien. ann.* 1693. inter varias resolutiones *verb. Matrimonium num.* 8. sapienter animadvertens, matrimonium esse validum, si quis, admissa etiam fraude, patriam suam deserens, ubi Tridentinum Concilium promulgatum fuit, illud contrahit in loco, ubi non est promulgatum, postquam tamen ibidem novum quasi domicilium acquisierit; ex eo infert, nullum esse matrimonium, quotiescumque ille, qui contrahit, regreditur illicò ad locum unde discessit, quin speciem quamdam domicilii adeptus fuerit in loco, ubi matrimonium contraxit.

Sedente fel. rec. Urbano VIII. Pontifice Maximo, Archiepiscopus Coloniensis Elector tria hæc dubia proposuit coram Congregatione Concilii: *Quæritur humiliter a Sacra Congregatione, an incolæ tam masculi, quàm fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, et acceptatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promul-*

gatum, retinentes idem domicilium, validè possint in isto loco matrimonium sine Parocho et testibus contrahere.

Secundò. Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quàm fœminæ, solo animo sine Parocho, et testibus contrahendi, se transferant, habitationem non mutantes.

Tertio. Quid, si iidem incolæ tam masculi, quàm fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque Parocho, et testibus contrahant.

Hoc autem Congregatio dedit responsum *Die 5. Septembris* 1626. *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ad primum, et secundum respondit, non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes, et transeuntes cum fraude.*

Ad tertium respondit, nisi domicilium verè transferatur, matrimonium non esse validum.

Institerunt postmodùm Archiepiscopi Coloniensis Procuratores, ut Congregationis responsum Pontificio Brevi confirmaretur, siquidem Archiepiscopus Elector cupiebat illud Diœcesanæ Synodo, quam habiturus mox erat, adnectere. Petitioni Urbanus VIII. indulsit, jussitque expediri Breve; cujus prima perscriptio authographa, ab eodem subscripta, reperitur inter ejusdem Brevia anni 1627. Summa verò ejusdem ita se habet : *Confirmatio resolutionis nonnullorum dubiorum super contrahendis matrimoniis a Sacra Congregatione Concilii emanatæ : juxta ejusdem Congregationis decretum.* Hujus verò definitionis contextu bene perpenso, facile intelligitur, matrimonia primo, ac secundo loco exposita, irrita ac nulla ab eadem Congregatione decerni, eo quia fraus intercessit; validum autem censeri matrimonium tertio loco positum, in quo, licet fraus intercesserit, nihilominùs is, qui matrimonium contrahit, antequam illud iniret, domicilium, seu quasi domicilium adeptus erat eo in loco, ubi matrimonium inivit : *Nisi domicilium verè trans-*

feratur. Siquidem novum non est, neque inusitatum, quod quis domicilium habeat aliquo in loco, et quasi domicilium adipiscatur in alio : in quo rerum statu si versetur, tunc eidem liberum erit, matrimonium contrahere coram illo Parocho, intra cujus Parœciæ fines tunc inhabitat, cum matrimonio jungitur, juxta communem sententiam, a Nobis relatam, sancitamque in superiùs memorata Institutione nostra Ecclesiastica *la* 33. Latinæ editionis.

Firmiter ejusmodi principiis semper adhæsit eadem Congregatio, quotiescumque materiæ hujus discutiendæ sese dedit occasio : etenim in quadam *Abulen.* proposita sub die prima Decembris, 1640. *lib.* 16. *Decretor. pag.* 470. *a terg. et pag.* 471. ita respondit; *Sacra etc. censuit, non valere matrimonium contractum coram Parocho loci, ubi contrahentes reperiuntur non animo ibi domicilium contrahendi.* Dum in minoribus fungeremur munere a Secretis Congregationis ejusdem, irritum ac nullum pariter declaratum fuit matrimoninm ab eo contractum, qui, ut declinaret difficultates quas proprius Parochus objiciebat, ad aliam locum transierat, atque connubium fecerat coram Parocho ejus loci, a quo postmodum, contracto matrimonio, statim discesserat, ut ad pristini domicilii locum rediret ; uti videre potest in *Lauretana* proposita, ac definita die 13. Julii 1725. *tom.* 3. *Thesauri Resolutionum Congregationis edit. Urbinaten. de anno* 1739. *pag.* 185. Ex adverso eadem Congregatio validum censuit matrimonium ab eo contractum, qui discesserat a loco proprii domicilii, ut difficultates aufugeret, in quas offendisset, si matrimonium coram ejusdem loci Parocho inire voluisset, atque illud inierat coram Parocho alterius loci, postquam tamen legitimum ibidem quasi domicilium adeptus fuerat, eodemque in loco, etiam post matrimonium contractum, ad aliquod tempus permanserat : quæ definitio lata fuit die 20. Februarii 1723. in *Cæsenaten. seu Fo-*

rolivien. *Matrimonii*, quemadmodum videre est *tom.* 2. *supradicti Thesauri Resol. pag.* 274. *et seq.* ubi alias quoque similes observare licebit, quas tum diligenter collegimus. Demùm, ne prolixior evadat oratio, in celebri *Leopolien. Matrimonii*, proposita sub die 9. Junii 1725. Congregatio principia eadem ad amussim retinuit, quemadmodum legere fas est *tom.* 3. *Thesauri ejusdem pag.* 161. quibus pariter in eadem causa omnimodè institerat Rota Romana *in decisione* 1298, *tom.* 6. coram honorabilis memoriæ Lancetta Romæ Decano, et Sacræ Pœnitentiariæ Regente.

Exposita Congregationis sententia, operæ pretium erit modo referre quid Urbanus VIII. pro illius confirmatione peregerit. Equidem innuimus, jam tum ab eodem Pontifice roboratam fuisse Pontificio Diplomate: cujus cognitio cum temporis decursu ad spectabilis memoriæ Cardinalem Joannem de Lugo pervenisset, curavit is, exhiberi sibi ab Administris Coloniensis Archiepiscopi authenticum Brevis exemplum; quod cum obtinuisset, Operibus sui adnexum typis edidit *lib.* 1. *dub.* 36. *Respons. Moral.* In ipsum quoque alii cesserunt Scriptores a Nobis collecti in superiùs memorata Ecclesiastica Institutione 33. Latinæ editionis; atque hoc ipsum Breve nuperrimè in lucem vulgatum reperitur *in Bibliotheca Canonica* P. Ferraris: adeo ut ex sententia communiter hodie recepta, atque observata, nullum atque irritum habendum sit matrimonium, in fraudem proprii Parochi, coram Parocho alterius loci contractum, dummodo tamen ille, qui contrahit, antequam matrimonio jungatur, legitimum domicilium, vel quasi domicilium revera in hoc altero loco adeptus non fuisset, atque inibi fortassis post matrimonium contractum ad aliquod tempus commoratus non esset. Consulantur Salmanticenses *in cursu Theologiæ Moralis tom.* 2. *tract.* 9. *de Matrimonio cap.* 8. *punct.* 2. *num.* 31.

Mittimus

Mittimus interea Fraternitati Tuæ Urbani VIII. Breve, quod Apostolicæ auctoritatis robore confirmamus, jubentes una simul, ut confirmationis nostræ documentum asservetur in Actis Congregationis Concilii, atque in nostro secretiori Vaticana Tabulario, quemadmodum Fraternitas Tua sub finem hujus nostræ Epistolæ animadvertere poterit; tibique propterea, tuisque successoribus mandamus observantiam, et implementum ejusmodi Brevis in ista Diœcesi, ubi frequenter ejusmodi quæstiones incidunt, quibus per idem Breve opportunè prospicitur: atque hoc pacto satisfecisse Nos arbitramur petitioni, quam præposuisti in epistola die 18. Decembris 1754., ubi normam, quam sequereris, commonstrari tibi cupiebas, si contingant, uti paulo ante dicebamus, matrimonia eorum, qui ad evitandas difficultates, in quas vel offenderant, vel offensuri erant, si matrimonium in tua Diœcesi celebravissent, transeunt ad finitimum locum, in quo coram aliquo Missionario matrimonium contrahunt, deinde verò ad eam regionem, ubi verum domicilium habent, revertuntur.

Post hæc, necessarium fore censemus nonnihil adjungere, ut in propatulo sit, quidnam requiratur ad quasi domicilium adipiscendum. Verum hac in re non alio pacto responderi potest, nisi quod, antequam matrimonium contrahatur, spatio saltem unius mensis ille, qui contrahit, habitaverit in loco, ubi matrimonium celebratur. Definitiones Congregationis Concilii hac de re observari poterunt apud Fagnanum *in Cap. Significat, de Parochiis*, ubi, earumdem contextu perpenso, hæc habet *sub num.* 39. *Vir, et Mulier Trajectenses timentes impedimentum a parentibus, cum ad vicinam urbem Aquisgranam se contulissent, et ibi aliquandiu morati matrimonium contraxissent, sacra Congregatio, consulta super validitate, censuit, exprimendum tempus, quo contrahentes Aquisgranæ manserunt; quod si fuerit saltem*

unius mensis, *dandam esse decisionem pro validitate*. Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica et Morali lib*. 2. *de Sacrament*. *Matrim*. *cap*. 2. *art*. 2. *regul*. 6. animadvertit, ad acquirendum quasi domicilium, oportere, ut contrahentes, antequam matrimonium celebrent, tanto tempore eo in loco, ubi copulantur, fuerint commorati, ut ibidem cogniti jam sint, atque perspecti. Dubitari autem posset, num ad quasi domicilium acquirendum matrimonii causa, uti diximus, non solùm requiratur præcedens habitatio, verùm etiam subsequens ad aliquod temporis spatium: verùm cum observaverimus, subsequentem habitationem ab iis Auctoribus, qui hanc tractarunt materiam, tamquam magni momenti adminiculum reputari, ut novum domicilium quæsitum dicatur, nihil verò de illa præscriptum fuisse a Concilii Congregatione in adducta paulò ante definitione penès Fagnanum, nolumus hac de re quidquam novi decernere.

Quod verò mox sequitur, respicit matrimonium initum alio in loco, ubi jam contrahentes quasi domicilium adepti fuerunt, ac proinde illud ipsum, quod prosequebatur epistola Fraternitatis Tuæ. Verùm de hoc sermonem habere nequimus, nisi priùs a proposito paulisper digredientes, quidquam opportunè præmittamus. Odo de Soliaco, vigilantissimus Parisiensis Antistes, qui vixit sub initium sæculi decimi tertii, promulganda statuit in suæ Diœceseos Parœciis matrimonia, priusquam inirentur; ut scilicet hoc pacto dignosci posset, num inter contrahentes impedimentum nullum subesset: atque inde denuntiationum manavit exordium, quæ tum *Bannum* nuncupatæ fuerunt. A Diœcesi Parisiensi mos iste laudabilis ad aliàs quoque per Galliam permeavit; uti colligitur ex rescripto Innocentii III. ad Episcopum Beluacensem *in Cap*. *Cum in tua*, *de Sponsal*. *et Matrim*. Idem Innocentius in Concilio Lateranensi quarto ad universam Ecclesiam

ejusmodi denuntiationum morem propagavit, ut videre est *in Cap. Cum inhibitio, de clandestina desponsatione*. Atque sacra Tridentina Synodus *sess.* 24. *de reformat. matrimon. cap.* 1. Lateranensis Concilii vestigiis inhærendo, id ipsum præcepit. Quamvis verò denuntiationes ad matrimonii validitatem neutiquam pertineant, adeo ut matrimonium, iisdem omissis, celebratum, illicitum quidem sit, quod tamen validum, non idcirco denuntiationum omissio gravi caret culpa, neque propterea negligi impunè queunt in Parœciis, in quibus contrahentes inhabitant; quod si velint matrimonium extra Diœcesim, quam incolunt, celebrare, tenetur is, qui matrimonio interest, exigere priùs, ut denuntiationes factæ jam fuerint in loco prioris domicilii, quamvis sit alterius Diœcesis, ad hoc ut tutò interesse possit matrimonio, quod in sua Diœcesi celebratur. Observetur Concilium Aquense anni 1585. a Sixto V. Pontifice Maximo confirmatum, sicuti etiam Rituale Romanum. Quod si vetustiora monumenta præ manibus sumere opus esset, in secunda Collectione Decretalium *Cap. primo de clandestina desponsatione*, reperitur Decretalis Alexandri III, relata etiam per Gonzalez *in Cap. Cum inhibitio, sub num.* 10. *de clandestina desponsatione*, ubi fit mentio oneris, quod districtè incumbit ei, qui matrimonio interest in sua Diœcesi contracto, ne scilicet interesse debeat, nisi requisierit antea ab Episcopo loci, ubi contrahentes inhabitant, prævium denuntiationum edictum, unde appareat, nullum inter eosdem impedimentum obsistere.

Constat igitur, presbyterum Missionarium, coram quo matrimonia, de quibus sermo est, Sundæ celebrantur, iisdem interesse neutiquam debere, nisi prius exhibeantur sibi denuntiationum edicta promulgata in sua Diœcesi, ubi contrahentes domicilium habent, e quibus pateat, nullum inter eosdem impedimeutum reperiri. Quod si missionarius objiciat, Tridenti-

num Concilium Sundæ promulgatum non esse, tum fac ipse, ut bene percipiat; quod, si onus ejusmodi repetere, ac derivare nolit a Tridentini Concilii lege, non potest, quin illud fateatur, ac noscat sibi a Lateranensi Concilio impositum. Postquam verò, qui Sundæ matrimonio juncti fuere, ad Diœcesim tuam redierint, si Fraternitas Tua jusserit fieri tum denuntiationes, ut pateat, num inter eosdem impedimentum ullum intersit, non tam muneri tuo satisfacies, verùm, sic agendo, paulatim e medio tolles pravum nonnullorum morem adeundi Sundam, ut matrimonio copulentur, ob metum difficultatum, in quas inciderent, si tua in Diœcesi, ubi domicilium habent, nubere voluissent.

Decretum Sacri Tridentini Concilii, quo clandestina matrimonia irrita ac nulla declarantur, illud ipsum est, de quo plusquam de cæteris aliis in sacro illo conventu disceptatum fuisse legitur, propter diversas Patrum sententias: quemadmodum testatur Cardinalis Pallavicinus *in Historia Concilii lib.* 22. *cap.* 4. atque idem referunt P. Joannes Stoz. *in succincta Relatione de gestis in Concilio Trid. sess.* 4. *art.* 24. §. 10. *punct.* 1. *num.* 548., Ernestus Salomon Cyprianus in libro, cui titulus *Tabularium Ecclesiæ Romanæ sæculi XVI. num.* 159. *et num.* 180., et Mutius Calinus, Jaderensis Archiepiscopus, in Epistola diei 11. Novembris 1563. ad Cardinalem Aloysium Cornelium Camerarium, cui quidquid in Concilio eveniret, feliciter referebat, ut ex manuscripto ejusdem epistolarum Codice patet.

Dubitabatur primò utrum Ecclesia abrogare posset clandestina conjugia, propterea quod legitimus contractus, materia insimul, ac forma est Sacramenti matrimonii; mutua nempè, ac legitima corporum traditio, verbis, ac nutibus interiorem animi assensum exprimentibus, materia, et mutua pariter, ac legitima corporum acceptatio, forma: ex quo nonnulli arguebant,

quod, legitima traditione, et acceptatione simul conjunctis, subest materia, ac forma, quæ non ab alio immutari potest, præterquam ab eo, qui divinæ gratiæ est auctor, quæ per Sacramenta confertur: verùm, reponentibus aliis, Ecclesiam posse conditionem quamdam præscribere, quæ priùs non aderat, sine qua contractus in posterùm neque legitimus, neque validus foret, quemadmodum etiam neque legitima, neque valida traditio, et acceptatio corporum. id sacris erat, ut clandestina matrimonia irrita fieri possent, quod quidem potestatis Ecclesiasticæ limites non excedit. Desumitur responsum hoc ex doctrina S. Thomæ Aquinatis. *Quodlibet* 5. *quæst.* 8. *art.* 15. *Ad primum.* Non destitit quidam scriptor Paulus Sarpius *in Historia Concilii Tridentini*, quin contradicentium partes amplecteretur, verumtamen tanta est vis veritatis, ut Petrus Franciscus Courayer, qui Sarpium quacumque sequitur, hoc tamen loco eum deserat, atque impugnet, uti observari potest in adnotationibus ad eamdem Historiam Concilii *lib.* 8. §. 86. *num.* 88. *et seq.* et præsertim *n.* 90.

Asserta Ecclesiæ potestate, alia successit dubitatio, num scilicet legitimæ intercederent causæ ad clandestina conjugia, quæ secundum Canones erant dumtaxat illicita, ut infertur ex Canone *Aliter*, aliisque subsequentibus, quorum unus incipit *Nullus*, alter *Nostrates*, *qu.* 1. *caus.* 30. nulla in posterùm decernenda. Verùm, cùm demonstratum fuerit, ex clandestinis conjugiis frequenter evenire, ut qui uxorem duxerat, eam derelinqueret, atque superinduceret alteram, quodque interdum nonnulli uxorem habentes ad Sacros Ordines ascenderent, et unà cum uxore Ecclesiastica Beneficia retinerent, quibus gravissimis malis Ecclesiastici Judices mederi nequibant, cum matrimonii contracti necessariæ probationes deessent, hoc satis superque valuit ad evincendam necessitatem infringendi clandestina connubia, ut colligitur

ex littera ipsius Conciliarii Decreti, advertitque sagaciter Natalis Alexander *in Theologia Dogmatica et Morali de Sacrament. Matrim. lib. 2. cap. 2. part. 2. proposit. 1.*

Injiciebat scrupulum aliis consideratio illa, ne scilicet clandestinis conjugiis abrogatis, iis nempe, quæ sine Parocho viri, aut mulieris celebrantur „ *hujusmodi contractus irritos, et nullos esse decernit, prout eos in præsenti Decreto irritos, facit, et annullat* „ sunt verba Concilii, posset id exasperare graviter hæreticorum animos, quorum matrimonia fuissent nulla, et consequenter illegitima soboles, quoniam coram Catholico Parocho ac binis testibus numquam celebrata fuissent. Verùm, Concilii Patribus sapienter in hunc modum statuentibus „ *Decernit insuper, ut hujusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat a die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos* „ sicuti credibile non erat, Decretum ejusmodi ab ipsis promulgandum, inde sequebatur, quod eorum matrimonia sine præsentia Parochi, et duorum testium facta, irrita nunquam dici potuissent: ut prosequitur Cardinalis Pallavicinus *loco citato cap.* 8.

Tandem cum prævideretur, facile deperditum iri probationes, unde constaret de promulgatione Tridentini Decreti in qualibet Parœcia, atque exinde orituras plerumque dubitandi causas, num executioni demandata fuisset præscripta Conciliaris Decreti promulgatio, numque propterea vim suam obtinere deberet, approbante Pontifice Maximo, sancitum fuit a Congregatione Concilii, ad eamdem promulgationem comprobandam, sufficere diuturnam observantiam ejusdem Conciliaris Decreti, ejus publicatio inducitur ex diuturnitate temporis, quo matrimonia in Parœciis coram Parocho, ac duobus testibus celebrata fuerunt: ut videre est in *Tricarien.* 26. Septembris 1602. *lib.* 10. *Decretorum*, quæ existunt in Secretario ejusdem

Congregationis *pag.* 47. et in quadam *Poloniæ* 13. Novembris 1638. *lib.* 16. *Decretorum eorumdem pag.* 117. atque Nos ipsi observavimus in Opere nostro *de Synodo Diœcesana* novissimæ editionis *lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 6.

Fatemur autem, postrema hæc, quæ respiciunt Decretum abrogans clandestina conjugia, materiam quidem, non sic verò propositam quæstionem attingere. Verùm, cum in epistola tua summam diligentiam perspexerimus, ingratum Fraternitati tuæ neutiquam fore arbitrati sumus, si hæc omnia oculis tuis enucleatè subjicerentur. Quod si nonnulla capita hucusque prosecuti sumus ad materiam potiùs, quàm ad petitionem, spectantia, Epistolam nostram eo cum responso concludimus, quod, non materiam, sed aliam petitionem tuam pertingit. Cùm igitur tuis in litteris mentionem facias de facultate prædecessori tuo ad decennium tributa, concedendi nempe Oratoria privata debitis cum cautelis, spectato videlicet loci decore, et personarum merito, atque insimul postules, eamdem tibi facultatem largiri, libenter annuimus ad annos decem, eo prorsùs modo, quo illam prædecessori tuo fuimus impertiti. Atque interea Fraternitatem Tuam amantissimè complectentes, tibi, ac universo gregi sollicitudini tuæ concredito Apostolicam Benedictionem de plenitudine cordis largimur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem 19. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

DECRETUM.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Cum Venerabilis Frater Archiepiscopus Goanus Apostolatum nostrum consulendum censuerit super quibusdam dubiis respicientibus validitatem matrimoniorum, quæ aliquando a fide-

libus illius Civitatis, aut Diœcesis oriundis, contrahuntur extra ipsius jurisdictionis fines, non servata forma a sacro Tridentino Concilio statuta, propterea quod ejusdem Concilii Decretum *de Reformatione Matrimonii* in illis Diœcesi finitimis numquam promulgatum ritè fuerit; Nos quidem ad proposita dubia per Epistolam nostram eidem Archiepiscopo directam prolixiùs respondere non detrectavimus; eamque in rem, inter alia, usi sumus auctoritate quarumdam Litterarum fel. record. Prædecessoris nostri Urbani PP. VIII. quæ cum a privatis Scriptoribus relatæ dumtaxat legantur, sed neque communibus Bullariis hactenùs insertæ, nec alia solemni ratione publicatæ reperiantur, Nos earumdem tenorem, cum authenticis hujus Apostolicæ Sedis regestis collatum, subjicimus, qui talis est, videlicet:

URBANUS PP. VIII.

Ad futuram rei memoriam.

« *Exponi Nobis fecit Venerabilis Frater Archiepiscopus Coloniensis, quod habito nuper per eum ad Venerabiles Fratres nostros S. R. E. Cardinales, sacri Concilii Tridentini Interpretes, recursu super infrascriptis dubiis, videlicet: Primò: An incolæ tam masculi, quàm fœminæ loci, in quo Concilium Tridentinum in puncto matrimonii est promulgatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, validè possint in isto loco matrimonium sine Parocho, et testibus contrahere? Secundò: Quid, si eo prædicti incolæ tam masculi, quàm fœminæ, solo animo sine Parocho, et testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes? Tertiò: Quid, si iidem incolæ tam masculi, quàm fœminæ, eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque*

» *Parocho, et testibus contrahant? Iidem Car-*
» *dinales ad primum, et secundum, non esse*
» *legitimum matrimonium inter sic se transferen-*
» *tes, ac transeuntes cum fraude : ad tertium*
» *verò dubiorum hujusmodi, si domicilium verè*
» *transferatur, matrimonium esse validum, re-*
» *sponderunt, et resolverunt, prout in Decreto*
» *desuper emanato plenius continetur. Cùm au-*
» *tem, sicuti eadem expositio subjungebat, dictus*
» *Archiepiscopus responsum, seu dubiorum præ-*
» *dictorum resolutionem hujusmodi, pro illius*
» *subsistentia firmiori, Apostolicæ nostræ confir-*
» *mationis robore communiri summopere deside-*
» *ret; Nos eumdem Archiepiscopum specialibus*
» *favoribus, et gratiis prosequi volentes, suppli-*
» *cationibus illius nomine Nobis super hoc hu-*
» *militer porrectis inclinati, responsum, seu du-*
» *biorum prædictorum resolutionem hujusmodi au-*
» *ctoritate Apostolica tenore præsentium appro-*
» *bamus, et confirmamus, illisque inviolabilis*
» *Apostolicæ firmitatis robur adjicimus : decer-*
» *nentes, illud, seu illam, necnon præsentes Lit-*
» *teras, valida, firma, et efficacia existere, et*
» *fore, suosque plenarios, et integros effectus sor-*
» *tiri, et obtinere : sicque, et juxta illa per quos-*
» *cumque Judices ordinarios, et delegatos; etiam*
» *causarum Palatii Apostolici Auditores, judi-*
» *cari, et definiri debere, ac irritum, et inane,*
» *si secùs super his a quoquam quavis auctori-*
» *tate scienter, vel ignoranter contigerit atten-*
» *tari : Non obstantibus Constitutionibus, et or-*
» *dinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis*
» *quibuscumque.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 14. Augusti anno 1627. Pontificatus Nostri Anno Quinto.

Ut autem de hujusmodi Litterarum authoritate dubitari minimè valeat, Nos iterùm eas Apostolica auctoritate nostra, et præsentis Decreti tenore, in omnibus, et per omnia approbamus, et confirmamus, ac novo hujusmodi

approbationis, et confirmationis robore communitas, ad prædictum Archiepiscopum transmittimus; mandantes eidem, ut in occurrentibus casibus circa personas ex ipsius Civitate, aut Diœcesi oriundas, seu aliàs in causis ejusdem generis ad illius judicium legitimè delatis, juxta earumdem Litterarum continentiam, et tenorem decernat, judicet, atque definiat, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Volumus autem, ut, in nostræ hujus approbationis, et confirmationis monumentum, præsentis Decreti nostri exempla, a Nobis subscripta, in Actis Congregationis Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilii Tridentini Interpretum, necnon in secreto Archivo nostro Vaticano reponantur, ibique perpetuò asserventur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Martii MDCCLVIII. Pontificatus Nostri Anno Decimo Octavo.

Ita decernimus, et mandamus.

BENEDICTUS PAPA XIV.

SS. D. N.

BENEDICTI PAPÆ XIV.

Litteræ in forma Brevis, quibus Eminentissimus ac Reverendissimus D. Franciscus S. R. E. Diaconus Card. de Saldanha motu proprio constituitur, et deputatur in Visitatorem, et Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis Portugalliæ et Algarbiorum et in Indiis Orientalibus et Occidentalibus Regi Fidelissimo subjectis.

Dilecto Filio Nostro Francisco S. R. E. Diacono Card. de Saldanha nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili noster, salutem et Apostolicam Benedictionem.

In specula supremæ dignitatis divina dispositione, meritis licet insufficientibus, constituti, inter multiplices rerum, negotiorumque, quibus in hac nostra ingravescente ætate, et parum firma valetudine obruimur curas, ad ea etiam ex debito Pastoralis officii nobis commissi sollicitè advigilare debemus, per quæ Religiosa loca, illorumque personæ divinis mancipatæ obsequiis, in pacis et quietis tranquillitate ac Regularis vitæ, et Ecclesiasticæ disciplinæ norma, coadjuvante Domino, perenniter conservari valeant, et quæ his contraria esse noscuntur, per nostræ providentiæ, auctoritatisque Apostolicæ studium penitùs evellantur, prout personarum, rerum et locorum qualitate pensata, conspicimus in Domino salubriter expedire. Cùm sicut pro parte charissimi in Christo Filii nostri Josephi Portugalliæ, et Algarbiorum

Regis Fidelissimi nobis expositum fuit, haud levia suborta sint inconvenientia, et abusus in Provincia, seu Provinciis Clericorum Regularium Societatis Jesu, tum Portugalliæ et Algarbiorum, tum Indiarum Orientalium et Occidentalium existentibus dominio ejusdem Josephi Regis subjectis, de quibus omnes ferè nationes, Regionesque certiores factas esse existimatur propter parvum volumen typis impressum, et tum nobis, tum Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus distributum: ac propterea ipse Josephus Rex summopere cupiat ut scandala, quæ ex præmissis deinceps oriri possunt quàm celerrimè removeri de benignitate, providentiaque Apostolica dignaremur. Nos qui Societatem præfatam Paternis complectimur affectibus; nil aliud proprium, ac decens in hoc rerum statu esse ducimus, quàm juxta laudabile Romanorum Pont. Prædecessorum nostrorum institutum et consuetudinem, unum ex S. R. E. præfatæ Cardinalibus deputare, et nominare, qui primùm de omnibus et singulis hujusmodi negotiis accuratè expensis plenissimè instructus, eadem ad Nos deinde referat, aperiatque, ut postea matura consideratione adhibita, quidquid statuendum sit, opportunè, et saluberrimè decernamus. Motu itaque proprio, ac ex certa scientia, et matura deliberatione, Nostræ deque Apostolicæ potestatis plenitudine Circumspectionem tuam, de cujus singulari fide, prudentia, integritate, vigilantia, et Religionis Zelo plurimum in Domino confidimus, in Visitatorem Apostolicum, ac Reformatorem Clericorum Regularium Societatis Jesu in Regnis, ditionibus, et Provinciis etiam Indiarum memorato Josepho Regi subjectis existentium, tenore præsentium constituimus, et deputamus, ac circumspectioni tuæ ut cum assistentia unius, seu plurium personarum in ecclesiastica dignitate constitutarum, seu seculares fuerint, seu Regularium cujusvis ordinis, seu instituti a sede Apostolica approbati a Te,

ad hujusmodi effectum, pro tuo arbitrio eligendæ, et assumendæ seu eligendarum et assumendarum probatæ vitæ, et circa statuta, et mores Regulares versatarum, Provinciam, seu Provincias Societatis Jesu præfatæ in Regnis, dominio, ditionibus, et Provinciis etiam Indiarum præfatarum eidem Josepho Regi, ut præfertur, subjectis existentes, illiusque, seu illarum domos professas, seu Novitiatui destinatas, Ecclesias seu Collegia quæcumque, Hospitia, et missiones, aliaque loca quocumque nomine nuncupata a Societate præfata dependentia, et ad illam spectantia et pertinentia etiam exempta et quocumque privilegio, ac indulto suffulta, nec non illorum superiores, Rectores, Administratores, Clericos Regulares, cæterasque personas quascumque cujuscumque dignitatis, superioritatis, status, gradus et conditionis existentes tam in capite, quàm in membris, auctoritate nostra semel visites, et reformes, ac in earumdem personarum statum, vitam, mores, ritus, disciplinam aliamque vivendi rationem, tam conjunctim, quàm divisim diligenter inquiras; nec non evangelicæ et Apostolicæ doctrinæ, sacrorumque Canonum, et Generalium Conciliorum Decretis et SS. Patrum traditionibus, atque Regulari dictæ Societatis instituto, et Apostolicis constitutionibus præsertim record. memor. Urbani PP. VIII. Præd. Nostri die 22. Februarii 1633. incipien. : *Ex debito Pastoralis officii etc.* et a nobis per quasdam nostras in simili forma Brevis die 20. Decembris 1741. expeditas Litteras, quarum initium est : *Immensa Pastorum Principis etc.* editis inhærendo, et prout occasio, rerum qualitas et necessitas exegerit quacumque mutatione, correctione, emendatione, renovatione, revocatione, ac etiam ex integro editione indigere cognoveris juxta datam tibi a Domino Prudentiam corrigas, emendas, renoves, revoces, ac etiam de novo condas, condita sacris Canonibus et Concilii Tridentini Decretis non repu-

gnantia confirmes, abusus quoscumque tollas, regulas, institutiones, et Ecclesiasticam, Regularemque disciplinam, ac in primis divinum cultum et obedientiam huic Sanctæ Sedi, et observantiam memoratarum Constitutionum Apostolicarum, si fortassè exciderint, juxta præscriptum dictæ Societatis institutum modis congruis restituas, et reintegres; si aliquos in aliquo delinquentes repereris, eos juxta canonicas sanctiones punias et castiges, ipsosque per personas etiam, ut præfertur, assumptas, ad debitum et honestum vitæ modum ac ad statum sacris Canonibus et Conc. Trid. præfatis conformem revoces, ac quidquid statueris, et ordinaveris, absque dilatione et appellatione quæ executionem quoque modo ullatenùs impediat, omninò observari facias; quoscumque domorum, et collegiorum hujusmodi. Rectores, aliosque ministros, quos juxta datam tibi a Domino prudentiam, et tibi expediens videbitur, ab eorum respectivè officiis amovendos esse judicaveris, amoveas, ac illos sic amotos, aliasque Clericos Regulares dictæ Societatis de una ad aliam domum, seu de uno ad aliud Collegium transmittas, inobedientes, et rebelles per sententias, censuras, et pœnas Ecclesiasticas, suspensionem a divinis, aliaque opportuna juris et facti remedia cogas et compellas. Nos enim tibi præmissa, et quæcumque alia circa visitationem, et reformationem, aliaque supra expressa hujusmodi necessaria, et quomodolibet opportuna faciendi, gerendi et exequendi auctoritate præfata plenam, liberam, et amplam facultatem et auctoritatem concedimus, et impertimur; et si contingat te aliqua legitima de causa detineri ut visitationem præfatam per te ipsum extra civitatem Lisbonensem minimè facere valeas, alias Ecclesiasticas personas tibi benevisas cum simili, vel limitanda potestate in tui locum ad visitationem et reformationem habendam, etiam in Indiarum provinciis præfatis deputandi facultatem pariter tribuimus. Si quæ autem gra-

viora in hujusmodi visitatione repereris, ea omnia sub tuo sigillo clausa ad nos quamprimùm diligenter transmittas ac nobis referas, et patefacias quæcumque ad hanc causam pertinere arbitraveris : ex re enim et tempore consilium capiemus, et effusis lacrymis omnipotentem Deum clamore valido orabimus, atque obsecrabimus, ut, quod inde statuendum sit, matura deliberatione decernamus : mandantes propterea omnibus, et singulis superioribus, Ministris, Clericis Regularibus, aliisque personis Provinciæ, seu Provinciarum, domorum, Collegiorum, aliorumque locorum Societatis Jesu prædictis, in præfatis Regnis, ditionibus, et Provinciis etiam Indiarum ipsi Josepho Regi subjectis sicut præmittitur, existentibus, sub excommunicationis latæ sententiæ nobis et Romanis Pontificibus successoribus nostris reservatæ, præterquam in mortis articulo, ac suspensionis a divinis, et privationis suorum officiorum, aliisque arbitrio nostro infligendis pœnis ipso facto incurrendis, ut tibi, ac personæ seu personis per te, ut præfertur, deputandæ, seu deputandis in præmissis omnibus, et singulis promptè pareant et obediant, tuaque, et illius, seu illorum salubria monita, humiliter suscipiant, et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam sive pœnam, quam ritè tuleris, seu statueris in rebelles ratam habebimus, et faciemus auctore divino usque ad satisfactionem divinam inviolabiliter observari. Decernentes præsentes Litteras firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri, et obtinere, tibique et personis, seu personis, nominandæ, seu nominandis plenissimè suffragari, et ab illis ad quos spectat et spectabit in futurum inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque judices ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores ac sedis Apostolicæ nuntios sublata eis, et eorum cuilibet quavis aliter judicandi,

et interpretandi facultate, et auctoritate judicari et definiri debere, ac irritum, et inane, si secùs super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibusque, et Synodalibus Conciliis generalibus, vel specialibus Constitutionibus et ordinationibus, ac Societatis præfatæ illiusque domorum, Collegiorum et aliorum locorum regularium, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, et consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis et litteris Apostolicis, eorumque superioribus prædictis, et aliis personis præfatis sub quibuscumque tenoribus, et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque, et aliis decretis in genere, vel in specie, etiam motu proprio, vel consistorialiter, et aliàs in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, et innovatis. Quibus omnibus et singulis etiamsi pro sufficienti illorum Derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret tenores hujusmodi ac si de verbo ad verbum, nihil penitùs omisso, et forma in illis tradita observata exprimerentur, et insererentur, præsentibus pro plenè, et sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes illis aliàs in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, et expressè derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die prima Aprilis MDCCLVIII. Pontificatus Nostri anno 18.

Pro D. Card. Passioneo.
Joannes Florius Substitutus.

DECRETUM

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PAPÆ XIV. In Causa Neapolitana Beatificationis, et Canonizationis Venerabilis Servi Dei Francisci De Hieronymo Sacerdotis Professi Societatis Jesu. Super Dubio: *An constet de Virtutibus Theologalibus Fide, Spe, et Charitate in Deum, et Proximum, ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia, Fortitudine, et Temperantia, earumque annexis in gradu heroico, in casu, et ad effectum, de quo agitur.*

FELICI exitu absolutis, quæ juxta Sedis Apostolicæ praxim præcedere debebant antequam locus esset discussioni Dubii super Virtutibus heroicis *Venerabilis Servi Dei Francisci de Hieronymo* Sacerdotis Professi Societatis JESU; habitaque super eodem Dubio virtutum Congregatione cum Antepræparatoria, tum etiam Præparatoria, diem tandem indiximus, qua Congregatio Generalis coram Nobis cogeretur. Qua tandem adveniente, post lecta, sedulòque perpensa triginta sex suffragia Consultorum scripto Nobis exhibita, luculentas Cardinalium Congregationi Sacrorum Rituum adscriptorum, et coram Nobis prolatas, Sententias audivimus, easque raro exemplo, nec adeo facili omnium animorum consensione ferri intelleximus, ad asserendam, et strenuè propugnandam Virtutum ejusdem *Venerabilis Servi Dei* heroïcitatem. Idipsum accidit etiam ex Sententia Nostra, qui pridem Postulatorum Scripturas, et eorundem Consultorum scripto tradita suffragia, quo decebat studio, et diligentia libravimus; adeo ut in eadem Generali Congregatione potuissemus pro earumdem Virtutum heroïcitate Decretum Nostrum ex tempore pronunciare.

Verùm cum, juxta Prædecessorum Nostrorum bene, sapienterque institutum morem; cautum sit, ne Decretum Virtutum approbativum edatur in eadem Generali Congregatione; huic disciplinæ inhærentes, resolutionem in aliam opportuniorem diem rejecimus, ut interim ad Causam secundæ adhiberetur curæ; et Patrem luminum exoraremus, ut educeret tanquam lumen Justitiam suam, et Judicium suum tanquam meridiem:

Quod cum abundè præstitum sit; Nosque, Deo sic disponente, in vitæ discrimine positos noverimus, hac die S. Athanasio sacra; qua Sacrosanctam Eucharistiam per modum Viatici accepimus, ad Nos advocatis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus Tamburino S. R. C. Præfecto; et Cavalchino hujus Causæ Relatore; nec non Benedicto Veterani Fidei Promotore, et Divino iterùm implorato præsidio a luminum Patre, proposito Dubio *Affirmativum responsum* dedimus; hoc est *Constare de Virtutibus Theologalibus Fide; Spe; et Charitate erga Deum; et Proximum; ac de Cardinalibus Prudentia, Justitia; Fortitudine; et Temperantia; earumque annexis in gradu heroico; in casu; et ad effectum, de quo agitur.* Et præsens Decretum in Acta ejusdem Sacræ Congregationis referri, et publicari mandavimus, hac ipsa die 2. Maii 1758. Pontificatus Nostri Anno Decimo octavo.

D. F. Card. Tamburinus Præfectus.

Loco † Sigilli.

M. Marefuscus Sac. Rit. Congreg. Secretarius.

FINIS DUODECIMI VOL.

INDEX

INITIORUM SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

FINIS INDICIS.

INDEX

ARGUMENTORUM EARUMDEM CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCLVI.

PONTIFICATUS ANNO XVI.

PONTIFICATUS ANNO XVII.

ANNO MDCCLVII.

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

ANNO MDCCLV.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

FINIS INDICIS.

INDEX GENERALIS

INITIORUM

SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN QUATUOR TOMIS CONTINENTUR.

TOMUS PRIMUS.

VOL. I.

VOL. II.

VOL. III.

IN APPENDICE.

TOMUS SECUNDUS.

VOL. IV.

VOL. V.

VOL. VI.

IN APPENDICE.

TOMUS TERTIUS.

VOL. VII.

VOL. VIII.

VOL. IX.

IN APPENDICE.

IN SUPPLEMENTO.

TOMUS QUARTUS.

VOL. X.

VOL. XI.

VOL. XII.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

FINIS INDICIS GENERALIS INITIORUM.

INDEX GENERALIS

ARGUMENTORUM

SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN QUATUOR TOMIS CONTINENTUR.

ANNO MDCCXL.

PONTIFICATUS ANNO I.

TOMUS PRIMUS.

VOL. I.

ANNO MDCCXLI.

PONTIFICATUS ANNO II.

ANNO MDCCXLII.

PONTIFICATUS ANNO III.

VOL. II.

ANNO MDCCXLIII.

PONTIF. ANNO IV.

ANNO MDCCXLIV.

PONTIF. ANNO V.

VOL. III.

ANNO MDCCXLV.

IN APPENDICE.

TOMUS SECUNDUS.

VOL. IV.

ANNO MDCCXLVI,

PONTIFICATUS ANNO VI.

PONTIFICATUS ANNO VII.

ANNO MDCCXLVII.

VOL. V.

PONTIFICATUS ANNO VIII.

ANNO MDCCXLVIII.

VOL. VI.

PONTIFICATUS ANNO IX.

ANNO MDCCXLIX.

IN APPENDICE.

TOMUS TERTIUS.

VOL. VII.

PONTIFICATUS ANNO IX.

ANNO MDCCXLIX.

PONTIFICATUS ANNO X.

PRO ANNO JUBILÆI.

VOL. VIII.

ANNO MDCCL.

PONTIFICATUS ANNO XI.

ANNO MDCCLI.

dienda per
enitur, additis
onditionibus.
nullæ Societ
Muratori, seu
upata, iterum
invocatione
ipum, et Pot

tollendis abu
in domibus
bis, quæ ve
em Civitati
nni. 14. Ju
llejensis Pat
ssio, et ex
piscopatum
portunis di

PONT

siæ Paroch
nam spect
orum Reg
, seu Pres
ontrariis n
ificatio B.
nal Ordinis
nuncupata
gregationi
um de Urb
ur, et Cong
micis ejusd
Neophitæ
infantes Ju
. Decemb.

A

æ Congregati
endi Indulto

IN APPENDICE.

IN SUPPLEMENTO.

TOMUS QUARTUS.

VOL. X.

ANNO MDCCLII.

PONTIFICATUS ANNO XII.

PONTIFICATUS ANNO XIII.

PONTIFICATUS ANNO XIV.

ANNO MDCCLIV.

VOL. XI.

PONTIFICATUS ANNO XV.

ANNO MDCCLV.

lum

PONTIFICATUS ANNO XVI.

ANNO MDCCLVI.

PONTIFICATUS ANNO XVII.

ANNO MDCCLVII.

PONTIFICATUS ANNO XVIII.

ANNO MDCCLV.

IN APPENDICE.

IN ALTERA APPENDICE.

FINIS INDICIS GENERALIS ARGUMENTORUM.